



çocuk odaklı SOSYAL RİSK HARİTASI

“Samsun ili”

Proje Yöneticisi ve Editör
Adem SOLAK

çocuk odaklı SOSYAL RİSK HARİTASI

“Samsun ili”

Proje Yöneticisi ve Editör

Adem SOLAK

Proje Yürütücüsü

Doç. Dr. Şükrü ADA

Proje Ekibi / Yazarlar

Prof. Dr. Enver SARI Doç. Dr. Cahit KAYA

Prof. Dr. Nurten SARGIN Dr. Gül Sultan ÖZEREN

Prof. Dr. Vahap ÖZPOLAT Dr. Rahman ÇAKIR

Doç. Dr. Hasan Hüseyin TAYLAN Dr. Yaşar ÇELİK

Doç. Dr. Ercüment ERSANLI Dr. Ömer BİLEN

Doç. Dr. Mehmet TEYFUR Dr. Mehmet GÜR

Doç. Dr. Kamil ÖZCAN Doktorant Öner SOLAK

Doç. Dr. Şükrü ADA Doktorant Ersel Anıl SOLAK

Samsun İli Çocuk Odaklı Sosyal Risk Analizi (Haritası) Projesi, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı ile Şiddetle Mücadele Vakfı arasındaki sözleşme kapsamında, Vakıfça görevlendirilen uzmanlar tarafından gerçekleştirilmiş ve Vakıf Bilim Kurulunca onaylanmıştır. Ortaya çıkan proje sonuç raporunun muhtevasıyla ilgili olarak, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansının herhangi bir sorumluluğu yoktur.



Şiddetli Mücadele Vakfı - 2019

HEGEM Yayınları : 84
Araştırma İnceleme Serisi

**ÇOCUK ODAKLI SOSYAL RİSK HARİTASI
“SAMSUN İLİ”**

Editör: Adem SOLAK

ISBN: 978-605-82951-7-9

2019, Ankara

Baskı:

HERMES OFSET

www.hermesofset.com.tr

Büyük Sanayi 1. Cad. No: 105 İskitler

0312 384 34 32 Ankara

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
1. GİRİŞ.....	3
2. METODOLOJİ.....	51
2.1 Samsun’da Suç ve Şiddete Resmi Rakamlarla Bakış	52
2.2 Samsun’da eğitim gören lise öğrencileri, veli,.....	52
okul yöneticileri ve öğretmenler üzerinde şiddet araştırması	
2.3 Okulu terk eden öğrencilerde suç ve şiddet araştırması.....	55
2.4 Kısıtlılıklar – Zorluklar.....	55
3. SAMSUN’DA SUÇ VE ŞİDDETE RESMİ RAKAMLARLA BAKIŞ.....	57
3.1 İBBS 3. düzeye göre Cumhuriyet başsavcılıkları soruşturma	57
evresi iş durumu, 2017	
3.2 İBBS 3. düzeyde, mahkeme türüne göre hukuk.....	59
mahkemelerindeki dava sayısı, 2017	
3.3 İBBS 3. düzeye göre Cumhuriyet başsavcılıklarında faili meçhul.....	61
olup da zamanasını sonuna kadar daimi aramaya alınan dosyalar, 2017	
3.4 Kız okullaşma oranları 2012-2017 (Türkiye-Samsun).....	62
3.5 Okul Terk İstatistikleri 2007-2008 / 2014-2015	63
3.6 Emniyet İstatistiklerine Göre Suç Olaylarının Dağılım Analizi.....	65
4. SAMSUN LİSE ÖĞRENCİLERİ ŞİDDET ARAŞTIRMASI SONUÇLARI ...	69
4.1 Anne fiziksel şiddetine maruz kalma	74
4.1.1 İlçe.....	74
4.1.2 Merkez – Çeper	75
4.1.3 Cinsiyet	76
4.1.4 Kardeş sayısı	76
4.1.5 Ebeveyn çalışma durumu.....	76

4.1.6	<i>Gelir</i>	76
4.1.7	<i>Aile tipi</i>	77
4.1.8	<i>Aile durumu</i>	77
4.1.9	<i>Konut durumu</i>	78
4.1.10	<i>Göç durumu</i>	78
4.1.11	<i>Okul değiştirme durumu</i>	78
4.2	<i>Baba fiziksel şiddetine maruz kalma</i>	79
4.2.1	<i>İlçe</i>	79
4.2.2	<i>Merkez – Çeper</i>	80
4.2.3	<i>Cinsiyet</i>	80
4.2.4	<i>Kardeş sayısı</i>	80
4.2.5	<i>Ebeveyn çalışma durumu</i>	80
4.2.6	<i>Gelir</i>	81
4.2.7	<i>Aile tipi</i>	81
4.2.8	<i>Aile durumu</i>	81
4.2.9	<i>Konut durumu</i>	82
4.2.10	<i>Göç durumu</i>	82
4.2.11	<i>Okul değiştirme durumu</i>	82
4.3	<i>Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma</i>	83
4.3.1	<i>İlçe</i>	83
4.3.2	<i>Merkez – Çeper</i>	84
4.3.3	<i>Cinsiyet</i>	84
4.3.4	<i>Kardeş sayısı</i>	84
4.3.5	<i>Ebeveyn çalışma durumu</i>	84
4.3.6	<i>Gelir</i>	84
4.3.7	<i>Aile tipi</i>	85
4.3.8	<i>Aile durumu</i>	85
4.3.9	<i>Konut durumu</i>	85
4.3.10	<i>Göç durumu</i>	85
4.3.11	<i>Okul değiştirme durumu</i>	86
4.4	<i>Abla fiziksel şiddetine maruz kalma</i>	86
4.4.1	<i>İlçe</i>	87
4.4.2	<i>Merkez – Çeper</i>	87
4.4.3	<i>Cinsiyet</i>	87

4.4.4	Kardeş sayısı	88
4.4.5	Ebeveyn çalışma durumu.....	88
4.4.6	Gelir	88
4.4.7	Aile tipi	88
4.4.8	Aile durumu.....	89
4.4.9	Konut durumu	89
4.4.10	Göç durumu.....	89
4.4.11	Okul değiştirme durumu	89
4.5	Kardeşe fiziksel şiddet uygulama	90
4.5.1	İlçe	90
4.5.2	Merkez – Çeper	91
4.5.3	Cinsiyet	91
4.5.4	Kardeş sayısı	91
4.5.5	Ebeveyn çalışma durumu.....	91
4.5.6	Gelir	92
4.5.7	Aile tipi	92
4.5.8	Aile durumu.....	92
4.5.9	Konut durumu	92
4.5.10	Göç durumu.....	93
4.5.11	Okul değiştirme durumu.....	93
4.6	Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma	93
4.6.1	İlçe	94
4.6.2	Merkez – Çeper	94
4.6.3	Cinsiyet	95
4.6.4	Kardeş sayısı	95
4.6.5	Ebeveyn çalışma durumu.....	95
4.6.6	Gelir	95
4.6.7	Aile tipi	96
4.6.8	Aile durumu.....	96
4.6.9	Konut durumu	96
4.6.10	Göç durumu.....	96
4.6.11	Okul değiştirme durumu.....	97

4.7. Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma.....	97
4.7.1 İlçe.....	97
4.7.2 Merkez – Çeper	98
4.7.3 Cinsiyet	98
4.7.4 Kardeş sayısı	99
4.7.5 Ebeveyn çalışma durumu.....	99
4.7.6 Gelir	99
4.7.7 Aile tipi	100
4.7.8 Aile durumu.....	100
4.7.9 Konut durumu	100
4.7.10 Göç durumu.....	100
4.7.11 Okul değiştirme durumu.....	101
4.8. Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama	101
4.8.1 İlçe.....	102
4.8.2 Merkez – Çeper	102
4.8.3 Cinsiyet	102
4.8.4 Kardeş sayısı	103
4.8.5 Ebeveyn çalışma durumu.....	103
4.8.6 Gelir	103
4.8.7 Aile tipi	104
4.8.8 Aile durumu.....	104
4.8.9 Konut durumu	104
4.8.10 Göç durumu.....	104
4.8.11 Okul değiştirme durumu.....	105
4.9. Anne-baba fiziksel şiddetine doğrudan tanık olma.....	105
4.9.1 İlçe.....	106
4.9.2 Merkez – Çeper	106
4.9.3 Cinsiyet	106
4.9.4 Kardeş sayısı	107
4.9.5 Ebeveyn çalışma durumu.....	107
4.9.6 Gelir	107
4.9.7 Aile tipi	108
4.9.8 Aile durumu.....	108
4.9.9 Konut durumu	108

4.9.10 Göç durumu.....	108
4.9.11 Okul değiştirme durumu.....	108
4.10 Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi.....	109
4.10.1 İlçe.....	109
4.10.2 Merkez – Çeper.....	110
4.10.3 Cinsiyet.....	110
4.10.4 Kardeş sayısı.....	111
4.10.5 Ebeveyn çalışma durumu.....	111
4.10.6 Gelir.....	111
4.10.7 Aile tipi.....	111
4.10.8 Aile durumu.....	112
4.10.9 Konut durumu.....	112
4.10.10 Göç durumu.....	112
4.10.11 Okul değiştirme durumu.....	112
4.11 Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi.....	113
4.11.1 İlçe.....	113
4.11.2 Merkez – Çeper.....	114
4.11.3 Cinsiyet.....	114
4.11.4 Kardeş sayısı.....	115
4.11.5 Ebeveyn çalışma durumu.....	115
4.11.6 Gelir.....	115
4.11.7 Aile tipi.....	115
4.11.8 Aile durumu.....	116
4.11.9 Konut durumu.....	116
4.11.10 Göç durumu.....	116
4.11.11 Okul değiştirme durumu.....	116
4.12 Evde öfkeli davranışlar sergileme.....	117
4.12.1 İlçe.....	117
4.12.2 Merkez – Çeper.....	118
4.12.3 Cinsiyet.....	118
4.12.4 Kardeş sayısı.....	118
4.12.5 Ebeveyn çalışma durumu.....	119
4.12.6 Gelir.....	119
4.12.7 Aile tipi.....	119

4.12.8 Aile durumu	119
4.12.9 Konut durumu	120
4.12.10 Göç durumu.....	120
4.12.11 Okul değiştirme durumu	120
4.13 Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme.....	120
4.13.1 İlçe.....	121
4.13.2 Merkez – eper	122
4.13.3 Cinsiyet	122
4.13.4 Kardeş sayısı	122
4.13.5 Ebeveyn alışma durumu	122
4.13.6 Gelir	123
4.13.7 Aile tipi	123
4.13.8 Aile durumu	123
4.13.9 Konut durumu	123
4.13.10 Göç durumu.....	124
4.13.11 Okul değiştirme durumu	124
4.14 Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama.....	124
4.14.1 İlçe.....	125
4.14.2 Merkez-eper.....	125
4.14.3 Cinsiyet.....	125
4.14.4 Kardeş sayısı	126
4.14.5 Ebeveyn alışma durumu	126
4.14.6 Gelir	126
4.14.7 Aile tipi	127
4.14.8 Aile durumu	127
4.14.9 Konut durumu	127
4.14.10 Göç durumu.....	127
4.14.11 Okul değiştirme durumu	128
4.15 Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama	128
4.15.1 İlçe.....	128
4.15.2 Merkez – eper	129
4.15.3 Cinsiyet.....	129
4.15.4 Kardeş sayısı	130
4.15.5 Ebeveyn alışma durumu	130

4.15.6 Gelir	130
4.15.7 Aile tipi	130
4.15.8 Aile durumu	131
4.15.9 Konut durumu	131
4.15.10 Göç durumu	131
4.15.11 Okul değiştirme durumu	131
4.16 Eşyalara bilerek zarar verme	132
4.16.1 İlçe	132
4.16.2 Merkez – Çeper	133
4.16.3 Cinsiyet	133
4.16.4 Kardeş sayısı	133
4.16.5 Ebeveyn çalışma durumu	133
4.16.6 Gelir	134
4.16.7 Aile tipi	134
4.16.8 Aile durumu	134
4.16.9 Konut durumu	134
4.16.10 Göç durumu	135
4.16.11 Okul değiştirme durumu	135
4.17 Hayvanlara bilerek zarar verme	135
4.17.1 İlçe	136
4.17.2 Merkez – Çeper	136
4.17.3 Cinsiyet	136
4.17.4 Kardeş sayısı	137
4.17.5 Ebeveyn çalışma durumu	137
4.17.6 Gelir	137
4.17.7 Aile tipi	137
4.17.8 Aile durumu	138
4.17.9 Konut durumu	138
4.17.10 Göç durumu	138
4.17.11 Okul değiştirme durumu	138
4.18 Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı	139
4.18.1 İlçe	139
4.18.2 Merkez – Çeper	140
4.18.3 Cinsiyet	140

4.18.4 Kardeş sayısı	141
4.18.5 Ebeveyn çalışma durumu	141
4.18.6 Gelir	141
4.18.7 Aile tipi	142
4.18.8 Aile durumu	142
4.18.9 Konut durumu	142
4.18.10 Göç durumu	142
4.18.11 Okul değiştirme durumu	143
4.19 Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması	143
4.19.1 İlçe	143
4.19.2 Merkez – Çeper	144
4.19.3 Cinsiyet	144
4.19.4 Kardeş sayısı	145
4.19.5 Ebeveyn çalışma durumu	145
4.19.6 Gelir	145
4.19.7 Aile tipi	145
4.19.8 Aile durumu	146
4.19.9 Konut durumu	146
4.19.10 Göç durumu	146
4.19.11 Okul değiştirme durumu	146
4.20 Okul ortamında gergin mutsuz hissetme	147
4.20.1 İlçe	147
4.20.2 Merkez – Çeper	148
4.20.3 Cinsiyet	148
4.20.4 Kardeş sayısı	149
4.20.5 Ebeveyn çalışma durumu	149
4.20.6 Gelir	149
4.20.7 Aile tipi	149
4.20.8 Aile durumu	150
4.20.9 Konut durumu	150
4.20.10 Göç durumu	150
4.20.11 Okul değiştirme durumu	150

4.21 Ev ortamında gergin mutsuz hissetme	151
4.21.1 İlçe.....	151
4.21.2 Merkez – Çeper	152
4.21.3 Cinsiyet.....	152
4.21.4 Kardeş sayısı	153
4.21.5 Ebeveyn çalışma durumu	153
4.21.6 Gelir	153
4.21.7 Aile tipi.....	153
4.21.8 Aile durumu	154
4.21.9 Konut durumu	154
4.21.10 Göç durumu.....	154
4.21.11 Okul değiştirme durumu	154
4.22 Okul yolunda /çevresinde şiddete maruz kalma korkusu.....	155
4.22.1 İlçe.....	155
4.22.2 Merkez – Çeper	156
4.22.3 Cinsiyet.....	157
4.22.4 Kardeş sayısı	157
4.22.5 Ebeveyn çalışma durumu	157
4.22.6 Gelir	157
4.22.7 Aile tipi.....	157
4.22.8 Aile durumu	158
4.22.9 Konut durumu	158
4.22.10 Göç durumu.....	158
4.22.11 Okul değiştirme durumu	158
4.23 Çevrede insanların birbirine cinsel tacizde bulunmasına tanık olma	159
4.23.1 İlçe.....	159
4.23.2 Merkez – Çeper	160
4.23.3 Cinsiyet.....	160
4.23.4 Kardeş sayısı	161
4.23.5 Ebeveyn çalışma durumu	161
4.23.6 Gelir	161
4.23.7 Aile tipi.....	162
4.23.8 Aile durumu	162
4.23.9 Konut durumu	162

4.23.10 Göç durumu.....	162
4.23.11 Okul değiştirme durumu.....	163
4.24 Yaşanılan çevrede kavgaya tanık olma.....	163
4.24.1 İlçe.....	164
4.24.2 Merkez – Çeper.....	164
4.24.3 Cinsiyet.....	165
4.24.4 Kardeş sayısı.....	165
4.24.5 Ebeveyn çalışma durumu.....	165
4.24.6 Gelir.....	165
4.24.7 Aile tipi.....	166
4.24.8 Aile durumu.....	166
4.24.9 Konut durumu.....	166
4.24.10 Göç durumu.....	166
4.24.11 Okul değiştirme durumu.....	167
4.25 Suçluluk duyguları yaşama.....	167
4.25.1 İlçe.....	167
4.25.2 Merkez – Çeper.....	168
4.25.3 Cinsiyet.....	168
4.25.4 Kardeş sayısı.....	168
4.25.5 Ebeveyn çalışma durumu.....	169
4.25.6 Gelir.....	169
4.25.7 Aile tipi.....	169
4.25.8 Aile durumu.....	169
4.25.9 Konut durumu.....	170
4.25.10 Göç durumu.....	170
4.25.11 Okul değiştirme durumu.....	170
4.26. Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma.....	170
4.26.1 İlçe.....	171
4.26.2 Merkez – Çeper.....	172
4.26.3 Cinsiyet.....	172
4.26.4 Kardeş sayısı.....	172
4.26.5 Ebeveyn çalışma durumu.....	172
4.26.6 Gelir.....	173
4.26.7 Aile tipi.....	173

4.26.8 Aile durumu	173
4.26.9 Konut durumu	174
4.26.10 Göç durumu	174
4.26.11 Okul değiştirme durumu	174
4.27 Gelecekte ümitli olma	174
4.27.1 İlçe	175
4.27.2 Merkez – Çeper	176
4.27.3 Cinsiyet	176
4.27.4 Kardeş sayısı	176
4.27.5 Ebeveyn çalışma durumu	176
4.27.6 Gelir	176
4.27.7 Aile tipi	177
4.27.8 Aile durumu	177
4.27.9 Konut durumu	177
4.27.10 Göç durumu	177
4.27.11 Okul değiştirme durumu	178
4.28 Son 5 yılda ölkemizde yaşanan terör, 15 Temmuz ihtilal girişimi,	178
diğer ölkelerle yaşanan krizlerden aile düzeninin yaşantısının olumsuz etkilenmesi	
4.28.1 İlçe	179
4.28.2 Merkez – Çeper	179
4.28.3 Cinsiyet	180
4.28.4 Kardeş sayısı	180
4.28.5 Ebeveyn çalışma durumu	180
4.28.6 Gelir	180
4.28.7 Aile tipi	181
4.28.8 Aile durumu	181
4.28.9 Konut durumu	181
4.28.10 Göç durumu	181
4.28.11 Okul değiştirme durumu	182
4.29 Anne-babanın anlaşmazlık çözme yöntemi	182
4.29.1 İlçe	183
4.29.2 Merkez – Çeper	183
4.29.3 Cinsiyet	184

4.29.4 Kardeş sayısı	184
4.29.5 Ebeveyn çalışma durumu	184
4.29.6 Gelir	184
4.29.7 Aile tipi	185
4.29.8 Aile durumu	185
4.29.9 Konut durumu	185
4.29.10 Göç durumu	186
4.29.11 Okul değiştirme durumu	186
4.30 Kardeşlerin anlaşmazlık çözme yöntemi	186
4.30.1 İlçe	187
4.30.2 Merkez – Çeper	187
4.30.3 Cinsiyet	188
4.30.4 Kardeş sayısı	188
4.30.5 Ebeveyn çalışma durumu	188
4.30.6 Gelir	189
4.30.7 Aile tipi	189
4.30.8 Aile durumu	189
4.30.9 Konut durumu	189
4.30.10 Göç durumu	190
4.30.11 Okul değiştirme durumu	190
4.31 Okul arkadaşlarının anlaşmazlık çözme yöntemi	190
4.31.1 İlçe	191
4.31.1 Merkez – Çeper	191
4.31.2 Cinsiyet	192
4.31.3 Kardeş sayısı	192
4.31.4 Ebeveyn çalışma durumu	192
4.31.5 Gelir	192
4.31.6 Aile tipi	193
4.31.7 Aile durumu	193
4.31.8 Konut durumu	193
4.31.9 Göç durumu	193
4.31.10 Okul değiştirme durumu	194

4.32	Önemli bir sıkıntının öncelikli olarak paylaşıldığı kişi.....	194
4.32.1	İlçe.....	195
4.32.2	Merkez – Çeper	195
4.32.3	Cinsiyet.....	196
4.32.4	Kardeş sayısı	196
4.32.5	Ebeveyn çalışma durumu	196
4.32.6	Gelir	197
4.32.7	Aile tipi	197
4.32.8	Aile durumu	197
4.32.9	Konut durumu	197
4.32.10	Göç durumu.....	198
4.32.11	Okul değiştirme durumu	198
4.33	İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör.....	198
4.33.1	İlçe.....	199
4.33.2	Merkez – Çeper	200
4.33.3	Cinsiyet.....	200
4.33.4	Kardeş sayısı	200
4.33.5	Ebeveyn çalışma durumu	201
4.33.6	Gelir	201
4.33.7	Aile Tipi	201
4.33.8	Aile durumu	202
4.33.9	Konut durumu	202
4.33.10	Göç durumu.....	202
4.33.11	Okul değiştirme durumu	202
4.34	Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek engelli /hasta birey.....	203
	bulunma durumu	
4.34.1	İlçe.....	203
4.34.2	Merkez – Çeper	204
4.34.3	Cinsiyet.....	204
4.34.4	Kardeş sayısı	205
4.34.5	Ebeveyn çalışma durumu	205
4.34.6	Gelir	205
4.34.7	Aile tipi	206
4.34.8	Aile durumu	206

4.34.9 Konut durumu.....	206
4.34.10 Göç durumu.....	206
4.34.11 Okul değiştirme durumu.....	207
4.35 Ailede suç karışan birey bulunma durumu.....	207
4.35.1 İlçe.....	208
4.35.2 Merkez – Çeper.....	208
4.35.3 Cinsiyet.....	208
4.35.4 Kardeş sayısı.....	209
4.35.5 Ebeveyn çalışma durumu.....	209
4.35.6 Gelir.....	209
4.35.7 Aile tipi.....	209
4.35.8 Aile durumu.....	209
4.35.9 Konut durumu.....	210
4.35.10 Göç durumu.....	210
4.35.11 Okul değiştirme durumu.....	210
4.36 Ailede suç mağduru bulunma durumu.....	210
4.36.1 İlçe.....	211
4.36.2 Merkez – Çeper.....	212
4.36.3 Cinsiyet.....	212
4.36.4 Kardeş sayısı.....	212
4.36.5 Ebeveyn çalışma durumu.....	212
4.36.6 Gelir.....	213
4.36.7 Aile tipi.....	213
4.36.8 Aile durumu.....	213
4.36.9 Konut durumu.....	214
4.36.10 Göç durumu.....	214
4.36.11 Okul değiştirme durumu.....	214
4.37 Suç mağduru olma durumu.....	214
4.37.1 İlçe.....	215
4.37.2 Merkez – Çeper.....	216
4.37.3 Cinsiyet.....	216
4.37.4 Kardeş sayısı.....	216
4.37.5 Ebeveyn çalışma durumu.....	216
4.37.6 Gelir.....	217

4.37.7 Aile tipi	217
4.37.8 Aile durumu	217
4.37.9 Konut durumu	217
4.37.10 Göç durumu	218
4.37.11 Okul değiştirme durumu	218
4.38 Yaralanma olayıyla karşılaşma durumu	218
4.38.1 İlçe	219
4.38.2 Merkez – Çeper	219
4.38.3 Cinsiyet	219
4.38.4 Kardeş sayısı	220
4.38.5 Ebeveyn çalışma durumu	220
4.38.6 Gelir	220
4.38.7 Aile tipi	220
4.38.8 Aile durumu	221
4.38.9 Konut durumu	221
4.38.10 Göç durumu	221
4.38.11 Okul değiştirme durumu	221
4.39 Öğrencilerde kesici delici alet taşıma durumu	222
4.39.1 İlçe	222
4.39.2 Merkez – Çeper	224
4.39.3 Cinsiyet	224
4.39.4 Kardeş sayısı	224
4.39.5 Ebeveyn çalışma durumu	224
4.39.6 Gelir	224
4.39.7 Aile tipi	225
4.39.8 Aile durumu	225
4.39.9 Konut durumu	225
4.39.10 Göç durumu	226
4.39.11 Okul değiştirme durumu	226
4.40 Vücutta yara izi bulunma durumu	226
4.40.1 İlçe	227
4.40.2 Merkez – Çeper	227
4.40.3 Cinsiyet	228
4.40.4 Kardeş sayısı	228

4.40.5 Ebeveyn çalışma durumu	228
4.40.6 Gelir	228
4.40.7 Aile tipi	229
4.40.8 Aile durumu	229
4.40.9 Konut durumu	229
4.40.10 Göç durumu	229
4.40.11 Okul değiştirme durumu	230
4.41 Öğrencilerde yara izi bulunma durumu	230
4.42 Ailede Suçlu - Suç Mağduru Bulunmasına Göre Eğilim Analizi	230
4.42.1 Kardeşe fiziksel şiddet uygulama	230
Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama	231
4.42.2 Evde öfkeli davranışlar sergileme	232
4.42.3 Kasıtlı olarak kendine zarar verme	233
4.42.4 Anlamsızlık kararsızlık duyguları yaşama	234
4.42.5 Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama	235
4.42.6 Eşyalara bilerek zarar verme	236
4.42.7 Hayvanlara bilerek zarar verme	237
4.42.8 Sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı	238
4.42.9 Okul ortamında gergin, mutsuz hissetme	239
4.42.10 Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme	240
4.42.11 Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu yaşama	241
4.42.12 Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz	242
davranışlarına tanık olma	
4.42.13 Suçluluk duyguları yaşama	243
4.42.14 Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma	244
4.42.15 Gelecekte umutlu olma	245
4.43 Samsun İli Sosyal Risk Araştırma Projesi Odak Grup	246
Veri Analizleri Raporu	

5. OKULU TERK ETMİŞ ÖĞRENCİ	261
ARAŞTIRMASI SONUÇLARI	
5.1 Anne fiziksel şiddetine maruz kalma.....	262
5.2 Baba fiziksel şiddetine maruz kalma.....	262
5.3 Anne ve babaların anlaşmazlıklarını çözerken en çok kullandıkları yöntem	263
5.4 Arkadaşlarla anlaşmazlıkları çözerken en çok kullanılan yöntem.....	264
5.5 Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma	264
5.6 Arkadaş fiziksel şiddetine maruz kalma	265
5.7 Başkalarına fiziksel şiddet uygulama.....	265
5.8 Anne-baba arası fiziksel şiddete tanık olma	266
5.9 Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi	266
5.10 Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi	267
5.11 Kişinin evde öfkeli davranışlar sergilemesi	267
5.12 Geçmişte kendisine fiziksel zarar verme	268
5.13 Geçmişte aşırı karamsarlık duyguları yaşama	268
5.14 Geçmişte delici-kesici alet taşıma	269
5.15 Kişilerin çocukken yaşadıkları fiziksel şiddetin suça yönelmede etkili olma düşüncesi	269
5.16 Çocukken aile ortamında haksızlığa adaletsizliğe uğrama.....	270
5.17 Çocukken okul ortamında haksızlığa adaletsizliğe uğrama	270
5.18 Geçmişte cinsel taciz olayına tanık olma.....	271
5.19 Geçmişte kendisinin cinsel tacizle karşılaşması	271
5.20 İnsanları suç işlemekten en çok koruyan faktör.....	272
5.21 Çocukluğunda kavgaya karışma.....	272
5.22 Annenin başkalarının yanında çocuğa fiziksel şiddet uygulaması.....	273
5.23 Babanın başkalarının yanında çocuğa fiziksel şiddet uygulaması.....	273
5.24 Geçmişte keyif verici madde kullanma	274
5.25 Geçmişte şans oyunları oynama	274
5.26 Geçmişte eşyalara zarar verme	275
5.27 Geçmişte hayvanlara zarar verme.....	275
5.28 Geçmişte intihar duygusu yaşama	276
5.29 Ailede engelli veya sürekli yatalak hasta olma durumu	276
5.30 Ailede psikolojik psikiyatrik nitelikli tedavi gören olma durumu.....	277

5.31 Psikolojik sorunlardan ötürü tedavi görme	277
5.32 Son 15 yılda ailede suça karışan olma durumu.....	278
5.33 Son 15 yılda ailede suç mağduru bulunma durumu.....	278
5.34 Son 15 yılda suç mağduru olma durumu.....	279
5.35 Aşırı öfke ve saldırganlık duyguları yaşama.....	279
5.36 Birisine şiddet uyguladıktan sonra en çok yaşanan ruh hali	280
5.37 Geçmişte cinsel taciz vb. travmatik olayları yaşama	280
5.38 Geçmiş yıllarda “kendinden nefret etme duygusu” yaşama	281
5.39 Geçmiş yıllarda “diğer insanlardan nefret etme duygusu” yaşama	281
5.40 Suçluluk duyguları yaşama.....	282
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	283
7. BİR MODEL ÖNERİSİ	289

ÖNSÖZ

Medeniyet, bir yandan gündelik yaşantımızı kolaylaştıran yeni icatlar sunarken, diğer yandan bizi alışık olmadığımız yeni sorunlarla karşı karşıya bırakabilmektedir. Sorun bilinir olduğu zaman onu çözmek kolaydır; ancak, beklenmedik olaylarla karşılaşmak toplamlarda her zaman korkuya, kaygıya hatta infiale yol açmıştır. Bazı teknolojik icatların / ürünlerin, (sentetik uyuşturucuların okul önlerine kadar girmesinden, sanal alem üzerinden çocukların zihinlerine şiddet dünyaları nakşedilmesine kadar) toplumsal yaşantıyı riske sürükleyen bir çok olumsuz yönleriyle karşı karşıyayız.

Çağdaş toplumlar için bugün en önemli risk faktörleri, şiddet genel tanımı içinde gizlidir. Şiddeti başkalarına «kasıtlı olarak zarar verme» eylemi olarak tanımlayarak; fiziksel şiddet, sözel şiddet, duygusal şiddet, psikolojik şiddet, mobbing, sosyal şiddet, ekonomik şiddet, siyasal şiddet, terör gibi kategorilere ayırmak genel bir eğilimdir. Ancak bu tanımlamaya, intihar ve madde bağımlılığını da eklemeliyiz; çünkü, bu iki tür durumda da eylemde bulunan birey kasıtlı davranışı sonuçta kendi bedenine uygulamış olsa bile, ortaya çıkardığı bir zarar görme vardır. Yani, intihar davranışı ve uyuşturucu kullanımı da bir şiddettir; kendine şiddet.

Çocuklar, gençler toplumun geleceği / devletin bekasıdır. Şiddet söz konusu olduğu zaman en çok risk altında olan çocuklardır. Nüfusu 80 milyonu geçen ülkemizde çocuk konusu en hassas işlerimizin başında gelmektedir. Çocuklarımızı geleceğe daha güvenle hazırlayabilmek için devlete; devletin kurumlarına, ailelere, yerel yönetimlere ve nihayetinde toplumun tüm kesimlerine düşen görevlerin neler olduğunu iyi bilmek zorundayız. İşte elinizdeki bu rapor kitap böyle bir zorunluluk hissiyle gerçekleştirilen bilimsel bir çalışmanın eseri olarak ortaya çıktı. Elde edilen bütün veriler ve ortaya konan genel sonuç gösterdi ki, çocuklarımız, gençlerimiz ve bağlı olarak bütün toplumun geleceği için şiddetle daha çok mücadele edilmesine ihtiyaç var; “şiddetle sivil mücadele seferberliği” başlatılmasına ihtiyaç var. 2018’de ilimizde düzenlemiş olduğumuz “**Şiddet ve Sosyal Travmalar Uluslararası Kongresi**” açılış konuşmalarında

ifade ettiğimiz gibi, ülkemizde Kızılay ve Yeşilay kuruluşları benzeri, bir “**MAVİAY: Şiddetle Sivil Mücadele Hareketi**” oluşumuna ihtiyaç var.

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı koordinesinde yürütülen ve HEGEM Vakfı tarafından oluşturulan bir bilim ekibiyle gerçekleştirilen, “**Samsun İli Çocuk Odaklı Sosyal Risk Haritası Projesi**” sonuç raporu, sadece Samsun ili için değil, ama bütün diğer iller için de, (özellikle çocuklarla ve ailelerle ilgili sorumluluğu bulunan yöneticiler, uzmanlar için) ilham verici, yol gösterici örnek bir eser olma özelliğindedir.

Bu bilimsel çalışmaya katkı veren bütün kuruluşlara ve ilgili kişilere teşekkür eder, eserin ilimiz ve ülkemiz için hayırlara vesile olmasını dilerim.

23. 03. 2019

Osman KAYMAK

Samsun Valisi

1. GİRİŞ

Risk Kavramı

“Risk” sözcüğünün anlamı TDK Sözlüğünde; “zarara uğrama tehlikesi” olarak ifade edilmektedir. Furedi’ye göre; “Risk terimi, belirli bir tehlikeyle bağlantılı olarak hasar, yaralanma, hastalanma, ölüm ve başka olumsuzlukların meydana gelme olasılığını” ifade eder (Furedi, 2001:43). İnsanlar bazı zamanlarda/durumlarda, geçmiş deneyimlerinden, bilgi ve becerilerinden, günlük yaşantının sunduğu ipuçlarından hareketle, gelecekle ilgili tehdit ve tehlikeleri öngörme ihtiyacı duyarlar. Bu ihtiyaç ise, riskin ne olduğunu düşündürür, risk çalışmalarına sürükler.

Bu araştırmada kullanılan “risk” ya da “sosyal risk” terimleri, bireyler ve toplum için zarar verebilecek olan, tehlike ve tehdit içeren, kaçınılması gereken durumlardır. Sosyal risk çalışması; bir önceden öngörme, bireyin ve sosyal hayatın güvenliği için önleyici tedbirler geliştirmeyi amaçlar.

Risk terimi, belirli bir tehlikeyle bağlantılı olarak hasar, yaralanma, hastalanma, ölüm ve başka olumsuzlukların meydana gelme olasılığını ifade eder. Hiçbir risk tanımı, kavramın anlamının ve kullanımının her yönünü kapsayamaz. Ayrıca terimin kullanımı sürekli olarak değiştiği için, terimin belirli bir toplum ve belirli bir bağlam çerçevesinde değerlendirilmesi gereklidir. Toplum ve toplumun geleceği konusunda, belirli bir dönemde geçerli olan fikirler ve değer yargıları, riskin algılanış biçimini etkiler. Şimdi ve gelecek arasındaki ilişki toplumun kendisi hakkında günümüzde sahip olduğu fikre bağlıdır. İnsanı korkutan şey gelecek olunca, risk karşısında verilen tepki olumsuz sonuçların ortaya çıkma olasılığını yoğunlaştıracaktır. Sonuç olarak riskin anlamını, toplumun kendisinin, değişimle nasıl baş etme konusundaki yeteneğini nasıl gördüğü belirleyecektir(Furedi 2001:19;44).

İnsanoğlu içine atıldığı bu dünyadaki hayat serüveninde hep içinde yaşadığı doğayı ve onun olaylarını kontrolü altında tutmaya çalışmıştır. Bu, özellikle güvenlik ihtiyacının yarattığı bir duygunun sosyal hayata, insan davranışına yansımasıdır. İnsanlar bir yandan geleceğin belirsizlikle-

rinden, tehlikelerinden, tehditlerinden korkarken, bir yandan da geleceğin içine doğru ilerlemek, o yoldaki olayları şekillendirmeye çalışmak zorundadır.

Riskler geçmişten günümüze değişik özellikler ve anlamlar taşımıştır. Risk kavramı değişken anlamlar taşıyabildiği gibi, bir dönem risk sayılan hususlar sonradan risk olmaktan çıkabilmektedir.

Risk kaynağı; başka insanlar, doğal olaylar, coğrafi –çevresel- şartlar olabilir. Diğer yandan bir yerde/zamanda aynı tür risk, farklı insanları farklı şekillerde etkileyebilir.

Sosyal Risk Araştırmaları

Toplumun yönetme ve yönlendirme görevi olanların, diğer insanlar adına, toplum adına bazı kararlar vermeleri gerekebilir. İşte böyle durumlarda, yarınlarda insanları bekleyen tehlikeleri ön görmek ve ona göre tedbirler almak birilerinin asıl işi olabilmektedir. Risk üzerine kafa yorma, çalışma zorunluluğu işte burada başlamaktadır; bu ise, işin sosyal risk tarafıdır.

Sosyal risk; “toplum hayatı içinde olmaktan doğabilecek olan beklenmedik, istenmeyen ve zarar verici durumlarla karşılaşma olasılığı ya da tehlikesi” olarak ifade edilebilir. Yani evinizde otururken tutucu ipi incelişmiş tablonun yaslandığınız duvardan kafanıza düşme ihtimali bir risk olsa da, sosyal risk değildir. Oysa işinize kestirme yoldan yetişmeye çalışırken, girdiğiniz belirsiz ara sokakta tiner çeken gençlerin size saldırma olasılığı bir sosyal risktir.

Sosyolojik anlamda temel risk olgularından bazıları;

- Aile düzeni ve güvenliği,
- Yerleşim/kentsel hayat, ulaşım ve güvenliği,
- Sağlık, eğitim vb. yaşantılar ve güvenliği,
- Bütün toplum kesimleri için ihtiyaç olan temel güvenlik,
- Şiddet, suç ve terör korkusunun varlığı, yokluğu,
- Yoksulluk, göç, işsizlik. vd. sosyal gelişmeler ve hayat güvenliği.

Sıralanan risk olgularında ailenin baş yeri alması elbette rastlantısal değildir. Aksine sonrasında sıralanan tüm diğer faktörler üzerinde de etkisi bulunan bir sosyal birim, sosyal kurumdur aile.

Sosyal risk alanlarına aileye de mi sokacağız?

Aileyi sosyal risk alanı saymak, hangi bağlam ve anlamda bahse konu olabilir?

Ana-babalık kurumunun krizinden kaynaklanan belirsizliği ele alalım. Bu durumun bir nedeni, ailenin doğasındaki değişim, diğer bir nedeni de ebeveyn-çocuk, kız-erkek ilişkilerindeki dönüşüm ve günümüzde kabul edilebilir davranışın ne olduğunun net olmayışıdır. Uzun zamandan beri sorgulanmadan yaşanan ana-babalık ve aile yaşamı, artık hiç de o kadar net değildir. Ana-babalık adeta bir mayın tarlasına dönüştü. Bu gelişmeler yüzünden kontrol duygusu yitirildikçe, güvensizlik hissi artıyor ve risk duygusu güçleniyor. Ailenin, üyelerinin çoğunun risk altında bulunduğu tehlikeli bir alan olarak görülmesi hiç de şaşırtıcı gelmiyor. Ev artık güvenli bir yuva olarak değil; çocukların taciz riskiyle, kızların aile içi şiddet diskiyle yüz yüze olduğu vahşi bir orman olarak resmediliyor (Furedi, 2001:104 -105).

Modernleşme, bireyi her gün ucu açık birçok riskle yüz yüze bırakmaktadır. Yaşadığımız dünya; içtiğimiz sudan, trafik kazalarına ya da kullandığımız ilaçlara, yediğimiz sebze ve meyvelerde kullanılan tarım ilaçlarına, AIDS ve kanser riskine, çevresel ve doğal afetlere, hırsızlık, şiddet, terör ya da birinin beline sardığı bombanın kurbanı olabilmeye kadar kendimizin kontrol edemeyeceği risklerle yaşamamızı kaçınılmaz kılmaktadır. Bugün küreselleşme ile birlikte sosyal riskler de küresel hale dönüşmüştür. Bireyler çok çeşitli ve çok etkin teknolojik araçlarla bir yandan sınırsız bilgiye ulaşabilmenin tadını çıkarırken, diğer yandan değişik biçimlerde riskli olan alanların bilincine vararak tarifsiz bir suç korkusuyla yaşamlarını sürdürür olmuşlardır. Sosyal refah devleti bazı işlevlerini yitirdi denilse de, bugünün toplum yönetimleri, riskli alanlarda suç korkusuyla yaşayan her bireye gerekli destekleri vermek zorundadır.

“Sosyal risk araştırması” ya da “sosyal risk haritası oluşturma çalışması” ifadeleri, belli bir kurumun/kuruluşun ya da yerleşim yerinin, insan / toplum odaklı olmak üzere tehlike ve tehditler yönünden ön belirleme çalışmalarını, öngörü analizini anlatır. Sosyal risk belirleme çalışmaları, birden çok değişken üzerinden, objektif araştırmalar sonucu elde edilen verilerin bilimsel yöntemlerle analiz edilmesi ve sonuçların raporlanması ve toplumun bilgisine sunulması esasına dayanır.

Sosyal risk haritası oluşturma anlayışının, ülkemizde uzun bir geçmişi ve yaygınlığı olduğunu söyleyemeyiz. Zira lkemizde, birçok bakanlık ve bağlı kurum / kuruluşlarının strateji eylem planları oluşturma, geliştirme uygulamalarına ancak iki binli yıllarda başlanabilmifitir. Oysa bir kurumun strateji planını geliştirmeden önce, kurumunun ve sosyal çevresinin durum analizini içeren sosyal risk haritalarına önemle ihtiyaç vardır. Bir yerde strateji planlarının/sosyal projelerin eğer işe yaramaları isteniyorsa, mutlaka yerelin ihtiyaçlarına, sosyo-kültürel yapısına ve gelecekteki risklere göre hareket edilmeli; planlar, yani tüm programlar sosyal risklere göre yapılmalıdır. Özellikle giderek karmaşıklaşan toplumsal yaşantılar ve sosyal hayatın getirdiği yeni sorunlar sosyal risk haritası oluşturma çalışmalarının önemini ve değerini daha da arttırmıştır.

Ülkemizde risk haritası kavramı, daha çok çevreyle ilgili alanlar için anlaşılmış ve kabul görmüştür. Hava ve yol durum özelliklerine işaret eden uyarı haritaları, depremle ilgili öngörüler içeren analiz çalışmaları bu yönde en çok kullanılanlardır.

Artık bir sosyal haritalama işini, sosyal risk belirleme anlayışını, sosyal hayatın daha güvenli oluşu adına devletin ve onun sosyal kurumlarının çalışma alanlarına, kültürüne sokmak zorunlu hale gelmiştir. Yeni nesil-lerin sağlıklı yetiştirilebilmesi açısından özellikle, aile odaklı, okul odaklı, kurum odaklı, sosyal evre odaklı çalışmaların yaygınlaşmasına ihtiyaç vardır. Bu olgular, çocuklarla ilgili, kızlarla ilgili, engellilerle ilgili, yaşlılarla ilgili sorunlar açısından birbiriyle çok bağlantılıdır. Özellikle ocukların suça srklenebilmesi veya suç mağduru olabilmesi hayatın en ciddi risklerinden olup böyle ciddi bir alanda bütün sorumluluk yetişkinlerin ve onların sosyal devletindedir.

Gelecekle ilgili gizli tehditler, bazen bugünün sosyo-kültürel yaşantısı içinde saklı olabilmektedir. Örneğin, sosyal yaşamın, olgu ve olaylarının çok kısa zaman dilimlerinde beklenmedik bir hızla değişebildiği bugünün dünyasında, ocuk eğitim yöntemlerinin, yeni ihtiyaçlara göre revize edilememesi ciddi bir risk kaynağıdır. Bir yandan ğrenci merkezli eğitim, diğer yandan demokrasi kültürü ve buna bağlı özgürlükler, eğitim sisteminin temel değerleri haline getirilirken öte yanda geçmiş asırlardan gelen klasik ocuk disiplin yöntemlerinin kullanılmasında ısrar edilmesi çelişki-ler yaratabilir.

Otoriteye, güce, korkutmaya dayalı disiplin anlayışı, aileden okula kadar her alanda şiddet ve nefret kültürünü besleyip meşrulaştırır. Hayatın-

da şiddete maruz kalan her birey bir ölçüde nefret üretir ve zamanla bu nefreti, kendisine şiddet uygulayana ya da başkalarına karşı yeni bir şiddet eylemine dönüştürebilir. Sarmal bir yapı arz eden bu olgu, zamanla “şiddet şiddeti doğurur” tarihi gerçeğine uygun olarak toplumun kültürüne dâhil olur ve onun enerjisini tüketir.

Konu ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında asıl üzücü olan durum, şiddetin ve mağduriyetin önemli ölçüde ailede yaşanıyor olmasıdır. Örneğin, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü’nün 2001 Aile Raporu’nda ciddi yaralama ve öldürme vakalarının %20-50’sinin ailede olduğu belirlenmiştir. Cinayete kurban giden kızların %40’ı kocaları tarafından öldürülmüştür. Cinayete kurban giden erkelerin eşleri tarafından öldürülmesi ise %10’luk bir orandadır ki, bunun %7’si kızın kendisini müdafaasında yaşanmıştır. Diğer bir tespit de, şiddete maruz kalan kızların %37’sinin, kendi çocuklarına şiddet göstermiş olmalarıdır.

Gelecekte korkanlar kendilerini -parayla, malla, sağlık sigortasıyla, kişisel ilişkilerle, evlilik sözleşmeleriyle- “güvence altına alma” girişiminde bulunurlar. Ebeveynler çocuklarını kendilerine bağlamaya çalışır. Bazı korkak çocuklar yuvadan ayrılmak konusunda gönülsüzdür. Eşler, birbirlerinin yaşamlarının ve hizmetlerinin sürekliliğini garanti etmeye çalışır. Psikolojik acı gerçek ise, insan ilişkilerinde kalıcılığın olmadığıdır... güvenliğe sarılmak kişiler arası ilişkilerde çok cesaret kırıcı olabilir ve gelişiminizi engelleyecektir. Yaşamımızdaki ötekilerle birlikte şimdiki zamanda olmayı, gelecekle ilgili kurallar koymamayı ve çitler çekmemeyi ne kadar öğrenebilirsek, kendi içimizde o kadar daha güçlü ve ilişkilerimizde o kadar daha yakın ve mutlu oluruz (Craib, 1994: 147).

Sosyal kurumların, sosyal çevrelerin (mahalle, ilçe, şehir) sosyal risk durumları gerçek özellikleriyle bilinemediği zaman sosyal risk sıkıntısı iki yönlü bir rahatsızlık sebebi olarak ortada durur. Bunlardan birincisi, yaşanan o sosyal ortam ya da çevrede abartılı bir suç korkusu kültürü doğabilir. İkincisi ise, insanları ya da toplumu bekleyen tehdit ve tehlikeler bilinmediği için alınmayan tedbirler, yüzünden öngörülemeyen ve kabulü zor kötülükler, zararlar yaşanabilir.

Korku zihinlere hâkim hale gelince, dünyadaki sorunlar ve zorluklar abartılmaya ve olası çözüm yolları gözardı edilmeye başlanır. Korku ve panik kendi kendini haklı çıkaran bir dinamiğe sahiptir. Giderek daha fazla insanın kendini özürülü ya da hasta olarak görmesinin basit bir açıklaması elbette yoktur; ama bu olgunun, dünyayı tehlikeli bir yer olarak al-

gılamaktan doğan kaygıları yansıttığı ortadadır. Böyle bir durumda hasta olmak kural haline gelir. Yaşayan herkes hastadır. Günümüzün korku kültürü kişinin kendisini işte böylesine depresif bir biçimde tarif etmesine çanak tutar. ...Korku kültürü insanları birbirine yabancılaştırıyor bu kültür, insanların, toplumun karşı karşıya olduğu sorunlarla mücadele etmelerini engelleyen bir şüphe atmosferi yaratıyor. Korku içindeki bir toplum, riskin kendisini ortadan kaldırmaz, tersine riskli sandığı her davranışı, durumu mahkûm eder (Furedi, 2001: 12).

Yoksulluk, Göçmenlik ve Sosyal Risk

Yoksulluk konusu son yıllarda küresel düzlemde ön plana çıkan konular arasında yer almaktadır. Konunun 1990'lı yıllardan başlayarak yeniden önem kazanmasında önemli bir rol oynayan Dünya Bankası yanında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Uluslararası Çalışma Örgütü gibi uluslararası kuruluşlar da konuya doğrudan veya dolaylı olarak büyük ilgi göstermektedir. Birleşmiş Milletler kapsamında belirlenen ve yoksulluğun kısa sürede önemli ölçüde azaltılmasını öngören "Bin Yıl Hedefleri" de yoksulluk konusunu uluslararası siyasal gündemin bir parçası haline getirmiştir. Yoksulluk konusu ulusal düzlemde de önemli bir gündem maddesi oluşturmakta ve iktisadi ve siyasal tartışmaların merkezinde yer almaktadır. Yoksulluk genel olarak, 'yeterli kaynak ve gelir sahibi olmama konumuyken, insan yaşantısının onurlu bir şekilde sürdürülebilmesi için gerekli olan gıda, su, giyecek, barınacak ev, sağlık hizmetlerinden yararlanma ve güvenlik gibi temel insani gereksinimlerden yoksun olmak' olarak tanımlanabilir. Yoksulluk, aynı zamanda, sosyal, politik ve psikolojik alanlarda yetkinsizlik olarak da kabul edilebilir (Oktik, 2008:21-56).

Yoksullukla göç arasındaki ilişki kaçınılmazdır. Göçle ilgili yapılan çalışmaların birçoğunda göç edenlerin yoksul oldukları için göç etmeleri söz konusuysen, göç edenlerin de kalifiye olmayan işlere yönelmesinin, gittikleri yerdeki gelir dağılımının bozulması nedeniyle yoksulluğa yol açması kaçınılmazdır ancak yoksulluğun göç yoluyla azaltılması bir gerçekliktir (Çağlayan, 2008:301-326).

Göçün yol açtığı yoksulluk, bugün hem uluslararası hem de ulusal sınırlar içinde büyük kentlerde gözlemlenebilen bir yoksulluk türüyken göç çalışmaları daha çok bu eksende yoğunlaşmaktadır. Ülkemizde büyük kentlerdeki gecekondu bölgelerinde yapılan çalışmalarda Şenses, kırdan kente göç, göçmenlerin yoksullaşması ve kent yoksulluğu üzerine çalışma-

larını yoğunlaştırırken, göç nedeniyle yoksullaşmayı kentin dinamikleriyle birlikte anlatmaktadır. Şenses'e göre, kırsal kesimdeki yoksullar, düşük gelir düzeyi sonucunda kentlere adeta itilmektedirler. Göçlerin, kent kır kazanç farklılıklarının büyüklüğüne bağlı olarak artacağına işaret eden Şenses, hızlı göçlerin kentsel alanlardaki yavaş istihdam artışları karşısında hızlı bir enformelleşmeye ve buna bağlı olarak yoksullaşma sürecine yol açacağını Türkiye örnekleriyle belirtmektedir (Şenses, 2001:161).

Kırsal yoksulluk kente göçü tetiklerken kentte tutunamayan birey yoksullukla yüz yüze kalmakta ve baş etme araçlarına sahip olamadıkları için de çoğu zaman, geriye, ya da tutunabileceği, akrabalık ağlarının olduğu başka bir kente veya başka bir ülkeye göç etmektedir. Göç sonrasında en fazla yoksulluğa düşme riski olan grup ise, herhangi bir yardım ya da planlama olmaksızın, yerinden edilmiş ya da göçe zorlanmış olanlardır (Skeldon, 2003:3). Bunlar, ülkenin kalkınması amacıyla yapılan yatırımlar (köprü, baraj, yol, vb.), ülkedeki/bölgedeki politik yapının değişmesi ya da politik ve sosyal kargaşa nedeniyle göçmek zorunda kalanlardır. Skeldon, göç edenlerin ayakta kalabilmesi için, sadece birey olarak değil aile, hane gibi gruplar halinde göç etmeleri ve ağ ilişkilerini kullanmaları ile yoksulluğu aşabileceklerini ileri sürmektedir (Skeldon, 2003:75). Türkiye'de, yurtiçi ve yurtdışına doğru yaşanan göçlerde, Skeldon'un vurguladığı yapıyı görmek mümkündür.

Göç ve yoksulluk çok boyutlu ve karmaşık bir fenomendir. Göç ve yoksulluk ilişkisini ele alan çalışmalar, sadece çalışma alanı ile ilgili genel eğilimleri saptamakta ve daha büyük genellemelere gidememektedirler. Yoksulluk ve göç olgularının doğası nedeniyle, aralarında, mutlak nedensellik ilişkilerinin belirlenmesi imkânsızdır. Hangi göçün, hangi koşullarda yoksulluğa neden olacağı ya da yoksulluğun göçe neden olup olmayacağı, nasıl biçimlendireceği önceden kestirilememektedir. Dolayısıyla, göç ve yoksulluk arasındaki ilişkiye odaklanan çalışmalar, incelenen örneğin içsel dinamiklerinin en fazla dikkate alınması gereken çalışma alanlarından bir tanesidir. Göç, yoksulluk ve göç-yoksulluk ilişkisini irdeleyen teoriler ise, her bir çalışma alanı için yeniden okunmalı ve yorumlanmalıdır. Çünkü her bir örnek, teorinin yeniden biçimlenmesine ve geliştirilmesine olanak verebilmektedir (Çağlayan, 2008:301-326).

Ülkemizde son yirmi yılda çeşitli nedenlerle farklı bağlamda göçler yaşanırken, baskısı, öfke, kapanma, suç gibi riskleri de beraberinde güven-sizlik, aile ağlarının gevşemesi, çaresizlik, yalnızlık, yoksulluk, zorla yerinden edilme, kimlik getirmektedir.

Sosyal Dışlanma ve Güçsüzlük

Adaman ve Keyder (2005) farklı yöntemler kullanarak 6 şehirde (Adana, Ankara, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul ve İzmir) yürüttükleri çalışmaları; bu illerdeki yoksul semtlerdeki farklı boyutlarda (ekonomik, siyasi, kültürel ve mekansal) dışlanmanın boyutlarını göstermesi açısından oldukça önemli bir kaynaktır. Çalışmada sosyal dışlanmanın temel olarak yoksulluk veya eğitim eksikliği gibi faktörlerin yanında ayrımcılık nedeniyle bazı kişilerin (veya aile /toplum kesimi) toplumun dışına itilmeleri veya istenilen oranda katılımlarının engellenmesi süreci olarak tarif edilmektedir.

Bu çalışmada öne çıkan faktörlerden bazıları ise yoksulluğun yanında zorunlu göç, etnik kimlik, engelli ve kız olmanın dışlanma için önemli risk gruplarını oluşturulduğudur (ayrıca ilgili benzer raporlara bak Barut, 2001; Dağ, Göktürk ve Türksöy, 1998). Terör, etnik yapı, koruculuk, zorunlu göç gibi faktörler ile sosyal dışlanma ilişkilendirilebilir. Sosyal dışlanma değişkenin en önemli özelliği birçok önemli sorunun ortak etkisi sonucu oluşan; daha kalıcı ve kronik (süregeleyen) hal almış bir durumu; mağdurların algı ve değerlendirmesini içerecek bir şekilde ortaya koyabilmesidir. Ancak, sosyal dışlanma çok boyutlu bir kavram olduğu için ölçümünün de bazı güçlükler olabilir.

Güçsüzlük kavramını sosyolojik düşüncede oldukça önemli olan yabancılaşma (alienation) ve Durkheim'in normsuzluk kuramsal temelinde geliştirilen bir kavramdır. İlgili kavramının sosyal psikolojide de bireysel ve grup normların çatıştığı durumlarda veya öğrenilmiş çaresizlik durumunda ortaya çıkan patolojik süreçlerin etkisini görmekte mümkündür. Örneğin, Seeman (1959) yabancılaşmayı güçsüzlük, normsuzluk, anlamsızlık; değersel anlamsızlık veya farklılaşma, "sosyal dışlanma", ve bireysel tükenme olmak üzere altı farklı boyutta değerlendirmiştir. Ancak, güçsüzlük ilgili kavramlara oranla tek boyutlu ve işlemsel tanımlarının daha net oluşu nedeniyle ölçüm işlerinde avantajlar sağlamaktadır. Güçsüzlük değişkeni bu alanda yapılan çalışmaların gösterdiği gibi toplumsal ve bölgesel sorunlar ile (göç, yoksulluk, marjinal gruplara ait olma, sorunlu semtlerde yaşama, etnik azınlıkta olma, vb.) bireysel veya aile düzeyinde sorunların (özürlülük, işsizlik, düşük eğitim, vb.) karşılıklı etkileşiminin olası çıktısı olarak karşımıza çıkmaktadır ve bir çok risk faktörüyle (intihar, ruhsal sorunlar, bağımlılık, şiddet, vb.) de aracı değişken olarak ilinti kurulabilir. Seeman (1959) güçsüzlüğü kişinin ulaşmak istediği hedefleri

yakalama şansı kendi kontrolünde olmadığı veya düşük olasılık yönünde beklentisi olarak görmektedir. Otto ve Featherman Seeman'ın (1959) kavramsallaştırmasına dayanarak güçsüzlüğü kişinin istediği sonuçlar veya ödüller konusunda beklentileriyle ilişkilendirmektedir. Daha açık bir şekilde; kişinin kaderini (hayatını, hedeflerini) kontrol edemediği algı ve ona eşlik eden olumsuz duygu durumu olarak tarif edilmektedir. Güçsüzlük dışsal etkilere açıklık ve ezikliğe de işaret eder.

Şiddet Üzerine Temel Sosyolojik Yaklaşımlar

Suç, şiddet ve sapma davranışları sosyoloji, psikoloji, hukuk, ekonomi, siyaset, halk sağlığı, vb. oldukça farklı alanların ortak konusudur. Bu alanın özelliği farklı bilim dallarının bakış açılarının sentezini yansıtan ve doğrudan belirli türde sapmış davranışı açıklamaya çalışan modellerin önerilmesi ve bunların farklı gruplarda test edilmesidir.

Suç, şiddet ve sapma alanında sosyolojik bakış açısı en yaygın ve kapsayıcı yaklaşımları sunmaktadır. Ayrıca şimdiki çalışmada ağırlıklı bir şekilde sosyolojik bakış açısı bağlamında geliştirildiği için çalışma değişkenleriyle ilgili bazı temel sosyolojik kuramsal yaklaşımlara kısaca yer verilecektir. Sosyolojik yaklaşımlar, yapısal ve bireysel düzeyde yaklaşımlar olarak iki ana grupta değerlendirilebilir.

Yapısal düzeyde yaklaşımlarda yoksulluk, işsizlik, gelir dağılımında eşitsizlik, göç gibi faktörlerin suç oranlarını nasıl etkilediği konularına odaklanılmaktadır. Bireysel düzeydeki teoriler ise bireyler arasındaki davranış farklılıkları ile yapısal faktör ve süreçler arasındaki etkileşimi konu edinmektedirler (Akers, 1997). Bireysel düzeydeki teorilerde hangi sosyal süreçlerin, mekanizmaların veya faktörlerin, bireylerin sapmış davranış gerçekleştirme olasılıklarını nasıl artırdığı sorusuna yanıt aranır. Sosyolojik temelli bireysel düzeydeki sapmış davranışlarla ilgili bütün teorileri burada tanıtmak amacımızı aşmaktadır. Bu bağlamda, sosyolojik yaklaşımlar arasında Sosyal Bağ Teorisi (Hirschi, 1969) Sosyal Öğrenme Teorileri (Akers, 1998; Sutherland, 1942) ve Gerilim Kuramları (Merton, 1938; Agnew ve White, 1992) gençlerin şiddet ve sapmış davranışlarını açıklamak için en fazla başvurulan teorilerdir. Her üç teori de aile ve okul süreçleri bağlamında gençlerin sapma davranışlarını açıklamaya olanak tanıyan kuramsal yaklaşımlar sunmaktadır. Bu araştırma kapsamında da aile ve okul bağlamları incelendiği için, kısaca teorileri burada tanıtmanın faydalı olacağı düşünülmektedir.

Sosyal Bağ Teorisi (Hirschi, 1969) temel olarak bireylerin içgüdüsel olarak şiddet ve sapmış davranışlara eğilimli olduğunu iddia eder. Eğilimli olan insanların hepsi şiddet ve sapmış davranış sergilemediğine göre, teori bireyleri kontrol altında tutan mekanizmaların neler olduğu sorusuna yanıt bulmaya çalışır. Teori, bireyi topluma bağlayan kuvvetli sosyal bağların, sapmış davranışları engelleyici yönde rol oynadığını iddia eder. Bu bağlar sayesinde birey hem toplumun paylaşılan ortak değerler sistemini öğrenmektedir, hem de kontrol altında tutulmaktadır. Eğer bireyin toplumla olan bağları zayıf ise, zaten içgüdüsel olarak sapmaya eğilimli olan bireyi sınırlayacak bir güç kalmayacak ve birey fırsat bulduğunda, sapmış davranışlar için özgür olacaktır. Yaşamında değer verdiği, önemseydiği kişilerle olan bağları sayesinde, bireyler hem toplumun norm ve kurallarına uygun davranmayı öğrenmekte hem de bu bağlar bireyler üzerinde bir denetim mekanizması olarak çalışmaktadır.

Sosyal kontrol teorilerine göre bireyin önem verdiği kişilerin birey hakkındaki duygu ve düşünceleri birey için önemli olduğundan, birey genel olarak kabul edilen norm ve değerler sisteminden saparak bu ilişkileri riske atmak istemeyecektir. Bireyin en fazla değer verdiği kişilerin başında ebeveynleri gelmektedir. Bu noktada, ileride de tartışılacak olan, aile içi ilişkiler önemli hale gelmektedir. Benzer şekilde, bireyi topluma bağlayan diğer bir mekanizma da okuldur. Gencin okula vermiş olduğu değer, okulun genel olarak uyumlu bir havaya sahip olması, gencin herhangi bir sapma davranış gerçekleştirerek, eğitimi riske atma olasılığını azaltmaktadır. Tabii ki sosyal bağ ve sosyal kontrol teorilerine getirilen önemli bir eleştiri (örn. alt kültür kuramları) bazı durumlarda sosyal kontrol veya bireyin topluma bağlılığının kendisinin bireyi suça itebileceği düşüncesidir. Bunun çarpıcı bir örneği namus veya kan davalarında olduğu gibi bireyin ait olduğu grup normları veya baskısı doğrultusunda hareket ederek suç işleyebilmesidir.

Sosyal Öğrenme Teorisi (Akers, 1998; Sutherland, 1942) gençlerin şiddet ve sapmış davranışlarını farklı bir noktadan açıklamaktadır. Bu teori, şiddet ve sapmış davranışın öğrenilen bir davranış olduğunu ileri sürer. Bireyler bu davranışları etkileşim içinde buldukları diğer kişilerden samimi gruplar içinde öğrenirler. Bireylerin şiddet ve sapmış davranışları suçlulardan öğrenmeleri diye bir durum söz konusu değildir. Günlük etkileşim süreçlerinde, bireylerin zamanlarını geçirdikleri, duygu ve düşüncelerini paylaştıkları, çeşitli aktiviteleri beraber gerçekleştirdikleri diğer kişilerden bu davranışları öğrenmeleri söz konusudur. Bu noktada, bireyin

etkileşimde bulunduğu samimi grupların farklı durumlarla ilgili değer ve normları önemli hale gelmektedir. Bireyler genellikle etkileşimde buldukları grupların norm ve değerler sistemine uygun hareket ederler. Her grubun norm ve değerlerinde benzerlikler ve farklılıklar söz konusu olabileceği için, bireyler gruplar içinde şiddet ve sapmayla ilgili farklı norm ve değerlere maruz kaldıkları gibi farklı davranış örneklerine de maruz kalırlar. Grupların normları farklı durumlarda şiddet ve sapmayı meşru ya da haklı görebilir ve hatta destekleyebilirler. Bireyler yoğun, süreli ve uzun süreden beri bazı durumlarda şiddet ve sapmanın normal olduğu mesajlarına maruz kalırlarsa, bireylerin bu davranışları rasyonelleştirerek, sergileme olasılıkları da artmaktadır.

Bireylerin en fazla bu mesajlara maruz kalabileceği ve davranışları görebileceği bağlamlardan bir tanesi ailedir, çünkü aile ilk sosyalleşme sürecinin gerçekleştiği ve yoğun ilişkilerin yaşandığı yerdir. Ebeveynlerle olan ilişkileri içinde erken çocukluk döneminden itibaren bireyler şiddet ve sapmayı onaylayan mesajlara maruz kalarak, bu davranışları gözlemleyerek öğrenebilirler. Bu bağlamda, ebeveynlerin uyguladıkları disiplin teknikleri, ebeveynlerin sorunlarını nasıl çözdükleri ve genel olarak şiddet hakkında ne düşündükleri önemli hale gelmektedir. Ayrıca, okul farklı etkileşim ağlarının bulunduğu ve gencin zamanını en fazla harcadığı bağlamlardan biridir. Okulda şiddet olaylarının arttığı düşünüldüğünde, okul içi ilişkiler bu davranışların öğrenilmesi için kaynak oluşturabilirler.

Gerilim teorileri son yıllarda sapkın davranışları açıklamada yaygın olarak tercih edilen teorilerden biridir. Merton'un (1938) anomi teorisi, yapısal düzeyde amaçlar ve amaçlara ulaşmakla ilgili araçlar arasındaki boşluktan kaynaklı olarak ortaya çıkan gerilimin suç oranlarını etkilediğini vurgulamakla beraber, günümüzde Agnew (1992; Agnew ve White, 1992; Agnew ve diğerleri, 2002) çalışmalarıyla gerilim teorisi ile bireysel düzeyde hissedilen gerilimin sapmış davranışa nasıl yol açtığını açıklamaktadır. Merton (1938) toplumda belli kültürel amaçların (servet sahibi olmak gibi) yoğun olarak vurgulandığını belirtirken, bu amaçlara ulaşmanın araçları ve yollarının yeterince vurgulanmadığını ifade eder. Herkes bu amaçlara ulaşmak istemektedir fakat toplumda amaçlara ulaşmak için yasal yollar (eğitim gibi) eşit şekilde dağılmamıştır. Bundan dolayı, genel bir gerilim durumu söz konusudur. Yasal fırsatlara ulaşamayanlar, toplum tarafından değerli olan amaca ulaşmak için yasal olmayan fırsatları kullanarak gerilimin üstesinden gelmeye çalışırlar. Agnew (1992) Merton'nun teorisinden yola çıkarak, bireylerin sadece belirli amaçlara ulaşmak için gerilim yaşa-

madıklarını, bazen içinde bulunmuş oldukları ortamlardan kaçamadıkları, ya da yaşamlarında çok sevdiği ve değer verdikleri kişilerin ya da şeylerin yok olması gibi durumların da gerilimin kaynağı olduğunu ileri sürer. Bu bağlamda aile veya okul içerisindeki bazı uygulamalar gençlerin farklı gerilimler yaşama olasılığıyla ilişkili olabilir. Ergenlerin ya da gençlerin içinde buldukları durumları olumlu hale dönüştürememelerinden kaynaklanan gerilim, onların fiziksel şiddet ya da sapmış davranışlar gerçekleştirme olasılıklarını yükseltmektedir.

Şiddetle İlgili Temel Süreçler

Gençler arasında fiziksel şiddet ve sapmış davranışlarının oluşmasını etkileyen faktörlerin en başında, gençlerin, farklı bağlamlarda, bu davranışların doğrudan ya da dolaylı olarak mağdurları olmaları gelmektedir. Evde, okulda, çeşitli sosyal aktiviteleri gerçekleştirirken bu davranışların mağdurları veya tanıkları olmaları gençlerin davranışları model almalarına fırsat tanıyabilmektedir. Bundan dolayı, gençlerin bu davranışlarını etkileyen süreçlerin veya bağlamların neler olduğunun araştırılması önemli hale gelmektedir. Davranışların sıklığı veya yaygınlığını bilmek ne kadar önemli ise, bu davranışları açıklayabilmek için, onlara kaynak olan mekanizmaları bilmek de o kadar gereklidir. Şiddet veya farklı sapmış davranışları etkileyen bağlamlar arasında özellikle aile gelmektedir. Çeşitli araştırma bulguları aile yapısı ve aile içi süreçlerin gençlerin fiziksel şiddet ve diğer sapmış davranışlarıyla ilişkili olduğunu göstermektedir (Akers 1998; Baumrind, 1991; Hay, 2001; Heimer, 1997; Loeber ve Stouthamer-Loeber, 1986; Sampson ve Laub, 1993; Simons ve diğerleri 2000, 2005; Stern ve Smith, 1994; Wright ve Cullen, 2001). Araştırma bulguları, aile yapısı, ebeveynlerin çocuklar üzerindeki denetimleri, disiplin teknikleri ve ebeveynlerin kendilerinin sorun çözme yöntemlerinin gençlerin davranışlarını farklı derecelerde hem olumlu hem de olumsuz olarak etkilediğini ortaya çıkarmıştır (bkz. Heimer, 1997; Hirschi, 1969; Sampson ve Laub, 1993; Simons ve diğerleri, 2000: 205).

Ailenin yanı sıra, son yıllarda yapılan tartışmalarda okulun bazı durumlarda şiddeti ve sapmayı engelleyici rol oynadığına dikkat çekilirken, bazı durumlarda da kendisinin, şiddetin veya sapmanın kaynağı olduğuna dikkat çekilmektedir (Jenkins, 1995; Steward, 2003; Welsh, Stokes ve Greene, 2000; Zang ve Messner, 1996). Bundan dolayı, gençlerin yaşamlarında etkili ve birbiriyle ilişkili olan bu süreçlerin, gençlerin davranışları üzerindeki pozitif ve negatif etkilerinin irdelenmesi önemlidir. Bazı durumlarda

aile ve okul, gençlerin şiddet ve sapma davranış sergilemelerine fırsat tanımaz iken, bazı durumlarda ise çeşitli rol modelleri ve fırsatlar sunarak, gençlerin bu davranışları öğrenmelerine ve rasyonelleştirmelerine katkıda bulunabilirler. Bireylerin erken çocukluk döneminden itibaren aileden etkilendikleri ve örgün öğrenimlerine başladıkları andan itibaren artan oranlarda zamanlarının çoğunu okulda ve okulla ilgili aktivitelerde geçirdikleri düşünüldüğünde, aile ve okul, gençlerin şiddet ve sapmış davranışlarını anlama konusunda incelenmesi gereken önemli odaklar haline gelmektedirler.

Şiddet Davranışlarda Ailenin Rolü

Aile, bireyin yaşamını devam ettirebilmesi için dünyaya geldiği andan itibaren gerekli bakım ve desteği veren sosyalleşme sürecinin gerçekleştiği kurumdur. Aile, bireyin ilk sosyal deneyimlerini oluşturması ve kişiliği geliştirmesi için önemli bir role sahiptir. Aile üyelerinin gençlere yönelik olan tutumları, duygu, düşünce ve davranışları, gençlerin yaşadığı problemleri çözme yollarını öğrenmelerinde önemli bir referans noktasıdır. Anne babalar çocuklar için rol modelleri oluşturdukları için, ebeveynlerin konuşmaları, davranışları, olaylara bakış açıları ve değerlendirmeleri, çocukların toplumsal normları ve kabul edilen davranış modellerini öğrenmeleri için kaynak oluşturur. Toplumda varlığını sürdürebilmesi için aileyle olan ilişkiler gençler açısından önemlidir. Örneğin, sağlıklı gelişmek ve yaşamak için aile ekonomik olanakları sağlar. İyi bir okula gitmeleri ve başarılı olmaları için hem maddi hem de sosyal sermaye aile tarafından sağlanır.

Gençlerin şiddet ve sapmış davranışlarını inceleyen farklı sosyolojik yaklaşımların çoğu aileyle bu davranışlar arasındaki ilişkilere odaklanmaktadır. Örneğin, ebeveynlerin öğrenim düzeyi, baba mesleği, kardeş sayısı, hanede yaşayan kişi sayısı, ailede suç işleyenlerin varlığı gibi faktörlerin çeşitli şiddet ve sapmış davranışlarla olduğu gösterilmiştir. Çok basit gibi görünmekle beraber, hanede yaşayan kişi sayısının yüksek olması, çocukların erken yaşlardan itibaren, farklı davranış modellerine maruz kalmalarına fırsat tanıdığı gibi, bu davranışlarla ilgili farklı rasyonelleştirmelere de maruz kalmasına olanak tanımaktadır. Ayrıca, kalabalık hanelerde çocuklar üzerindeki denetimin daha az olduğu düşünüldüğünde, bu durum, çocukların hanenin dışındaki etkileşim süreçlerinde de bu tür davranışlara maruz kalma olasılıklarını da etkilemektedir.

Ailenin sosyo-ekonomik statüsünün göstergesi olarak ele alınan ebeveynlerin eğitim seviyesi, meslekleri ve gelir durumlarının gençlerin şid-

det ve sapmış davranışlarıyla ilintili olduğu yönünde tartışmalar söz konusudur. Alt sosyo-ekonomik statüden gelen gençlerin diğer gençlere göre daha fazla şiddet ve sapmış davranışlar sergilediklerine vurgu yapılmaktadır. Özellikle hükümlü ve tutuklu çocuklar üzerine yapılan araştırmalar bu olguyu destekler niteliktedir (Bal, 2007; Erdoğan, 1993; Hancı, 1995; Hancı, Aktaş ve Akçicek, 1996). Bu çalışmaların sonuçlarında suç işleyen çocuklar arasında alt sosyo-ekonomik statüden gelenlerin, yoksul çocukların veya gecekondu mahallelerinde yaşayan çocukların yoğunlukta olduğu bulunmuştur. Bu çalışmalar içinde yöntemsel açıdan farklı bir noktada duran Bal'ın (2007) çalışmasıdır. Bal (2007) Isparta ve Van illerinde çocuk şubesine getirilen çocukları araştırma kapsamına almakla beraber sadece şubenin çocuklar hakkında elde ettiği verileri değerlendirmemiş, ayrıca çocuklar ve aileleriyle görüşmeler yapmıştır. Bal (2007), yoksulluğun çocuk suçluluğunda önemli olduğuna dikkat çekmektedir. Özbay da (2006) araştırmasında öğrencilerin fiziksel şiddet davranışları ile orta ve alt sınıf olarak nitelendirilen bölgelerdeki okullar arasında bir ilişkinin varlığını göstermiştir. Ancak bazı tür sapma davranışların üst sosyo-ekonomik gruplar arasında yoğunlaştığıyla ilgili veriler de vardır. Burada özellikle artan ekonomik gelişmeyle birlikte aile yapısında ortaya çıkabilecek farklılıklar da gelir ve sapma davranışı arasındaki ilişkileri farklılaştırabilir.

Bazı yaklaşımlar ise aile içi ilişkilerin gençlerin şiddet ve sapmış davranışlarının oluşmasında önemli olduğuna vurgu yapmaktadırlar. Bu teoriler arasında yer alan sosyal bağ teorisi (Hirschi, 1969), ebeveyn ve çocuklar arasındaki ilişkinin şiddet ve sapmış davranışları azaltıcı yönde rol oynadığına vurgu yapar. Bireyleri topluma bağlayan bağlardan bir tanesi önem verdiği kişilerle olan bağlarıdır. Çocuğun yaşamının ilk döneminden itibaren önemli bir rol oynayan ebeveynler, çocuklarının farklı dönemlerdeki davranışlarını etkilemektedirler. Her ne kadar ergenlik ve gençlik döneminde ebeveynlerin etkisi azalsa da, ebeveynler ve çocuklar arasında erken dönemlerde kurulan bağlar, gençlik dönemindeki davranışları etkilemeye devam etmektedir. Ebeveynler ve çocukları arasında oluşan duygusal bağlar, çocukların ebeveynlerinin düşünce ve duygularına önem vermelerini de beraberinde getirmektedir. Ebeveynleriyle sıcak ilişkilere sahip olan gençler ebeveynlerinin onlar hakkında ne düşündüklerine önem verecekler ve onları hayal kırıklığına uğratmak istemeyeceklerdir. Bundan dolayı, ebeveynlerin istedikleri gibi davranacaklardır. Bu sayede toplumun ortak norm ve değerler sistemine uygun davranmayı öğreneceklerdir. Ebeveynleriyle olan bağlar gençlerin üzerinde bir kontrol mekaniz-

ması oluşturacaktır. Ebeveynleri gençlerin yanlarında olmasa bile, gençler Şiddet ve sapmış davranışları sergileme durumunda temkinli olacaklardır. Sosyal bağ teorisine odaklanan çalışmaların sonuçları, ebeveynlerle olan bağın Şiddet ve sapmış davranışları azaltıcı yönde rol oynadığını göstermiştir. Wright ve Cullen (2001) ebeveynlerin çocuklara ya da ergenlere sağlamış oldukları duygusal ve araçsal desteklerin sapmış davranışlara ve madde kullanımına karşı koruyucu etkisi olduğunu vurgulamaktadırlar. Ebeveynlerin sosyal destekleri, kabul edilen ve özgeci davranışları teşvik eder ve ahlaki değerlerin, güdülerin, isteklerin ve sosyal becerilerin gelişmesine yardımcı olur.

Ebeveynlerle gençler arasındaki bağın bir göstergesi, ebeveynlerin gençler üzerindeki denetimleridir. Doğrudan denetim gençlere sapma davranışları gerçekleştirme firsatı tanımadığı (Hagan, 1989; Sampson ve Laub, 1993) gibi, gençlerin Şiddeti ve sapmayı onaylayan tanımlara maruz kalma olasılıklarını da sınırlandıracaktır. Denetim sayesinde, ebeveynler, gençlerin nerede, kimlerle hangi aktiviteleri yaptıklarını veya ne zaman eve geleceklerini bilirler. Bundan dolayı, gençler ebeveynlerin gözlerinin önünde olmadıkları zamanlarda bile, denetim sayesinde ebeveynlerinin varlıklarını hissetmektedirler. Bu durum, onların Şiddet ve sapma davranışlarını engelleyici yönde rol oynar (Hagan, 1989; Loeber ve Stouthamer-Loeber, 1986; Patterson, Dishion ve Bank, 1984). Özbay (2004), ebeveynlerin denetimlerinin 13-14 ve 16 yaşlarındaki gençlerin saldırgan davranışlarını azaltıcı yönde etkilediğini araştırmasıyla ortaya koymuştur. Şüphesiz, denetimin olmaması gençlerin karşılaştıkları firsatları değerlendirmelerine olanak tanıyacağı için, Şiddet ve sapma olasılıklarını etkileyecektir.

Sosyal bağ teorisi, daha çok ailenin pozitif yönlerine odaklanarak, Şiddet ve sapmayı nasıl engelleyici rol oynayabileceğini açıklamaktadır. Fakat aile, Şiddet ve sapmanın kaynağı da olabilmektedir. Sosyal ğrenme Teorileri (Akers, 1998; Sutherland, 1942) bağlamında düşünüldüğünde, aile Şiddet ve sapmanın öğrenildiği önemli bağlamlardan biridir, nk bireyler aile üyeleriyle erken dönemlerden itibaren, yoğun bir etkileşim süreci içinde yer almaktadırlar. Erken dönemlerde öğrenilen davranışların devamlılık gösterdiği dikkate alındığında, aile içinde çocuğa verilen mesajlar, çocuğun karşılaştığı davranış modelleri önemli hale gelmektedir. Bireyler ebeveynleriyle etkileşim içinde hangi davranışların cezalandırıldığını, hangisinin ödüllendirildiğini öğrenirler. Aynı davranış farklı bağlamlarda sergilediklerinde ebeveynlerinden almış oldukları tepkiler, onların aynı davranışın farklı bağlamlarda onaylanıp onaylanmadığını anlamasını sağ-

lar. Çocuklarıyla olan ilişkilerinde ebeveynler farklı rol modelleri sunarlar ve benzer modellere çocuklar yoğun bir şekilde maruz kalırlar. Bazı durumlarda, şiddet ve sapmayı onaylayan mesajlar vermek, bu davranışları sergilemek, çocukların erken dönemlerden itibaren bu tür davranışları normal görmelerine ve sergilemelerine olanak verecektir.

Aile içerisinde bireyler etkileşim içinde buldukları ebeveynlerinden şiddet ve sapmayı onaylayan mesajlara maruz kalabilecekleri gibi şiddet ve sapmış davranışların mağduru veya tanığı da olabilmektedirler. Özellikle erken dönemlerden itibaren fiziksel şiddete maruz kalanların, bu davranışları meşru görerek, ileriki yıllar kendi çocuklarına, eşlerine veya diğer kişilere karşı şiddet kullandıklarını farklı araştırma sonuçları göstermiştir. Aile içerisinde gençlerin çocukluk döneminden itibaren şiddete maruz kaldığı mekanizmalardan bir tanesi ebeveynler tarafından uygulanan disiplin yöntemleridir. İstenilmeyen davranışların düzeltilmesi amacı ile gerçekleştirilen, disiplin yöntemleri hem gençlerde farklı sorunlar yaratmakta hem de şiddet davranışını öğrenmesinde rol modeli oluşturabilmektedirler. Ülkemizde, ebeveynlerin sık sık fiziksel cezalandırmaya başvurdukları gözlemlenmektedir. Fiziksel cezalandırma yöntemlerini onayan “ağaç yaş iken eğilir”, “anneler hem döver, hem sever” gibi atasözlerimizin olduğu düşünüldüğünde, bu yöntemin ebeveynler tarafından sıklıkla kullanılması şaşırtıcı değildir. Bilgin (2008) 389 üniversite öğrencisinden topladığı verilere dayanarak yapmış olduğu araştırmasında, öğrencilerin %53’ünün bedensel ceza aldıklarını, annenin (%33) ve anne-babanın beraber (%39) en fazla bedensel cezanın uygulayıcısı olduklarını ve en sık bedensel ceza alma yaşlarının 6–10 yaşları (%53) arasında olduklarını göstermiştir. Evde uygulanan bedensel cezaların arasında el, kol ve bacağı elle vurma, yüze ve başa vurma ve sertçe vurma gelmektedir. Bilir, Arı, Dönmez, Atik ve San (1991) tarafından 16 ilde 4-12 yaşları arasındaki 50.473 çocuk üzerinde yürütülen çalışmada, çocukların yaklaşık olarak %63’nün fiziksel cezalandırma yöntemine maruz kaldıkları bulunmuştur. Araştırmacılar, özellikle erken çocukluk dönemlerinde fiziksel cezalandırılmanın kullanıldığına dikkat çekmektedirler. Erken dönemlerde bu cezalandırma şeklinin kullanılmasının, çocukların bu davranışları model alma olasılıklarını da artırmaktadır. Eğitim düzeyleri düşük olan (okur-yazar ve ilkökul mezunu) annelerin ve ev hanımı olan annelerin çalışan annelere göre daha fazla fiziksel cezalandırma yöntemi kullandıkları gösterilmiştir. Bu cezalandırmaya maruz kalan çocuklarda görülen problemler arasında davranış bozukluğu en önde gelmektedir (geçimsizlik, hırçınlık, içe kapanıklık, saldırganlık ve bağımlılık) (Bilir ve diğerleri, 1991).

Ebeveynler tarafından çocukların yanlış davranışlarını düzeltmek için kullanılan zorlayıcı-güce odaklı disiplin tekniği amacına ulaşmakta yetersiz kalmaktadır. Ancak, zorlayıcı-güce dayalı bu teknik, ters bir etki yaratarak, arzulanan davranışı çocuklara öğretmek yerine, çocuklara gerek duyulduğunda fiziksel cezalandırmayı problem çözme stratejisi olarak öğretmektedir (Alikashiöglu ve diğeri, 2006; Grogan-Kaylor, 2004; Heimer, 1997; Unnever, Cullen ve Agnew, 2006; Simons ve diğeri, 2000; Simons, Burt ve Simons, 2008). Özellikle otorite konumunda olan ve rol modeli olarak kabul edilen ebeveynlerin, çocuklarını cezalandırmak için kullandıkları fiziksel cezalandırma, çocukların şiddet davranışlarını normal kabul etmelerini kolaylaştırıcı bir role sahiptir (Simons ve diğeri, 2000).

Bu disiplin tekniğinin yanı sıra, ebeveynlerin kullandıkları açıklayıcı disiplin teknikleri ise gençlere şiddet ve sapmayla ilgili negatif mesajlar vermektedirler. Gençlerin istenilmeyen davranışlarının sonuçlarının, başkalarına verdikleri zararların açıklanmasının, gencin karşısındaki kişi ve davranışı üzerinde düşünmesine neden olduğuna vurgu yapılmaktadır (Heimer, 1997). Açıklayıcı disiplin tekniği, gencin şiddet ve sapma davranışları öğrenmesine olanak tanımamaktadır.

Fiziksel disiplinin yanı sıra, gençler ebeveynlerin şiddet ve sapmayla ilgili genel olarak vermiş oldukları tepkiler yoluyla da bu davranışların meşru olup olmadığı konusunda bir görüşe varabilmektedirler. Ebeveynlerin çocuklarıyla ilişkilerinde herhangi bir şiddet söz konusu olmayabilir, fakat ebeveynlerin kendilerinin karşılaştıkları sorunları çözme biçimleri veya başkalarının karşılaştıkları sorunları çözme biçimlerine vermiş oldukları tepkiler de, gençlerin bu davranışları öğrenmelerine fırsat tanımaktadır. Örneğin, komşunun eşini dövmesi durumunun "kocasını değil mi hem sever hem döver" ya da "kesin dayağı hak edecek bir şey yapmıştır" gibi ifadeler ile yorumlanmasından gençler şiddetin meşru olduğunu öğrenmektedirler. Aynı zamanda, ebeveynlerin kendi aralarındaki sorunları çözme yöntemlerini gözlemlemek gençlerin davranışları öğrenme olasılıklarını etkileyecektir. Aralarındaki sorunlar güç kullanarak çözen ebeveynler çocuklarına karşı herhangi bir şiddet uygulamaları bile, evin içerisindeki bu durum, gençlerin davranışları normal olarak benimsemelerini kolaylaştıracaktır. UPSAM (2006) araştırma bulgularına göre, öğrencilerin %51'i anne-baba arasındaki şiddete tanık olmaktadır. Erdoğan (2005) sürekli olarak anne-babalarının tartışmalarına veya kavga etmeleri şahit olan çocuklar ile bu durumu ara sıra yaşayan ya da hiç yaşamayan çocukların saldırganlık davranışları arasında fark olduğunu göstermiştir.

Markowitz (2001) çeşitli araştırma bulgularına dayanarak çocukken fiziksel şiddete maruz kalan ya da ebeveynlerinin kavgalarına şahit olanların kendi çocuklarına ve eşlerine karşı fiziksel şiddet kullanma olasılıklarının daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Markowitz (2001), hem hapishane-deki hem de genel nüfus içindeki yetişkinlerle yapmış olduğu araştırma-sında, çocukken şiddete maruz kalanların (ebeveynleri tarafından, ya da akrabaları tarafından dayak yiyen, ya da ebeveynlerin kendileri arasında-ki şiddete şahit olan) öncelikle şiddeti onaylayan tanımlar geliştirdiklerini ve kendi çocuk ve eşlerine şiddet uyguladıklarını göstermiştir. Heimer'in (1997) araştırma bulguları da bunu görüşü destekler niteliktedir.

Araştırma bulgularından da anlaşıldığı gibi, aile içi mekanizmalar ba-zen şiddet ve sapmayı engelleyici olabilirken, bazen de motive edici olarak çalışabilmektedir. Bundan dolayı, karmaşık olan aile içi süreçlerin ve aile yapısının birbirleriyle olan ilişkilerinin irdelenmesi önemlidir. Aileyle be-raber, okul da içinde hem engelleyici hem de teşvik edici süreçleri barın-dırmaktadır. Bundan dolayı, aşağıda okul bağlamının etkisi açıklanmaya çalışılacaktır.

Şiddet Davranışlarda Okulun Rolü

Farklı olanaklar sağlayan okul gencin yaşantısında önemli bir kesittir. Öğrenciler okulun belirli bir amacının ve anlamının olduğunu görmeli ve aynı zamanda okulda kendilerini güvende hissetmelidirler. Okul sade-ce eğitim ve öğretimin gerçekleştirildiği bir mekan olmanın dışında, top-lumun norm ve değerler sistemini öğrencilere aktaran bir süreçtir. Okul, çeşitli ödüllendirme ve cezalandırma yöntemleriyle bireylerin uyumlu ye-tişkinler olmasını sağlamaya çalışırken, aynı zamanda okulda, öğrenciler-den başarılı, yarışmacı ve kendi başlarına çalışma yetisini geliştirmelerini de beklemektedir. Okulda bu beklentilerle karşılaşan gençler için okul aynı zamanda statü edinme, saygınlık kazanma, kabul görme için de bir müca-dele alanıdır. Okul hem gençlerin başarılı yetişkinler olmalarına yardımcı olurken, okul ortamı ve politikaları, öğrencilerin okul hakkındaki düşün-celeri, öğrenci-öğretmen ilişkileri, okul içerisindeki arkadaşlık ilişkileri gibi faktörler gençlerin yaşantılarını etkileyen önemli belirleyicilerdir. Bu nok-tada, okul içindeki ilişkiler ve okulun yapısı, hem şiddeti ve sapmayı en-gelleyici işlev görürken, hem de bazı durumlarda şiddet ve sapmanın kay-nağı olabilmektedir.

Çeşitli araştırma raporlarının sonuçları sapmış ve şiddet davranışla-rı için okulun önemli bir belirleyici olduğuna işaret etmektedir. Örneğin,

Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullardaki şiddet olaylarıyla ilgili verileri, okul ortamının şiddeti anlamada ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullarda meydana gelen şiddet olaylarıyla ilgili bildirimini dikkate alındığında, 26 Nisan 2006- 20 Mart 2007 tarihleri arasında okul kayıtlarına göre toplam 4379 şiddet olayına 8856 öğrenci karışmıştır. 3690 genel liseden 1179'unda ve 4244 meslek lisesinden 1087'sinde aynı tarihler arasında şiddet olayları görülmüştür. Okullarda en fazla görülen şiddet olayı fiziksel şiddet ve zorbalıktır (TBMM Araştırma Komisyonu Raporu, 2007:123–124). Özönder ve diğerleri (2005) ilköğretim okullarındaki öğrencilerden veri toplayarak gerçekleştirdikleri araştırmalarında, öğrencilerin arasında zorbalığın yaygın olarak bulunduğu ve çeşitli şiddet ve sapmış davranışların mağdurları ve uygulayıcı olduklarına dikkat çekmektedirler.

Kepenekçi ve Çinkır (2006) Ankara'da 692 lise öğrencisinden veri toplayarak gerçekleştirdikleri araştırmalarında, neredeyse araştırmaya katılan bütün öğrencilerin en az bir kere fiziksel, sözel, duygusal veya cinsel zorbalık mağduru olduklarını bulmuşlardır. Öğrencilerin mağdur oldukları zorbalık biçimlerinin en başında fiziksel ve duygusal zorbalık gelmektedir. En fazla sınıflarda ve okula gelirken-okulun dışında zorbalıkla karşılaşmışlardır. Okul koridorları, bahçesi ve diğer sportif aktivitelerin gerçekleştirildiği alanlar da öğrencilerin mağdur oldukları yerlerdir. Alikaşifoğlu, Erginoz, Ercan, Uysal, Kaymak ve İlter (2006) okulda silahla zorbalığın mağduru olmak, başkalarına okulda zorbalık yapmak ve okulda silah taşımak ile öğrencilerin şiddet davranışları arasında da ilişki olduğunu göstermişlerdir. Okul ortamında kavga eden öğrencilerin kavga etmeyen öğrencilerle karşılaştırıldığında daha fazla mağdur olduklarına dikkat çekmektedirler.

Şiddet davranışlarının sadece lise öğrencileri arasında yaygınlaşmaktadır. İlköğretime devam eden öğrenciler üzerine yapılan araştırmaların sonuçları da benzer bir örüntüye işaret etmektedir. Örneğin, Uzbaş ve Kabasakal'ın (2010) İzmir'deki ilköğretim öğrencilerini kapsadıkları araştırmanın bulguları, öğrencilerin yaklaşık olarak %40'nun en az bir kere ve daha fazla fiziksel kavgaya katıldıklarını, yaklaşık olarak %21'nin grup kavgasına katıldıklarını, yaklaşık olarak %10'nun kesici alet taşıdığını ve %6'sının ise yaralama olayına karıştıklarını ortaya çıkarmıştır.

Bahsedilen araştırmalardan da anlaşılacağı gibi, öğrencilerin okullarda şiddet ve sapmış davranışları önemli bir sosyal problem hale gelmiştir. Bu

araştırmaların sonuçlarından olgunun yaygınlığı hakkında görüşe sahip olunabilmekle beraber, okul içindeki hangi mekanizmaların bu davranış örutülerini engelleyici ya da teşvik edici olarak rol oynadıkları konusunda sınırlı bir bilgiye sahip olunmaktadır. Bundan dolayı, okul içi mekanizmaların farklı boyutlarıyla irdelenmesi önemlidir.

Okulun Şiddet ve sapmış davranışlarla olan iliőkisine odaklanan tartışmaların kökenleri eskiye dayanmakla beraber, günümüzde bu tartışmaların bir kısmı öğrencilerin okula olan bağları, taahhütleri, okul kural-larına inançları üzerine yoğunlaőırken (Hirschi, 1969; Jang, 2002; Jenkins, 1995; Sampson ve Laub, 1993; Stewart, 2003; Welsh, Stokes ve Greene, 2000, Zang ve Mesner, 1996); bir kısmı da okul iklimi (Battistich ve Hom, 1997; Battistich ve diğerleri, 1995; Battistich, Solomon, Watson ve Schaps, 1997; Payne, 2004; Payne, Gottfredson ve Gottfredson, 2003; Stewart, 2003; Welsh, Stokes ve Greene, 2000) üzerine yoğunlaőmaktadırlar.

Sosyal bağ teorisini (Hirschi, 1969) temel alan çalışmalar öğrencilerin okula olan bağları ne kadar güçlü ise, okulu gelecekte iyi bir yaşam sahibi olmak için gerekli görüyorlarsa, derslere sürekli katılıyor ve ödevlerini zamanında yapıyorlarsa ve okulun kurallarına inanıyorlarsa, bu öğrencilerin Şiddet ve sapmış davranışları sergileme olasılıklarının o denli az olduğunu ileri sürmektedirler (Hirschi, 1969; Jang, 2002; Jenkins, 1995; Sampson ve Laub, 1993; Stewart, 2003; Welsh, Stokes ve Greene, 2000, Zang ve Mesner, 1996). Bu çalışmalarda genel olarak vurgulanan, toplumun norm ve değerler sistemini aktaran kuruma karşı geliştirilen bağların, gençlerin Şiddet ve sapmış davranışlarda bulunma olasılığını azalttığıdır (Sullivan ve Farrell, 1999; Zang ve Messner, 1996). Okula bağları güçlü olan öğrenciler, öğretmenlerin, idarecilerin ve okuldaki arkadaşlarının düşüncelerini dik-kate aldıkları için Şiddet ve sapmış davranışlarından uzak durma ihtimal-leri kuvvetlidir. Okulda zaman harcayan, çeőtli okul aktivitelerine katılan öğrencilerin Şiddet ve sapmış davranışları göstermek için zaman ve enerji bulma olasılıkları azdır. Derslerinde başarılı olan öğrenciler zaten herhangi bir Şekilde bu başarılarını Şiddet veya sapmış davranışlar gerçekleştirerek tehlikeye atmak istemeyeceklerdir (Hirschi, 1969; Welsh, Greene ve Jen-kins, 1999; Payne, Gottfredson ve Gottfredson, 2003). Ülkemizde yapılan araştırmaların bulguları da bu görüşü destekler niteliktedir. Örneğin, Öz-bay (2004) okula pozitif değer atfeden, derslerine önem veren 16 yaőların-daki gençlerin daha az Şiddet ve sapmış davranış sergilediklerini belirle-miştir. Pozitif değerler gençlerin okuldan kaçma, sınavlarda kopya çekme, okul mallarına zarar vermeyi içeren okulla ilgili sapmış davranışlarını da

negatif yönde etkilemektedir. Alikashiöglu, ve diğerleri (2006) okula negatif değer atfetme ile öğrencilerin şiddet davranışları arasında ilişki olduğunu göstermişlerdir.

Öğrencilerin okula olan bağları önemli olmakla beraber, bir grup araştırmacı, öğrencilerin özelliklerinden bağımsız olarak, sosyal bir organizasyon olan okulun öğrencilerin davranışlarını etkilediğini ileri sürmektedirler. Başka bir deyişle, okul sosyal ilişkileri barındıran bir organizasyondur. Okul karşılıklı pozitif ve destekleyici ilişkiler iğereren, farklı aktivitelere katılma fırsatı tanıyan, karar alma sürecinde ortak değer, norm ve amaçları olan bir topluluk olarak tanımlanmaktadır (Battistich ve Hom, 1997; Battistich ve diğerleri, 1995; Battistich, Solomon, Watson ve Schaps, 1997; Payne, 2004; Payne, Gottfredson ve Gottfredson, 2003). Bu yaklaşımlar, okul ikliminin sapmış davranışları ağıklamadaki rolünü ortaya koymaktadır. Okul iklimi okulla ilgili kurallar, normlar ödüllendirme ve cezalandırma mekanizmaları, okul içindeki farklı etkileşim süreçlerini iğerermektedir. Okul iklimi, okul kültürü, işleyişi, çevresi gibi farklı boyutları içerisinde barındırmaktadır (Skinner, 1987; Stewart, 2003; Welsh, Greene ve Jenkins, 1999; Wilcox ve Clayton, 2001). Öğretmenlerle öğrenciler arasındaki etkileşim, öğretmen ve öğrencilerin karşılıklı olarak eğitimle ilgili düşüncelerindeki benzerlik, davranış biçimlerinde ortak bir anlayışa varmak, karşılıklı ilişkilerin sayđı temelinde dayanması ve kabul edilen davranış modellerinin sunulması okul iklimini olumlu yönde etkileyen özelliklerdir. Okul kurallarına olan inanç, disiplin kurallarının adil bir biçimde uygulanması ve öğrencilerin buna inanması, okulda kendilerini güvende hissetmeleri de pozitif okul iklimine katkıda bulunmaktadır. Pozitif okul iklimi öğrenciler üzerinde kurullarla hem doğrudan denetim hem de olumlu ilişkiler yoluyla dolaylı denetim kurduğu için, öğrencilerin davranışları sürekli kontrol altında tutulmakta ve şiddet ve sapmaya olanak tanınmamaktadır (Hoffmann ve Dufur, 2008; Stewart, 2003; Wilson, 2004). Adil, eşitlikçi, öğretmen ve öğrencilerin birbirlerine karşı duyarlı ve hassas oldukları okullarda öğrencilerin daha az şiddet ve sapmış davranış gösterdikleri bulunmuştur (Sprott, 2004; Stewart, 2003; Welsh, Jenkins ve Greene, 2001). Ayrıca, Hoffmann ve Dufur (2008) bu tür özelliklere sahip olan okulların öğrencilerin ailelerinden getirdikleri negatif etkileri yok ederek, onların sapmış davranışları gerçekleştirme olasılığını azalttığını göstermişlerdir. Pozitif okul iklimi öğrencilerin okulda daha fazla zaman harcamalarını ve eğitimlerine daha fazla önem vermelerini sağlayarak, öğrencilerin okula olan bağlarını da güçlendirmektedir.

Okulun bu pozitif, sapmayı ve şiddeti engelleyici yönüne rağmen, okulda gerçekleşen bazı eylemler öğrencilerin şiddet ve sapmayı öğrenmelerine fırsat tanıyabilmektedir. Bunların başında kullanılan disiplin yöntemleri gelmektedir. Okul, öğrencilerin yanlış olan davranışlarının düzeltilmesi için çeşitli disiplin tekniklerinin kullanıldığı yerlerden bir tanesidir. Öğretmen ve idarecilerin toplumda ortak olarak kabul edilen norm ve değerler sistemini, kültürel farklılıkları, çeşitli tutum ve davranış kalıplarını öğrencilere aktarmakla sorumlu olan otoriteler oldukları dikkate alındığında, uygulanan disiplin teknikleri öğrenciler üzerinde oldukça önemli etkiye sahip olacaktır. Bu bağlamda, okullarda hala yaygın olarak kullanılan disiplin etme yöntemlerinden biri olan fiziksel cezalandırmanın şiddet tanımlarının ve davranışlarının öğrenilmesindeki rolünün irdelenmesi gerekmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO, 2002) raporuna göre dünyada en az 65 ülkede okullarda fiziksel cezalandırma kullanılmaktadır. Meclis Araştırma Komisyonu (2007) yapmış olduğu çalışmada, ortaöğretim kurumuna devam eden öğrencilere okulda istenmeyen bir davranış yaptıklarında öğretmenlerinden ne gibi tepkiler aldıkları sorulduğunda, öğrenciler genel olarak öğretmenlerinin olumlu tepkiler (nasihat verme %87, konuşarak çözme %76 gibi) verdiklerini dile getirmişlerdir. Her ne kadar eğitimcilerin olumlu tepkileri ön plana çıkmakta olsa da, araştırma sonuçları "bağırma-kızma (%50)" "aşağılama-hor görme (%24)" "dövme (%14)" gibi negatif tepkilerin de hiç de azımsanamayacak kadar yaygın olduğunu göstermektedir. UPSAM araştırma raporuna göre lise öğrencilerinin %17'si öğretmenlerinden şiddet gördüklerini ifade etmişlerdir. Benzer şekilde, Gömleksiz ve diğerlerinin (2008) yedi ilköğretim okulunda katılımlı gözlem tekniğini kullanarak yapmış oldukları araştırmanın sonuçları, tören öncesi ve sırasında öğretmenlerin öğrencilere yönelik olarak çeşitli fiziksel şiddet davranışlarını (kulağını çekme, sopayla vurma, sopayla sıraya sokma gibi) gerçekleştirdiğini göstermiştir. Öğrencilerle yapmış oldukları görüşmelerin sonuçları da gözlem verilerini destekleyici yöndedir. Devci, Açık ve Ayar (2007) öğrencilerin yaklaşık %24'ü öğretmen ve idarecileri şiddetin uygulayıcıları olarak gösterdiklerini rapor etmişlerdir.

Gözütok, Karacaoğlu ve Er (2007) öğretmenlerin fiziksel cezalandırmaya yönelik algılarını, kullanma sıklıklarını ve tipleriyle birlikte, öğrencilerin fiziksel cezalandırma hakkındaki duygu ve algılarını araştırmışlardır. İlköğretim ve lise öğrencileri ve görev yapan öğretmenler araştırmanın kapsamına alınmıştır. Tokat atma, tekmeleme, tebeşir fırlatma, sopayla vurma gibi fiziksel cezalandırma tekniklerinin hala kullanıldığı belirlen-

miştir. Bu cezalandırma biçiminin mağduru olan öğrenciler, üzülmekte, sinirlenmekte ve öğretmenlerine karşı olan saygılarını kaybetmektedirler. Araştırma sonuçları 14 yıl önce Gözütok tarafından yapılan araştırmanın sonuçları ile karşılaştırıldığında, fiziksel cezalandırmanın sıklığında azalma ve tipinde değişme söz konusu olmakla beraber, hala varlığı devam etmekte ve meşru görülmektedir (akt. Gözütok ve diğerleri, 2007).

Sosyal öğrenme yaklaşımları çerçevesinde, etkileşim içerisinde bulunan diğer kişilere verilen anlam ve değer, kişiden gelen mesajların değerini arttırmaktadır. Bundan dolayı, toplumda rol modeli olarak görülen, gençlere norm ve değerlerin aktarıcısı görevinde bulunan öğretmenlerden gençlere giden mesajların önemi ortaya çıkmaktadır. Uygulanan fiziksel disiplin tekniğiyle, sorun çözmede fiziksel güç kullanmanın normatif ve kabul edilebilir olduğu mesajı aktarılmaktadır. Fiziksel cezalandırma, öğrencilere otoritelerin ne söylediklerinden daha çok ne yaptıklarının önemli olduğu mesajını verecektir. Disiplini sağlamak için kullanılan şiddetin tanığı ya da mağduru olan gençler, bu mesajları içselleştirmekte, meşrulaştırmaktadırlar. Şiddet kullanmayı sorun çözme pratiği haline getirerek genelleştirmeleri mümkün olabilmektedir. Aynı zamanda, öğretmenlerin ve idarecilerin disiplin altında uyguladıkları şiddeti destekleyen “eti senin kemiği benim” “öğretmenin vurduğu yerde gül biter” gibi atasözlerinin olması, öğrencilerin genel olarak da bu şiddeti meşru görmelerini kolaylaştırmaktadır ve öğrenciler otorite konumundaki kişilerin davranışlarını model alarak, kendileri de sorunlarını bu yöntemle çözmektedirler. Ayrıca, ebeveynlerin öğretmenlerin öğrencilere yönelik olan bu cezalandırma yöntemini çoğu zaman sorgulamamaları ve hatta haklı görmeleri, öğrencilerin bu mesajları benimsemelerini ve uygulamalarını kolaylaştırmaktadır. Tabii unutulmaması gereken bir nokta da, fiziksel şiddet davranışları ve diğer sapmış davranışlar arasındaki ilişkidir. Öğretmenlerin bu negatif tutumlarının aynı zamanda diğer sapmış davranışları tetikleyici yönde rol oynama olasılığı da yüksektir. Zaten genel anlamda, fiziksel şiddet sapmış davranışların bir boyutu olduğu için şiddeti meşrulaştırmak bir noktada sapmayı da meşrulaştırma anlamına gelmektedir.

Öğretmen ve idarecilerin tamamının ve sürekli olarak fiziksel cezalandırma yöntemini kullanmadıkları bilinmektedir. Meclis Araştırma Komisyonu raporunda (2007) da öğretmenlerin öğrencilere nasihat ettikleri ve konuştukları işaret edilmiştir. Bu tür açıklayıcı disiplin teknikleri okul iklimine pozitif yönde katkılar sağlayarak, öğrencilerin şiddetle ilgili mesajlar alma olasılıklarını en baştan azaltacaktır. Aynı zamanda, bu tür açıklayıcı

teknikler, öğrencilerin sapsmiş davranışlarını negatif yönde etkileyecektir, çünkü öğrencilere davranışları üzerinde düşünme ve irdeleme fırsatı sağlayacağı için başkalarına ya da kendilerine vermiş oldukları zararların farkına varma olanağı sağlayacaktır.

Türkiye’de Şiddet Üzerine Çalışmalar

TBMM bünyesinde okullardaki şiddet olaylarını araştırmak için “Çocuklar ve Gençler Arasında Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Meclis Araştırma Komisyonu” kurulmuş olması, gençlerin arasında yaygınlaşan şiddet ve sapsmiş davranışların ne kadar önemli bir problem haline geldiğinin de göstergesidir. Meclis Araştırma Komisyonu’nun 2006–2007 öğretim yılında yürütmüş olduğu çalışma gençlerin şiddet davranışlarını çok boyutlu olarak anlama konusunda oldukça faydalıdır. Araştırmanın sonuçları, gençler arasında çeşitli şiddet davranışlarının özellikle de fiziksel şiddet davranışlarının yaygınlaştığının altını çizmektedir. Kişisel bildirim tekniği kullanılarak ülke genelinde 26 bin öğrenciden veri toplanarak gerçekleştirilen araştırma sonuçları, gençlerin hem şiddetin mağduru hem de şiddetin uygulayıcıları olduğunu ortaya koyarak, gençler arasında şiddetin önemli bir toplumsal problem haline geldiğine işaret etmektedir.

Öğrencilere son üç ay ve son bir ay içerisinde herhangi bir şiddet davranışına maruz kalıp kalmadıkları sorulduğunda, alınan yanıtlar problemin ne kadar büyük olduğunun göstergesidir. Son üç ay içerisinde herhangi bir yerde öğrencilerin şiddet ile karşılaşma sıklığı yaklaşık %19 iken son bir ay içerisinde %14’dür. Öğrencileri %29’u son üç ay içerisinde, %25’i ise son bir ay içerisinde herhangi bir şiddetin uygulayıcısı konumdadırlar. Son üç ay içerisinde öğrencilerin % 22’sinin fiziksel şiddet, %53’ünün sözel şiddet, %36’ünün duygusal şiddet, %15,8’sinin cinsel şiddet ile karşılaşırken, son üç ay içerisinde öğrencilerin %35,5’inin fiziksel şiddet, %48,7’sinin sözel şiddet, %27,6’sının duygusal şiddet, %11,7’sinin cinsel şiddet uyguladığı saptanmıştır. Öğrenciler, fiziksel şiddet gördükleri kişileri öncelikle arkadaşlar (%31), diğer kişiler (%29), ebeveynler (%23), ve öğretmenler (%17) olarak sıralamışlardır. En fazla fiziksel şiddetle karşılaştıkları yerler olarak ilk sıraları okul ve çevresi (%49), ev (%27) ve sokak (%15) almaktadır. Sözel ve duygusal şiddetle ilgili veriler de benzer bir örüntüye işaret etmektedir (TBMM, Araştırma Komisyon Raporu, 2007).

Uluslararası Politik ve Stratejik Araştırmalar Merkezi (UPSAM, 2006) tarafından Haziran 2006 ayında 17 il merkezinde 1850 lise öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmanın sonuçları şiddet olgusunun gençlerin hayatında nasıl yaygınlaştığının önemli bir göstergesidir. Öğrencilerin %74'ü ailede şiddet görürken, %65'i başkalarına şiddet uyguladıklarını ifade etmişlerdir. En çok kime şiddet uyguladıkları sorulduğunda ise, %31'i kendilerini kızdıranlara olurken, %25'i kızlara, %19'u arkadaşlarına, %7'si kendilerinden küçüklere ve %5'i de okuldakilere şiddet uygulamışlardır. Benzer şekilde, İstanbul'da 4153 lise öğrencisi üzerine yürütölen araştırmada, öğrencilere son 12 ay içerisinde çeşitli şiddet içeren davranışları sergileyip sergilemedikleri sorulmuştur (Alikayıfoğlu ve diğerleri, 2006). Öğrencilerin %42'si kavga ettiklerini, %7'si ise medikal müdahale gerektirecek şekilde kavga ettiklerini belirtmişlerdir. Bir önceki dönem içerisinde öğrencilerin %19'u diğer öğrencilere zorbalık uygularken, %20'si ise zorbalığın mağdur olmuştur. Okul bahçesinde herhangi bir silah kullanılarak mağdur edilen öğrenciler %7'dir ve öğrencilerin %8'i okula silah getirmektedir.

TBMM Araştırma Komisyon'un (2007) 19 ildeki toplam 21 Ceza ve İnfaz kurumunda bulunan 13-18 yaşları arasındaki 1545 tutuklu ve hükmölü genin katılımıyla gerçekleştirdiği diğer bir çalışmanın sonuçları, şiddet olgusunun bütönsel ve karmaşık bir sÖre olarak çok boyutlu özömlenmesi gerektiğinin altını çizmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, ceza ve infaz kurumlarına girmeden önceki son üç ay içerisinde gençlerin %69'ü fiziksel şiddet uygulayıcısı konumundadırlar. Arkadaşlar, aile ve öğretmenlere yaygın olarak şiddetin uygulandığı görölmektedir. Kendi hakkını korumak ve sorun çözmek için şiddetin uygulanması ilk sıraları alırken, ö almak ve kişiyi cezalandırmak için de şiddet uygulandığı anlaşılmaktadır. Ceza evine girmeden önce gençlerin yaygın olarak çeşitli delici ve kesici aletler veya ateşli silahlar taşıdıkları tespit edilmiştir. Gençler kendilerini güvende hissetmek ve daha iyi hissetmek ve arkadaşlarında da bulunduğu için bu aletleri taşıdıklarını ifade etmişlerdir. Cezaevine girmeden son bir yıl içerisinde bir ve birden fazla kavgaya katılanlar % 67'lik sıklık ortaya koymaktadır.

Ergenler üzerine yapılan bu araştırmaların yanı sıra, ilköğretim okullarında, hatta okul öncesi çocukların bile farklı bağımlarda şiddetin mağduru veya tanıdığı olduğuna dikkat çeken araştırma bulguları söz konusudur. Yıldız ve Sümer (2010) okul öncesi çocuklarla (3-6 yaşları) yürüttükleri çalışmada çocukların evde, okulda ve mahallede hem şiddetin mağduru

hem de tanığı olup olmadıklarını araştırmışlardır. Bulgular, çocukların evde, okulda ve mahallede bağırma, bir şey fırlatma, itme, kovalama, tokatlama, dövme gibi az ciddi olarak nitelendirilen şiddet eylemlerinin hem mağduru hem de tanığı olduğunu gösterirken, mahallede ciddi olarak nitelendirilen bıçaklama, silah ile ateş etme gibi şiddet olaylarının da tanığı olduklarını göstermiştir. Araştırma kapsamındaki çocukların 3-6 yaşları arasında oldukları göz önüne alındığında, araştırma bulguları çocukların bilişsel süreçlerinden kaynaklı olarak sınırlıdır. Fakat hala sonuçların düşündürücü olduğunu kabul etmek gerekmektedir. Erken yaşlardan itibaren, şiddet yaşamın bir parçası haline gelmeye başlamaktadır.

Ayrıca, çocuk ve şiddet konusuna farklı bir açıdan yaklaşan Özönder, Sağlam, Aksoy, Uluocak ve Köktürk' ün (2005) ilköğretim okullarındaki araştırmaları dikkate değerdir. 'İlköğretim Okullarında Şiddet ve Taciz' konulu araştırmalarında öğrencilerin şiddeti nasıl kavramsallaştırdıkları üzerinde durmaktadırlar. Özönder ve diğerlerinin (2005) araştırmasında şiddetin değişik boyutlarına değinildiği gibi cinsel taciz olgusuna da yer verilmektedir. Araştırmada, çocukların hangi davranış türlerini şiddet olarak tanımladıkları ve bu tanımlama sürecine etki eden faktörlerin neler olduğunu açıklanmıştır. Ergenlik döneminde olan öğrencilere çeşitli kimlik modellerinin sunulduğu ve davranışların aktarıldığı, sosyal etkileşim alanı olarak okulun, öğrencilerin şiddeti kavramsallaştırmalarına çok yönlü olarak etkide bulunduğu ortaya konulmuştur. Bununla beraber televizyonda izlenen filmlerdeki karakterlerin ve video oyunlarındaki kahramanların da çocukların şiddeti tanımları ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu araştırmada, sözlü, fiziksel şiddetin ve cinsel tacizin hem uygulayıcıları hem de mağdurlarının genellikle çocukların kendilerinin olduğu ortaya konulmaktadır. Benzer şekilde, Deveci, Karadağ ve Yılmaz (2008) ilköğretim okullarında öğrencilerin şiddeti hem fiziksel hem de sözel olarak tanımladıklarını ortaya koymakta ve öğrencilerin fiziksel zorbalığın tanıkları olduklarına vurgu yapmaktadırlar. Deveci, Acık ve Ayar (2007) ilköğretim öğrencileri arasındaki mağdurluk olayları ve fiziksel şiddet davranışlarının algılanmalarına odaklandıkları çalışmalarda, öğrencilerin fiziksel şiddete maruz kaldıklarını ve maruz kalanların da sorun çözme yöntemi olarak fiziksel şiddeti meşru gördüklerini bulmuşlardır.

Fiziksel şiddet sadece ülkemizde değil, dünya genelinde önemli bir sorun haline gelmiştir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2002 yılında yayınlamış olduğu raporda dünya genelinde cinayet oranları her 100.000 kişide 8.8'dir. Erkeklerin cinayete kurban gitme oranları kadınlardan daha yüksek-

tir. Bu örüntü yaş grupları incelendiğinde de değişmemektedir. En fazla 15–29 yaşları arasındaki erkekler cinayete kurban gitmektedir (100.000’de 19.4’tür). Cinayet oranlarındaki bölgesel farklılıklar incelendiğinde, en yüksek oranların Afrika ve Amerika kıtalarının çeşitli bölgelerinde gerçekleştiği görülmektedir. Bunları, Avrupa, Ortadoğu, Güney ve Doğu Asya ile Pasifik bölgeleri izlemektedir. Görüldüğü gibi, gelişmişlik düzeyleri fark etmeksizin, çeşitli şiddet olayları yaygın şekilde dünyanın her yerinde meydana gelmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü’nün Raporunda (2002) 10–29 yaşları arasındaki ergenler ve gençlerin mağdur oldukları ya da uygulayıcı oldukları şiddet olaylarına da yer verilmiştir. Rapora göre, 2000 yılında ortalama olarak her gün 565 ergen ve genç dünya genelinde cinayetten ölmüştür. Gençler, hem cinayetin mağdurları hem de işleyenleri konumundadırlar. Rapor, 1985–1994 yılları arasında 10–24 yaşları aralığındaki gençler tarafından işlenen cinayet oranlarında artış olduğuna dikkat çekmektedir. Erkeklerin kızlara göre daha yüksek oranlarda cinayet işledikleri rapor edilmektedir.

Şüphesiz, cinayet fiziksel şiddetin en dramatik boyutunu ortaya koymaktadır. Cinayet oranlarındaki bu artışın diğer fiziksel şiddet içeren davranışlardaki artıştan bağımsız olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır. Fiziksel kavgaya katılma, ateşli silahlar ve kesici aletler taşıma gençlik şiddetini arttıran unsurlar arasında yer almaktadır. Dünya Sağlık Örgütü’nün Raporunda (2002) yer alan değişik ülkelerde yapılan araştırma sonuçlarına göre okul çağındaki çocuklar arasında fiziksel kavgaya katılma yaygındır; öğrencilerin üçte birinin fiziksel kavgaya katıldıkları anlaşılmaktadır. Erkekler kızlara göre, daha fazla fiziksel kavgaya katılmaktadırlar. Benzer şekilde, zorbalık yaygın bir şekilde gerçekleştirilmektedir. Çeşitli kesici ya da yaralayıcı alet ve ateşli silah taşıma daha ciddi şiddet suçları için büyük bir risk yaratmaktadır. Ülkeler arasında farklılık söz konusu olmakla beraber, çocukların okula bu tür aletleri getirdikleri görülmektedir.

Gençlerin şiddet davranışlarında meydana gelen artış ya da değişim sürecinin, onların diğer sapsmış davranışlarından bağımsız olarak düşünlmemesi gerekir çünkü çeşitli sapsmış davranışlar da benzer süreçlerden etkilenmektedirler. Örneğin, UPSAM (2006) raporunda, gençlerin diğer sapsmış davranışlarında da benzer artışların olduğu görülmektedir. Rapora göre, lise öğrencilerinin %72’si sigara içtiğini, %66’sı alkol kullandığını, %26’sı uyuşturucu kullandığını, %65’i bir kere denediğini, %46’sı kendisine zarar verdiğini, %71’i okuldan kaçtığını ve %64’ü disiplin cezası aldığını ifade etmektedir.

TBMM Araştırma Komisyonu raporunda (2007) ortaöğretime devam eden öğrencilerin % 15,6'sının haftada birkaç kere sigara kullandığı, %5,4'ünün haftada en az bir defa veya daha fazla alkol tükettikleri ve %9,6'sının en az bir kere madde kullandıkları gösterilmektedir. Öğrencilerin %2,9'u kumar, %1,9'u şans oyunları ve %3,3'ü ise her ikisini birden oynamaktadır. Öğrencilerin %27'si kendine zarar vermeyi düşünmüş ve %10 ise zarar vermeyi denemiştir. Alikışifoğlu ve diğerleri (2006) lise öğrencileri arasında cinsel olarak aktif olmak, emniyet kemeri kullanmamak, sigara içmek ve madde kullanımının kavga etmek ile ilişkili olduğunu göstermişlerdir.

Benzer şekilde Ögel, Taner ve Eke (2006) İstanbul'da 10. sınıf öğrencileri arasında yürüttükleri çalışmada, öğrenciler arasında yaşam boyu en az bir kere tütün kullanma yaygınlığı %37 iken, alkol kullanım yaygınlığı %51,2'dir. Araştırma kapsamında yer alan esrar, uçucu madde v.b. maddelerin de en az bir kere kullanılma yaygınlıklarının hiç de azımsanamayacak kadar düşük olmadığı görülmektedir. Örneğin, öğrencilerin %5,8'i en az bir kere esrar kullandıklarını rapor etmiştir.

Araştırma raporlarının işaret ettiği gibi gençler arasında fiziksel şiddet ve sapmış davranışlarının yaygınlaşması sadece gençleri etkilememekte, aynı zamanda toplumu da etkilemektedir. Bundan dolayı bu davranışların arkasında yatan etkenlerin neler olduğunu açıklamaya çalışmak, toplumsal bir sorun haline gelen şiddet ve sapmayla ilgili politikalar üretmek için gerekli hale gelmektedir. Özellikle, gençlerin hem bu tür davranışların uygulayıcıları hem de mağdurları oldukları dikkate alındığında fiziksel şiddetin ve sapmanın farklı boyutlarını anlamak faydalı olacaktır.

Gençler arasında şiddet ve sapmış davranışlarında meydana gelen değişimi sadece gençlerin bu tür davranışların uygulayıcısı ya da mağduru oldukları noktasından ele almak, davranışların sıklıklarını anlamaya çalışmak, gençler arasındaki fiziksel şiddet ve sapmış davranışlara sınırlı bir bakış açısı getirecektir. Bu tür davranışlar dolaylı ya da doğrudan her bir bireyi farklı şekillerde etkilemekle beraber, bireylerin içinde bulunmuş oldukları konumların fiziksel şiddet ve sapmış davranışların ortaya çıkmasındaki rollerinin derinlemesine ve çok boyutlu olarak irdelenmesi gerekmektedir.

Bazı Kurumların Mevzuat ve Eylem Planlarında Sosyal Risklerle İlgili Yer Alan Bazı İfadeler

MEB Stratejik Eylem Planı

Tehditler/Riskler:

Madde 3- Bölgesel sosyo-ekonomik farklılıklar

Madde 5- Risk altındaki çocukların sayısındaki artış

Madde 7- Zorunlu öğrenim çağındaki çocukların ve gençlerin mevsimlik gezici ve geçici tarım işçisi olarak çalıştırılmaları nedeniyle eğitim hizmetlerinden yararlanamamaları

Madde 9- Eğitim ortamlarının zararlı madde kullanımı için Pazar olarak görülmesi

Stratejik Hedefler:

Stratejik Hedef: 2 2 İlköğretimdeki okul terklerini 2014 yılı sonuna kadar ortadan kaldırmak

Stratejik Hedef: 2 4 İlköğretim programlarında, öğrencilerde yerleşik bir demokrasi kültürünün oluşturulması, kendi kültürünü özümsemesi, milli, manevi değerlere bağlı, evrensel değerleri benimseyen nesiller yetiştirilmesine yönelik etkinlikleri ve uygulamaları plan dönemi boyunca arttırmak

Stratejik Hedef: 3 2 Ortaöğretim kurumlarından, ilişkisi kesilen/okulu terk eden öğrencilerin diğer öğrencilere oranını 2014 yılı sonuna kadar %5'in altına düşürmek

Stratejik Hedef: 3 5 Ortaöğretimde kızların eğitime erişimini daha da arttırmak için kız- erkek brüt okullaşma oranları arasındaki % 8,91 olan farkı 2014 yılı sonuna kadar % 2'nin altına düşürmek

Stratejik Hedef: 3 6 Eğitimde kademeler arası geçişteki kayıpları en aza indirmek için ilköğretimden ortaöğretime geçişte % 85 olan ülke oranını 2014 yılı sonuna kadar % 95'in üzerine çıkarmak

Stratejik Hedef: 6 1 Örgün eğitim kurumları ile Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde (RAM) bulunan rehber öğretmen açığını karşılayarak, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine tüm öğrencilerin ve ailelerin erişimini sağlamak

Stratejik Hedef: 8 2 Eğitim sistemi içindeki öğrencilerin bireysel farkındalık düzeylerini, kendilerini ifade etme ve yeteneklerini sergileme, güçlerini geliştirmek üzere sosyal, kültürel, sportif ve sanatsal faaliyetlere katılım düzeyini plan dönemi sonuna kadar %100 arttırmak

Stratejik Hedef: 10 3 Hayatboyu öğrenim stratejisi gereği bölgesel, ekonomik ve sosyal duyarlılıkları dikkate almak üzere paydaşlarla işbirliğini sürekli geliştirmek

Stratejik Hedef: 10 5 Hayatboyu öğrenim anlayışının toplumsal yaygınlığını sağlamak üzere düzenlenen kurs dışı etkinliklerin türünü plan dönemi sonuna kadar %50 arttırmak

Stratejik Hedef: 10 7 İlköğretim son sınıf öğrencilerinden başlamak üzere hayat boyu öğrenim kapsamında, tüm toplumda girişimcilik ruhunun geliştirilmesini sağlamak üzere etkinlikler düzenlemek

Stratejik Hedef: 13 1 Bakanlık insan gücü ihtiyacını karşılamak üzere ilgili kurumlarla işbirliği içerisinde orta ve uzun vadeli insan kaynakları projeksiyonları yapmak

Stratejik Hedef: 13 2 İnsan kaynaklarının bölge ve yerleşim yeri ihtiyaçları doğrultusunda, norm kadro esasına göre dengeli dağılımını sağlamak

Stratejik Hedef: 15 4 Bakanlığımız mevzuatının uygulanmasında ortaya çıkan sorunlar ile çözüm önerilerini belirleyerek mevzuatı yenileme ve geliştirme çalışmalarına katkı sağlamak ve eğitim sistemimizi düzenleyen mevzuatı AB normları da göz önünde bulundurularak sadeleştirmek ve güncelleştirmek

Stratejik Hedef: 16 1 Her düzeydeki örgün ve yaygın eğitim programlarının gelişmelere paralel olarak yenilenmesini ve uygulamada olan programların amaca uygunluk bakımından düzenli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesini sağlamak.

Stratejik Hedef: 16 5 Eğitim ve öğretimin niteliğinin geliştirilmesi ve eğitim sistemine katkı sağlamaya yönelik plan dönemi sonuna kadar en az 5 konuda araştırma ve alan çalışması yapmak

Stratejik Hedef: 17 4 Millî Eğitim Bakanlığı stratejik plan amaç ve hedeflerinin gerçekleştirme düzeylerinin izlenmesi, zamanında etkili önlemlerin alınabilmesi için birimlerle işbirliği içerisinde etkili bir izleme ve değerlendirme sistemi kurmak

Stratejik Hedef: 19 4 Türk Cumhuriyetleri, Türk ve akraba topluluklarında yürütülen kültürel faaliyet sayısını plan dönemi sonuna kadar artırmak.

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı 2007-2013

Madde 237. Türkiye'nin demografik yapısı, doğurganlık düzeyindeki ve yaş yapısındaki gelişmelerle gelişmiş ülkelerin yapısına benzemeye başlamıştır. Değişen nüfus yapısı, özellikle eğitim, istihdam, sağlık ve sosyal güvenlik alanlarındaki politikaların gözden geçirilmesi ihtiyacını doğurmuştur.

Madde 243. Eğitim sisteminin sınav odaklı bir yapıda olması, eğitimden beklenen amaçlara ulaşılamamasına, sınav hazırlıklarına önemli harcamalar yapılmasına ve böylece eğitime ayrılan kaynakların verimsiz kullanılmasına, öğrenciler ve ailelerinde mali, sosyal ve psikolojik sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

Madde 258. Çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalar ve zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılması ile çalışan çocuk sayısında azalma olmasına rağmen, çocuk işçiliği, sokak çocukları ve sokakta çalışan çocuklar sorunu önemini korumaktadır.

Madde 260. Şiddet, bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de daha çok kız ve çocukların maruz kaldığı bir sorundur. Kızlara karşı şiddetin ve istismarın önlenmesi için toplumun bilinçlendirilmesine yönelik eğitim ve bilgilendirme çalışmaları devam etmektedir.

Madde 266. Sosyal hizmet ve yardımlardan yararlanacak kişi ve grupların tespiti için sağlıklı kriterler oluşturulması çalışmalarına başlanmıştır. Ancak, sistemde kurumlar arasındaki işbirliği eksikliği ve nitelikli personel sıkıntısı nedenleriyle gerçek ihtiyaç sahiplerine istenen düzeyde hizmet sunulamamaktadır.

Madde 272. Giderek hızlanan değişim süreci aile ve toplum içi kültürel ve sosyal ilişkileri olumsuz etkilemiştir. Kitle iletişim araçlarının çeşitlenmesi, aile içi iletişimde geleneksel yöntemlerin dışına çıkılamaması ve eğitim sisteminin aşılamayan sorunları gençlerin aileden kopma, toplumsal sorunlara duyarsızlaşma, ümitsizlik ve özgüvensizlik gibi sorunlarını ve bunun sonucunda şiddete eğilimini artırmıştır.

Madde 273. Yoğun göç ve çarpık kentleşmenin oluşturduğu uyum sorunları terör ve asayiş başta olmak üzere toplumsal bütünlüğü ve uyumu

zedeleyci ortamlar hazırlamaktadır. Bu kapsamda, ulusal ve yerel düzeyde, topluma entegrasyon ve aidiyet duygusunu geliştirici önlemlerin alınması ve bu alanlarda yerel yönetimlerin kapasitelerinin ve STK'larla diyalogun artırılması ihtiyacı bulunmaktadır.

Madde 323. Toplumsal ve kültürel alanlarda yaşanan hızlı değişim ve ekonomik dalgalanmalarla, iç göç ve buna bağlı olarak ortaya çıkan istihdam ve kentsel uyum sorunlarının yaşandığı bir ortamda, suç örgütlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerinden de yararlanarak uluslararası ve organize şekilde faaliyette bulunmaları başta terör olmak üzere örgütlü suçlarda bir artış eğiliminin ortaya çıkmasına neden olmuş ve iç güvenlik konusu VIII. Plan döneminde de önemini korumaya devam etmiştir.

Madde 324. Terör ve terörün finansmanı ile mücadele, yasa dışı göç ve iltica hareketleri, insan ticareti, organize suçlar, uyuşturucu madde kullanımını ve bağımlılığı ile mücadele konularında bazı gelişmeler kaydedilmesine rağmen Plan hedeflerinin gerisinde kalmıştır.

Madde 479. Ulusal yenilik sistemi içinde yer alan kurum ve kuruluşlar görev ve faaliyetleri itibarıyla gözden geçirilerek kurumlar arası işbirliğini de artıracak etkin bir yapı kurmak üzere gerekli yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılacaktır. Bilim ve teknoloji alanındaki politika, program ve projelerin yürütücü kurumlardan bağımsız olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi yönünde düzenlemeler yapılacaktır.

Madde 581. Beşeri gelişme ve sosyal dayanışma alanlarındaki politikaların temel amacı, toplumun tüm kesimlerinin temel kamu hizmetlerinden ve çok boyutlu bir sosyal koruma ağından yeterince faydalanmasını sağlayarak, yaşam kalitesini ve refah düzeyini yükseltmektir. Temel kamu hizmetlerinin sağlanmasında eğitim ve sağlık; sosyal koruma ağının geliştirilmesinde ise kapsayıcı ve sürdürülebilir bir sağlık ve sosyal güvenlik sistemi, etkinliği artırılmış sosyal hizmetler, gelir dağılımının iyileştirilmesi, sosyal içerme ve yoksullukla mücadele, kültürün korunması, güçlendirilmesi ve toplumsal diyalogun geliştirilmesi politikaları temel öncelik alanları olacaktır.

Madde 582. Toplumsal gelişmenin sağlanması amacıyla; düşünme, algılama ve sorun çözme yeteneği gelişmiş, Atatürk ilkelerine bağlı, demokratik, özgürlükçü, milli ve manevi değerleri özümsemiş, yeni fikirlere açık, kişisel sorumluluk duygusuna sahip, çağdaş uygarlığa katkıda bulunabilen, bilim ve teknoloji kullanımına ve üretimine yatkın, sanata değer veren, beceri düzeyi yüksek, üretken ve yaratıcı, bilgi çağı insanı yetiştirilecektir.

Madde 585. İlköğretimde okul terklerinin azaltılması için başta kırsal kesime ve kız çocuklarına yönelik olmak üzere gerekli tedbirler alınacak ve ortaöğretime geçiş oranları yükseltilecektir.

Madde 598. Eğitim sisteminin etkinliğinin artırılması, eğitime ayrılan kaynakların daha verimli kullanılması, öğrenciler ve aileleri üzerindeki mali, sosyal ve psikolojik yüklerin hafifletilmesi amacıyla eğitim sistemi, sınav odaklı yapıdan kurtarılacaktır. Yükseköğretime giriş sistemi; öğrencileri programlar hakkında yeterli düzeyde bilgilendiren, ilgi ve yeteneklerini ortaöğretim boyunca çok yönlü bir süreçle değerlendiren, okul başarısına dayalı ve müfredat programlarıyla daha uyumlu bir yapıya kavuşturulacaktır.

Madde 622. Kıza yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla, bu konudaki toplumsal bilinç artırılacaktır.

Madde 623. Özellikle kırsal kesimdeki kız çocuklarının, özürülülerin ve düşük gelirli ailelerin çocuklarının eğitim ihtiyaçlarının karşılanması desteklenerek bu kesimlerin eğitime erişimleri kolaylaştırılacaktır. Ayrıca, çocuk işçiliğini önleyecek tedbirler alınacak ve etkili bir şekilde uygulanacaktır.

Madde 624. Çocuğun bakımı ve yetiştirilmesi için ideal ortam olan aileye yönelik eğitici programlar yaygınlaştırılacaktır.

Madde 628. Yoksulluk ve sosyal dışlanmanın önlenmesine yönelik politikaların uygulanmasında ve bunlara yönelik eğitim, barınma ve istihdam gibi hizmetlerde, merkezi idare ve mahalli idareler ile sivil toplum kuruluşları başta olmak üzere tüm kesimlerin koordineli bir şekilde çalışması sağlanacaktır.

Madde 633. Sosyal hizmet ve yardımlar sisteminde eşitlik, sosyal adalet, etkinlik ve etkililik ilkeleri esas olacaktır. Sistemden yararlanacak kişilerin belirlenmesi amacıyla ortak bir veri tabanı oluşturularak, nesnel ölçütlerle işleyen bir tespit mekanizması kurulacaktır.

Madde 635. Yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının sosyal hizmet ve yardımlar alanındaki faaliyetleri desteklenecektir.

Madde 645. Yoğun göç ve çarpık kentleşme neticesinde ortaya çıkan sosyo-kültürel uyum sorunlarını azaltıcı önlemler alınacaktır.

Madde 646. Toplumsal bütünleşme ve dayanışmanın artırılması amacıyla hoşgörü, toplumsal diyalog ve ortaklık kültürünü geliştirici politikalara öncelik verilecektir

Madde 647. Gençlerin aileleriyle ve toplumla iletişimlerini daha sağlıklı hale getirecek, özgüvenlerini geliştirecek, yaşadıkları topluma aidiyet duygusu ve duyarlılıklarını artıracak, karar alma süreçlerine katılımlarını sağlayacak tedbirler alınacaktır.

Madde 717. Mağdur haklarını çağdaş ölçütler çerçevesinde koruyacak düzenlemeler yapılacak, adli yardım hizmetlerinin yeterli bir seviyeye çıkarılması sağlanacaktır.

Türkiye'nin nüfusunda çocuk ve gençler ağırlığını korumaktadır. Ülkemiz, içinde bulunduğu toplumsal değişme süreçlerine bağlı olarak yoğun sorunlarla karşı karşıyadır. Gelir dağılımı bozukluğu, yoksulluk, işsizlik, göç, hızlı nüfus artışı, sağlık, eğitim, sosyal hizmetler, çalışma ve sosyal güvenlik gibi kamu hizmetlerine erişimde yaşanan sorunlar, bir bütün olarak toplumu ve özellikle de dezavantajlı kesimlerin refah düzeyini olumsuz etkilemektedir. Temel ekonomik ve demografik göstergelerin yanı sıra sağlık ve eğitim alanındaki veriler, Türkiye'nin Avrupa ülkeleri ve birçok komşu ülkeye göre geride olduğunu göstermektedir (DPT, 2006).

18. Milli Eğitim Şurası 2010

- Adalet Bakanlığına bağlı ceza infaz kurumlarındaki eğitim faaliyetleri Millî Eğitim Bakanlığı ile iş birliği yapılarak düzenlenmeli, eğitim fakültelerinde bu kurumların ihtiyaçlarına cevap verebilecek derslerin müfredata eklenmesi ile ilgili çalışmalar yapılmalıdır.

- Okulların, kendine özgü bir kimlik, hafıza, aidiyet duygusu ve güçlü okul kültürü geliştirebilmeleri için geniş katılımlı özel günler, haftalar gibi etkinlikler düzenlenerek ortak kültürel değerlerin güçlendirilmesi sağlanmalıdır.

- Okulda temel insani, ahlaki, sosyal, kültürel ve demokratik değerleri geliştirmeye dönük uygulamalara ağırlık verilmeli, demokratik bir okul kültürü ve sınıf atmosferi oluşturmak için öğretmen ve öğrencilerde kültürel farklılıklara karşı duyarlılık geliştirilmelidir.

- Okulda, gerek öğrenciler gerekse öğretmenler için kurumsal sosyalleşme kapsamında kurum kültürünün içselleştirilmesine yönelik uygulamalara yer verilmelidir.

- Ulusal ve resmî bayram törenleri ile belirli gün ve haftalarda yapılacak toplantılar ve kutlamalar; toplumda bütünleşme, paylaşma, denetim ve kontrol mekanizmaları olup yönetimlerce bu faaliyetler şenlik ve festival şeklinde kutlanmalı, yerel yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının desteği sağlanmalıdır. Bu faaliyetler kültürü etkilemeyi ve yeni değerlerden etkilenmeyi, ortak duygu ve değerlerin devamlılığını sağlayacak, ancak öğrencilerin derslerinden uzun süre ayrı kalmayacakları şekilde düzenlenmelidir.

- Güçlü okul kültürleri, dış çevreden gelebilecek olumsuz etkilere karşı koruyucu bir kalkanıdır. 2023 yılına kadar ülkemizdeki demokratikleşme eğilimlerini de dikkate almak suretiyle okulların kendilerine özgü kimlik ve okul kültürleri oluşturabilecekleri ve “okula dayalı yönetim” anlayışı doğrultusunda özerk yapılara kavuşturulmaları sağlanmalı, okul yönetimleri yetkilendirilmeli ve güçlendirilmelidir.

- Yönlendirme hizmetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için öğrenciler ve ailelerine; yetenek, ilgi ve mesleki doyum arasındaki ilişki konusunda farkındalık kazandırılmalı, ailelerin ve tüm öğretmenlerin yöneltme sürecine aktif katılımları sağlanmalıdır.

- Risk altında ve dezavantajlı konumda olan çocukların tespiti yapılarak bu çocuklara yönelik eğitim çalışmaları artırılmalı; terör, göç, madde bağımlılığı, parçalanmış aileler, iletişim araçlarını kötüye kullananlar vb. risk faktörleri göz önünde bulundurularak önleyici rehberlik çalışmalarına ağırlık verilmeli, bu konuda bölgenin ve yörenin özelliğine uygun olarak disiplinler arası ekip çalışmaları mülki amirlerin koordinesinde hayata geçirilmelidir.

- Madde bağımlılığı ve denetimli serbestlik gibi özel bilgi, beceri ve uygulama gerektiren konularda destek sağlayacak personel yetiştirilmeli, bu konuda hizmet veren ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği sağlanmalıdır.

- Sokakta yaşayan, çalıştırılan, mevsimlik işçi olarak çalışan vb. sebeplerle okul dışında olan çocuklara yönelik psikolojik danışma ve rehberlik hizmet modelleri geliştirilmeli ve bu çocukların ortaöğretime erişimini sağlayacak yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

- Rehberlik ve araştırma merkezleri, misyonuna uygun olarak uzmanlık temelinde yeniden yapılandırılmalı ve merkezde sağlanan hizmetlere bağlı olarak psikolojik danışman, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, fizyo-

terapist, çocuk gelişimi ve eğitimcisi, eğitim programcısı, ölçme değerlendirme uzmanı ile bölgenin özelliğine göre disiplinler arası ekip çalışmasını gerektiren diğer alan uzmanları için kadrolar ihdas edilmelidir.

- Rehberlik ve araştırma merkezlerinde kaliteli hizmetin sunulması, korunması ve geliştirilmesi amacıyla üniversitelerin ilgili alanlarından mezunların yönetici olarak atanması için gerekli düzenleme yapılmalıdır.

Samsun İline Yönelik Önceki Sosyal Risk Araştırmaları

Samsun iline yönelik yapılan ya da Samsun ilini de içine alan, önemli sosyal risk araştırmaları / çalışmaları şöyle sıralanabilir;

- 1- TBMM Çocuklarda Şiddet ve Saldırganlık Eğilimlerinin Araştırılması Komisyonu (2007)
- 2- ADALET BAKANLIĞI & UNİCEF, "Ceza İnfaz Sisteminde Bulunan Çocuklar Bağlamında Etkin Hükümlü Yönetimi Araştırması Projesi" (2009)
- 3- Samsun İlinin Sosyal Risk Haritası Oluşturulması Projesi (2011)
- 4- Güvenli Okul, Yaşanabilir Kent Araştırması Projesi (2013)
- 5- Samsun İli Sosyal Analizi (2015)

TBMM Şiddet Araştırma Komisyon çalışmalarıyla ilgili verilerden bazıları Samsun ilini de kapsadığı için önceki bölümde sunulmuştu. Ek olarak 2007 yılı içinde yapılan çalışmada cezaevlerinde bulunan 2115 çocuktan 1545'ine ulaşıldı. Çalışmaya ayrıca, çocuk yaşta suç işleyip 18-21 yaş arasında bulunan 100 genç dahil edildi. İlgili uzman elemanlarla yürütülen ve birebir görüşme tekniği ile yapılan anket sonuçları -Türkiye geneli için ve bazı illerde- yüzde oran olarak şöyledir:

Ceza İnfaz Kurumlarındaki Çocukların Kendine Zarar Verme Davranışları 2007

	Mersin	Antalya	Samsun	Trabzon	Antakya	Bursa	TÜRKİYE
Sadece düşündüm	15,5	21,2	20,0	12,5	28,6	12	27,7
Kendime zarar verdim	45,1	51,9	46,7	37,5	42,8	60	37,0
Hayır, hiç düşünmedim	39,4	26,9	33,3	50,0	28,6	28	35,3

Tablo incelediğinde;

- "Kendime zarar vermeyi düşündüm" diyen, %27,7

- "Kendime zarar verdim" diyen, %37

- "Kendine zarar vermeyi düşünmeyenler ise %35,3 oranındadır.

Bu oranlar bize, suça bulaşan çocukların ciddi anlam ve değer arayışı içinde olduğunu, arayıştan öteye bir stres, bunalım, öfke ve saldırganlık ruh halinde yaşadıklarını açıkça göstermektedir.

Kendine zarar verenler ve vermeyi düşünenlerin toplam oranı bütün çocukların üçte ikisi civarındadır. Ancak bazı illerde daha da olumsuz bir tablo ile karşı karşıyayız. Kendine zarar verenler yönünden baktığımızda oran sırasına göre en sıkıntılı iller aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

Bursa %60, Antalya %51,9, Samsun %46,7, Mersin 45,1, Antakya %42,8.

Kendine zarar verenler, tekrar aynı yola başvuruyor. Birden çok kere kendine zarar veren çocuklarla birebir ve dostça görüştüğünüzde, onların geçmişte şiddet gördüklerine, büyük duygusal hasarlar yaşadıklarına tanık oluyorsunuz. Bu grupta bulunanların tamamına yakını sorunlu ailelerden gelen çocuklar, gençlerdir. Biz bu dünyada anlam ya da anlamlar edineceksek bunun ilham edildiği yer öncelikle aile olabilir. Çocuğun ihtiyaç duyduğu duygu gelişimi ve zenginliği gelişim kademelerine uygun bir şekilde kazandırılmalıdır. Ya bunu zamanında yaparsınız, ya da geç kalmış olursunuz. Bir ailede duygu gelişimi için olumlu ortamlar yoksa, orada büyüyen çocukların iç alemi karanlık köşelerle, nefret bölgeleriyle kuşatılmış kalacaktır.

Duygular, toplumsal ve kültürel süreçler yoluyla biçimlendirilen, deneyimlenen ve yorumlanan olgulardır. Duygusallık kişi ile toplumun kesişiminde yatar. Çünkü insanlar her gün deneyimleyip hissettikleri duygular yoluyla ve kendilerini hissedişleriyle toplumuna bağlanırlar. İnsanla ilgili tüm disiplinlerde duygusallığın incelenmesine merkezi bir yer vermenin zorunlu olmasının nedeni budur; çünkü, insan olmak duygusal olmak demektir (Lupton 2002:15).

ADALET BAKANLIĞI & UNICEF, "Ceza İnfaz Sisteminde Bulunan Çocuklar Bağlamında Etkin Hükümlü Yönetimi Araştırması Projesi" (2009) kapsamında yürütülen araştırmada kendine zarar verme davranış düzeyi ise aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Ceza İnfaz Kurumlarındaki Çocukların Kendine Zarar Verme Davranışları 2009

Bedeninde Jilet izi olma durumu	Maltepe Çocuk C.İ.K.	Pozantı Çocuk C.İ.K	Bergama Çocuk C.İ.K	Türkiye Ortalaması
Var	31,1	59,4	45,8	48,4
Yok	68,9	40,6	54,2	51,6

Bedeninde Jilet izi olma durumu	Elazığ Eğitim Evi	İzmir Eğitim Evi	Türkiye Ortalaması
Var	44,0	53,8	48,4
Yok	56,0	46,2	51,6

Bedeninde Jilet izi olma durumu	Antalya L Tipi	Çorum L Tipi	Ankara Kız	Türkiye Ortalaması
Var	75,0	80,0	25,0	48,4
Yok	25,0	20,0	75,0	51,6

Bedeninde Jilet izi olma durumu	Mardin E Tipi	Urfa E Tipi	Diyarbakır E Tipi	Türkiye Ortalaması
Var	16,7	54,5	26,7	48,4
Yok	83,3	45,5	73,3	51,6

Bedeninde Jilet izi olma durumu	Elazığ E Tipi	SAMSUN E Tipi	Bursa E Tipi	Türkiye Ortalaması
Var	66,7	80,0	61,5	48,4
Yok	33,3	20,0	38,5	51,6

Cezaevlerindeki çocuklarda kendini jiletleme davranışları ciddi düzeylere ulaşmış bulunmaktadır. Esasında bu durum suça karışan ve cezaevlerinde olmayanlar için de çok farklı değil. Yürütülen araştırma evreninde yer alan bazı il yüzdeleri, Türkiye ortalamasının çok üzerindedir;

Pozantı (Adana, Mersin), %59,4

Bursa, %61,5

Elazığ, %66,7

Antalya, %75

Samsun ve Çorum, %80

Türkiye genelinde, Ceza İnfaz Kurumlarında bulunan çocuklarda, kendine zarar verme oranlarının 2007 yılında %37,0 iken, bu oranın 2009 yılında %48,4'e yükseldiğini görüyoruz. Her iki çalışmada da "zarar verme" deyince öncelikle bedenini jiletme ve benzer maddi hasar verme anlaşılmalıdır. Saha çalışması yaz mevsiminde yapıldığından çocukların jiletme sonuçları bedenlerinin değişik yerlerinde apaçık görüldüğü gibi, dosya kayıt incelemeleri de bu oranları doğrulamıştır.

Samsun İlinin Sosyal Risk Haritasının Oluşturulması Raporu (2011) ağırlıklı olarak bir anket araştırması niteliğinde olup bazı anket sorularıyla ilgili elde edilen veriler şu şekildedir:

Ankete katılan 500 kişiden;

"Aile fertleri arasında madde bağımlısı olan var mı" sorusuna, EVET diyenlerin oranı %34,

"Çocukların suça sürüklenmesinde en etkili sosyal çevre hangisidir" sorusuna "ARKADAŞ ÇEVRESİ" diyenlerin oranı %80, "Aile bireyleri arasında mahkemelik olan var mıdır" sorusuna EVET diyenlerin oranı ise %42'dir.

GÜVENLİ OKUL-YAŞANABİLİR KENT ARAŞTIRMA RAPORU,
Samsun ili ekseninde okullar / öğrenciler bağlamında bir risk belirleme çalışması özelliğindedir.

Bir kentte var olan güvenlik sorunları, çeşitli biçimlerde okullara da yansımaktadır. Dolayısıyla bir kentte genel güvenlik durumu ne kadar sorunluysa, okullar da o kadar risk altında demektir. Hızlı kentleşen ve bulunduğu bölgenin göç alan bir metropolü olan Samsun'da, oransal olarak Türkiye ortalamasına yakın düzeyde güvenlik sorunu bulunmaktadır. Buradan hareketle, Samsun'daki okulların da risk altında olduğu tespiti yapılabilir. Ancak bu riskin boyutları, niteliği ve gelişme eğilimine yönelik detaylı analizler bulunmamaktadır. Samsun'da okul güvenliğini analiz edecek bir çalışmanın olmaması, "Güvenli Okul- Yaşanabilir Kent Projesi"nin temel gerekçesini oluşturmuştur.

Samsun ilinde gittikçe artan genel suç oranları ve okullardaki güvenlik sorunları, öğrenciler için risk oluşturmakta ve pek çok ailenin, çocuklarının güvenliği hakkında endişe duymasına neden olmaktadır. Bu konuda Samsun'daki okullarda güvenlikle ilgili yöntemler ve tedbirler yetersizdir. Öte yandan, kent içindeki okullarda ne tür güvenlik sorunlarının yaşan-

dığını, hangi tür sorunların daha sık yaşandığını, bu olaylara karışan öğrencilerin özelliklerini, güvenlik sorunlarının ne zaman ve nerelerde ortaya çıktığını, bu konuda öğrenci, öğretmen ve velilerin ihtiyaçlarının neler olduğunu ve ne tür katkılar yapabileceklerini ortaya koyan bir araştırma yoktur.

Raporun 76 lise ve ortaokulda 1599 kişiye ulaşılan anket araştırma bölümünden elde edilen verilerin bazıları şöyledir:

“Okul içinde bazı öğrenciler diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygularlar” yönündeki soruya, EVET diyenlerin oranı %82,

“Okul içinde şiddetle kavga olayları yaşanır” yönündeki soruya, EVET diyenlerin oranı %67,

“Okul içinde bazı öğrenciler, sözlü ya da fiziki **cinsel nitelikli tacize uğrarlar**” yönündeki soruya, EVET diyenlerin oranı %38,

“Okul içinde bazı öğretmenler, öğrencilere fiziksel şiddet uygularlar” yönündeki soruya, EVET diyenlerin oranı %30,

“Okulun yakın çevresinde, bıçak, çakı vb kesici, delici alet ya da ateşli silah taşıyanlar dolaşır” yönündeki soruya, EVET diyenlerin oranı %73,

“Okulun yakın çevresinde, alkol ya da uyuşturucu madde kullananlar vardır” yönündeki soruya, EVET diyenlerin oranı %72,

“Okulun yakın çevresinde, öğrencilere fiziksel şiddet uygulanır” yönündeki soruya, EVET diyenlerin oranı %56,

“Okulun yakın çevresinde, uyuşturucu madde satışı yapılır” yönündeki soruya, EVET diyenlerin oranı %33,

“Okulun yakın çevresinde, öğrencilere cinsel tacizde bulunulur” yönündeki soruya, EVET diyenlerin oranı %31’dir.

(SAMSUN: GÜVENLİ OKUL-YAŞANABİLİR KENT ARAŞTIRMA RAPORU, 2013).

SAMSUN HABERLERİ (DHA - 14.06.2017)

SAMSUN İLİNDE ÖĞRENCİ DEVAM VE OKUL TERK SORUNU

İl genelinde 69 okulda devamsızlığı 5 gün ve üzeri olan 1988 öğrenci üzerinde anket çalışması yapıldı. Proje kapsamında düzenlenen çalıştayda konuşan İl Milli Eğitim Müdürü Coşkun Esen, devamsızlık oranını en yüksek 9'uncu sınıflarda görüldüğü söyledi. Esen, Türkiye genelinde okul terki ve devamsızlık oranının ise yüzde 32 olduğunu belirtti. Samsun İl Milli Müdürlüğü tarafından yürütülen 'Okuldayım Projesi' kapsamında 'Okula Devamın ve Aidiyetin Artırılması Çalıştayı' düzenlendi.

Kentteki bir otelin salonunda gerçekleştirilen çalıştayı'nın açılış programına İl Mili Eğitim Müdürü Coşkun Esen, Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nden öğretim görevlileri, okul idarecileri, öğretmenler, eğitim sendikaları ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri katıldı. Proje kapsamında 2 ay önce samsun'un 17 ilçesinde devamsızlık durumu bakımından yüksek olan 69 okuldaki devamsızlığı 5 gün ve üzeri olan 750'si kız, 1238'i erkek öğrenci olmak üzere toplam 1988 öğrenci üzerinde okul devamsızlığı nedenlerine ilişkin anket çalışması yapıldığı belirtildi. Anket sonuçlarına göre ortaya çıkan verilerden bir makale hazırlandı. Düzenlene çalıştayda bu veriler değerlendirilip öğrencilerin okula devamının artırılmasına ilişkin soruna karşı çözüm önerileri üretilmeye çalışıldı.

Çalıştayı'nın açılış bölümünde konuşma yapan İl Milli Eğitim Müdürü Coşkun Esen, anket çalışması neticesinde okullarda çok ciddi anlamda devamsızlık ve aidiyet probleminin olduğunu, erken okul terklerinin Samsun'da beklenenden yüksek olduğunu gördüklerini belirterek «Bu bir problem. Milli Eğitim Bakanlığımızın 2015-2019 stratejik belgesinde ifade ettiğine göre Türkiye genelinde yüzde 32'lik gibi çok büyük bir paya sahip okul terkimiz ve devamsızlık oranımız var. İlkokullar düzeyinde bu biraz daha düşük yüzde 14'ler seviyesinde ama orta okulda ve liselerimize geldiğinde yüzde 34-35 ile ifade edilebilecek çok büyük rakamlarla karşı karşıyayız. Yani biz eğitim sistemimiz içerisine giren öğrencilerimizin yüzde 32'sini maalesef kaybediyoruz. Ya erken öğrenim alanının dışına çıkmış oluyor. Yani okul terk etmiş oluyor ya da bu oranda okula devamı konusunda aidiyeti konusunda okul kültürüne uyum konusunda sorun yaşıyoruz. Bu mutlaka halledilmesi gereken bir problem olarak önümüzde duruyor” diye konuştu.

Esen, "Türkiye'de yüzde 32'lik okul terk oranının, Samsun ortalaması ile örtüşen bir oran olduğunu bizde yapmış olduğumuz anketlerde tespit ettik. Özellikle devamsızlık oranının yüzde 75 ile en çok 9'uncu sınıflar-

da olduğunu gördük. Bu şu demek değil 9>uncu sınıfların yüzde 75'i devamsızlık yapıyor değil. Devamsızlık oranı yükseklik bağlamında en çok 9>uncu sınıflarda görülüyor. Bakıyorsunuz ilkokul devamında orta okul ve lise yani bir üst öğrenime hazırlanan okulun daha ilk aşamasında ilk sırfında çok ciddi bir devamsızlık oranımız okula aidiyet duygusunda ciddi bir zayıflama ve okulu terk etme eğilimi seziyoruz sezmenin ötesinde bir tespit olarak ortaya koymuş oluyoruz. İşte bütün bu problemleri nasıl ortadan kaldırabiliriz diye bugün bir ortak akıl arayışı içerisindeyiz" dedi.

Uluslararası düzeyde yapılan araştırmalar, kendi yapmış oldukları anket sonucunun da olayın vahametini bütün çıplaklığı ile ortaya koyduğunu dile getiren Coşkun Esen, "Yapmış olduğumuz ankette de şunu gördük özellikle okul terklerinde ve devamsızlığın yapılmasında öğrencimizin okul yönetimlerini sorumlu tuttuğunu belli oranda da öğretmenimizi ve derslerin sıkıcılığını bahane ettiğini ve belli oranda da ailevi sebeplerden dolayı devamsızlığa saptıklarını ifade ediyorlar. Yüzde 25'ler düzeyinde okul yönetimlerinin tavrından çekindiği için, geç kaldığı takdirde okula geç gittiği takdirde okul yönetiminin kendisine göstereceği tepkiden çekindiğini ifade ediyor diğer tarafta derslerin sıkıcı olduğunu ve çeşitlendirilemediğini, derslerin zevkli hale getirilemediğinden hareketle devamsızlık yaptığını ifade ediyor" diye konuştu.

Bu günün öğrencisinin 2000'den sonra doğan Z kuşağı olarak tanımlanan bambaşka bir kuşak olduğunu de söyleyen İl Millî Eğitim Müdürü Coşkun Esen, şunları söyledi:"Biz bu kuşağın farkında olmalıyız. Bu kuşak bizim gibi dört duvara arasında saatlerce oturmayı yeğlemiyor, uzun süre konuşmak istemiyor hatta uzun uzun cümlelerle bile konuşmak ve tartışmak istemiyor. Bakıyorsunuz çocuklarımız paragraf sorularını çok uzun buluyor. Okusa cevaplandırabilecek nitelikli bilgiye sahip ama sıkıcı bulduğu için okumuyor. Bütün bunları biz anlamak durumundayız. Ve dolayısıyla umduğunu bulamadığı takdirde aidiyet duygusu zayıflıyor ve erken okul terki oluyor. Erken okul terki demek suça itilmiş çocuk demek, olumsuz davranış içerisine girmiş çocuk demek, belki intihara kadar sürüklenecek ki zaman zaman bunu da duyuyoruz çok üzücü de olsa yaşıyoruz oraya kadar uzanan bir olumsuzluk demek. Erken okul terki demek mesela çocuk gelinler demek. Belki ilimizde bu kendisi çok hissettiren bir sorun olarak çıkmıyor ama ülkemizin belli coğrafyasında erken okul terkleri bu tür bir sonuç ta maalesef doğuruyor."

**OKA tarafından hazırlanan Samsun İli Sosyal Analiz Raporu
(2015) bazı tespitler:**

EĞİTİMDE ÖNCELİKLİ SORUNLAR

- İl nüfusunda lise ve üzeri eğitim seviyesine sahip olanların oranının az olması.
- Kadınların eğitim seviyesi erkeklerden daha düşük olması ve bu durumun toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki önemli sorunlardan biri olması.
- Açık öğretimin ortaokul ve liselerde mümkün olmasıyla özellikle kız çocuklarının açık öğretime yönlendirilmesi.
- Yeni eğitim sistemi ile birlikte özellikle kenar mahallelerde okul devamsızlıklarının artması.
- Yaşanılan yerden başka ilçelerdeki liselere gitmek durumunda olunmasının okul devam oranlarını azaltması.
- Meslek liseleri ile istihdam ilişkisinin güçlü olmaması, verilen eğitimin istihdam piyasası koşulları için yetersiz olması, eğitimin teorik kalması.
- Sınav odaklı eğitim sisteminin öğrenme ve içselleştirme konularında eksiklikler yaratması.
- Eğitimde cinsiyetçi yaklaşımlar ile öğrencilerin istemedikleri bölümlere yönlendirilmeleri.
- Öğrenci ve öğretmenler arasında iletişim sorunu olması.
- Rehberlik ve danışmalık öğretmenlerinin sayısının yetersiz olması.
- Öğretmenlerin kendilerini geliştirmeye yeterli zamanı ayırmaması.
- Roman çocukların, mevsimlik işçilerin ve sığınmacıların çocuklarının eğitiminde sorunlar olması(Samsun İli Sosyal Analiz Raporu, 2015:27).

ÇÖZÜM İÇİN TEMEL ARAÇLAR VE FIRSATLAR

Eğitim seviyesi düşük olan yetişkin nüfus için yaygın eğitim faaliyetleri önem taşımaktadır. Sadece mesleki olanaklar için değil, kişisel gelişim ve sosyalleşme için İŞKUR ve Halk Eğitim Merkezleri kursları önem taşımaktadır.

Mesleki eğitim alanında tüm Türkiye’de olduğu gibi eğitimin kalitesinin artırılması, eğitim kurumları ile istihdam piyasası ilişkisinin güçlendirilmesi için önlemler alınması gerekmektedir. Mesleki eğitimde okul sayısı ve türü yeterli bulunurken, sanayi kuruluşları ile aradaki koordinasyonun daha iyi sağlanması için düzenlemeler yapılması gereklidir.

Eğitimde mekansal farklılaşmaların önemli olduğu, ilçelerin merkez ilçelere göre dezavantajlı olduğu ve Canik ile İlkadım ilçelerinde sosyo-ekonomik olarak daha dezavantajlı mahallelerin olduğu görülmektedir. Bu bölgelerde sadece eğitimin kalitesini artırmaya yönelik değil çocuk ve gençlerin örgün eğitime düzenli bir şekilde katılmaları, ayrıca sosyal, kültürel ve spor faaliyetlerine yönlendirilmeleri için çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu yönlerden rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ve öğretmenlerin öğrencileriyle birebir ilişki kurabilmeleri büyük önem taşımaktadır.

Mesleki eğitim alanında tüm Türkiye’de olduğu gibi eğitimin kalitesinin artırılması, eğitim kurumları ile istihdam piyasası ilişkisinin güçlendirilmesi için önlemler alınması gerekmektedir. Mesleki eğitimde okul sayısı ve türü yeterli bulunurken, sanayi kuruluşları ile aradaki koordinasyonun daha iyi sağlanması için düzenlemeler yapılması gereklidir.

GÜVENLİK SORUNLARI

İldeki ceza infaz kurumuna giren hükümlülerin işledikleri suçlara baktığında erkeklerde yaralamanın, kadınlarda hırsızlığın ilk sırada geldiği görülmektedir. İldeki suçların %97’sine yakınının erkekler tarafından işlendiği görülmektedir. Türkiye genelinde ise yaralama, hırsızlık, icra-iflas kanununa muhalefet suçları ilk sıralarda gelmektedir. Suçları işleyenlerin büyük çoğunluğunu ise erkekler oluşturmaktadır.

Emniyet Genel Müdürlüğü’nün verilerine göre Samsun ilinde en çok görülen beş suç türüne bakıldığında 2014 yılında ilk sırada kasten yaralamanın geldiği görülmektedir. Hırsızlık, taksirle yaralama, tehdit ve mala zarar verme, kasten yaralamayı takip etmektedir.

Diğer taraftan güvenlik birimine gelen ve getirilen çocuklara bakıldığında 2013 yılında 2452 çocuk olduğu, bunların 2063'ünün erkek olduğu ve en çok görülen suçun yaralama (842) olduğu görülmektedir. Bunun dışında çocuklar arasında yaygın olan suçlar hırsızlık (826) ve uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma, satma veya satın alma (157)'dir.

Kentlerdeki yoksul mahallelerde, gençlerin olumsuz davranışlar geliştirmemesi için önlemler alınması gerekmektedir. Bunun için mahalle içerisinde gençlere yönelik hizmetler veren merkezlerin olması, bu alanlarda psikoloji ve kişisel gelişim alanlarında rehberlik yapabilecek kişilerin olması hem de gençler için etkinliklerin düzenlenmesi önemlidir. Bu merkezlerin eğitim kurumları ile ilişki içinde çalışması da okul devamsızlıklarını azaltmada ve başarı düzeylerini artırmada önemli olacaktır.

Samsun'da 0-14 yaş arasındaki çocukların sayısı 273.837'dir. İlde önemli bir nüfusa sahip olan çocukların refah seviyelerinin yükseltilmesi ve dezavantajlarının azaltılması önem taşımaktadır. Çocuklar için önemli alanlar arasında eğitime erişim, eğitim kalitesinin yüksekliği, kültürel, sosyal ve sportif faaliyetlere katılabilmek, yoksulluktan kaçınma, çocuk işçiliğinin, çocuk ihmal ve istismarının önlenmesi, koruma altında yaşayan çocukların yaşam standartlarının iyileştirilmesi bulunmaktadır. Bu nedenlerle sosyal hizmetler incelenirken temel kamusal hizmetler ve sosyal yardımlarla beraber incelenmesi gerekmektedir.

Çocukların gelişiminde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılım önemli bir faktördür. Bu sayede çocukların sosyalleşmesi ve kişisel olarak kendilerini geliştirmeleri mümkün olabilmektedir. Genel olarak ilde belirlenen eksiklikler şu şekildedir:

Spor faaliyetlerine çocukların yönlendirilmemesi.

Park alanlarının güvenlik ve kullanım sorunları.

Okul bahçelerinde çocukların oynaması ve spor yapmaları için yeterli alanların olmaması.

Gençlik Merkezleri'nin mekansal olarak yanlış bölgelerde bulunması.

Gençlik Merkezleri'nde çalışan gençlik liderlerinin niteliklerinin artırılması ve üretken işlere yönlendirilmeleri gerekliliği.

Kırsal alanlarda imkanların yetersiz olması.

Devlet okullarında sosyal faaliyetlerin az olması.

Çocuk ve gençlerle ilgili çalışan aktif STK'ların azlığı.

Sığınmacı/mülteci çocuklarının sokakta çalışması.

Aileleri ile sorun yaşayan çocukların sokağa yönelmesi.

Rehabilitasyon merkezlerinin yetersiz kalması.

Suç engellemeye yönelik çalışmaların yetersiz olması.

Madde kullanımı konusunda önleyici çalışmaların yetersiz olması.

Okullarda denetimin yetersiz olması ile zararlı madde kullanımının artması.

Eğitim ve farkındalık faaliyetlerinin zararlı madde kullanımının azaltılmasında etkili olmaması, eğitimlerin yeterli uzmanlık derecesine sahip olan kişiler tarafından verilmemesi.

Uyuşturucu maddelerin ucuz ve ulaşılabilir olması.

Türkiye'nin Suç Haritası Çıkarıldı!

2017'de 89 Bin İstismar Suçunun 33 Bini Çocuğa Karşı

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nün 2017 yılı verileri, Türkiye'nin 'Suç Haritası'nı ortaya koydu. 2017'de işlenen 89 bin cinsel istismar suçunun 33 bini çocuğa karşı işlendi.

Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü'nün 2017 yılı verileri, Türkiye'nin utanç tablosunu ortaya koydu.

89 BİN 725 CİNSEL İSTİSMAR

2017 yılında 89 bin 725 dosya cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar kapsamında incelendi. Şüpheliler hakkında 2017'de verilen toplam 89 bin 725 kararın 33 bin 441'inin çocuğa karşı işlenen cinsel istismar olduğu bildirildi. Bu rakamın tüm zamanların en üst seviyesi olduğu öğrenildi. Cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçların yüzde 37'sini "çocuk istismarı" oluşturdu.

HABERLER.COM - 16 Mayıs 2018 Çarşamba

2014 yılı öncesi, son üç yılda çocuklara karşı işlenencinsel suç olaylarının, aynı dönemde şahsa karşı işlenenşiddet suçu olaylarına % oranı

İLLER	ÇKİCS Sayı	ŞKİFŞS Sayı	% Oran	ÜLKE SIRA
Samsun	1.875	44.363	4,06	4
Ankara	5.591	141.612	3,80	6
Van	555	16.717	3,21	16
İzmir	4.489	138.275	3,14	19
Erzurum	762	23.545	3,13	20
İstanbul	10.742	332.985	3,13	21
Adana	1.954	69.541	2,73	41
Mersin	1.852	71.511	2,52	49
Diyarbakır	940	38.208	2,40	55
Malatya	588	26.256	2,19	67
Trabzon	466	23.940	1,91	72
Konya	1.942	100.797	1,89	73

(KISALTMA-ÇKCS: Çocuklara karşı işlenen cinsel suç. ŞKİFŞS: Şahsa karşı işlenen fiziksel şiddet suçu.)

Batı Karadeniz Bölgesinde 2014 yılı öncesi son üç yılda, çocuklara karşı işlenen cinsel suçların, şahsa karşı işlenen fiziksel şiddet suçlarına % oranı

İLLER	ÇKİCS	ŞKİFŞS	%ORAN	ÜLKE SIRA
SAMSUN	1.875	46.238	4,06	4
Zonguldak	851	22.032	3,86	5
Sinop	279	8.010	3,48	11
Tokat	680	20.274	3,35	13
Çorum	612	18.904	3,24	15
Kastamonu	380	12.254	3,10	23
Bartın	205	7.695	2,66	44
Çankırı	191	7.344	2,60	47
Amasya	287	12.586	2,28	60
Karabük	194	11.323	1,71	78

Kaynak: Şiddet Kültürü-Türkiye'nin Suç ve Sosyal Risk Haritası, 2016.

(KISALTMALAR. ÇKCS: Çocuklara karşı işlenen cinsel suç. ŞKİFŞS: Şahıslara karşı fiziksel şiddet suçu.)

2. METODOLOJİ

Samsun sosyal risk araştırması projesi kapsamında Samsun ili detaylı olarak üç ana başlıkta mercek altına alınarak şiddet/suç bağlamında incelenmiştir. Bu ana başlıklar; Samsun'a suç ve şiddet bağlamında resmi rakamlarla bakış, Lise öğrencileri-Okul yöneticileri-Veliler gözüyle Samsun'da suç ve şiddet, Okulu terk eden öğrencilerde suç ve şiddettir. Üç ana başlık projenin aşamalarını da oluşturmuştur. Bu aşamalardan ilkinde TÜİK, Adalet Bakanlığı ve İl Emniyet Müdürlüğü ve ilgili kurumlardan elde edilen ikincil veriler ile Samsun suç/şiddet ve ilişkili konular bağlamında ele alınmıştır. İkinci aşamada, Samsun'da eğitim gören lise öğrencileri, veli, okul yöneticileri üzerinde şiddet araştırması yürütülmüştür. Üçüncü aşamada, ise Samsun'da okul terk etmiş öğrenciler üzerinde şiddet araştırması gerçekleştirilmiştir.

Suç/şiddet ile ilgili durum tespitinin yapılmasında 3 çeşit istatistikten faydalanılır. Bu istatistikler; adalet İstatistikleri, emniyet istatistikleri ve kişisel beyana dayalı araştırma istatistikleridir. Adalet istatistikleri suç ve şiddetle ilgili kesinleşmiş durum hakkında bilgi verir. Adalet istatistikleri her ne kadar kesinleşmiş bilgi verse de adalete yansımamış olan durumları ortaya koymaz. Emniyet istatistikleri adalet istatistiklerinden daha fazla sayıda suç/şiddet ortaya koyar ancak bu istatistiklerde sadece emniyete yansıyan suç/şiddet olaylarını ortaya koyar. Ayrıca emniyet istatistiklerinde kayıt altına alınan olaylar suç özelliği taşısa da, adli bakımdan sonuçlanmamıştır. Kişisel beyana dayalı araştırma sonuçlarında ise, suç ve şiddet rakamları daha yüksektir. Bu rakamlarda karşımıza çıkan olayların bir kısmı emniyet istatistiklerine ve çok az bir kısmı da adli istatistiklere yansır.

Yürütülen bu proje çalışması gerek adalet gerekse de emniyet istatistiklerini kullanması bakımından önemli ölçüde suç ve şiddet ile ilgili durum hakkında bilgi vermektedir. Ayrıca lise öğrencileri, okul yöneticileri, veliler ve öğretmenler ile okulu terk eden öğrenciler ile yürütülen kişisel beyana dayalı araştırmalarla da ortaya konulamayan siyah sayılar olarak tanımlanan suç istatistiklerinin de incelemesiyle tamamıyla bütüncül suç/şiddet projesi olma niteliği kazanmaktadır.

Araştırma hem kantitatif hem de kalitatif yöntemler kullanılarak yürütülebilir. Bu proje kapsamında yürütülen araştırma çalışmalarında hem kantitatif hem de kalitatif yöntemler bir arada kullanılarak yürütülmüştür. Kantitatif araştırmalar sonucunda elde edilen bulguların nedenleri kalitatif araştırmalarla derinlemesine incelenirken kalitatif araştırmalardan elde edilen bulgular ise kantitatif araştırmalara yön vermiştir.

Araştırmalarda kullanılan veri tipleri araştırmacının kendi topladığı birincil veriler ve diğer kaynaklardan elde ettiği ikincil verilerdir. Bu proje kapsamında kullanılan veriler hem birincil veriler hem de diğer kaynaklardan elde edilen ikincil verilerdir.

Üç aşamada gerçekleştirilen proje çalışmasının her bir aşamasında hedeflenen amaca özgü farklı metodoloji uygulanmıştır. Her aşamada izlenilen metodoloji takip eden alt bölümlerde paylaşılacaktır.

2.1 Samsun'da Suç ve Şiddete Resmi Rakamlarla Bakış

Samsun'da suç ve şiddete resmi rakamlarla bakış bölümünde resmi makamlarca üretilen ikincil veriler kullanılmıştır. İkincil veriler proje ekibi tarafından İl Emniyet Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu Suç ve şiddete ilişkin analizler kantitatif yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında toplanan veriler grafikler ve tablolar vasıtasıyla görselleştirilerek analiz edilmiştir. Toplanan veriler ilçe, mahkeme türü, zaman, seçilmiş iller bağlamında karşılaştırmalarla analiz edilmişlerdir. Bu aşamada toplanan veriler; adli dosyaların konu ve mahkemelere göre dağılımı, ceza davaları, faili meçhul olaylar, kaba boşanma hızı, okul terk istatistikleri, kız okullaşma oranı gibi suç ve şiddet ile ilişkili verilerdir.

2.2 Samsun'da eğitim gören lise öğrencileri, veli, okul yöneticileri ve öğretmenler üzerinde şiddet araştırması

Samsun'da eğitim gören lise öğrencileri, veli, okul yöneticileri ve öğretmenler üzerinde şiddet araştırması kapsamında kantitatif ve kalitatif araştırma yöntemleri bir arada tamamlayıcı olarak yürütülmüştür. Kantitatif araştırmada yüz yüze anket görüşmesi yöntemiyle toplanan veriler analiz edilmiştir. Kantitatif araştırma yönteminde kullanılan anket daha önce HEGEM Vakfı tarafından TBMM adına yürütülen şiddet araştırması anketi revize edilerek oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında değişik türden 58 lisede 4500 lise ikinci sınıf öğrencisi ile anket çalışması hedeflenmiş,

seçilen 58 okula 4500 anket gönderilmiştir. Pilot okullar İl Milli Eğitim müdürlüğü tarafından seçilmiş, bir grup okul yöneticisiyle yapılan ilk proje çalışma toplantısında, katılan bazı okul yöneticilerinin çalışma kapsamına genellikle iyi okulların alındığı, bir risk çalışmasında daha sorunlu okulların araştırmaya dahil edilmesinin yararlı olacağı önerisi üzerine 2 yeni lise daha çalışma kapsamına dahil edilmiş; böylece anket araştırması 8 ilçeden seçilen 60 lisede gerçekleştirilmiştir. Bu okullardan tamamlanmış 4100 anket geri dönmüştür. Bu tarz çalışmalarda %80 geri dönüş yeterli olarak kabul edilebilir. Anket kapsamında sorgulanan konular aşağıda sıralanmaktadır.

A. AİLE

- Ekonomik durum
- Göç etme durumu
- Ailenin sosyal yapısı
- Ailelerin eğitim durumu
- Ailede sorunlu birey olma durumu
- Ailede sağlıklı ilişkiler ve iletişim durumu

B. OKUL

- Okul, veli, öğrenci ekseninde uyum
- Okul atmosferi ve eğitim memnuniyeti
- Okulda iletişim-etkileşim sorunları ve şiddet
- Okul rehberlik (psiko-sosyal destek hizmetlerinin yeterliliği)
- Okul çevresi güvenliği

C. SOSYAL ÇEVRE

- Ailenin içinde bulunduğu mahalle, akraba çevresi
- Çocukların arkadaş grupları ve yaşanabilecek sorunlar
- Ev ile okul arazındaki olası tehlikeler ve tehditler

D. ÇOCUK VE GENÇLERİN KİŞİSEL YAŞANTILARI

- Sanal alem, internet kullanımı ve olası riskler
- Aile alışkanlıklarının, özellikle şiddet yaşantılarının çocuklara yansımaları
- Ailede sorunlu birey bulunmasının çocukların kişisel varlıklarına olumsuz etkileri
- Geçmişte yaşanan travmatik olayların çocukların / gençlerin kişilik özelliklerine etkisi

E. ŞİDDET, SUÇ VE SOSYAL RİSKLER

- Şiddetin, suçun varlığı, düzeyi ve göstergeleri
- Şiddetin doğurduğu tahribatlar ve olası sosyal riskler

F. DİĞER ETMENLER

- Belirlenen etmenlerin çalışma alanında birbiriyle özel bağlantı durumları
- Saha çalışmalarında ortaya çıkan yeni / özel durumlar

Araştırma sonucunda toplanan suç ve şiddet mağdurluğu, failliği, suç ve şiddetle karşılaşma ile ilgili soruların ilçe, ilçe konumu (merkez-çeper), cinsiyet, kardeş sayısı, ebeveyn çalışma durumu, gelir, aile tipi, aile durumu, konut durumu, göç durumu ve okul değiştirme durumuna bağlılıkları ki-kare testi ile test edilmiştir. Bu kısımlarda elde edilen cevap dağılımları grafiklerle görselleştirilmiştir. İlçe bazlı haritalar oluşturulmuştur.

Araştırmanın kalitatif bölümünde 127 odak grup görüşmesi ve derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu odak grup çalışmaları ve diğer mülakatlar yoluyla 720 veli, öğretmen ve okul yöneticisine ulaşılmıştır. Çalışma kapsamındaki 8 ilçenin rehber öğretmenleriyle ve okul yöneticileriyle ayrı ayrı odak grup toplantıları yapılmış; 8 ilçede bulunan bütün ortaokul ve liselerde her okulda en az bir yönetici, okul aile birliğinden en az iki veli, okulda görevli en az iki branş öğretmeni ve okulun rehber öğretmenlerinden oluşan görevlilerle odak grup çalışmaları yapılmış, bu görüşmelerde de kantitatif araştırma kapsamında irdelenen konular ve ilişkili diğer konular ele alınarak raporlanmıştır.

2.3 Okulu terk eden öğrencilerde suç ve şiddet araştırması

Okulu terk eden 121 öğrenciye ulaşılarak 2.2 numaralı alt bölümde kullanılan ankete benzer bir anket formu kullanılarak saha çalışması yürütülmüştür. Cinsiyet, terk edilen okul türü, göç ve gelir durumuna göre karşılaştırmalı analizler gerçekleştirilmiştir.

2.4 Kısıtlılıklar – Zorluklar

Araştırma kapsamında lise öğrencileri ile yürütülecek olan anket çalışmaları, Samsun'un rastgele seçilen liselerinde kotalı örnekleme ile yürütülmek istense de, bu konuda bazı zorluklar yaşanmıştır. Araştırmada kullanılan anket, TBMM Şiddet Araştırma Komisyonu (2007) tarafından hazırlanan ve o dönemde Türkiye'nin Samsun dahil tüm illerinde uygulanan soru listesinden revize edilerek hazırlandı. Ancak buna rağmen, bazı sorularla ilgili kaygıları nedeniyle İl Milli Eğitim Müdürlüğü talimatıyla çalışmanın yarıda kesilmesi, anket soru listesinin değiştirilmesi zorunluluğunu doğurmuştur.

İtiraz edilen özellikle cinsellikle ilgili sorular çıkartılmış, yeniden basılan anketin, Samsun ilindeki 8 ilçede İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından belirlenen okullarda, uygulaması gerçekleştirilebilmiştir. Ankettten bazı soruların çıkartılması bir eksiklik olarak değerlendirilebilir.

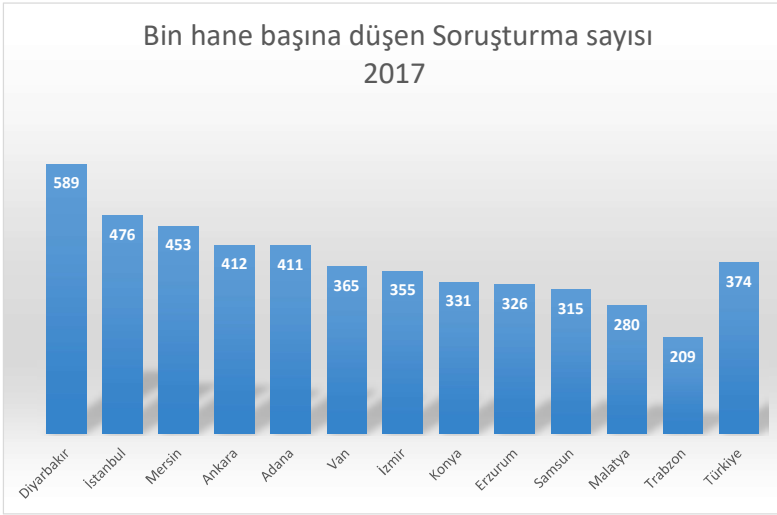
Anket formları, optik okuyucu form olması nedeniyle sonuçlar optik okuyucu da değerlendirilmiştir. Anket formlarının düzgün paketlenememesi belli okullarda form okuma sürecini uzatmış; anket formları doldurulurken tükenmez kalem kullanılması ve diğer bazı nedenlerle bir miktar anket kayıpları söz konusu olmuştur.

Bütün ülke geneli için olduğu gibi, **adli ve idari istatistiki verilere ulaşma zorluğu** bu çalışmada da hissedilmiş; daha güncel ve daha ayrıntılı istatistiki analizler yapılması yönünde kısıtlılıklar yaşanmıştır. Özellikle ilçeler bazında, çocuk ve yetişkin suç niteliklerine ulaşamamış; yerel bazda kıyaslamalı güvenlik ve suç analizleri arzu edilen zenginlikte sunulamamıştır.

3. SAMSUN'DA SUÇ VE ŞİDDETE RESMİ RAKAMLARLA BAKIŞ

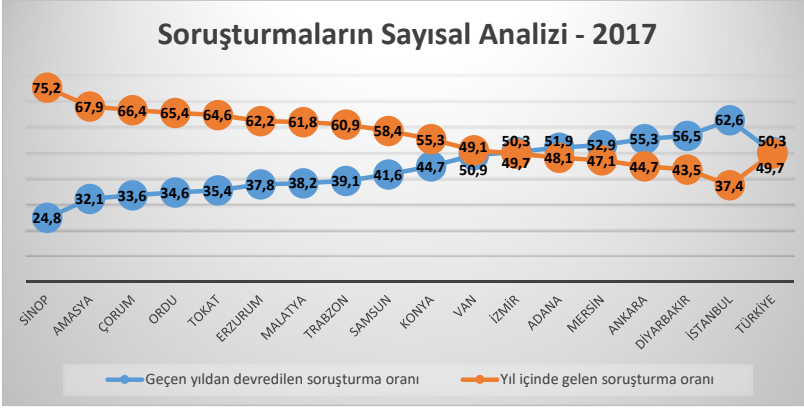
3.1 İBBS 3. düzeye göre Cumhuriyet başsavcılıkları soruşturma evresi iş durumu, 2017

- Türkiye'de 2017 yılında bin haneye düşen dava sayısı 374'tür.
- Samsun bin haneye düşen 315 dava sayısı ile Türkiye ortalamasının altında ve seçilen 12 il içinde 10. sırada yer almaktadır.
- Bin haneye düşen dava sayısı bakımından ilk üç sırada yer alan iller Diyarbakır, İstanbul ve Mersin'dir.

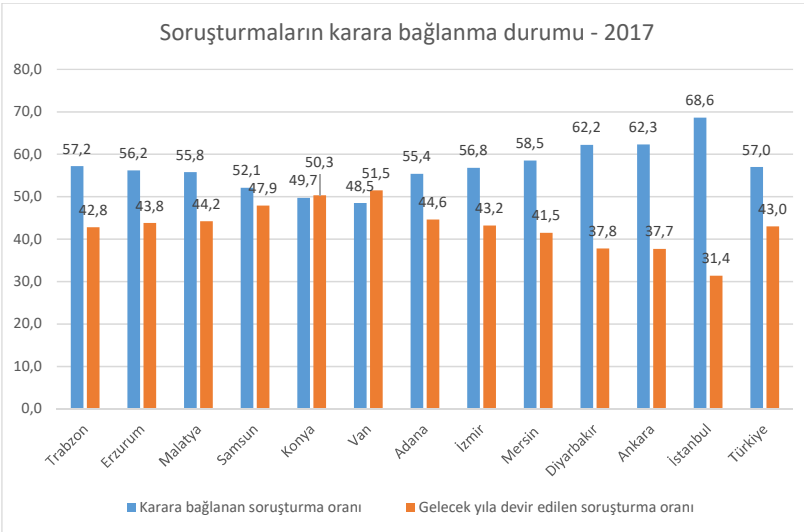


- 2017 yılında Türkiye'de görülmekte olan davaların %50.3'ü bir önceki yıldan devredilirken %49.7'si yeni açılmış davalardır.
- Samsun ili 2017 yılında görülen davalardaki yıl içinde gelen dava oranına göre seçilmiş 17 il içinde %58.4 oranı ile 9. Sırada yer almaktadır. Samsun ili 2017 yılında yıl içinde gelen davaların geçmiş yıldan devredilen davalardan fazla olduğu iller grubunda yer almıştır.

- Yıl içinde gelen dava oranı en yüksek iller Sinop, Amasya ve Çorum'dur.



- Türkiye’de 2017 yılında görülen soruşturmalardan %43.0’ü karara bağlanırken %57.0’si bir sonraki yıla devredilmiştir.
- Samsun ili karara bağlanan soruşturma oranı %52.1 ile seçilen 17 il içinde 9. sırada yer almaktadır.
- Karara bağlanan soruşturma oranı bakımından en başarılı şehirler Sinop, Ordu ve Amasya’dır.



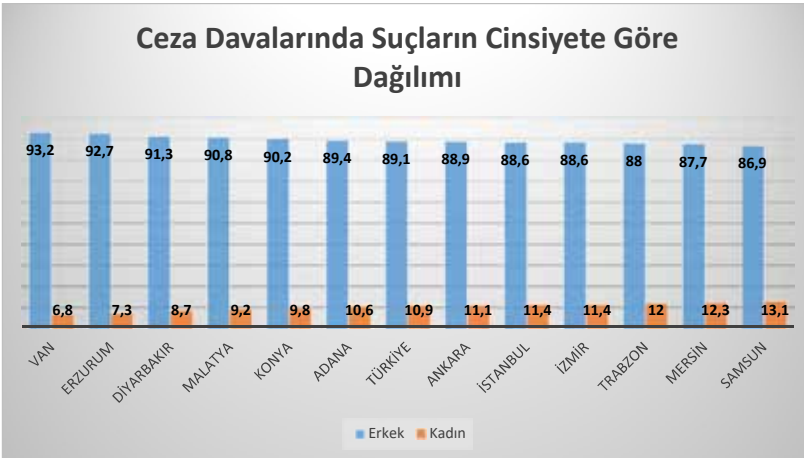
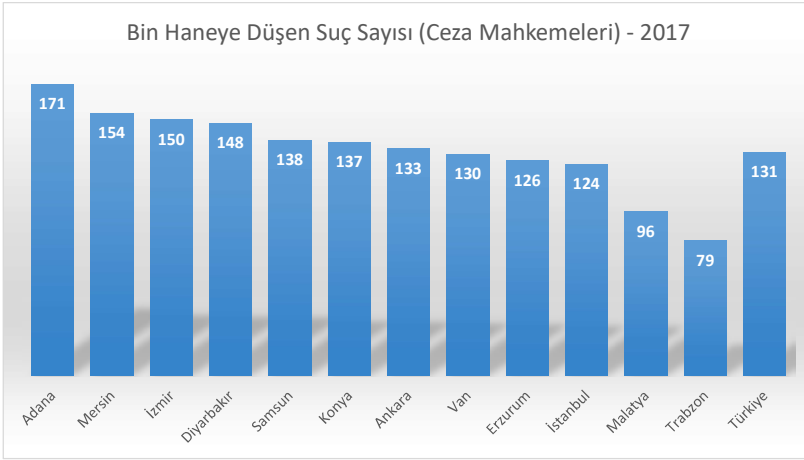
3.2 İBBS 3. düzeyde, mahkeme türüne göre hukuk mahkemelerindeki dava sayısı, 2017

- Samsun ilinde hukuk mahkemelerinde görülen 1000 haneye düşen dava sayısı 142'dir. Bin kişiye düşen dava sayısı bakımından Samsun seçilen 12 il arasında 11. sıradadır.
- Samsun ilinde görülen davaların %30.3'ü Asliye Hukuk, %29.6'sı Sulh Hukuk, %12.7'si ise İş Mahkemelerinde görülmektedir.
- Hukuk mahkemelerindeki 1000 haneye düşen dava sayısı en yüksek iller Konya, Ankara ve Diyarbakır'dır.

İl %	Aile	Asliye Hukuk	Asliye Ticaret	Fikri ve Sınai Haklar Hukuk	İcra Hukuk	İş	Kadaastro	Sulh Hukuk	Tüketici	Bin Haneye Düşen Dava Sayısı
Konya	12,0	31,9	7,6	0,0	8,8	8,9	0,5	26,3	4,0	274
Ankara	12,1	16,5	11,3	1,3	8,0	26,4	0,1	13,4	10,8	197
Diyarbakır	6,8	41,5	0,0	0,0	2,9	24,4	1,3	15,1	8,0	192
İstanbul	13,5	14,3	13,4	0,8	11,8	23,0	0,2	14,7	8,3	191
Adana	11,5	20,0	11,1	0,0	6,8	14,1	0,1	17,8	18,6	188
Erzurum	6,6	46,1	4,3	0,0	5,2	9,6	1,9	26,2	0,0	158
Trabzon	4,8	41,1	3,3	0,0	4,0	15,8	0,8	28,3	1,8	153
İzmir	14,1	22,7	9,2	0,2	9,5	15,3	0,3	23,2	5,6	153
Malatya	12,1	29,6	0,0	0,0	5,9	11,3	0,7	24,1	16,3	147
Mersin	13,4	30,8	4,8	0,0	9,0	12,9	1,2	23,9	4,0	145
Samsun	8,4	30,3	4,6	0,0	6,7	12,7	1,0	29,6	6,6	142
Van	6,8	57,9	0,0	0,0	3,8	14,3	3,2	13,9	0,0	123

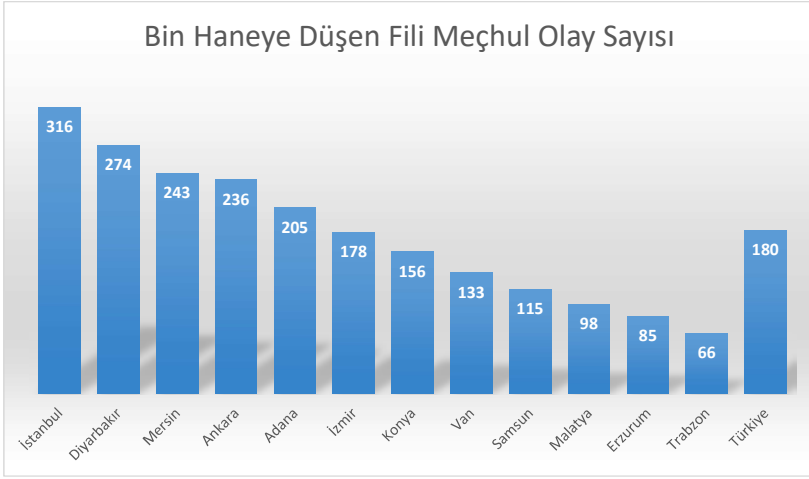
İBBS 3. düzeye göre ceza mahkemelerine açılan davalardaki suç sayısı, 2017

- Türkiye’de ceza Mahkemelerinde açılan davalardaki bin haneye düşen suç sayısı 131’dir.
- Samsun bin haneye düşen 138 suç sayısı ile seçilen 12 il içinde 5. sırada yer almaktadır.
- Türkiye’de ceza Mahkemelerinde açılan davalardaki bin haneye düşen suç sayısı en yüksek iller Adana, Mersin ve İzmir’dir.
- Türkiye’de ceza davalarındaki kadın şüpheli oranı %10 iken Samsun’da bu oran 13.1’dir. Kadın şüpheli oranı en yüksek şehir Samsun’dur.



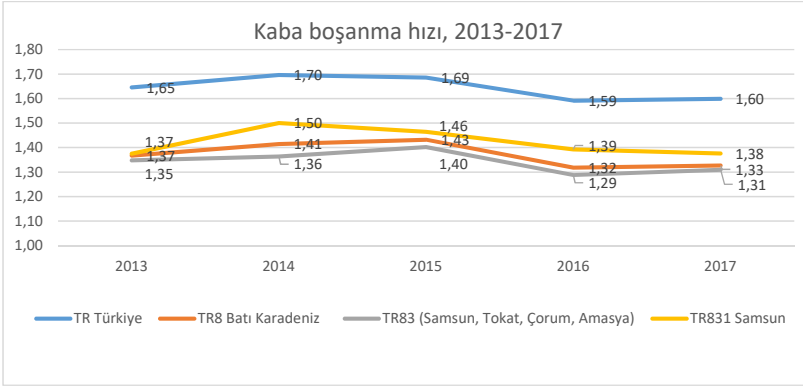
3.3 İBBS 3. düzeye göre Cumhuriyet başsavcılıklarında faili meçhul olup da zamanaşımı sonuna kadar daimi aramaya alınan dosyalar, 2017

- Türkiye’de 1000 haneye düşen faili meçhul dosya sayısı 180’dir.
- Samsun İlinde bin haneye düşen faili meçhul dosya sayısı 115’tir. Bu oranla Samsun seçilen 12 il içinde 9. sırada yer almaktadır.
- Bin haneye düşen faili meçhul dosya sayısı en yüksek iller İstanbul, Diyarbakır ve Mersin’dir.



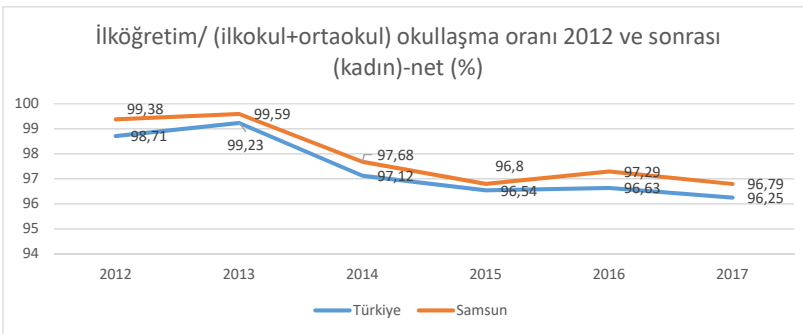
Kaba Boşanma Hızı – (Türkiye-Batı Karadeniz/TR8-TR83/Samsun, Tokat, Çorum, Amasya-Samsun)

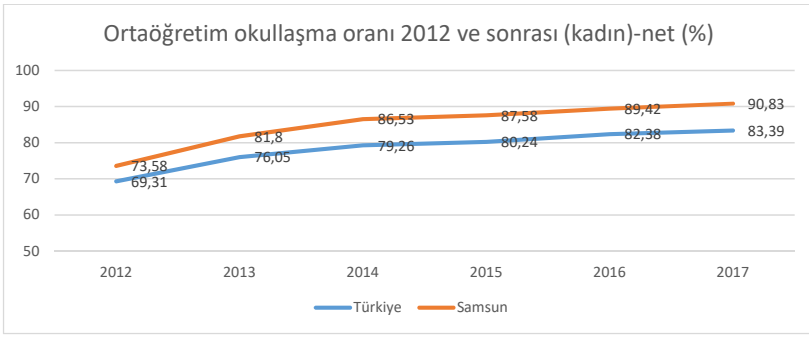
- 2013-2017 yılları arasında Türkiye, Batı Karadeniz, TR83, ve Samsun’da kaba boşanma hızında azalan bir trend söz konusudur.
- 2013-2017 yılları arasında kaba boşanma hızları incelendiğinde Samsun’un Türkiye, TR8 ve TR83 bölgesine göre en düşük kaba boşanma hızına sahip olduğu görülmektedir.
- Samsun ilinde 2013 yılında 1.35 olan kaba boşanma hızı 2015 yılında 1.40’a yükselmiş ve 2017 yılında 1.31’e düşmüştür.
- Samsun ve içinde bulunduğu TR8 ve TR83 bölgelerindeki kaba boşanma hızı Türkiye genelindeki kaba boşanma hızının oldukça altındadır.



3.4 Kız okullaşma oranları 2012-2017 (Türkiye-Samsun)

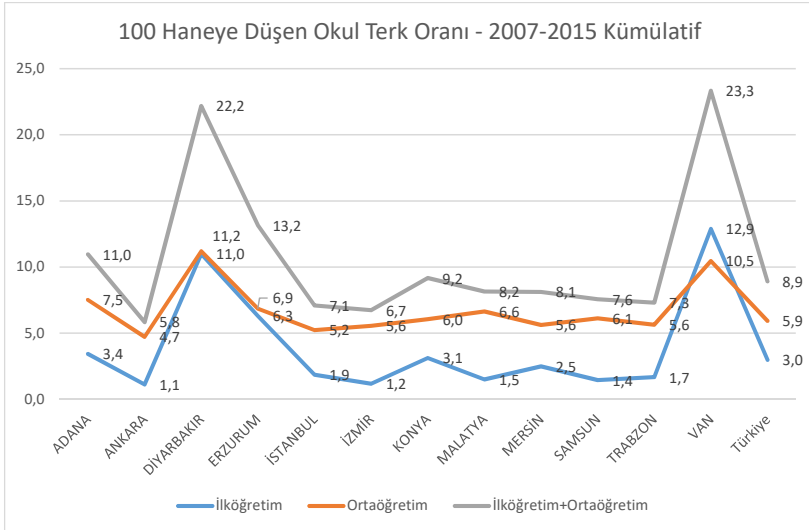
- Türkiye’de ve Samsun’da ilköğretim kız okullaşma oranları 2012-2017 yılları arasında azalan bir trend izlemektedir.
- 2012-2017 yılları arasında Samsun’un ilköğretim kız okullaşma oranları Türkiye genelinin üzerinde gerçekleşmiştir.
- Samsun’da 2012 yılında 99.38 olan ilköğretim kız okullaşma oranı 2017 yılında 96.79’a gerilemiştir.
- Türkiye’de ve Samsun’da ortaöğretim kız okullaşma oranları 2012-2017 yılları arasında artan bir trend izlemektedir.
- 2012-2017 yılları arasında Samsun’un ortaöğretim kız okullaşma oranları Türkiye genelinin üzerinde gerçekleşmiştir.
- Samsun’da 2012 yılında 73.58 olan ilköğretim kız okullaşma oranı 2017 yılında 90.83’e yükselmiştir.



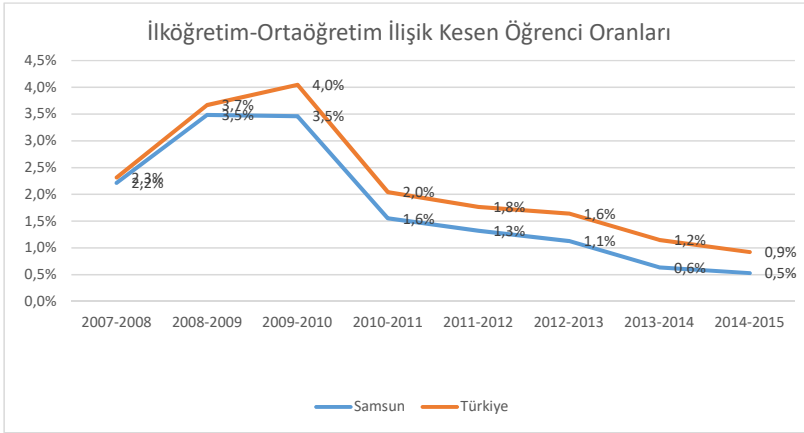


3.5 Okul Terk İstatistikleri 2007-2008 / 2014-2015

- Samsun ilinde 2007-2015 döneminde 100 haneye düşen okul terk etmiş öğrenci sayısı ilköğretimde 1.4, ortaöğretimde 6.1 iken toplamda ise 7.6'dır. Bu oranlar Türkiye ortalamasının altındadır. Samsun ili seçilen 12 il içinde 8. Sırada yer almaktadır.
- Her ne kadar Samsun ili okul terk oranları Türkiye ortalamasının altında olsa da 100 haneden 7.6 hanesinde okul terk etmiş öğrenci olması dikkat edilmesi gereken bir durumdur.

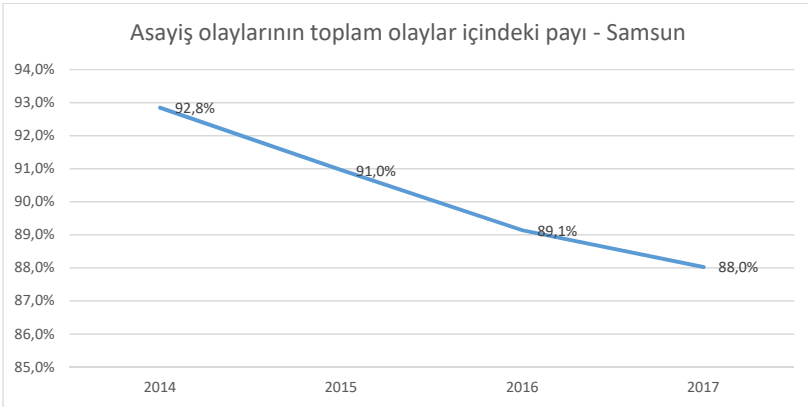
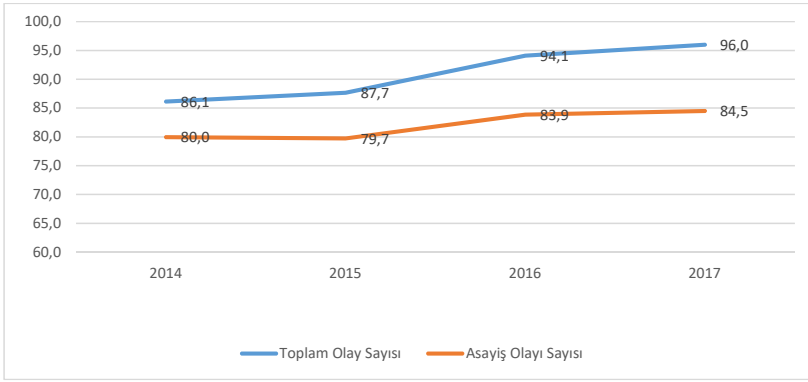


- Okulu terk eden öğrenci oranları Samsun ve Türkiye’de 2007-2008 / 2009-2010 dönemleri arasında artış trendi gösterirken 2010-2011 / 2014-2015 dönemleri arasında okulu terk eden öğrenci oranları azalma eğilimi göstermiştir.
- 2007-2008 / 2014-2015 dönemleri arasında Samsun’da gerçekleşen okul terk oranları Türkiye’de gerçekleşen okul terk oranlarının her zaman altında kalmıştır.
- 2014-2015 döneminde Samsun’da gerçekleşen okul terk oranının neredeyse Türkiye’de gerçekleşen okul terk oranının yarısı olması dikkat çekmektedir.
- Samsun’da 2007-2008 döneminde %2.2 olan okul terk oranı 2009-2010 döneminde yaklaşık 1.5 kat artarak %3.5’a çıkarken 2014-2015 döneminde 4’te birine düşerek %0.5’e düşmüştür.

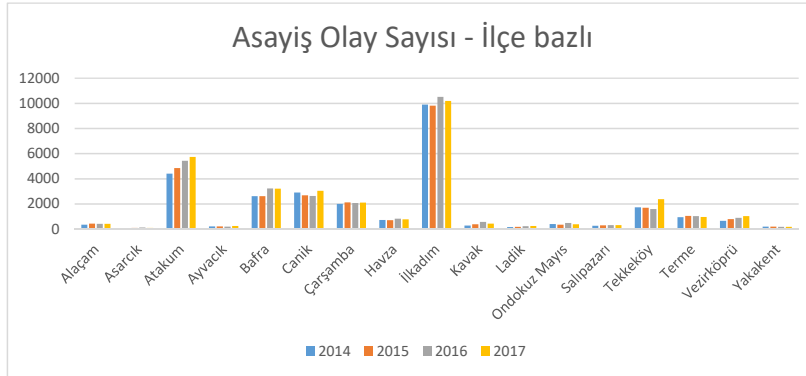
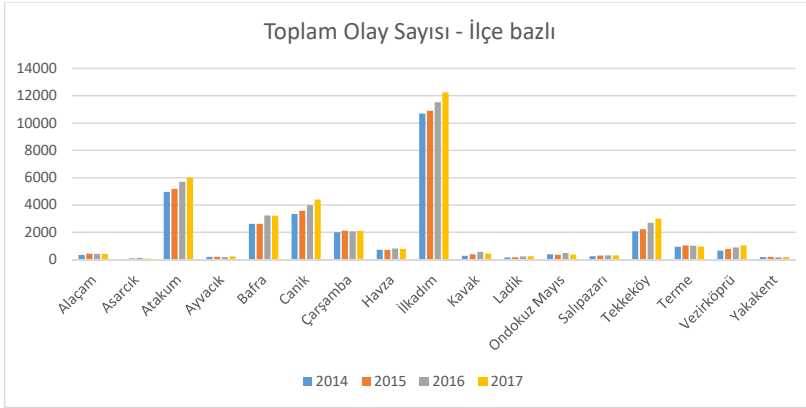


3.6 Emniyet İstatistiklerine Göre Suç Olaylarının Dağılım Analizi

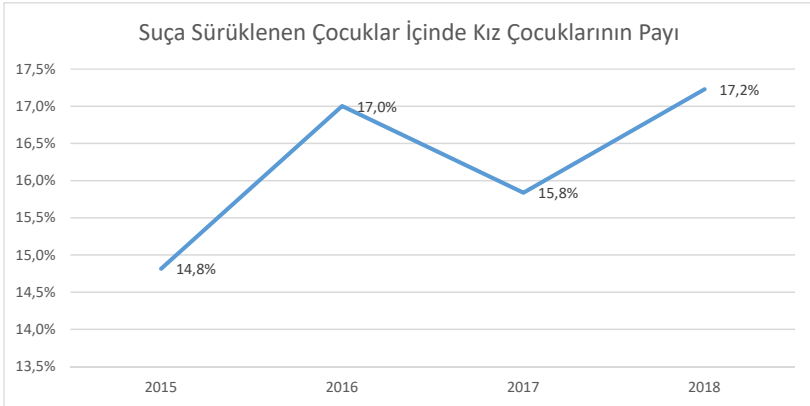
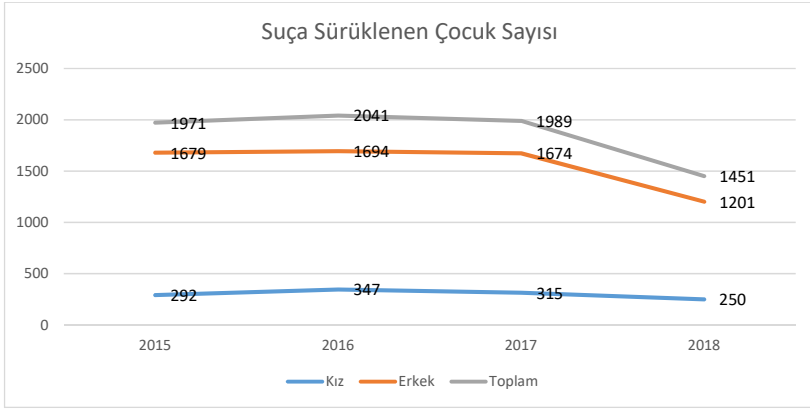
- Samsun ilinde emniyet kayıtlarına göre 1000 hane başına düşen toplam olay sayısı ve asayiş olayları sayısı artış trendi göstermektedir.
- 2014 yılında 1000 hane başına düşen toplam olay sayısı 86.1'den 2017 yılında 96.0'ya yükselmiştir.
- 2014 yılında 1000 hane başına düşen asayiş olayı sayısı 80.0'den 2017 yılında 84.5'e yükselmiştir.
- 2014-2017 yılları arasında asayiş olaylarının toplam olaylar içindeki payı azalan trend eğilimi göstermektedir. 2014 yılındaki %92.8 olan asayiş olay oranı 2017 yılında %88.0'e düşmüştür.



- 2014-2017 yılları arasında toplam olay sayısı İlkadım, Atakum, Bafra, Canik, Tekkeköy ve Vezirköprü ilçelerinde artış eğilimi göstermektedir.
- 2014-2017 yılları arasında asayiş olay sayısı Atakum, Bafra, Kavak, Tekkeköy ve Vezirköprü ilçelerinde artış eğilimi göstermektedir.



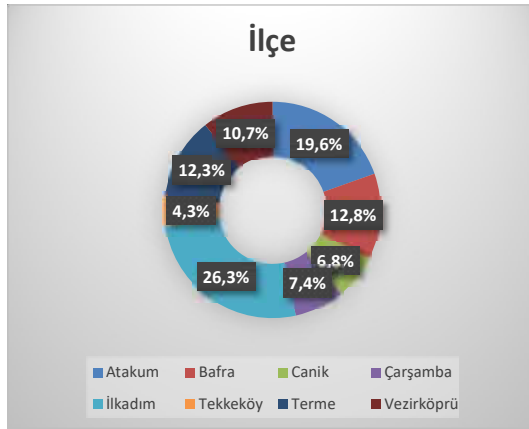
- Suça sürüklenen çocuk sayısı 2015-2017 yılları arasında sabit trend izlerken 2018 yılında dikkat çekici azalma söz konusudur. Suça sürüklenen erkek çocuklarının sayısı da toplam suç sayısına benzer eğilim göstermektedir. Kız çocuklarının sayısı ise sabit trend göstermiştir.
- Kız çocuklarının toplam suça sürüklenen çocuklar içindeki payı ise 2015-2018 yılları arasında artış eğilimi göstermiştir.
- 2014 yılında suça sürüklenen kız çocuk oranı %14.8 iken 2018 yılında %17.2'ye yükselmiştir.



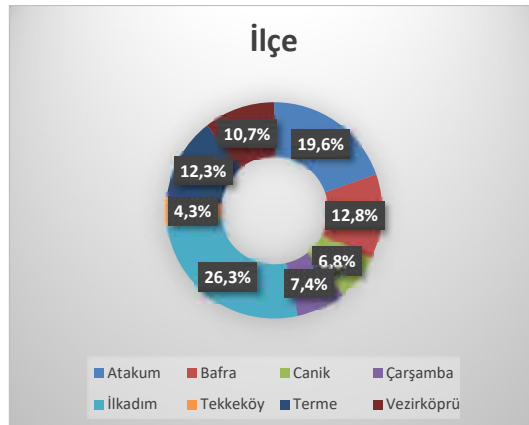
4. SAMSUN LİSE ÖĞRENCİLERİ ŞİDDET ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

Samsun ili lise öğrencileri şiddet araştırması 8 ilçede seçilen 60 lisede 4100 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın yürütüldüğü ilçeler merkezde Atakum, Canik, İlkadım ve Tekkeköy; çeperde Bafra, Çarşamba, Terme ve Vezirköprü'dür. Anketlerin ilçelere göre dağılımı Grafik 1.'de görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %56.9'u merkezdeki ilçelerde %43.1'i çeperdeki ilçelerdendir.



Araştırmaya katılan öğrencilerin %54.6'sı kız, %45.4'ü erkektir.



Öğrencilerin %4.4'ü tek çocuk iken, %34.9'u iki kardeş, %37.3'ü üç kardeş, %23.3'ü ise 3'ten fazla kardeşdir.



Öğrencilerin %80.1'i anne, baba ve çocuktan oluşan çekirdek ailede yaşarken %19.9'u dede/nine ve/veya amca/halanın da bulunduğu geniş ailede yaşamaktadır. TÜİK'in 2017 yılı aileye ilişkin açıkladığı istatistiklerde Türkiye genelinde çekirdek ailelerin oranı %66; geniş ailelerin oranıysa %16 olarak tespit edilmiştir (TÜİK, 2018). Samsun ilindeki örneklemimizde çekirdek ailenin Türkiye ortalamasından daha yüksek çıkmasının temel nedeni tek ebeveynli ailelerin de çekirdek aile içinde değerlendirilmesidir.



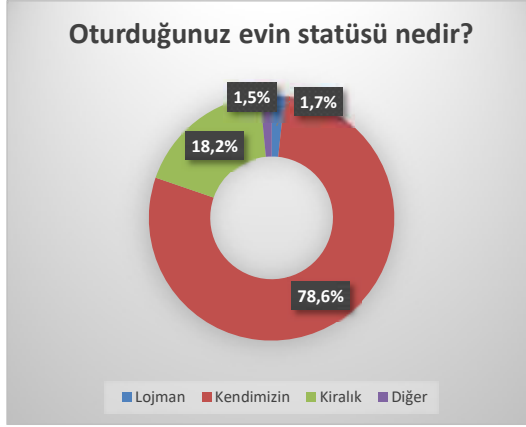
Öğrencilerin %58.5'i hiç okul değiştirmezken %41.5'i en az bir kere okul değiştirmiştir. İki den fazla okul değiştirenlerin oranı %13.5'tir.



Öğrenci ailelerinin %72.5'i hiç göç etmemişken %27.5'i en az bir kere göç etmiştir. İki den fazla göç edenlerin oranı %5.7'dir. Samsun, refah düzeyi yüksek göç alan bir kenttir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, 2018 yılında Samsun toplam 53 bin 228 kişi göç alırken, 48 bin 543 kişi göç verdi.



Öğrencilerin %78.6'sı kendi evlerinde %18.2'si kirada, %1.7'si lojmanda yaşamaktadır.



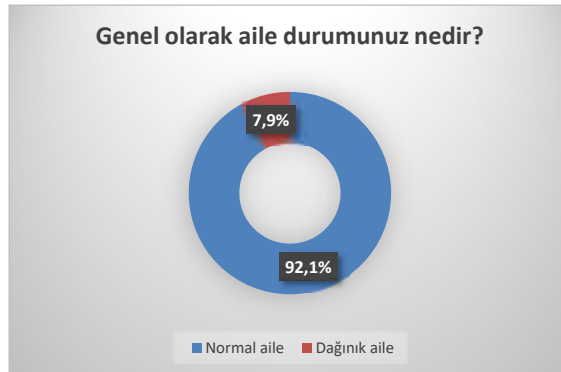
Öğrencilerin %84.5'i ailelerinin gelir durumunu iyi düzeyde şeklinde tanımlarken ailelerinin gelir durumunu çok iyi düzeyde tanımlayanların oranı %6.7'dir. Ailelerinin gelir durumunu kötü ve çok kötü düzeyde tanımlayanların oranı %8.9'dur. Gelir durumunu öznel iyi oluş haliyle açıkladığımızda genelde çocukların gelirlerinden memnun olduğu sonucuna varırız.



Ailelerin %65.5'inde yalnızca baba gelir getirici bir işte çalışırken yalnızca annelerin gelir getirici bir işte çalıştığı ailelerin oranı %2.5'tir. Ebeveynlerin her ikisinin de gelir getirici bir işte çalıştığı ailelerin oranı %21.5 iken ebeveynlerinin her ikisinin de çalışmadığı ailelerin oranı %10.4'tür. Genelde eve gelir getirme babanın sorumluluğunda olarak benimsendiğinden Samsun'da da ailelerin üçte ikisinde sadece babaların çalışıyor olması beklentiyi karşılar. Babalarla birlikte annelerin çalışmasının tarihi ise henüz yenidir. Kızın çalışma yaşamına girmesi sanayi devrimi sonrasında tekabül eder.

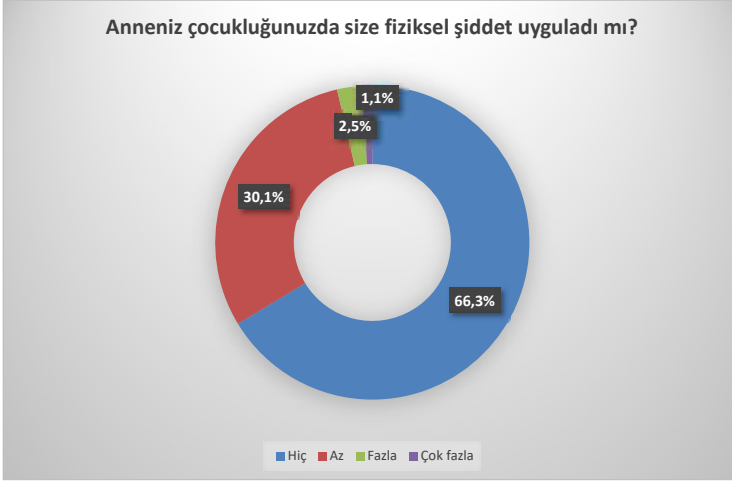


Öğrencilerden %7.9'unun ailesinde anne ve babanın bir arada yaşamadığı dağınık aile yapısı mevcuttur. Grafik 4'te aile tipini sorduğumuzda tespit edemediğimiz parçalanmış aile (tek ebeveynli aile) burada tespit edilmiştir. Türkiye genelinde tek ebeveynli ailelerin oranı %8,5 (TÜİK, 2018) olduğunu düşündüğümüzde Samsun'daki sonucun Türkiye ortalamasına yakın olduğu sonucuna varırız.



4.1 Anne fiziksel şiddetine maruz kalma

- Anne fiziksel şiddetine (az ya da çok) maruz kalanların oranı %33.7'dir.
- Anne fiziksel şiddetine fazla ve çok fazla derecede maruz kalanların oranı %3.6'dır.
- Her 10 çocuktan en az 3'ü annesinden az ya da çok şiddet görmektedir.



4.1.1 İlçe

- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=45.528, p=0.001)

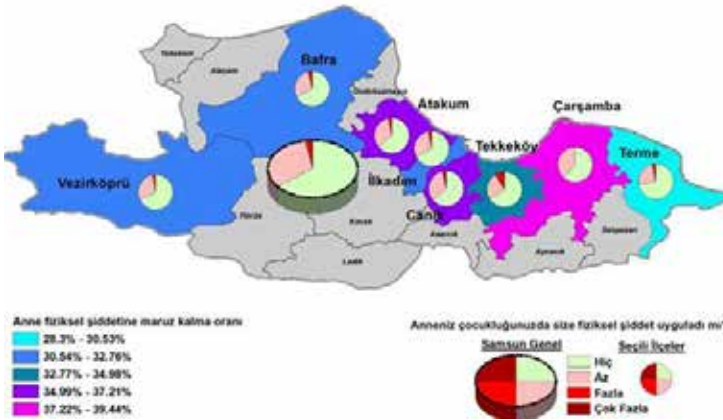
“Geçmişte annemiz size fiziksel şiddet uyguladı mı?” sorusuna merkez ilçelere göre “EVET” karşılığını verenlerin yüzde oranı;

Atakum %37, Canik %36, İlkadım %32,5, Tekkeköy %34

Çeper ilçelerde; Bafra %32, Çarşamba %39, Terme %28, Vezirköprü %33 şeklindedir.

- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%36.8), çeper ilçelerde ise Çarşamba'da (%39.4) en yüksektir.

- Genelde çeperdeki ilçelerde (Çarşamba hariç Bafra, Terme ve Vezirköprü) annenin çocuğuna karşı şiddeti, merkez ilçelerden daha azdır. Bu da sosyolojide genel kabul görmüş merkez-çevre farklılaşmasının desteklenmediğini gösterir. Merkez ilçelerin daha “gelişmiş” (refah düzeyi yüksek, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek, eğitilmiş) çevre ilçelerin ise görece merkeze nispeten daha “geride” olduğu düşünülür; ancak araştırmadaki verilere göre merkez, çevreye karşı anne şiddeti konusunda daha sorunludur. Temel nedeni merkezin daha yoğun ve düzensiz göç almasına bağlanabilir.



Anne fiziksel şiddetine maruz kalma ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Anne fiziksel şiddetine maruz kalma sırasıyla çeper ilçelerden Çarşamba ile merkez ilçelerden Atakum ve Canik’de diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.1.2 Merkez – Çeper

- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ilçe konumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=2.735, p=0.434)
- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı merkezde %34.6, çeperde %32.5’tir.

Anne fiziksel şiddetine maruz kalma merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmaktadır. İlçenin merkezde ya da çeperde bulunması anne fiziksel şiddetine maruz kalmada etkili bir değişken değildir.

4.1.3 Cinsiyet

- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı cinsiyete göre farklılaşmamaktadır (Kikare=3.273, p=0.351)
- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı erkeklerde %32.8, kadınlarda %34.3'tür.

İstatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmasa da yüzdeler dağılımlara göre, kız çocukları, erkek çocuklarına göre annelerinden daha fazla şiddet görmektedir. Ancak aradaki farklılık çok belirgin değildir.

4.1.4 Kardeş sayısı

- Kikare testi teorik varsayımları sağlamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı tek çocuklarda %26.3, çok kardeşlerde %34.0'tür.

İstatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmasa da yüzdeler farklılığına göre çok kardeşler tek kardeşlere göre anne şiddetine uğrama konusunda daha dezavantajlıdır. Çok çocuklu ailelerde anne fiziksel şiddetinin azaltılmasına dönük çalışmalara ihtiyaç vardır.

4.1.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=1.152, p=0.765)
- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %33.8, anne ve babası çalışmayanlarda %33.3'tür.

Anne fiziksel şiddetine maruz kalma konusunda ebeveynlerin birinin veya ikisinin çalışması bir farklılaşmaya neden olmamaktadır.

4.1.6 Gelir

- Kikare testi teorik varsayımları sağlamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %28.2, iyi olanlarda %32.8, kötü olanlarda %46.0 ve çok kötü olanlarda %41.8'dir.

Anne fiziksel şiddetine maruz kalma üzerinde gelir dağılımının etkisi kikare testi yapılmadığından belirlenmese de oransal dağılımlara bakıldığında özellikle gelir durumunu kötü ve çok kötü düzeyde olarak belirten öğrencilerde anne fiziksel şiddetine maruz kalmanın görece gelir durumu yüksek öğrencilere göre daha fazla olduğu açıkça görülmektedir. Aslında buradaki bulgu aile araştırmalarındaki “gelir azaldıkça aile içi şiddetin varlığının artacağı” hipotezini “kısmen” desteklemektedir.

4.1.7 Aile tipi

- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı aile tipine göre % farklılaşmamaktadır (Kikare=1.279, p=0.734)
- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı çekirdek ailelerde %33.3, geniş ailelerde %35.3’tür.

Anne fiziksel şiddetine maruz kalma üzerinde aile tipi etkili bir faktör değildir. Aile tipine göre anne fiziksel şiddetine maruz kalma dağılımı benzer özellik göstermektedir. Aile tipini çekirdek-geniş olarak dikotomik algılasak aile içi şiddet açısından bir farklılık görülme de parçalanmış ailelerde çekirdek ve geniş ailelere nispeten daha yüksek bir şiddet varlığı gözlenmektedir. Bir alttaki bulgumuz hipotezimizi kanıtlar niteliktedir.

4.1.8 Aile durumu

- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=30.049, p=0.000)
- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı (hiç ve az şiddeti dışında tuttuğumuzda) normal ailelerde %3.2, dağılmış(parçalanmış) ailelerde %7.7’dir.

Anne fiziksel şiddetine maruz kalma üzerinde aile durumu etkilidir. Beklenenin aksine dağılmış ailelerde anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı daha düşükken;“fazla ve çok fazla” derecede anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı dağılmış aileleri olan çocuklarda normal aile yapısına sahip çocuklara göre daha fazladır. Şiddet derecesi arttıkça dağılmış ailelerdeki çocukların, anne-babanın bir arada yaşadığı ailelere nazaran anne şiddetine maruz kalma noktasında daha dezavantajlı durumdadır.

4.1.9 Konut durumu

- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=2.494, p=0.476)
- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı kendi evinde oturanlarda %33.4, kira, lojman vb. de oturanlarda %34.6'dır.

Anne fiziksel şiddetine maruz kalma konut sahipliğinden etkilenmemektedir. Konut sahibi olanlarda ve olmayanlarda anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı farklılaşmamaktadır.

4.1.10 Göç durumu

- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ilçe konumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=12.432, p=0.006)
- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı göç edenlerde %37.3, göç etmeyenlerde %32.1'dir.

Anne fiziksel şiddetine maruz kalma ailenin göç etme durumundan etkilenmektedir. Göç eden ailelerdeki anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranının fazlalığı göz ardı edilemez. Önceki bulgularımızda merkez ilçelerdeki anne şiddetinin çevre ilçelerden daha yüksek olduğu tespit edilmişti. Buradaki bulguyla birleştirildiğinde, merkez ilçelerin göç alan ilçeler olması ile göçün aile içi şiddetteki etkisi birleştirildiğinde merkez ilçelerdeki şiddetin yüksekliği anlaşılabilir kılınmaktadır.

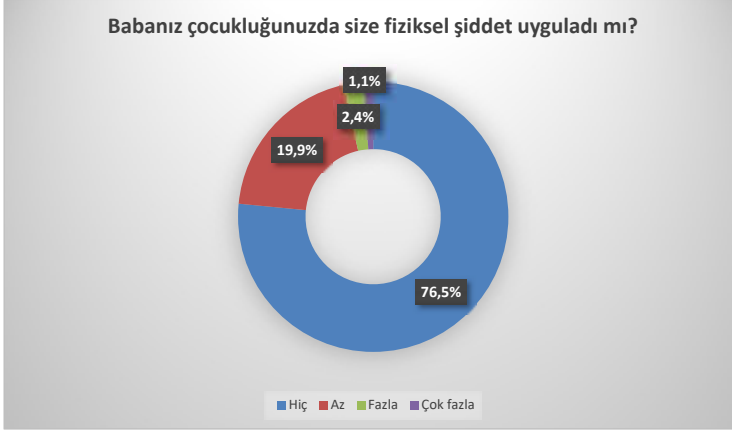
4.1.11 Okul değiştirme durumu

- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı okul değiştirme durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=28.843, p=0.000)
- Anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı okul değiştirenlerde %31.5, okul değiştirmeyenlerde %36.7'dir.

Anne fiziksel şiddetine maruz kalma üzerinde okul değiştirme durumu etkilidir. Okul değiştiren öğrencilerde anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı daha fazladır. Okul değiştirenlerin göç edenler olduğu düşünülmektedir.

4.2 Baba fiziksel şiddetine maruz kalma

- Baba fiziksel şiddetine maruz kalanların oranı %23.5'tir.
- Baba fiziksel şiddetine fazla ve çok fazla derecede maruz kalanların oranı %3.5'tir.
- Babalar, annelere göre çocuklarına daha az şiddet uygulamaktadır (annelerde %33).



Babaların yaygın kanaatin aksine annelere göre çocuklarına daha az fiziksel şiddet uygulaması annelerin çocuklarıyla daha fazla vakit geçirmelerine bağlanabilir. Ayrıca aile araştırmalarından çıkan sonuçlara göre, son yıllarda aile içi otorite babadan anneye doğru kayma eğilimindedir.

4.2.1 İlçe

- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=42.541, $p=0.004$)
- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı merkez ilçelerden Tekkeköy %34, İlkadım %23, Canik %20, Atakum %25
- Çeper ilçelerde ise Çarşamba %25, Bafra %24, Terme %20, vezirköprü %21'dir.

Baba fiziksel şiddetine maruz kalma ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Baba fiziksel şiddetine maruz kalma sırasıyla merkez ilçelerden Tekkeköy ve Atakum ile çeper ilçelerden Çarşamba'da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.2.2 Merkez – Çeper

- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ilçe konumuna göre %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=7.793, p=0.0504)
- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı merkezde %24.3, çeperde %22.3'tür.

Baba fiziksel şiddetine maruz kalma merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde baba fiziksel şiddetine maruz kalma annelerde olduğu gibi daha yüksektir. Merkez ilçelerin yoğun göç alması bunda temel bir nedendir diyebiliriz.

4.2.3 Cinsiyet

- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=80.307, p=0.000)
- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı erkeklerde %30.1, kadınlarda %27.9'dur.

Baba fiziksel şiddetine maruz kalma cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde baba fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir. Annelerin erkek çocuklarla; babaların ise kız çocuklarıyla daha iyi geçindiği genelde söylenir. Buradaki bulguya bakıldığında sevginin şiddetle ilişkisi test edilebilir.

4.2.4 Kardeş sayısı

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı tek çocuklarda %17.6, çok kardeşlerde %23.7'dir.

Baba fiziksel şiddetine maruz kalma kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktaysa da yüzdelik olarak bakıldığında çok çocuklu ailelerde babanın fiziksel şiddeti tek çocuklu ailelere göre daha yüksek olduğu görülebilir.

4.2.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=13.851, p=0.000)

- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı anne ve/veya babası çalışanlarda %22.8, anne ve babası çalışmayanlarda %29.0'dur.

Baba fiziksel şiddetine maruz kalma ebeveynlerin çalışma durumuna göre farklılaşmaktadır. Anne ve babası çalışmayanlarda baba fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir. Buradaki veriyle aile araştırmalarındaki ekonomik durumun aile içindeki şiddet iklimine etki edeceği hipotezi desteklenmiştir.

4.2.6 Gelir

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %18.4, iyi olanlarda %22.3, kötü olanlarda %39.4 ve çok kötü olanlarda %32.7'dir.

Baba fiziksel şiddetine maruz kalma gelire göre istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmıyorsa da oransal açıdan bakıldığında gelir düzeyi düşük olanlarda baba fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksek olduğu görülür.

4.2.7 Aile tipi

- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=3.593, p=0.309)
- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı çekirdek ailelerde %23.2, geniş ailelerde %24.7'dir.

Baba fiziksel şiddetine maruz kalma aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.2.8 Aile durumu

- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=28.848, p=0.000)
- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı normal ailelerde %23.4, dağınık ailelerde %21.7'dir.

Baba fiziksel şiddetine maruz kalma aile durumuna göre farklılaşmaktadır. Dağılım ailelerde baba fiziksel şiddetine az maruz kalma, normal

ailelerden daha düşükken; babanın fiziksel şiddeti açısından çok fazla şiddetin olduğu aileler daha çok dağılmış ailelerdir. Dağılmış aileler genelde aile içi sorunun daha fazla olduğu düşünülür. Hem anne fiziksel hem de baba fiziksel şiddetindeki bulgularımız bu yargıyı destekler ölçüdedir.

4.2.9 Konut durumu

- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=4.716, p=0.194)
- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı kendi evinde oturanlarda %22.7, kira, lojman vb. de oturanlarda %26.2'dir.

Baba fiziksel şiddetine maruz kalma konut durumuna göre istatistiksel olarak farklılaşmamaktaysa da yüzdelik dağılıma bakıldığında kirada oturanlar, kendi evlerinde oturanlara göre baba şiddetine uğrama konusunda daha dezavantajlıdır.

4.2.10 Göç durumu

- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı göç eden ailelerde %27.4, göç etmeyen ailelerde %21.9'dur.

Baba fiziksel şiddetine maruz kalma göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde baba fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir. Göç, aile içi sorunlarla bağlantılı bir durum olduğu anne şiddeti konusunda olduğu gibi baba şiddetinde de ortaya çıkmıştır.

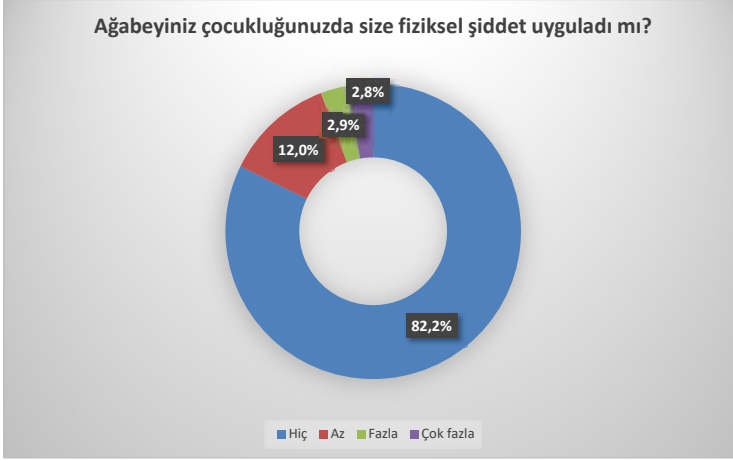
4.2.11 Okul değiştirme durumu

- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı okul değiştirme durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=30.206, p=0.000)
- Baba fiziksel şiddetine maruz kalma oranı okul değiştirmeyenlerde %20.7, okul değiştirenlerde %27.3'tür.

Baba fiziksel şiddetine maruz kalma okul değiştirme durumuna benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde baba fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

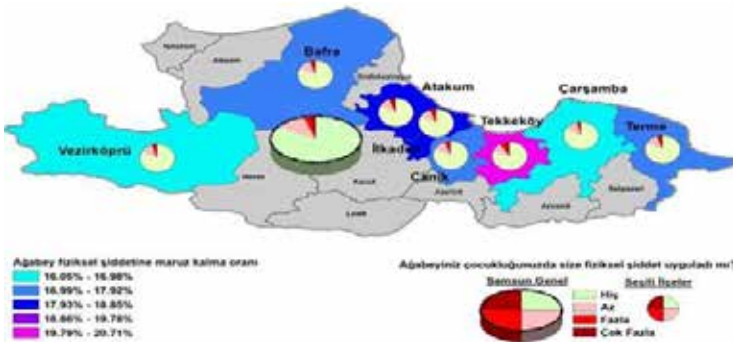
4.3 Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma

- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalmayanların oranı %82.2'dir.
- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalanların oranı %17.8'dir.
- Ağabey fiziksel şiddetine fazla ve çok fazla derecede maruz kalanların oranı %5.7'dir.



4.3.1 İlçe

- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ilçeler arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=20.149, $p=0.512$)
- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı merkez ilçelerden Tekkeköy'de (%20.7), çeper ilçelerde ise Bafra'da (%17.8) en yüksektir.



Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma ilçeler arasında farklı dağılım göstermemektedir.

4.3.2 Merkez – Çeper

- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ilçe konumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=4.581, p=0.205)
- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı merkezde %18.2, çeperde %17.3'tür.

Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmaktadır.

4.3.3 Cinsiyet

- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı cinsiyete göre % farklılaşmamaktadır (Kikare=.591, p=0.899)
- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı erkeklerde %17.9, kadınlarda %17.6'dır.

Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma cinsiyete göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.3.4 Kardeş sayısı

- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı çok kardeşlerde %17.7'dir.

4.3.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=11.387, p=0.010)
- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %16.9, anne ve babası çalışmayanlarda %24.1'dir.

Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve babası çalışmayanlarda ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir. Anne-babası çalışmayan ailelerdeki ekonomik yetersizlik düşünüldüğünde ailedeki şiddet ikliminin olma ihtimali yüksek olduğu düşünülebilir.

4.3.6 Gelir

- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=42.558, p=0.000)

- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %19.2, iyi olanlarda %16.9, kötü olanlarda %23.8 ve çok kötü olanlarda %31.9'dur.

Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir düzeyi düştükçe ağabey şiddetine maruz kalma artmaktadır. Gelir düşüklüğü aile içi şiddet ikliminde belirleyici faktörlerden biridir.

4.3.7 Aile tipi

- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=.479, p=0.923)
- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı çekirdek ailelerde %17.5, geniş ailelerde %18.5'tir.

Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.3.8 Aile durumu

- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı aile durumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=9.924, p=0.019)
- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı normal ailelerde %17.9, dağınık ailelerde %17.6'dır.

Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.3.9 Konut durumu

- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=0.877, p=0.831)
- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı kendi evinde oturanlarda %17.4, kira, lojman vb. de oturanlarda %19.0'dur.

Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.3.10 Göç durumu

- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ilçe konumları arasında %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=9.811, p=0.021)

- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı göç eden ailelerde %20.9, göç etmeyen ailelerde %16.6'dır.

Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir. Hem anne hem baba fiziksel şiddetinde olduğu gibi ağabey şiddetinde de göç belirleyici bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

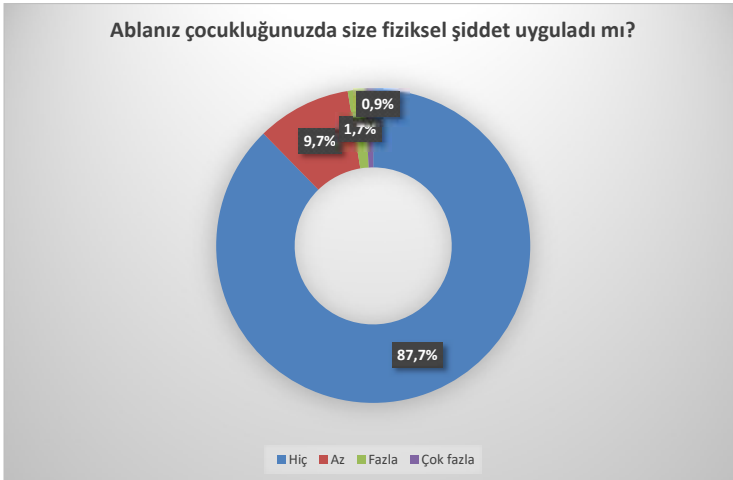
4.3.11 Okul değiştirme durumu

- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı okul değiştirme durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=16.984, p=0.001)
- Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma oranı okul değiştirmeyenlerde %16.0, okul değiştirenlerde %20.4'tür.

Ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde ağabey fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

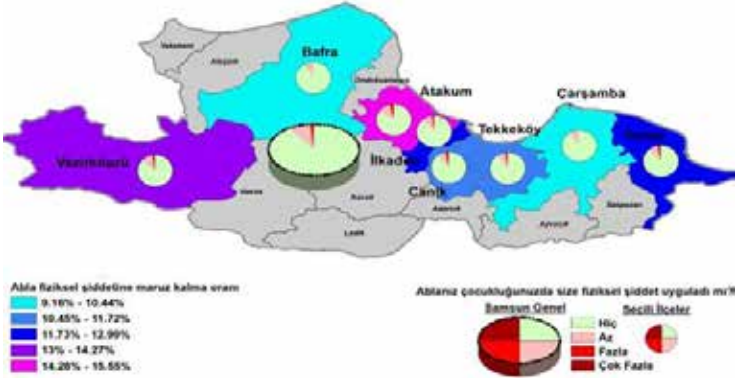
4.4. Abla fiziksel şiddetine maruz kalma

- Abla fiziksel şiddetine maruz kalmayanların oranı %87.7'dir.
- Abla fiziksel şiddetine maruz kalanların oranı %12.3'tür.
- Abla fiziksel şiddetine fazla ve çok fazla derecede maruz kalanların oranı %2.6'dır.



4.4.1 İlçe

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%15.5), çeper ilçelerde ise Vezirköprü'de (%13.7) en yüksektir.



Abla fiziksel şiddetine maruz kalma üzerinde ilçelerin etkisi her ne kadar kikare testi ile test edilemese de ağabey fiziksel şiddetine maruz kalmaya benzer şekilde anlamlı bir farklılığın olmadığı söylenebilir.

4.4.2 Merkez – Çeper

- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ilçe konumuna göre %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=7.143, $p=0.067$)
- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı merkezde %13.0, çeperde %11.4'tür.

Abla fiziksel şiddetine maruz kalma merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde abla fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir. Bu sonuç anne, baba ve ağabey fiziksel şiddetiyle benzer özellik göstermektedir. Merkez ilçelerin göç alan bölgeler olduğu ve göçün aile içi şiddetle ilişkisi düşünüldüğünde çıkan sonuç şaşırtıcı olmasa gerek.

4.4.3 Cinsiyet

- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=29.404, $p=0.000$)

- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı erkeklerde %8.9, kadınlarda %15.4'tür.

Abla fiziksel şiddetine maruz kalma merkezde yer alan ilçelerle çevrede yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda abla fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.4.4 Kardeş sayısı

- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı çok kardeşlerde %11.3'tür.

4.4.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=8.950, p=0.030)
- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %11.9, anne ve babası çalışmayanlarda %15.9'dur.

Abla fiziksel şiddetine maruz kalma ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Ebeveynleri çalışmayanlarda abla fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.4.6 Gelir

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %12.1, iyi olanlarda %11.9, kötü olanlarda %16.6 ve çok kötü olanlarda %15.6'dır.

Abla fiziksel şiddetine maruz kalma gelire göre benzer şekilde dağılması kikare testi ile test edilemese de gelir düzeyini kötü olarak belirtenlerde abla fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.4.7 Aile tipi

- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=1.673, p=0.643)
- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı çekirdek ailelerde %12.2, geniş ailelerde %12.4'tür.

Abla fiziksel şiddetine maruz kalma aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.4.8 Aile durumu

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı normal ailelerde %12.4, dağınık ailelerde %10.3'tür.

Abla fiziksel şiddetine maruz kalma aile durumuna göre benzer şekilde dağılması kikare testi ile test edilemese de normal ve dağınık ailelerde abla fiziksel şiddetine maruz kalma benzerdir denilebilir.

4.4.9 Konut durumu

- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=2.376, p=0.498)
- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı kendi evinde oturanlarda %11.9, kira, lojman vb. de oturanlarda %13.3'tür.

Abla fiziksel şiddetine maruz kalma konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.4.10 Göç durumu

- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ilçe konumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=13.359, p=0.004)
- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı göç eden ailelerde %15.3, göç etmeyenlerde %11.3'tür.

Abla fiziksel şiddetine maruz kalma göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde abla fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

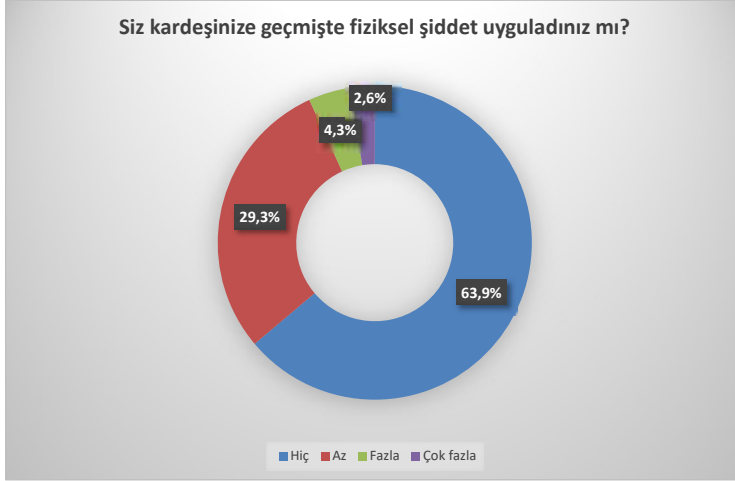
4.4.11 Okul değiştirme durumu

- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı okul değiştirme durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=6.229, p=0.101)
- Abla fiziksel şiddetine maruz kalma oranı okul değiştirmeyenlerde %12.4, okul değiştirenlerde %12.3'tür.

Abla fiziksel şiddetine maruz kalma okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

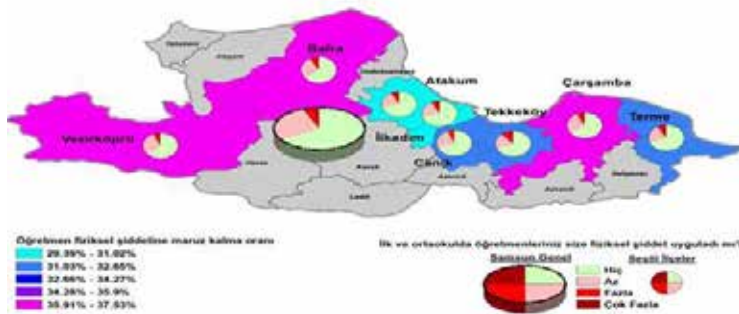
4.5 Kardeşe fiziksel şiddet uygulama

- Kardeşe fiziksel şiddet uygulamayanların oranı %63.9'dur.
- Kardeşe fiziksel şiddet uygulayanların oranı %36.1'dir.
- Kardeşe fazla ve çok fazla derecede şiddet uygulayanların oranı %6.9'dur.



4.5.1 İlçe

- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=56.483, p=0.000)
- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%44.8), çeper ilçelerde ise Çarşamba'da (%35.9) en yüksektir.



Kardeşe fiziksel şiddet uygulama ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Kardeşe fiziksel şiddet uygulama sırasıyla merkez ilçelerden Atakum ve Canik’de çeper ilçelerden Çarşamba’da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.5.2 Merkez – Çeper

- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=21.653, p=0.000)
- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı merkezde %38.6, çeperde %33.1’dir.

Kardeşe fiziksel şiddet uygulama merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde kardeşe fiziksel şiddet uygulama daha yüksektir.

4.5.3 Cinsiyet

- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=20.094, p=0.000)
- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı erkeklerde %32.3, kadınlarda %39.3’tür.

Kardeşe fiziksel şiddet uygulama cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda kardeşe fiziksel şiddet uygulama daha yüksektir.

4.5.4 Kardeş sayısı

- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı çok kardeşlerde %36.2’dir.

4.5.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=13.670, p=0.003)
- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı anne ve veya babası çalışanlarda %37.2, anne ve babası çalışmayanlarda %27.2’dir.

Kardeşe fiziksel şiddet uygulama ebeveynlerin çalışma durumuna göre göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve babası çalışanlarda kardeşe fiziksel şiddet uygulama daha yüksektir.

4.5.6 Gelir

- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=26.244, p=0.002)
- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %40.2, iyi olanlarda %35.5, kötü olanlarda %37.8 ve çok kötü olanlarda %52.1'dir.

Kardeşe fiziksel şiddet uygulama gelire göre benzer şekilde dağılmaktadır. Gelir durumunu kötü ve çok kötü olarak belirtenlerde kardeşe fiziksel şiddet uygulama daha yüksektir.

4.5.7 Aile tipi

- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı aile tipine göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=10.618, p=0.014)
- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı çekirdek ailelerde %36.3, geniş ailelerde %36.4'tür.

Kardeşe fiziksel şiddet uygulama aile tipine göre benzer şekilde dağılmasa da çekirdek ve geniş ailelerde kardeşe fiziksel şiddet uygulamanın farklılaşmasının çok fazla olmadığı söylenebilir.

4.5.8 Aile durumu

- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=11.520, p=0.009)
- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı normal ailelerde %36.4, dağınık ailelerde %34.3'tür.

Kardeşe fiziksel şiddet uygulama aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde kardeşe fiziksel şiddet uygulama daha yüksektir.

4.5.9 Konut durumu

- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=3.498, p=0.321)
- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı kendi evinde oturanlarda %35.5, kira, lojman vb. de oturanlarda %38.6'dır.

Kardeşe fiziksel şiddet uygulama konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.5.10 Göç durumu

- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı göç eden ailelerde %41, göç etmeyenlerde %34'tür.

Kardeşe fiziksel şiddet uygulama göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde kardeşe fiziksel şiddet uygulama daha yüksektir.

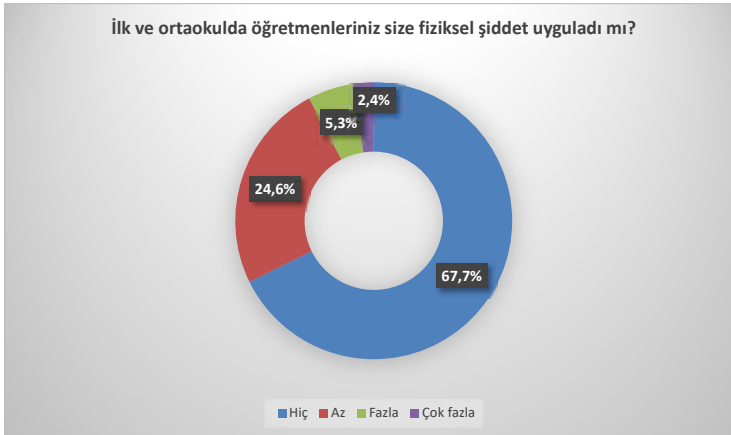
4.5.11 Okul değiştirme durumu

- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı okul değiştirme durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=17.540, $p=0.001$)
- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı okul değiştirmeyenlerde %33.4, okul değiştirenlerde %40.0'tır.

Kardeşe fiziksel şiddet uygulama okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde kardeşe fiziksel şiddet uygulama daha yüksektir.

4.6 Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma

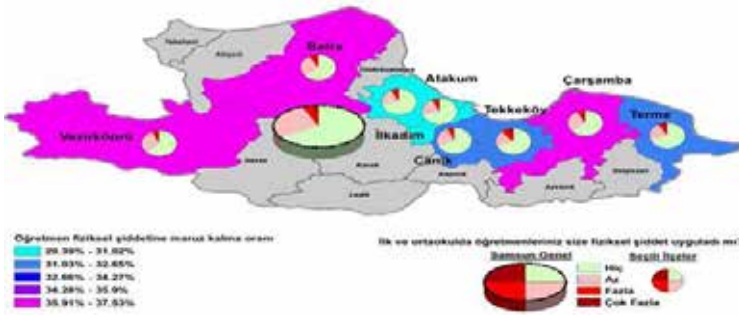
- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalmayanların oranı %67.7'dir.
- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalanların oranı %32.3'tür.
- Öğretmen fiziksel şiddetine fazla ve çok fazla derecede maruz kalanların oranı %7.7'dir.



Öğretmen şiddetine maruz kalma anne-baba şiddetine maruz kalma oranına yakındır. Her 10 öğrenciden 3'ü fiziksel şiddet gördüğünü ifade etmektedir.

4.6.1 İlçe

- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ilçeler arasında %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=35.575, $p=0.024$)
- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı merkez ilçelerden Canik'te (%31.7), çeper ilçelerde ise Vezirköprü'de (%37.5) en yüksektir.



Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma sırasıyla çeper ilçelerden Vezirköprü, Bafra ve Çarşamba'da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.6.2 Merkez – Çeper

- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=19.022, $p=0.000$)
- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı merkezde %29.9, çeperde %35.4'tür.

Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Çeper ilçelerde öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir. Merkezdeki denetimin çeperdeki denetimden yüksek olması çıkan sonuçta etkili olduğu söylenebilir.

4.6.3 Cinsiyet

- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=205.625, $p=0.000$)
- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı erkeklerde %43.0, kadınlarda %23.3'tür.

Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.6.4 Kardeş sayısı

- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı kardeş sayısına göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=205.625, $p=0.000$)
- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı tek çocuklarda %31.4, çok kardeşlerde %32.3'tür.

Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Çok kardeşlerde öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.6.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=20.674, $p=0.000$)
- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %31.3, anne ve babası çalışmayanlarda %39.9'dur.

Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve babası çalışmayanlarda öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.6.6. Gelir

- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=72.030, $p=0.000$)
- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %29.6, iyi olanlarda %31.3, kötü olanlarda %44.1 ve çok kötü olanlarda %50.9'dur.

Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumu düştükçe öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma daha yükselmektedir. Çıkan sonuç üzerinde düşünülmesi gereken önemli bir konudur.

4.6.7 Aile tipi

- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=1.132, p=0.769)
- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı çekirdek ailelerde %31.8, geniş ailelerde %33.1'dir.

Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.6.8 Aile durumu

- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=15.817, p=0.001)
- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı normal ailelerde %31.8, dağınık ailelerde %38.9'dur.

Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.6.9 Konut durumu

- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=4.976, p=0.174)
- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı kendi evinde oturanlarda %31.6, kira, lojman vb. de oturanlarda %35.1'dir.

Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.6.10 Göç durumu

- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı göç edenlerde %35, etmeyenlerde %31'dir.

Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

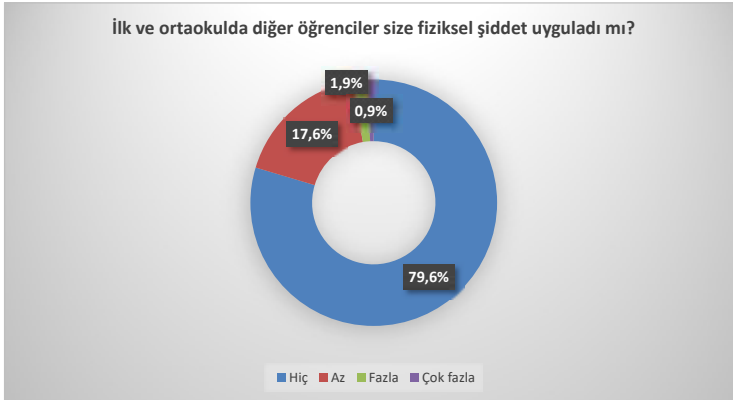
4.6.11 Okul değiştirme durumu

- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı okul değiştirme durumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=10.797, p=0.013)
- Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma oranı okul değiştirmeyenlerde %30.6, okul değiştirenlerde %34.7'dir.

Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.7. Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma

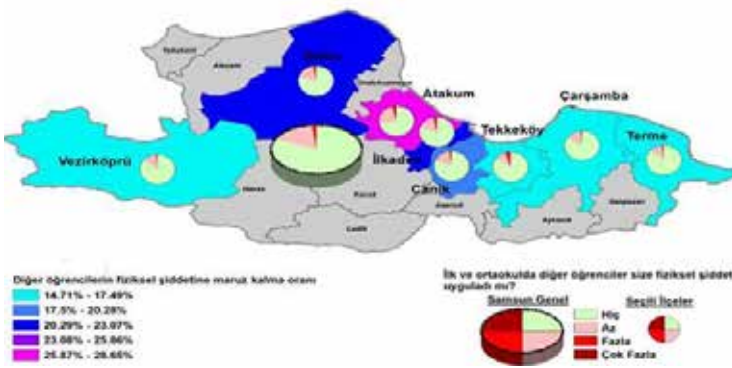
- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalmayanların oranı %79.6'dır.
- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalanların oranı %20.4'tür.
- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine fazla derecede maruz kalanların oranı %2.8'dir.
- Bu oran aynı zamanda okullardaki şiddetin bir verisini sağlamaktadır. Samsun'daki okullardaki şiddetin %20 olduğu sonucuna varılabilir.



4.7.1 İlçe

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.

- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%28.6), çeper ilçelerde ise Bafra'da (%21.7) en yüksektir.



Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalmanın ilçeler arasında farklı dağılım gösterip göstermediği her ne kadar test edilemese de %14.7 ile %28.6 arasında oransal değişim göz ardı edilmemelidir.

4.7.2 Merkez – Çeper

- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=18.093, p=0.000)
- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı merkezde %22.7, çeperde %17.4'tür.

Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.7.3 Cinsiyet

- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=102.508, p=0.000)
- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı erkeklerde %27.3, kadınlarda %14.7'dir.

Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.7.4 Kardeş sayısı

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı tek çocuklarda %26.5, çok kardeşlerde %20.1'dir.

Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılması test edilemese de tek çocuklarda diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.7.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=2.410, p=0.492)
- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %20.3, anne ve babası çalışmayanlarda %21.2'dir.

Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.7.6 Gelir

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %16.5, iyi olanlarda %19.6, kötü olanlarda %30.3 ve çok kötü olanlarda %35.2'dir.

Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma gelire göre benzer şekilde dağılması test edilemese de gelir düzeyi düştükçe diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalmanın arttığı söylenebilir.

4.7.7 Aile tipi

- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı aile tipine göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=8.315, p=0.040)
- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı çekirdek ailelerde %20.6, geniş ailelerde %19.4'tür.

Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma aile tipine göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Geniş ailelerde diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.7.8 Aile durumu

- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı aile durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=5.823, p=0.121)
- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı normal ailelerde %20.3, dağınık ailelerde %18.9'dur.

Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma aile durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.7.9 Konut durumu

- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı konut durumları arasında %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=7.204, p=0.066)
- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı kendi evinde oturanlarda %19.6, kira, lojman vb. de oturanlarda %22.9'dur.

Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturmayanlarda diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.7.10 Göç durumu

- Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı göç edenlerde %25.5, göç etmeyenlerde %18.4'tür.

Diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde diğer öğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

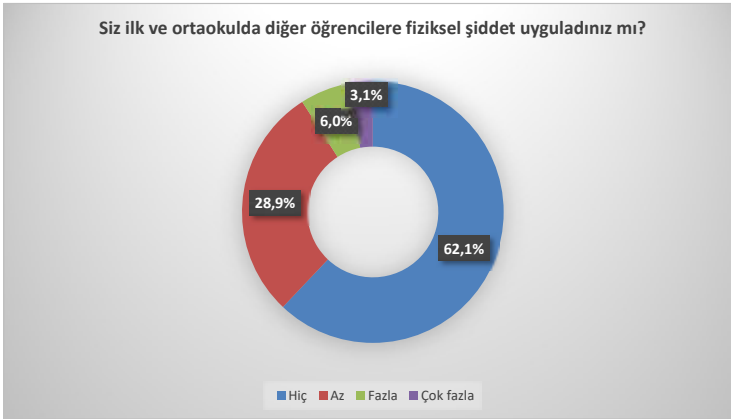
4.7.11 Okul değiştirme durumu

- Diğer oğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı okul değiştirme durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=25.726, p=0.000)
- Diğer oğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma oranı okul değiştirmeyenlerde %18.2, okul değiştirenlerde %23.2'dir.

Diğer oğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma okul değiştirme durumuna göre benzer özelliktedir. Okul değiştirenlerde diğer oğrencilerin fiziksel şiddetine maruz kalma daha yüksektir.

4.8. Diğer oğrencilere fiziksel şiddet uygulama

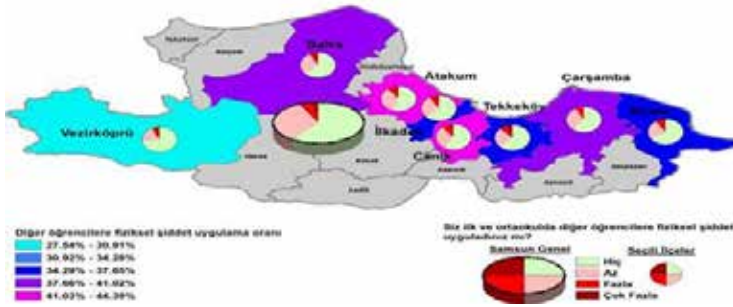
- Diğer oğrencilere fiziksel şiddet uygulamayanların oranı %62.1'dir.
- Diğer oğrencilere fiziksel şiddet uygulayanların oranı %37.9'dur.
- Diğer oğrencilere fiziksel şiddeti fazla ve çok fazla derecede uygulayanların oranı %9.1'dir.



Diğer oğrencilerden şiddet görmeye göre, diğerlerine şiddet uygulama daha yüksek bir orandadır. Bu sonuç da okullardaki şiddet iklimi konusunda bize veri sağlar. Her 10 oğrenciden neredeyse 4' akranlarına şiddet uygulamaktadır.

4.8.1 İlçe

- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=54.420, p=0.000)
- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%44.4), çeper ilçelerde ise Çarşamba'da (%39.9) en yüksektir.



Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama sırasıyla merkez ilçelerden Atakum ve Canik ile çeper ilçelerden Çarşamba'da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.8.2 Merkez – Çeper

- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı ilçe konumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=10.709, p=0.013)
- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı merkezde %40.1, çeperde %35.0'tir.

Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama merkezde yer alan ilçelerde çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama daha yüksektir. Merkezde şiddet diğer tüm değişkenlerde olduğu gibi daha yüksektir.

4.8.3 Cinsiyet

- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=113.036, p=0.000)

- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı erkeklerde %46.2, kadınlarda %30.9'dur.

Diğer öğrencilere fiziksel şiddet cinsiyete göre benzer şekilde dağılmaktadır. Erkeklerde diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama daha yüksektir. Her 10 erkekten neredeyse 5'i şiddet uygulamaktadır. Kadınlarda ki şiddet de azımsanmayacak bir orandadır.

4.8.4 Kardeş sayısı

- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı kardeş sayısına göre %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=6.838, p=0.077)
- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı tek çocuklarda %40.4, çok kardeşlerde %37.8'dir.

Diğer öğrencilere fiziksel şiddet kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Tek çocuklarda diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama daha yüksektir.

4.8.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı ebeveyn çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=3.319, p=0.345)
- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı anne ve veya babası çalışanlarda %37.9, anne ve babası çalışmayanlarda %37.4'tür.

Diğer öğrencilere fiziksel şiddet ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.8.6 Gelir

- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=48.443, p=0.000)
- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %35.5, iyi olanlarda %37.2, kötü olanlarda %47.6 ve çok kötü olanlarda %47.3'tür.

Diğer öğrencilere fiziksel şiddet gelire göre benzer şekilde dağılmaktadır. Gelir düzeyini kötü olarak belirtenlerde diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama daha yüksektir.

4.8.7 Aile tipi

- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=1.629, p=0.653)
- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı çekirdek ailelerde %38.2, geniş ailelerde %37.1'dir.

Diğer öğrencilere fiziksel şiddet aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.8.8 Aile durumu

- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=12.243, p=0.007)
- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı normal ailelerde %37.5, dağınık ailelerde %40.5'tir.

Diğer öğrencilere fiziksel şiddet aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama daha yüksektir.

4.8.9 Konut durumu

- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=.930, p=0.818)
- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı kendi evinde oturanlarda %37.7, kira, lojman vb. de oturanlarda %38.6'dır.

Diğer öğrencilere fiziksel şiddet konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.8.10 Göç durumu

- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı ilçe konumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=19.434, p=0.000)
- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı göç edenlerde %43.2, göç etmeyenlerde %35.9'dur.

Diğer öğrencilere fiziksel şiddet göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama daha yüksektir.

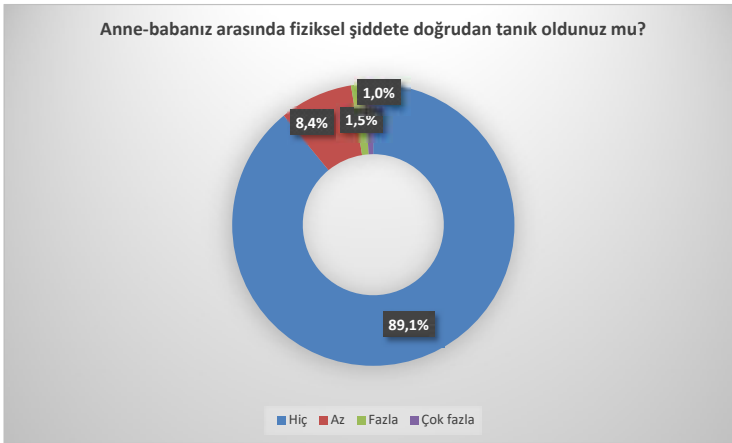
4.8.11 Okul değiştirme durumu

- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı okul değiştirmeyenlerde %35.4, okul değiştirenlerde %41.5'tir.

Diğer öğrencilere fiziksel şiddet okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama daha yüksektir.

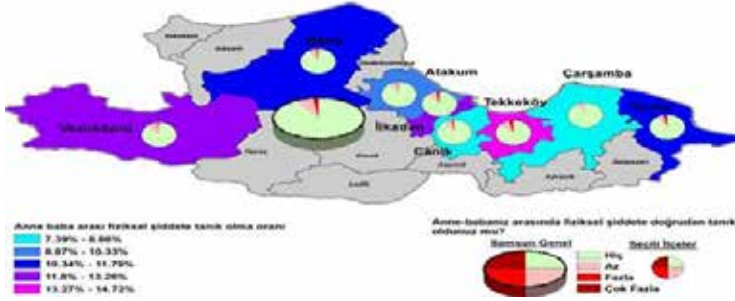
4.9. Anne-baba fiziksel şiddetine doğrudan tanık olma

- Anne-baba fiziksel şiddetine doğrudan tanık olmayanların oranı %89.1'dir.
- Anne-baba fiziksel şiddetine doğrudan tanık olanların oranı %10.9'dur.
- Anne-baba fiziksel şiddetine fazla derecede doğrudan tanık olanların oranı %2.5'tir.
- Anne-baba arasındaki şiddete tanıklık kısmen aile içi şiddetin bir oranını verebilir. Kısmen çünkü anne-baba arasındaki şiddete doğrudan tanıklık soruldu. Anne-baba arasındaki şiddetin bir kısmı çocuklardan "uzakta" olmaktadır.



4.9.1 İlçe

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı merkez ilçelerden Tekkeköy'de (%14.7), çeper ilçelerde ise Vezirköprü'de (%13.1) en yüksektir.



Anne baba arasında doğrudan fiziksel şiddete maruz kalma üzerinde ilçelerin etkisi her ne kadar test edilmese de ilçeler arasında anlamlı farklılık olduğu söylenemez.

4.9.2 Merkez – Çeper

- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı ilçe konumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=0.563, p=0.905)
- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı merkezde %11.2, çeperde %10.6'dır.

Anne-baba arası fiziksel şiddete doğrudan tanık olmama merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmaktadır.

4.9.3 Cinsiyet

- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı cinsiyete göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=8.151, p=0.043)
- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı erkeklerde %9.5, kadınlarda %12.2'dir.

Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma daha yüksektir.

4.9.4 Kardeş sayısı

- **Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.**
- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı tek çocuklarda %10.1, çok kardeşlerde %10.9'dur.

Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılması test edilemese de tek çocuk ve çok kardeşlerde anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma benzerdir denilebilir.

4.9.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=23.703, p=0.000)
- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %10.4, anne ve babası çalışmayanlarda %16.0'dır.

Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve babası çalışmayanlarda anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma daha yüksektir. Anne-baba çalışmaya ailelerde geçim sorunu bulunma ihtimalinden dolayı aile içi şiddet ikliminin yüksek olacağı beklenmektedir.

4.9.6 Gelir

- **Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.**
- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %11.0, iyi olanlarda %9.7, kötü olanlarda %22.5 ve çok kötü olanlarda %24.5'tir.

Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma gelire göre benzer şekilde dağılması test edilemese degelir düzeyi düştükçe anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma artıyor denilebilir.

4.9.7 Aile tipi

- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=1.236, p=0.744)
- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı çekirdek ailelerde %10.8, geniş ailelerde %11.1'dir.

Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.9.8 Aile durumu

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı normal ailelerde %9.6, dağınık ailelerde %25.8'dir.

Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma aile durumuna göre benzer şekilde dağılması test edilemese de dağınık ailelerde anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma daha yüksektir denilebilir.

4.9.9 Konut durumu

- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı konut durumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=14.266, p=0.003)
- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı kendi evinde oturanlarda %10.0, kira, lojman vb. de oturanlarda %14.4'tür.

Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturmayanlarda anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma daha yüksektir.

4.9.10 Göç durumu

- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı ilçe konumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=28.605, p=0.000)
- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı merkezde %13.5, çeperde %10.0'dur.

Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma daha yüksektir.

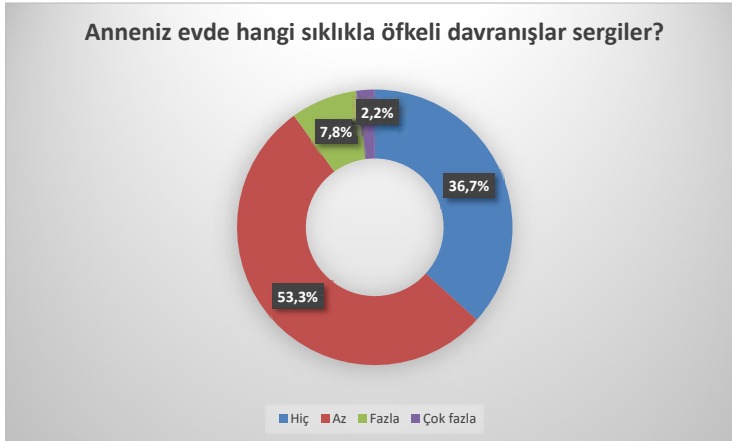
4.9.11 Okul değiştirme durumu

- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı okul değiştirme durumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=10.621, p=0.014)
- Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma oranı merkezde %10.0, çeperde %12.5'tir.

Anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma okul değiştirme durumuna benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde anne baba arası fiziksel şiddete tanık olma daha yüksektir.

4.10 Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi

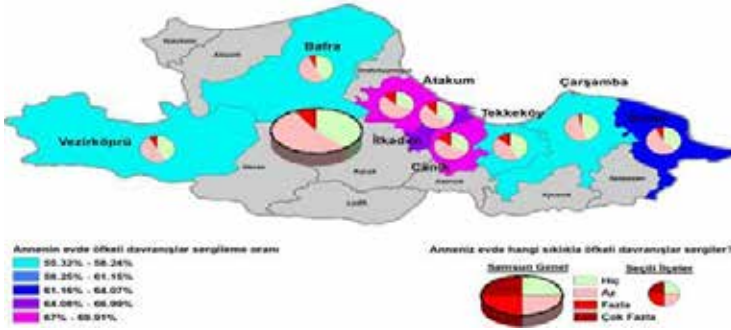
- Annesi evde öfkeli davranışlar sergilemeyenlerin oranı %36.7'dir.
- Annesi evde öfkeli davranışlar sergileyenlerin oranı %63.3'tür.
- Annesi evde fazla ve çok fazla derecede öfkeli davranışlar sergileyenlerin oranı %10.0'dur.



4.10.1 İlçe

- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=75.018, p=0.000)

- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%69.9), çeper ilçelerde ise Terme'de (%62.5) en yüksektir.



Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi sırasıyla merkez ilçelerden Atakum, Canik ve İlkadım'da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.10.2 Merkez – Çeper

- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=47.446, $p=0.000$)
- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı merkezde %66.8, çeperde %58.7'dir.

Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi merkezde yer alan ilçelerde çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

4.10.3 Cinsiyet

- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=127.115, $p=0.000$)
- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı erkeklerde %53.9, kadınlarda %71.1'dir.

Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

4.10.4 Kardeş sayısı

- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır (Kikare=5.556, p=0.135)
- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı tek çocuklarda %63.3, çok kardeşlerde %63.2'dir.

Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.10.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=13.314, p=0.004)
- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı anne ve veya babası çalışanlarda %64.0, anne ve babası çalışmayanlarda %57.9'dur.

Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve/veya babası çalışanlarda annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

4.10.6 Gelir

- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=86.252, p=0.000)
- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %51.2, iyi olanlarda %63.8, kötü olanlarda %71.4 ve çok kötü olanlarda %47.2'dir.

Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir düzeyini kötü olarak belirtenlerde annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

4.10.7 Aile tipi

- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=5.098, p=0.165)
- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı çekirdek ailelerde %64.0, geniş ailelerde %60.2'dir.

Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.10.8 Aile durumu

- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=19.200, $p=0.000$)
- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı normal ailelerde %64.0, dağınık ailelerde %55.8'dir.

Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Normal ailelerde annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

4.10.9 Konut durumu

- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=3.143, $p=0.370$)
- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı kendi evinde oturanlarda %62.8, kira, lojman vb. de oturanlarda %65.0'tir.

Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.10.10 Göç durumu

- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı göç eden ailelerde %67.4, göç etmeyen ailelerde %61.8'dir.

Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

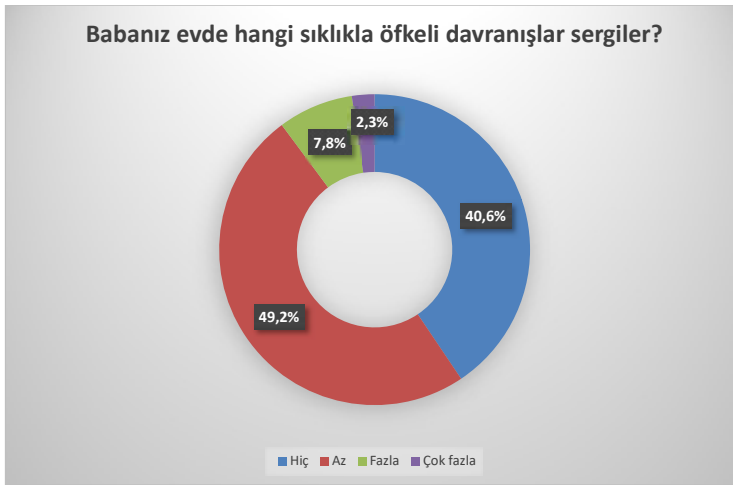
4.10.11 Okul değiştirme durumu

- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı okul değiştirme durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=33.270, $p=0.000$)
- Annenin evde öfkeli davranışlar sergileme oranı merkezde %62.2, çeperde %65.2'dir.

Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

4.11 Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi

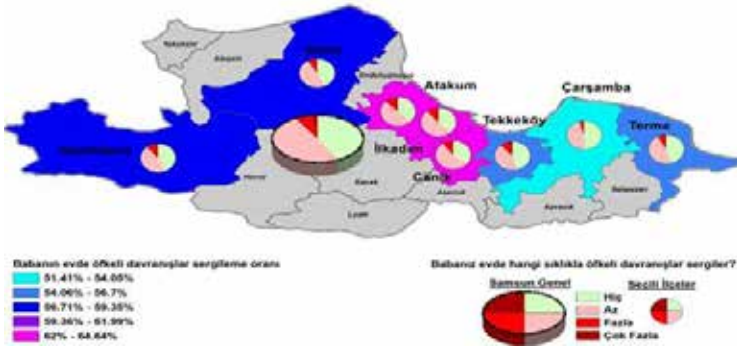
- Babası evde öfkeli davranışlar sergilemeyenlerin oranı %40.6'dır.
- Babası evde öfkeli davranışlar sergileyenlerin oranı %59.4'tür.
- Babası evde fazla ve çok fazla derecede öfkeli davranışlar sergileyenlerin oranı %10.1'dir.



Babaların öfkeli davranış sergileme oranı, annelerin öfkeli davranış sergilemesinden daha düşüktür.

4.11.1 İlçe

- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=39.566, p=0.008)
- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı merkez ilçelerden Canik'de (%64.6), çeper ilçelerde ise Bafra'da (%57.5) en yüksektir.



Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi sırasıyla merkez ilçelerden Canik, İlkadım ve Atakum'da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.11.2 Merkez – Çeper

- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=20.327, $p=0.000$)
- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı merkezde %62.1, çeperde %55.8'dir.

Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

4.11.3 Cinsiyet

- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=39.583, $p=0.000$)
- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı erkeklerde %54.2, kadınlarda %63.9'dur.

Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

4.11.4 Kardeş sayısı

- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı kardeş sayısına göre %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=6.915, p=0.075)
- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı tek çocuklarda %49.7, çok kardeşlerde %59.8'dir.

Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Çok kardeşlerde babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

4.11.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=32.934, p=0.000)
- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı anne ve veya babası çalışanlarda %60.4, anne ve babası çalışmayanlarda %51.4'tür.

Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve/veya babası çalışanlarda babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

4.11.6 Gelir

- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=78.043, p=0.000)
- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %49.0, iyi olanlarda %59.5, kötü olanlarda %69.3 ve çok kötü olanlarda %54.5'tir.

Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir düzeyini kötü olarak belirtenlerde babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

4.11.7 Aile tipi

- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=2.851, p=0.415)
- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı çekirdek ailelerde %59.0, geniş ailelerde %61.4'tür.

Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.11.8 Aile durumu

- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=68.740, $p=0.000$)
- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı normal ailelerde %60.4, dağınık ailelerde %49.8'dir.

Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Normal ailelerde babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

4.11.9 Konut durumu

- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=3.401, $p=0.334$)
- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı kendi evinde oturanlarda %58.9, kira, lojman vb. de oturanlarda %61.7'dir.

Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.11.10 Göç durumu

- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı göç edenlerde %63.7, göç etmeyenlerde %58.0'dir.

Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

4.11.11 Okul değiştirme durumu

- Babanın evde öfkeli davranışlar sergileme oranı okul değiştirenlerde %57.9, okul değiştirenlerde %61.7'dir.

Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi daha yüksektir.

4.12 Evde öfkeli davranışlar sergileme

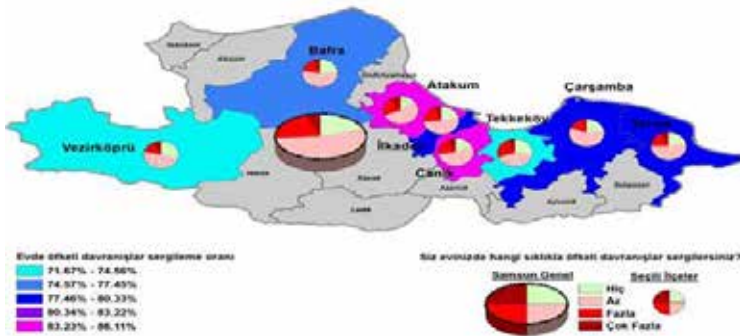
- Evde öfkeli davranışlar sergilemeyenlerin oranı %20.7'dir.
- Evde öfkeli davranışlar sergileyenlerin oranı %79.3'tür.
- Evde fazla ve çok fazla derecede öfkeli davranışlar sergileyenlerin oranı %25.8'dir.



Evde öfkeli davranışları sergileyenlerin oranı bize kısmen aile içindeki fiziksel şiddet harici sözel ve psikolojik şiddet iklimi hakkında bilgi verebilir.

4.12.1 İlçe

- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=78.379, p=0.000)
- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%86.1), çeper ilçelerde ise Terme'de (%79.4) en yüksektir.



Evde öfkeli davranışlar sergileme ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Evde öfkeli davranışlar sergileme sırasıyla merkez ilçelerden Atakum, Canik ve İlkadım ile çeper ilçelerden Terme'de diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.12.2 Merkez – Çeper

- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=28.868, p=0.000)
- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı merkezde %81.7, çeperde %76.2'dir.

Evde öfkeli davranışlar sergilemesi merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde evde öfkeli davranışlar sergileme daha yüksektir.

4.12.3 Cinsiyet

- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=141.479, p=0.000)
- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı erkeklerde %71.4, kadınlarda %86.1'dir.

Evde öfkeli davranışlar sergilemesi merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda evde öfkeli davranışlar sergileme daha yüksektir. Kadınlarda ki öfkeli davranış sergileme oranı annelerdeki gibi erkeklere ve babalara göre daha yüksektir.

4.12.4 Kardeş sayısı

- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır (Kikare=2.600, p=0.457)
- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı tek çocuklarda %76.3, çok kardeşlerde %79.4'tür.

Evde öfkeli davranışlar sergilemesi kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.12.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=12.437, p=0.006)
- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı anne ve veya babası çalışanlarda %80.0, anne ve babası çalışmayanlarda %73.4'tür.

Evde öfkeli davranışlar sergilemesi ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve/veya babası çalışanlarda evde öfkeli davranışlar sergileme daha yüksektir.

4.12.6 Gelir

- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=54.507, p=0.000)
- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %73.8, iyi olanlarda %79.6, kötü olanlarda %82.3 ve çok kötü olanlarda %74.1'dir.

Evde öfkeli davranışlar sergilemesi gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir düzeyini kötü olarak belirtenlerde evde öfkeli davranışlar sergileme daha yüksektir.

4.12.7 Aile tipi

- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=1.362, p=0.714)
- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı çekirdek ailelerde %79.8, geniş ailelerde %78.0'dir.

Evde öfkeli davranışlar sergilemesi aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.12.8 Aile durumu

- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=11.880, p=0.008)
- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı normal ailelerde %79.5, dağınık ailelerde %79.9'dur.

Evde öfkeli davranışlar sergilemesi aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağılık ailelerde evde öfkeli davranışlar sergileme daha yüksektir.

4.12.9 Konut durumu

- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=2.011, p=0.570)
- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı kendi evinde oturanlarda %79.5, kira, lojman vb. de oturanlarda %79.2'dir.

Evde öfkeli davranışlar sergilemesi konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.12.10 Göç durumu

- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı ilçe konumları arasında %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=10.931, p=0.012)
- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı göç edenlerde %82.8, göç etmeyenlerde %78.3'tür.

Evde öfkeli davranışlar sergilemesi göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde evde öfkeli davranışlar sergileme daha yüksektir.

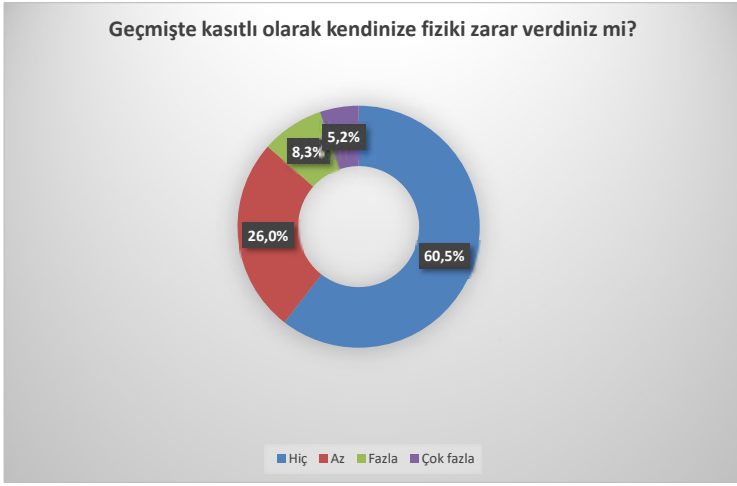
4.12.11 Okul değiştirme durumu

- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı okul değiştirmeyenlerde %78.7, okul değiştirenlerde %80.3'tür.

Evde öfkeli davranışlar sergilemesi okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde evde öfkeli davranışlar sergileme daha yüksektir.

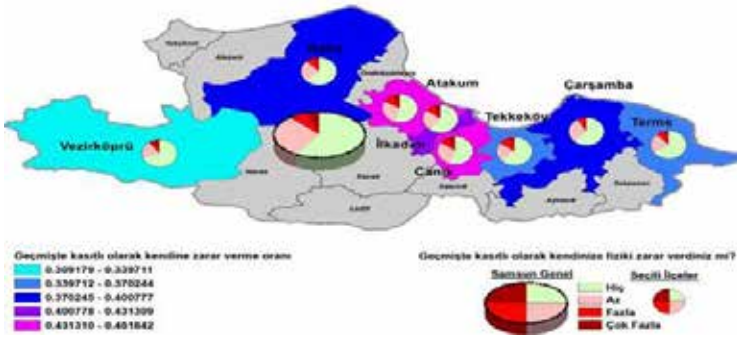
4.13 Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme

- **Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar vermeyenlerin oranı %60.5'tir.**
- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verenlerin oranı %39.5'tir.
- Geçmişte kasıtlı olarak kendine fazla ve çok fazla derecede zarar verenlerin oranı %13.5'tir.



4.13.1 İlçe

- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=58.024, p=0.000)
- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%46.2), çevre ilçelerde ise Çarşamba'da (%38.0) en yüksektir.



Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme sırasıyla merkez ilçelerden Atakum, Canik ve İlkadım'da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.13.2 Merkez – Çeper

- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=26.226, p=0.000)
- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı merkezde %42.6, çeperde %35.4'tür.

Kendine kasıtlı olarak zarar verme merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde kendine kasıtlı olarak zarar verme daha yüksektir.

4.13.3 Cinsiyet

- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=27.783, p=0.000)
- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı erkeklerde %35.0, kadınlarda %43.3'tür.

Kendine kasıtlı olarak zarar verme cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda kendine kasıtlı olarak zarar verme daha yüksektir.

4.13.4 Kardeş sayısı

- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır (Kikare=.940, p=0.816)
- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı tek çocuklarda %39.2, çok kardeşlerde %39.5'tir.

Kendine kasıtlı olarak zarar verme kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.13.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı ebeveyn çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=0.719, p=0.869)
- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı anne ve veya babası çalışanlarda %80.0, anne ve babası çalışmayanlarda %73.4'tür.

Kendine kasıtlı olarak zarar verme ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.13.6 Gelir

- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=30.187, p=0.000)
- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %38.9, iyi olanlarda %38.7, kötü olanlarda %48.1 ve çok kötü olanlarda %47.3'tür.

Kendine kasıtlı olarak zarar verme gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelirini kötü olarak belirtenlerde kendine kasıtlı olarak zarar verme daha yüksektir.

4.13.7 Aile tipi

- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=1.968, p=0.579)
- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı çekirdek ailelerde %40.0, geniş ailelerde %37.7'dir.

Kendine kasıtlı olarak zarar verme aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.13.8 Aile durumu

- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=11.912, p=0.008)
- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı normal ailelerde %39.0, dağınık ailelerde %45.4'tür.

Kendine kasıtlı olarak zarar verme aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde kendine kasıtlı olarak zarar verme daha yüksektir.

4.13.9 Konut durumu

- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=2.169, p=0.538)
- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı kendi evinde oturanlarda %38.9, kira, lojman vb. de oturanlarda %41.4'tür.

Kendine kasıtlı olarak zarar verme konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.13.10 Göç durumu

- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı göç etmeyenlerde %44.9, göç edenlerde %37.4'tür.

Kendine kasıtlı olarak zarar verme göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde kendine kasıtlı olarak zarar verme daha yüksektir.

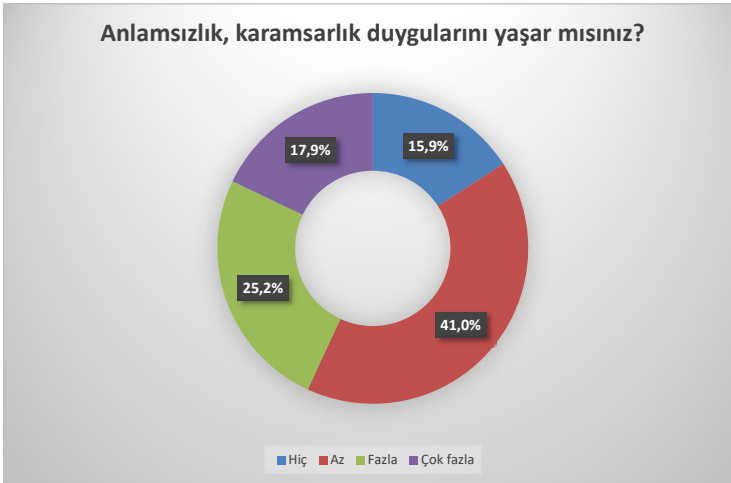
4.13.11 Okul değiştirme durumu

- Geçmişte kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı okul değiştirmeyenlerde %36.0, okul değiştirenlerde %44.3'tür.

Kendine kasıtlı olarak zarar verme okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde kendine kasıtlı olarak zarar verme daha yüksektir.

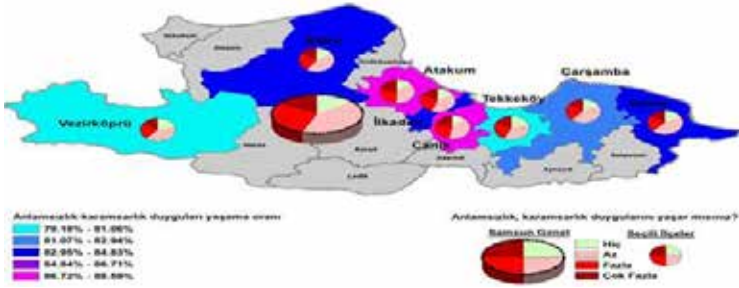
4.14 Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama

- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşamayanların oranı %15.9'dur.
- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşayanların oranı %84.1'dir.
- Anlamsızlık-karamsarlık duygularını fazla ve çok fazla derecede yaşayanların oranı %43.1'dir.



4.14.1 İlçe

- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=44.016, p=0.002)
- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı merkez ilçelerden Canik’de (%88.6), çeper ilçelerde ise Terme’de (%83.8) en yüksektir.



Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama sırasıyla merkez ilçelerden Canik, Atakum ve İlkadım’da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.14.2 Merkez-Çeper

- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=20.030, p=0.000)
- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı merkezde %85.4, çeperde %82.4’tür.

Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama daha yüksektir.

4.14.3 Cinsiyet

- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=211.241, p=0.000)
- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı erkeklerde %76.7, kadınlarda %90.3’tür.

Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama daha yüksektir.

4.14.4 Kardeş sayısı

- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır (Kikare=2.292, p=0.514)
- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı tek çocuklarda %84.7, çok kardeşlerde %84.1'dir.

Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.14.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı ebeveyn çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=2.761, p=0.430)
- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı anne ve veya babası çalışanlarda %84.3, anne ve babası çalışmayanlarda %83.5'tir.

Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.14.6 Gelir

- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=49.595, p=0.000)
- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %78.7, iyi olanlarda %84.4, kötü olanlarda %87.5 ve çok kötü olanlarda %79.6'dır.

Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama gelire görebeyenzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu kötü olarak belirtenlerde anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama daha yüksektir.

4.14.7 Aile tipi

- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=3.200, p=0.362)
- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı çekirdek ailelerde %84.4, geniş ailelerde %83.7'dir.

Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.14.8 Aile durumu

- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=16.963, p=0.001)
- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı normal ailelerde %84.4, dağınık ailelerde %82.3'tür.

Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama daha yüksektir.

4.14.9 Konut durumu

- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=0.156, p=0.984)
- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı kendi evinde oturanlarda %84.1, kira, lojman vb. de oturanlarda %84.3'tür.

Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.14.10 Göç durumu

- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı göç edenlerde %86.9, göç etmeyenlerde %83.2'dir.

Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama daha yüksektir.

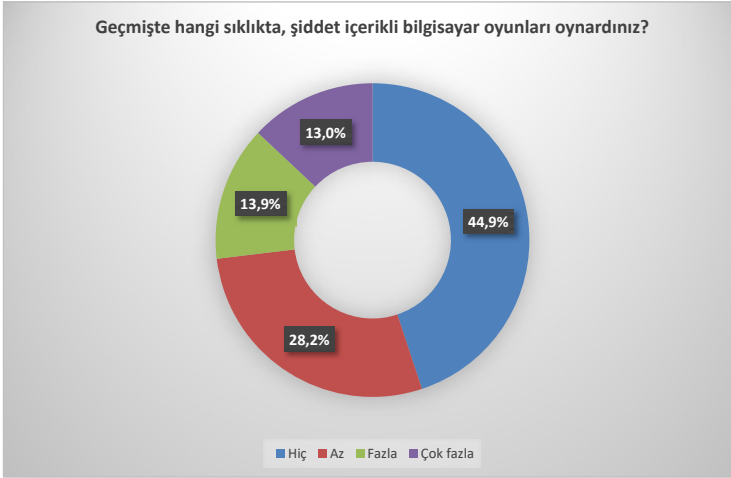
4.14.11 Okul değiştirme durumu

- Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama oranı okul değiştirmeyenlerde %83.8, okul değiştirenlerde %84.8'dir.

Anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde anlamsızlık-karamsarlık duyguları yaşama daha yüksektir.

4.15 şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama

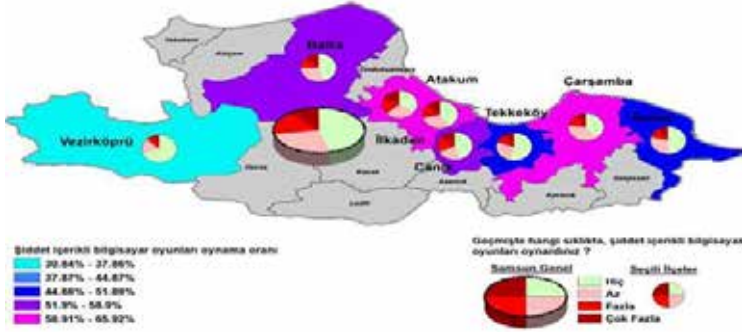
- şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynamayanların oranı %44.9'dur.
- şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynayanların oranı %55.1'dir.
- şiddet içerikli bilgisayar oyunlarını fazla ve çok fazla derecede oynayanların oranı %26.9'dur.



Öğrencilerin yarısından fazlası şiddet içerikli bilgi sayar oyunları oynamaktadır. şiddet ikliminin oluşmasında televizyon şiddetinin olduğu kadar bilgisayarlardaki oyun şiddetinin de payı vardır.

4.15.1 İlçe

- şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=192.323, p=0.000)
- şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%65.9), çeper ilçelerde ise arşamba'da (%60.3) en yüksektir.



Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama sırasıyla merkez ilçelerden Atakum, çeper ilçelerden Çarşamba ve merkez ilçelerden İlkadım ilçesinde diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.15.2 Merkez – Çeper

- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=65.895, $p=0.000$)
- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı merkezde %59.9, çeperde %48.8'dir.

Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama daha yüksektir.

4.15.3 Cinsiyet

- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=748.973, $p=0.000$)
- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı erkeklerde %76.1, kadınlarda %37.7'dir.

Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama daha yüksektir. Genelde erkekler hem şiddet içerikli televizyon izlemede hem de şiddet içerikli oyun oynamada yüksek çıkmaktadır. Samsun'da da benzer sonuç çıkmıştır.

4.15.4 Kardeş sayısı

- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı kardeş sayısına göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=24.536, p=0.000)
- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı tek çocuklarda %60.0, çok kardeşlerde %54.8'dir.

Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Tek çocuklarda şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama daha yüksektir.

4.15.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=14.168, p=0.003)
- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı anne ve veya babası çalışanlarda %55.5, anne ve babası çalışmayanlarda %50.1'dir.

Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve/veya babası çalışanlarda şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama daha yüksektir.

4.15.6 Gelir

- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=33.581, p=0.000)
- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %56.9, iyi olanlarda %54.8, kötü olanlarda %54.2 ve çok kötü olanlarda %70.4'tür.

Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu çok kötü olarak belirtenlerde şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama daha yüksektir.

4.15.7 Aile tipi

- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı aile tipine göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=18.429, p=0.000)
- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı çekirdek ailelerde %56.5, geniş ailelerde %48.3'tür.

Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama aile tipine göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Çekirdek ailelerde şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama daha yüksektir.

4.15.8 Aile durumu

- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı normal ailelerde %55.0, dağınık ailelerde %58.3'tür.

Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama daha yüksektir.

4.15.9 Konut durumu

- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı konut durumları arasında %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=6.417, p=0.093)
- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı kendi evinde oturanlarda %54.3, kira, lojman vb. de oturanlarda %58.6'dır.

Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturmayanlarda şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama daha yüksektir.

4.15.10 Göç durumu

- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı göç edenlerde %64.1, göç etmeyenlerde %51.6'dır.

Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama daha yüksektir.

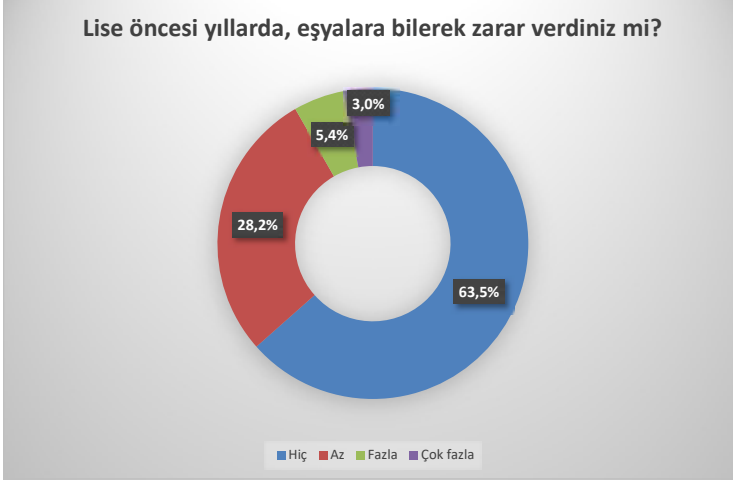
4.15.11 Okul değiştirme durumu

- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı okul değiştirmeyenlerde %51.8, okul değiştirenlerde %59.4'tür.

Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama daha yüksektir.

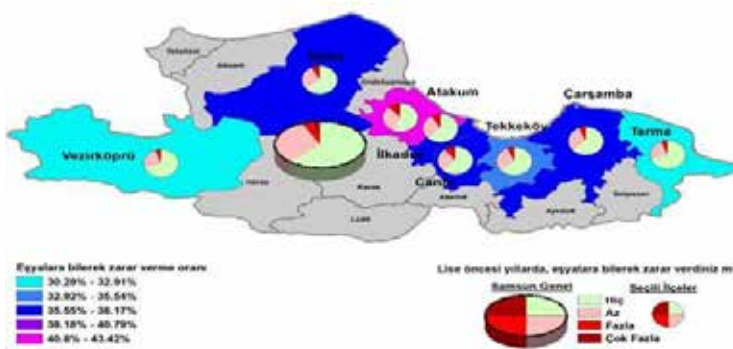
4.16 Eşyalara bilerek zarar verme

- Eşyalara bilerek zarar vermeyenlerin oranı %63.5'tir.
- Eşyalara bilerek zarar verenlerin oranı %36.5'tir.
- Eşyalara bilerek fazla ve çok fazla derecede zarar verenlerin oranı %8.4'tür.



4.16.1 İlçe

- Eşyalara bilerek zarar verme oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=46.725, $p=0.001$)
- Eşyalara bilerek zarar verme oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%43.4), çeper ilçelerde ise Çarşamba'da (%36.5) en yüksektir.



Eşyalara bilerek zarar verme ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Eşyalara bilerek zarar verme sırasıyla merkez ilçelerden Atakum, İlkadımve Canık'de diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.16.2 Merkez – Çeper

- Eşyalara bilerek zarar verme oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=21.518, p=0.000)
- Eşyalara bilerek zarar verme oranı merkezde %39.1, çeperde %33.1'dir.

Eşyalara bilerek zarar verme merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde eşyalara bilerek zarar verme daha yüksektir.

4.16.3 Cinsiyet

- Eşyalara bilerek zarar verme oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=16.415, p=0.000)
- Eşyalara bilerek zarar verme oranı erkeklerde %39.0, kadınlarda %34.6'dır.

Eşyalara bilerek zarar verme cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde eşyalara bilerek zarar verme daha yüksektir.

4.16.4 Kardeş sayısı

- Eşyalara bilerek zarar verme oranı kardeş sayısına göre %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=7.769, p=0.051)
- Eşyalara bilerek zarar verme oranı tek çocuklarda %41.8, çok kardeşlerde %36.2'dir.

Eşyalara bilerek zarar verme kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Tek çocuklarda eşyalara bilerek zarar verme daha yüksektir.

4.16.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Eşyalara bilerek zarar verme oranı ebeveyn çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=5.732, p=0.125)
- Eşyalara bilerek zarar verme oranı anne ve veya babası çalışanlarda %36.6, anne ve babası çalışmayanlarda %35.2'dir.

Eşyalara bilerek zarar verme ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.16.6 Gelir

- Eşyalara bilerek zarar verme oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=63.390, p=0.000)
- Eşyalara bilerek zarar verme oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %33.9, iyi olanlarda %35.6, kötü olanlarda %45.3 ve çok kötü olanlarda %56.4'tür.

Eşyalara bilerek zarar verme gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu kötü olarak belirtenlerde eşyalara bilerek zarar verme daha yüksektir.

4.16.7 Aile tipi

- Eşyalara bilerek zarar verme oranı aile tipine göre farklılaşmaktadır (Kikare=1.488, p=0.685)
- Eşyalara bilerek zarar verme oranı çekirdek ailelerde %36.6, geniş ailelerde %36.6'dır.

Eşyalara bilerek zarar verme aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.16.8 Aile durumu

- Eşyalara bilerek zarar verme oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=41.574, p=0.000)
- Eşyalara bilerek zarar verme oranı normal ailelerde %36.2, dağınık ailelerde %39.7'dir.

Eşyalara bilerek zarar verme aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde eşyalara bilerek zarar verme daha yüksektir.

4.16.9 Konut durumu

- Eşyalara bilerek zarar verme oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=1.725, p=0.631)
- Eşyalara bilerek zarar verme oranı kendi evinde oturanlarda %36.0, kira, lojman vb. de oturanlarda %38.2'dir.

Eşyalara bilerek zarar verme konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.16.10 Göç durumu

- Eşyalara bilerek zarar verme oranı göç edenlerde %42.2, göç etmeyenlerde %34.3'tür.

Eşyalara bilerek zarar verme göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde eşyalara bilerek zarar verme daha yüksektir.

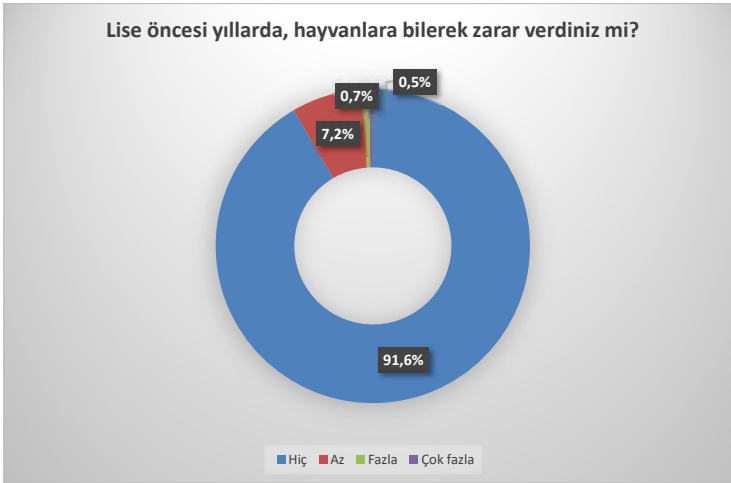
4.16.11 Okul değiştirme durumu

- Eşyalara bilerek zarar verme oranı okul değiştirmeyenlerde %23.8, okul değiştirenlerde %41.7'dir.

Eşyalara bilerek zarar verme okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde eşyalara bilerek zarar verme daha yüksektir.

4.17 Hayvanlara bilerek zarar verme

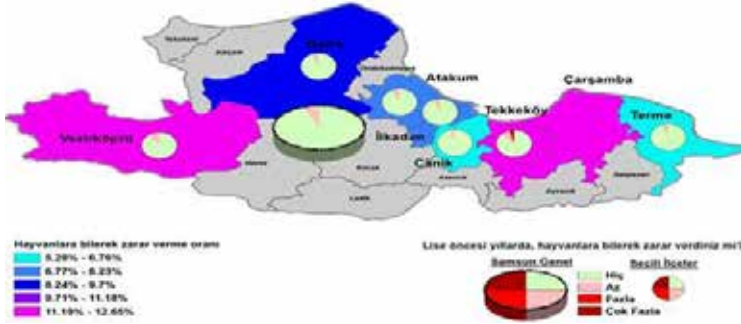
- Hayvanlara bilerek zarar vermeyenlerin oranı %91.6'dır.
- Hayvanlara bilerek zarar verenlerin oranı %8.4'tür.
- Hayvanlara bilerek fazla ve çok fazla derecede zarar verenlerin oranı %1.2'dir.



Hayvanlara yönelik şiddet etrafa, arkadaşlarına ve yakınlarına şiddete göre daha düşük orandadır.

4.17.1 İlçe

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı merkez ilçelerden Tekkeköy'de (%12.7), çeper ilçelerde ise Vezirköprü'de (%12.3) en yüksektir.



Hayvanlara bilerek zarar vermenin ilçeler arasında farklı dağılım gösterip göstermediği kikare testi ile test edilemese de ilçeler arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı söylenebilir.

4.17.2 Merkez – Çeper

- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı ilçe konumuna göre %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=6.612, $p=0.085$)
- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı merkezde %7.5, çeperde %9.5'tir.

Hayvanlara bilerek zarar verme merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Çeper ilçelerde hayvanlara bilerek zarar verme daha yüksektir.

4.17.3 Cinsiyet

- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=42.692, $p=0.000$)
- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı erkeklerde %11.4, kadınlarda %6.0'dır.

Hayvanlara bilerek zarar verme cinsiyete göre benzer şekilde dağılmaktadır. Erkeklerde hayvanlara bilerek zarar verme daha yüksektir.

4.17.4 Kardeş sayısı

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı tek çocuklarda %9.9, çok kardeşlerde %8.2'dir.

Hayvanlara bilerek zarar verme kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılması kikare testi ile test edilemese de tek çocuk ve çok kardeşlerde hayvanlara bilerek zarar verme benzerdir.

4.17.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı anne ve veya babası çalışanlarda %8.2, anne ve babası çalışmayanlarda %10.4'tür.

Hayvanlara bilerek zarar verme ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılması kikare testi ile test edilemese de anne ve babası çalışmayanlarda hayvanlara bilerek zarar verme daha yüksektir denilebilir.

4.17.6 Gelir

- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %9.4, iyi olanlarda %8.0, kötü olanlarda %8.3 ve çok kötü olanlarda %25.9'dur.

Hayvanlara bilerek zarar verme gelire göre benzer şekilde dağılması kikare testi ile test edilemese de gelir düzeyini çok kötü olarak belirtenlerde hayvanlara bilerek zarar verme daha yüksektir.

4.17.7 Aile tipi

- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı aile tipine göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=13.115, p=0.004)
- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı çekirdek ailelerde %7.7, geniş ailelerde %10.6'dır.

Hayvanlara bilerek zarar verme aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır. Geniş ailelerde hayvanlara bilerek zarar verme daha yüksektir.

4.17.8 Aile durumu

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı normal ailelerde %8.4, dağınık ailelerde %9.6'dır.

Hayvanlara bilerek zarar verme aile durumuna göre benzer şekilde dağılması kikare testi ile test edilemese de normal ve dağınık ailelerde hayvanlara bilerek zarar verme benzerdir.

4.17.9 Konut durumu

- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=2.103, p=0.551)
- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı kendi evinde oturanlarda %8.5, kira, lojman vb. de oturanlarda %7.7'dir.

Hayvanlara bilerek zarar verme konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.17.10 Göç durumu

- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı ilçe konumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=4.316, p=0.229)
- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı göç edenlerde %9.0, göç etmeyenlerde %8.1'dir.

Hayvanlara bilerek zarar verme göç durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.17.11 Okul değiştirme durumu

- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı okul değiştirme durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=5.423, p=0.143)
- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı okul değiştirmeyenlerde %7.5, okul değiştirenlerde %9.5'tir.

Hayvanlara bilerek zarar verme okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.18 Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı

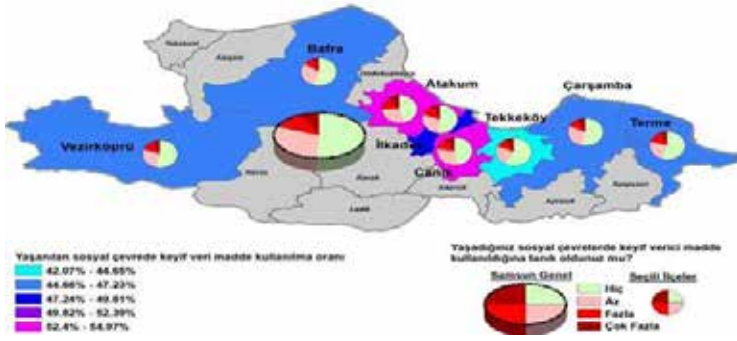
- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı olmayanların oranı %51.3'tür.
- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı olanların oranı %48.7'dir.
- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı fazla ve çok fazla derecede olanların oranı %20.3'tür.



Keyif verici maddeler sigara, alkol ve uyuşturucu, uçucu maddelerdir. Her 10 öğrenciden neredeyse 5'i sigara, alkol ve uyuşturucu, uçucu maddelerden kullanıldığına tanık olmuştur.

4.18.1 İlçe

- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanılma oranı ilçeler arasında %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=38.364, $p=0.012$)
- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanılma oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%55.0), çeper ilçelerde ise Çarşamba'da (%47.2) en yüksektir.



Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı sırasıyla merkez ilçelerden Atakum, Canik ve İlkadım'da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.18.2 Merkez – Çeper

- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=11.489, $p=0.009$)
- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı oranı merkezde %50.8, çeperde %46.0'dır.

Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde yaşanan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı daha yüksektir.

4.18.3 Cinsiyet

- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=23.191, $p=0.000$)
- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı oranı erkeklerde %51.2, kadınlarda %46.8'dir.

Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde yaşanan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı daha yüksektir.

4.18.4 Kardeş sayısı

- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanılma oranı kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır (Kikare=3.889, p=0.274)
- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanılma oranı tek çocuklarda %46.2, çok kardeşlerde %48.7'dir.

Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.18.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanılma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=9.554, p=0.023)
- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanılma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %48.9, anne ve babası çalışmayanlarda %46.6'dır.

Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve/veya babası çalışanlarda yaşanan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı daha yüksektir.

4.18.6 Gelir

- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanılma oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=47.896, p=0.000)
- Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanılma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %48.4, iyi olanlarda %48.1, kötü olanlarda %57.3 ve çok kötü olanlarda %42.6'dır.

Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir düzeyin kötü düzeyde olarak belirtenlerde yaşanan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı daha yüksektir.

4.18.7 Aile tipi

- Yaşanılan sosyal çevrede keyif veri madde kullanılma oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=1.625, p=0.654)
- Yaşanılan sosyal çevrede keyif veri madde kullanılma oranı çekirdek ailelerde %48.6, geniş ailelerde %48.5'tir.

Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.18.8 Aile durumu

- Yaşanılan sosyal çevrede keyif veri madde kullanılma oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=12.006, p=0.007)
- Yaşanılan sosyal çevrede keyif veri madde kullanılma oranı normal ailelerde %48.5, dağınık ailelerde %52.5'tir.

Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı daha yüksektir.

4.18.9 Konut durumu

- Yaşanılan sosyal çevrede keyif veri madde kullanılma oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=2.147, p=0.542)
- Yaşanılan sosyal çevrede keyif veri madde kullanılma oranı kendi evinde oturanlarda %48.4, kira, lojman vb. de oturanlarda %49.9'dur.

Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.18.10 Göç durumu

- Yaşanılan sosyal çevrede keyif veri madde kullanılma oranı göç edenlerde %54.2, göç etmeyenlerde %46.7'dir.

Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı daha yüksektir.

4.18.11 Okul değiştirme durumu

- Yaşanılan sosyal çevrede keyif veri madde kullanılma oranı okul değiştirmeyenlerde %46.8, okul değiştirenlerde %51.3'tür.

Yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde yaşanılan sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı daha yüksektir.

4.19 Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması

- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uyguladığını belirtmeyenlerin oranı %30.7'dir.
- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uyguladığını belirtenlerin oranı %69.3'tür.
- Öğrencilerin diğer öğrencilere fazla ve çok fazla derecede fiziksel şiddet uyguladığını belirtenlerin oranı %22.3'tür.



4.19.1 İlçe

- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=49.340, p=0.000)
- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%73.1), çeper ilçelerde ise Bafra'da (%75.2) en yüksektir.



Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulamaları ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulamaları sırasıyla çeper ilçelerden Bafra ile merkez ilçelerden Atakum, Çarşamba'da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.19.2 Merkez – Çeper

- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı ilçe konumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=2.365, $p=0.500$)
- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı merkezde %69.3, çeperde %69.3'tür.

Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmaktadır.

4.19.3 Cinsiyet

- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=46.861, $p=0.000$)
- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı erkeklerde %36.8, kadınlarda %39.4'tür.

Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması daha yüksektir.

4.19.4 Kardeş sayısı

- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır (Kikare=3.830, p=0.280)
- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı tek çocuklarda %69.0, çok kardeşlerde %69.2'dir.

Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.19.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı ebeveyn çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=4.169, p=0.244)
- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı anne ve veya babası çalışanlarda %69.0, anne ve babası çalışmayanlarda %72.5'tir.

Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.19.6 Gelir

- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=57.401, p=0.000)
- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %61.7, iyi olanlarda %69.3, kötü olanlarda %76.1 ve çok kötü olanlarda %69.1'dir.

Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu kötü olarak belirtenlerde öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması daha yüksektir.

4.19.7 Aile tipi

- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=3.656, p=0.301)
- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı çekirdek ailelerde %69.1, geniş ailelerde %69.9'dur.

Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.19.8 Aile durumu

- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı aile durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=5.433, p=0.143)
- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı normal ailelerde %69.1, dağınık ailelerde %73.3'tür.

Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması aile durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.19.9 Konut durumu

- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı konut durumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=12.277, p=0.006)
- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı kendi evinde oturanlarda %69.2, kira, lojman vb. de oturanlarda %69.8'dir.

Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturmayanlarda öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması daha yüksektir.

4.19.10 Göç durumu

- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı göç edenlerde %73.1, göç etmeyenlerde %68.1'dir.

Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması daha yüksektir.

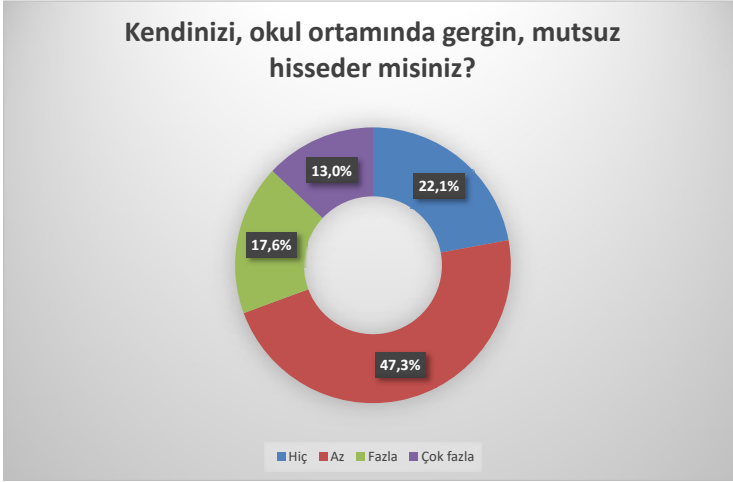
4.19.11 Okul değiştirme durumu

- Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı okul değiştirmeyenlerde %69.4, okul değiştirenlerde %68.9'dur.

Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulaması okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

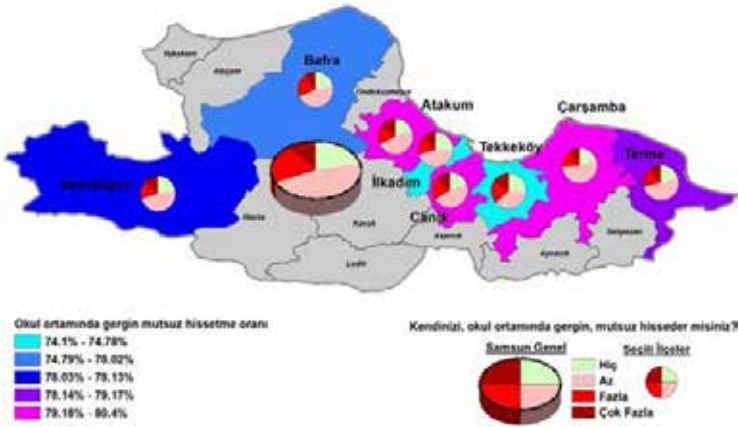
4.20 Okul ortamında gergin mutsuz hissetme

- Okul ortamında gergin mutsuz hissetmeyenlerin oranı %22.1'dir.
- Okul ortamında gergin mutsuz hissedenlerin oranı %77.9'dur.
- Okul ortamında fazla ve çok fazla derecede gergin mutsuz hissedenlerin oranı %30.6'dır.



4.20.1 İlçe

- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı ilçeler arasında %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=32.518, p=0.052).
- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı merkez ilçelerden Atakum ile Canik'de (%80.4), çeper ilçelerde ise Çarşamba'da (%80.0) en yüksektir.



Okul ortamında gergin ve mutsuz hissetme ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Okul ortamında gergin ve mutsuz hissetme sırasıyla merkez ilçelerden Atakum ve Canik ile çeper ilçelerden Çarşamba'da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.20.2 Merkez – Çeper

- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı ilçe konumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=5.344, $p=0.148$)
- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı merkezde %77.3, çeperde %78.7'dir.

Okul ortamında gergin mutsuz hissetme merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmaktadır.

4.20.3 Cinsiyet

- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=46.007, $p=0.000$)
- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı erkeklerde %73.1, kadınlarda %82.1'dir.

Okul ortamında gergin mutsuz hissetme cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda okul ortamında gergin mutsuz hissetme daha yüksektir.

4.20.4 Kardeş sayısı

- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır (Kikare=2.359, p=0.501)
- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı tek çocuklarda %76.2, çok kardeşlerde %78.0'dir.

Okul ortamında gergin mutsuz hissetme kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.20.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=16.883, p=0.001)
- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı anne ve veya babası çalışanlarda %78.1, anne ve babası çalışmayanlarda %77.3'tür.

Okul ortamında gergin mutsuz hissetme ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve babası çalışmayanlarda okul ortamında gergin mutsuz hissetme daha yüksektir.

4.20.6 Gelir

- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=82.137, p=0.000)
- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %70.3, iyi olanlarda %78.1, kötü olanlarda %82.0 ve çok kötü olanlarda %83.3'tür.

Okul ortamında gergin mutsuz hissetme gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu kötü olarak belirtenlerde okul ortamında gergin mutsuz hissetme daha yüksektir.

4.20.7 Aile tipi

- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=4.249, p=0.236)
- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı çekirdek ailelerde %77.6, geniş ailelerde %79.6'dır.

Okul ortamında gergin mutsuz hissetme aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.20.8 Aile durumu

- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı aile durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=4.565, p=0.207)
- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı normal ailelerde %78.1, dağınık ailelerde %77.5'tir.

Okul ortamında gergin mutsuz hissetme aile durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.20.9 Konut durumu

- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı kendi evinde oturanlarda %77.9, kira, lojman vb. de oturanlarda %77.6'dır.

Okul ortamında gergin mutsuz hissetme konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.20.10 Göç durumu

- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı göç edenlerde %80.5, göç etmeyenlerde %77.0'dir.

Okul ortamında gergin mutsuz hissetme göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde okul ortamında gergin mutsuz hissetme daha yüksektir.

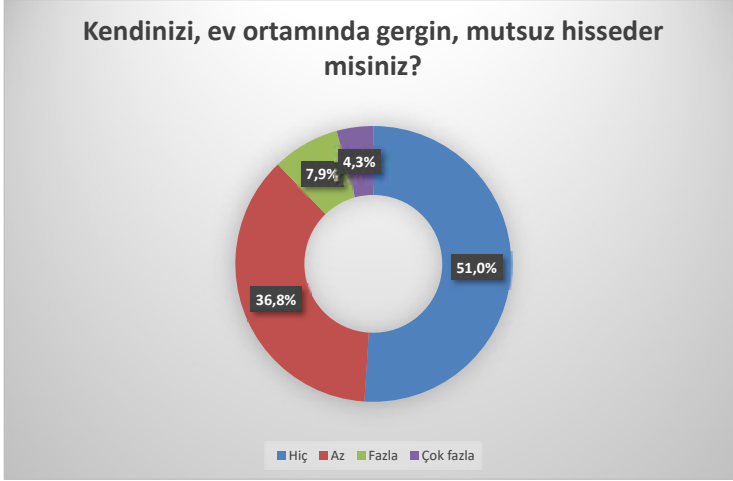
4.20.11 Okul değiştirme durumu

- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı okul değiştirme durumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=9.037, p=0.029)
- Okul ortamında gergin mutsuz hissetme oranı okul değiştirmeyenlerde %77.4, okul değiştirenlerde %78.8'dir.

Okul ortamında gergin mutsuz hissetme okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde okul ortamında gergin mutsuz hissetme daha yüksektir.

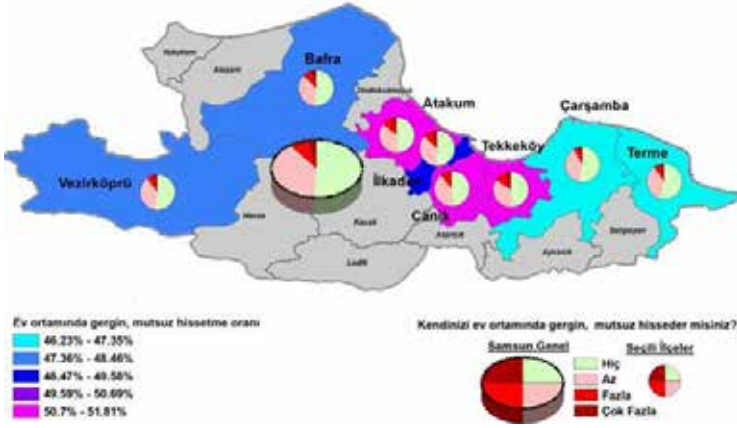
4.21 Ev ortamında gergin mutsuz hissetme

- Ev ortamında gergin mutsuz hissetmeyenlerin oranı %51.0'dir.
- Ev ortamında gergin mutsuz hissedenlerin oranı %49.0'dur.
- Ev ortamında fazla ve çok fazla derecede gergin mutsuz hissedenlerin oranı %12.2'dir.



4.21.1 İlçe

- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı ilçeler arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=18.354, $p=0.627$)
- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı merkez ilçelerden Tekkeköy'de (%51.8), çeper ilçelerde ise Bafra ile Vezirköprü'de (%48.1) en yüksektir.



Ev ortamında gergin ve mutsuz hissetme ilçeler arasında farklı dağılım göstermemektedir.

4.21.2 Merkez – Çeper

- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı ilçe konumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=8.863, $p=0.031$)
- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı merkezde %50.2, çeperde %47.3'tür.

Ev ortamında gergin mutsuz hissetme merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde ev ortamında gergin mutsuz hissetme daha yüksektir.

4.21.3 Cinsiyet

- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=55.019, $p=0.000$)
- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı erkeklerde %43.6, kadınlarda %54.5'tir.

Ev ortamında gergin mutsuz hissetme cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda ev ortamında gergin mutsuz hissetme daha yüksektir.

4.21.4 Kardeş sayısı

- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır (Kikare=3.553, p=0.314)
- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı tek çocuklarda %46.2, çok kardeşlerde %49.0'dur.

Ev ortamında gergin mutsuz hissetme kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Çok kardeşlerde ev ortamında gergin mutsuz hissetme daha yüksektir.

4.21.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=15.353, p=0.002)
- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı anne ve veya babası çalışanlarda %48.5, anne ve babası çalışmayanlarda %52.0'dir.

Ev ortamında gergin mutsuz hissetme ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne babası çalışmayanlarda ev ortamında gergin mutsuz hissetme daha yüksektir.

4.21.6 Gelir

- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=70.055, p=0.000)
- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %46.3, iyi olanlarda %47.6, kötü olanlarda %64.7 ve çok kötü olanlarda %56.4'tür.

Ev ortamında gergin mutsuz hissetme gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir düzeyi kötü olanlarda ev ortamında gergin mutsuz hissetme daha yüksektir.

4.21.7 Aile tipi

- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=1.573, p=0.665)
- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı çekirdek ailelerde %49.0, geniş ailelerde %48.4'tür.

Ev ortamında gergin mutsuz hissetme aile tipine göre benzer şekilde dağılmamaktadır.

4.21.8 Aile durumu

- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=28.213, p=0.000)
- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı normal ailelerde %48.4, dağınık ailelerde %55.2'dir.

Ev ortamında gergin mutsuz hissetme aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde ev ortamında gergin mutsuz hissetme daha yüksektir.

4.21.9 Konut durumu

- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=3.463, p=0.326)
- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı kendi evinde oturanlarda %48.3, kira, lojman vb. de oturanlarda %51.5'tir.

Ev ortamında gergin mutsuz hissetme konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturmayanlarda ev ortamında gergin mutsuz hissetme daha yüksektir.

4.21.10 Göç durumu

- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı ilçe konumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=30.183, p=0.000)
- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı göç edenlerde %54.8, göç etmeyenlerde %46.8'dir.

Ev ortamında gergin mutsuz hissetme göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde ev ortamında gergin mutsuz hissetme daha yüksektir.

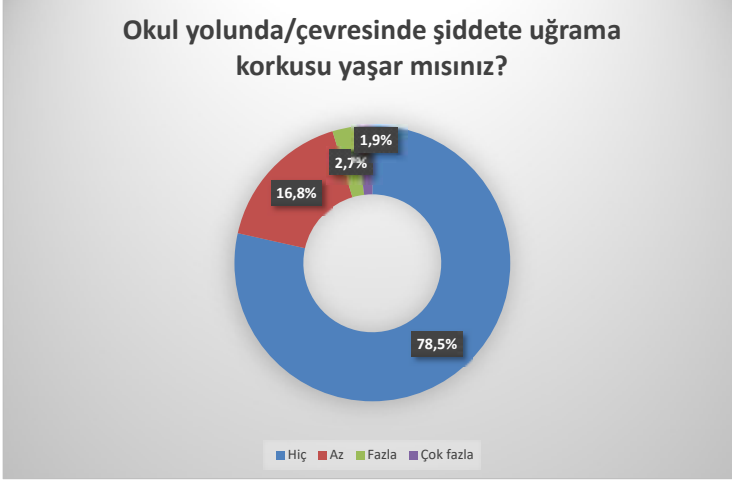
4.21.11 Okul değiştirme durumu

- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı okul değiştirmeyenlerde %47.0, okul değiştirenlerde %51.8'dir.

Ev ortamında gergin mutsuz hissetme okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde ev ortamında gergin mutsuz hissetme daha yüksektir.

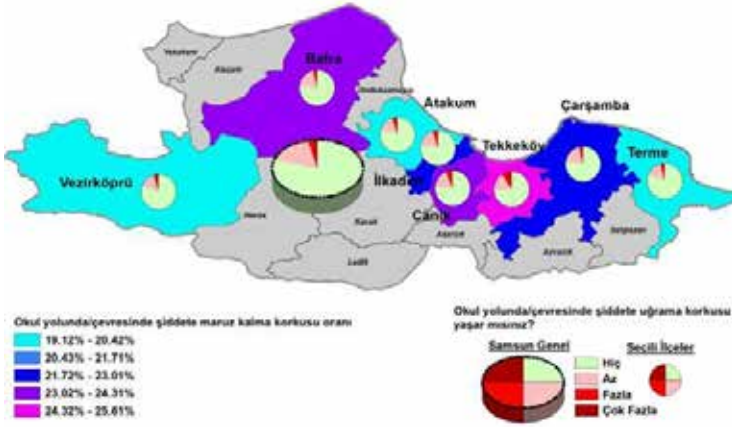
4.22 Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz kalma korkusu

- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz kalma korkusu yaşamayanların oranı %78.5'tir.
- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz kalma korkusu yaşayanların oranı %21.5'tir.
- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz kalma korkusunu fazla ve çok fazla derecede yaşayanların oranı %4.6'dır.



4.22.1 İlçe

- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz kalma korkusu oranı ilçeler arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=26.576, p=0.185)
- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz kalma korkusu oranı merkez ilçelerden Tekkeköy'de (%25.6), çeper ilçelerde ise Bafra'da (%23.1) en yüksektir.



Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz kalma korkusu ilçeler arasında farklı dağılım göstermemektedir.

4.22.2 Merkez – Çeper

- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı ilçe konumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=7.910, $p=0.048$)
- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı merkezde %21.7, çeperde %21.2'dir.

Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu yaşama daha yüksektir.

4.22.3 Cinsiyet

- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=28.850, $p=0.000$)
- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı erkeklerde %17.6, kadınlarda %24.7'dir.

Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kız öğrencilerde okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu yaşama daha yüksektir.

4.22.4 Kardeş sayısı

- Kikare testi teorik varsayımları sağlamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı tek çocuklarda %15.2, çok kardeşlerde %21.8'dir.

Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılması test edilemese de çok kardeşlerde okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu yaşama daha yüksektir denilebilir.

4.22.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı anne ve veya babası çalışanlarda %21.2, anne ve babası çalışmayanlarda %23.5'tir.

Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.22.6 Gelir

- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %17.3, iyi olanlarda %21.0, kötü olanlarda %28.1 ve çok kötü olanlarda %37.7'dir.

Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumu düştükçe okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu yaşama daha yükselmektedir.

4.22.7 Aile tipi

- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=4.940, p=0.176)
- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı çekirdek ailelerde %20.9, geniş ailelerde %23.4'tür.

Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.22.8 Aile durumu

- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=18.465, p=0.000)
- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı normal ailelerde %21.3, dağınık ailelerde %24.1'dir.

Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu yaşama daha yüksektir.

4.22.9 Konut durumu

- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=4.037, p=0.258)
- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı kendi evinde oturanlarda %20.9, kira, lojman vb. de oturanlarda %23.4'tür.

Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.22.10 Göç durumu

- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı ilçe konumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=2.192, p=0.534)
- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı göç edenlerde %22.6, göç etmeyenlerde %21.2'dir.

Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu göç durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.22.11 Okul değiştirme durumu

- Okul yolunda/çevresinde şiddete maruz oranı okul değiştirmeyenlerde %20.9, okul değiştirenlerde %22.1'dir.

Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu yaşama daha yüksektir.

4.23 Çevrede insanların birbirine cinsel tacizde bulunmasına tanık olma

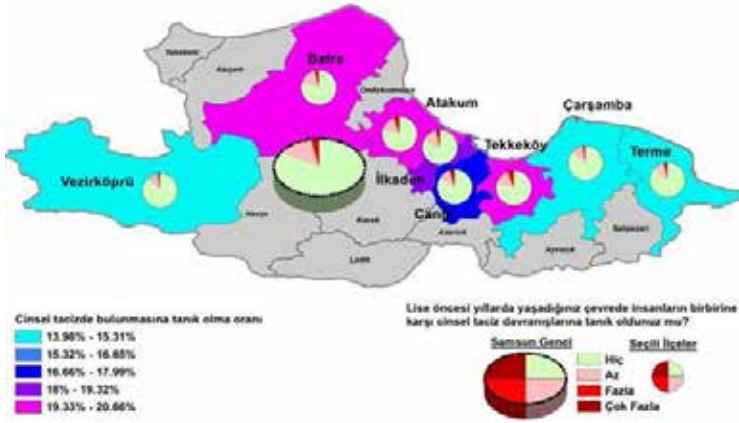
- Çevrede insanların birbirine cinsel tacizde bulunmasına tanık olmayanların oranı %82.0'dir.
- Çevrede insanların birbirine cinsel tacizde bulunmasına tanık olanların oranı %18.0'dir.
- Çevrede insanların birbirine cinsel tacizde bulunmasına fazla ve çok fazla derecede tanık olanların oranı %4.0'tür.



Cinsel tacize tanıklık yüksek orandadır. Buradaki tanıklık bizzat doğrudan tanıklık mı yoksa medyadaki haberlerin etkisiyle bir tanıklık mı? belirsiz olsa da ortaya çıkan sonuç bir tür çocuk zihninin etkilenme hali taşımaktadır.

4.23.1 İlçe

- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı ilçeler arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=29.567, p=0.101)
- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%20.7), çevre ilçelerde ise Bafra'da (%19.9) en yüksektir.



Yaşanılan çevrede cinsel tacizde bulunulmasına tanık olma ilçeler arasında farklı dağılım göstermemektedir.

4.23.2 Merkez – Çeper

- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı ilçe konumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=9.127, $p=0.028$)
- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı merkezde %19,5, çeperde %15,9'dur.

Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması daha yüksektir.

4.23.3 Cinsiyet

- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=33.364, $p=0.000$)
- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı erkeklerde %20,9, kadınlarda %15,5'tir.

Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması daha yüksektir.

4.23.4 Kardeş sayısı

- Kikare testi teorik varsayımları sağlamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı tek çocuklarda %23.3, çok kardeşlerde %17.7'dir.

Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması cinsiyete göre benzer şekilde dağılması kikare testi ile test edilemese detek çocuklarda yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması daha yüksektir denilebilir.

4.23.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=2.951, p=0.399)
- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %17.5, anne ve babası çalışmayanlarda %20.9'dur.

Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.23.6 Gelir

- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=69.368, p=0.000)
- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %23.0, iyi olanlarda %16.4, kötü olanlarda %28.4 ve çok kötü olanlarda %32.7'dir.

Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu kötü olarak belirtenlerde yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması daha yüksektir.

4.23.7 Aile tipi

- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı çekirdek ailelerde %18.2, geniş ailelerde %16.5'tir.

Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması aile tipine göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Çekirdek ailelerde yaşanan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması daha yüksektir.

4.23.8 Aile durumu

- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı normal ailelerde %17.1, dağınık ailelerde %28.2'dir.

Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde yaşanan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması daha yüksektir.

4.23.9 Konut durumu

- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı konut durumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=11.510, $p=0.009$)
- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı kendi evinde oturanlarda %17.0, kira, lojman vb. de oturanlarda %21.0'dir.

Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturmayanlarda yaşanan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması daha yüksektir.

4.23.10 Göç durumu

- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı göç edenlerde %23.0, göç etmeyenlerde %16.1'dir.

Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde yaşanan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması daha yüksektir.

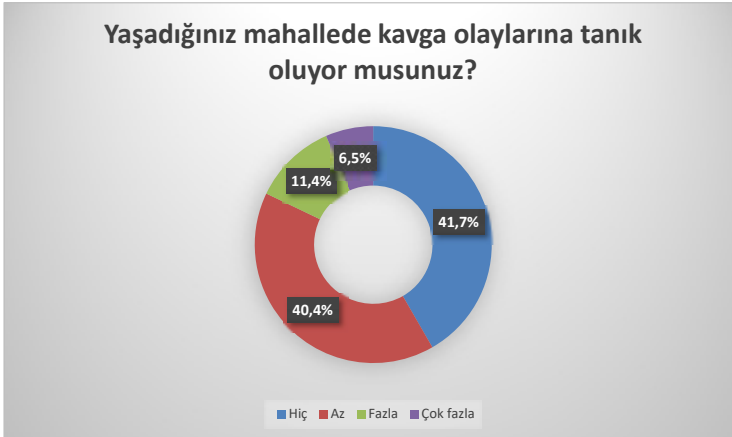
4.23.11 Okul değiştirme durumu

- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı okul değiştirmeyenlerde %15,9, okul değiştirenlerde %20,9'dur.

Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde yaşanan çevrede insanların birbirine karşı cinsel tacizde bulunması daha yüksektir.

4.24 Yaşanılan çevrede kavgaya tanık olma

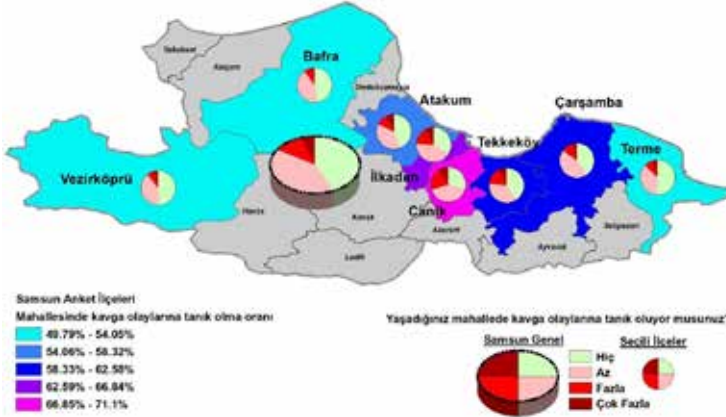
- Yaşanılan çevrede kavgaya tanık olmayanların oranı %41,7'dir.
- Yaşanılan çevrede kavgaya tanık olanların oranı %58,3'tür.
- Yaşanılan çevrede kavgaya fazla ve çok fazla derecede tanık olanların oranı %17,9'dur.



Sosyal çevredeki şiddet iklimi ve kültürünü ortaya koyması beklenen bir veridir. Neredeyse her 10 öğrenciden 6'sı çevresinde bir kavgaya tanık olmuştur. Bu da sosyal çevrelerinin şiddet dolu bir iklimin varlığına işaret etmektedir.

4.24.1 İlçe

- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=135.282, p=0.000)
- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı merkez ilçelerden Canik'te (%81.1), çeper ilçelerde ise Çarşamba'da (%59.9) en yüksektir.



Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Okul ortamında gergin ve mutsuz hissetme sırasıyla merkez ilçelerden Canik, İlkadım ve Tekkeköy'de diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır. Özellikle de Canik ilçesindeki şiddet kültürü ve iklimi ayrıca değerlendirilmelidir.

4.24.2 Merkez – Çeper

- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=81.496, p=0.000)
- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı merkezde %62.6, çeperde %52.7'dir.

Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma daha yüksektir.

4.24.3 Cinsiyet

- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=49.568, p=0.000)
- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı erkeklerde %59.3, kadınlarda %57.8'dir.

Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma daha yüksektir.

4.24.4 Kardeş sayısı

- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır (Kikare=1.983, p=0.576)
- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı tek çocuklarda %63.2, çok kardeşlerde %58.1'dir.

Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.24.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=2.246, p=0.523)
- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %58.4, anne ve babası çalışmayanlarda %57.6'dır.

Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.24.6 Gelir

- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=60.948, p=0.000)
- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %54.1, iyi olanlarda %57.7, kötü olanlarda %67.0 ve çok kötü olanlarda %65.4'tür.

Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu kötü olarak belirtenlerde yaşanan mahallede kavga olaylarına tanık olma daha yüksektir.

4.24.7 Aile tipi

- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=3.078, p=0.380)
- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı çekirdek ailelerde %58.8, geniş ailelerde %55.5'tir.

Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.24.8 Aile durumu

- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=19.993, p=0.000)
- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı normal ailelerde %57.9, dağınık ailelerde %63.6'dır.

Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde yaşanan mahallede kavga olaylarına tanık olma daha yüksektir.

4.24.9 Konut durumu

- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=2.215, p=0.529)
- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı kendi evinde oturanlarda %58.4, kira, lojman vb. de oturanlarda %58.4'tür.

Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.24.10 Göç durumu

- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı göç edenlerde %55.4, göç etmeyenlerde %59.5'tir.

Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç etmeyenlerde yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma daha yüksektir.

4.24.11 Okul değiştirme durumu

- Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma oranı okul değiştirmeyenlerde %59.0, okul değiştirenlerde %57.5'tir.

Yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirmeyenlerde yaşanılan mahallede kavga olaylarına tanık olma daha yüksektir.

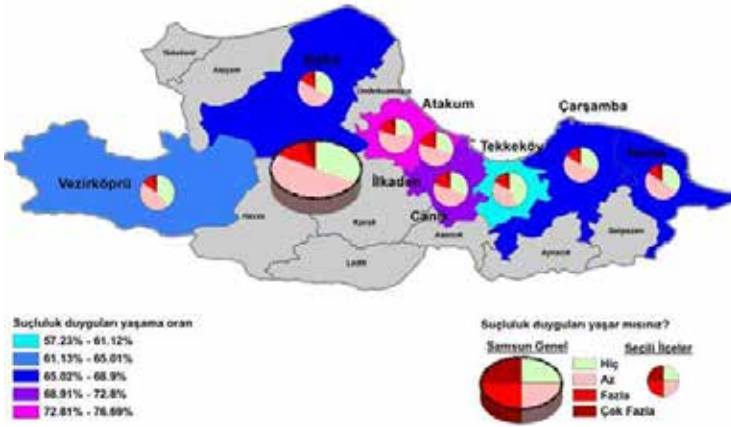
4.25 Suçluluk duyguları yaşama

- Suçluluk duyguları yaşamayanların oranı %31.1'dir.
- Suçluluk duyguları yaşayanların oranı %68.9'dur.
- Suçluluk duygularını fazla ve çok fazla derecede yaşayanların oranı %18.2'dir.



4.25.1 İlçe

- Suçluluk duyguları yaşama oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=56.799, p=0.000)
- Suçluluk duyguları yaşama oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%86.7), çeper ilçelerde ise Çarşamba'da (%68.6) en yüksektir.



Suçluluk duyguları yaşama ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Suçluluk duyguları yaşama sırasıyla merkez ilçelerden Atakum, İlkadım ve Canik’de diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.25.2 Merkez – Çeper

- Suçluluk duyguları yaşama oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=19.137, p=0.000)
- Suçluluk duyguları yaşama oranı merkezde %71.5, çeperde %65.5’tir.

Suçluluk duyguları yaşama merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde suçluluk duyguları yaşama daha yüksektir.

4.25.3 Cinsiyet

- Suçluluk duyguları yaşama oranı erkeklerde %61.7, kadınlarda %75.0’tir.

Suçluluk duyguları yaşama cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda suçluluk duyguları yaşama daha yüksektir.

4.25.4 Kardeş sayısı

- Suçluluk duyguları yaşama oranı tek çocuklarda %66.7, çok kardeşlerde %69.0’dur.

Suçluluk duyguları yaşama kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.25.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Suçluluk duyguları yaşama oranı anne ve veya babası çalışanlarda %69.1, anne ve babası çalışmayanlarda %68.2'dir.

Suçluluk duyguları yaşama cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve babası çalışmayanlarda suçluluk duyguları yaşama daha yüksektir.

4.25.6 Gelir

- Suçluluk duyguları yaşama oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=60.948, p=0.000)
- Suçluluk duyguları yaşama oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %54.3, iyi olanlarda %69.8, kötü olanlarda %74.4 ve çok kötü olanlarda %68.5'tir.

Suçluluk duyguları yaşama gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu kötü olarak belirtenlerde suçluluk duyguları yaşama daha yüksektir.

4.25.7 Aile tipi

- Suçluluk duyguları yaşama oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=3.863, p=0.277)
- Suçluluk duyguları yaşama oranı çekirdek ailelerde %69.8, geniş ailelerde %66.4'tür.

Suçluluk duyguları yaşama aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.25.8 Aile durumu

- Suçluluk duyguları yaşama oranı aile durumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=11.453, p=0.010)
- Suçluluk duyguları yaşama oranı normal ailelerde %69.3, dağınık ailelerde %65.2'dir.

Suçluluk duyguları yaşama aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Normal ailelerde suçluluk duyguları yaşama daha yüksektir.

4.25.9 Konut durumu

- Suçluluk duyguları yaşama oranı konut durumları arasında %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=7.837, p=0.050)
- Suçluluk duyguları yaşama oranı kendi evinde oturanlarda %68.3, kira, lojman vb. de oturanlarda %71.3'tür.

Suçluluk duyguları yaşama konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturmayanlarda suçluluk duyguları yaşama daha yüksektir.

4.25.10 Göç durumu

- Suçluluk duyguları yaşama oranı ilçe konumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=18.325, p=0.000)
- Suçluluk duyguları yaşama oranı göç edenlerde %71.5, göç etmeyenlerde %68.0'dir.

Suçluluk duyguları yaşama göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde suçluluk duyguları yaşama daha yüksektir.

4.25.11 Okul değiştirme durumu

- Suçluluk duyguları yaşama oranı okul değiştirme durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=22.818, p=0.000)
- Suçluluk duyguları yaşama oranı okul değiştirmeyenlerde %6, değiştirenlerde %71.5'tir.

Suçluluk duyguları yaşama okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde suçluluk duyguları yaşama daha yüksektir.

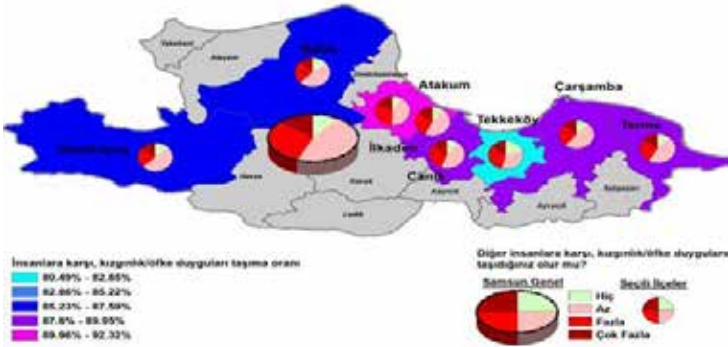
4.26. Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma

- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşımayanların oranı %11.3'tür.
- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıyanların oranı %88.7'dir.
- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duygularını fazla ve çok fazla derecede taşıyanların oranı %42.6'dır.



4.26.1 İlçe

- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı ilçeler arasında 99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kı-kare=54.186, p=0.000)
- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%92.3), çeper ilçelerde ise Terme'de (%89.5) en yüksektir.



Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Okul ortamında gergin ve mutsuz hissetme sırasıyla merkez ilçelerden Atakum ile çeper ilçelerden Terme ve Çarşamba'da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.26.2 Merkez – Çeper

- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=18.160, p=0.000)
- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı merkezde %89.4, çeperde %87.8'dir.

Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma merkezde daha yüksektir.

4.26.3 Cinsiyet

- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=57.361, p=0.000)
- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı erkeklerde %84.8, kadınlarda %91.8'dir.

Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma merkezde daha yüksektir.

4.26.4 Kardeş sayısı

- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı tek çocuklarda %87.7, çok kardeşlerde %88.7'dir.

Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.26.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=6.737, p=0.081)
- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %89.0, anne ve babası çalışmayanlarda %86.1'dir.

Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve/veya babası çalışanlarda diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma merkezde daha yüksektir.

4.26.6 Gelir

- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=61.582, $p=0.000$)
- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %85.0, iyi olanlarda %89.2, kötü olanlarda %88.5 ve çok kötü olanlarda %76.4'tür.

Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu kötü olarak belirtenlerde diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma merkezde daha yüksektir.

4.26.7 Aile tipi

- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=5.382, $p=0.146$)
- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı çekirdek ailelerde %89.4, geniş ailelerde %87.1'dir.

Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.26.8 Aile durumu

- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=17.039, $p=0.001$)
- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı normal ailelerde %89.2, dağınık ailelerde %85.3'tür.

Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Normal ailelerde diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma merkezde daha yüksektir.

4.26.9 Konut durumu

- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=3.270, p=0.352)
- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı kendi evinde oturanlarda %89.2, kira, lojman vb. de oturanlarda %87.1'dir.

Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.26.10 Göç durumu

- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı göç edenlerde %89.9, göç etmeyenlerde %88.3'tür.

Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma merkezde daha yüksektir.

4.26.11 Okul değiştirme durumu

- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı okul değiştirmeyenlerde %88.6, okul değiştirenlerde %88.8'dir.

Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma merkezde daha yüksektir.

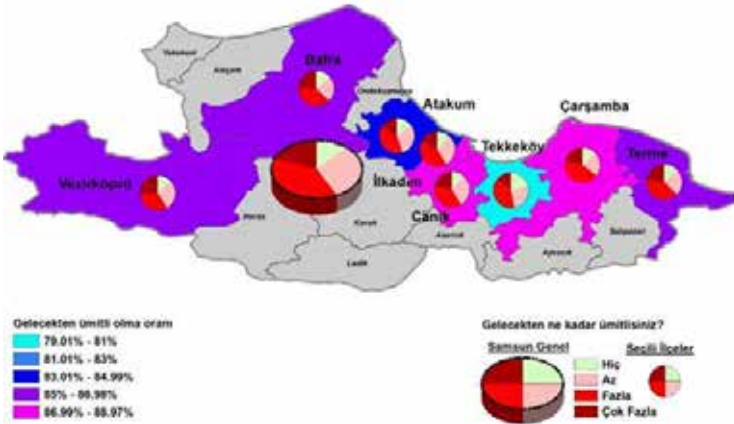
4.27 Gelecekte ümitli olma

- Gelecekte ümitli olmayanların oranı %13.4'tür.
- Gelecekte ümitli olanların oranı %86.6'dır.
- Gelecekte fazla ve çok fazla derecede ümitli olanların oranı %59.2'dir.



4.27.1 İlçe

- Gelecekte ümitli olma oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=49.606, p=0.000)
- Gelecekte ümitli olma oranı merkez ilçelerden Canik’de (%89.0), çeper ilçelerde ise Çarşamba’da (%87.7) en yüksektir.



Gelecekte ümitli olma ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Gelecekte ümitli olma sırasıyla merkez ilçelerden Atakum ile çeper ilçelerden Çarşamba ve Terme’de diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.27.2 Merkez – Çeper

- Gelecekte ümitli olma oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=23.526, p=0.000)
- Gelecekte ümitli olma oranı merkezde %86.3, çeperde %86.9'dur.

Gelecekte ümitli olma merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Çeper ilçelerde gelecekte ümitli olma merkezde daha yüksektir.

4.27.3 Cinsiyet

- Gelecekte ümitli olma oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=20.973, p=0.000)
- Gelecekte ümitli olma oranı erkeklerde %85.3, kadınlarda %87.7'dir.

Gelecekte ümitli olma cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda gelecekte ümitli olma merkezde daha yüksektir.

4.27.4 Kardeş sayısı

- Gelecekte ümitli olma oranı kardeş sayısına göre farklılaşmaktadır (Kikare=1.483, p=0.683)
- Gelecekte ümitli olma oranı tek çocuklarda %84.0, çok kardeşlerde %86.7'dir.

Gelecekte ümitli olma kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.27.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Gelecekte ümitli olma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %87.1, anne ve babası çalışmayanlarda %83.5'tir.

Gelecekte ümitli olma ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.27.6 Gelir

- Gelecekte ümitli olma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %85.4, iyi olanlarda %87.1, kötü olanlarda %85.0 ve çok kötü olanlarda %65.5'tir.

Gelecekte ümitli olma gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu çok kötü olarak belirtenlerde gelecekte ümitli olma merkezde daha yüksektir.

4.27.7 Aile tipi

- Gelecekte ümitli olma oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=2.234, p=0.525)
- Gelecekte ümitli olma oranı çekirdek ailelerde %86.3, geniş ailelerde %88.0'dir.

Gelecekte ümitli olma aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.27.8 Aile durumu

- Gelecekte ümitli olma oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=21.070, p=0.000)
- Gelecekte ümitli olma oranı normal ailelerde %87.3, dağınık ailelerde %79.1'dir.

Gelecekte ümitli olma aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Normal ailelerde gelecekte ümitli olma merkezde daha yüksektir.

4.27.9 Konut durumu

- Gelecekte ümitli olma oranı konut durumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=14.417, p=0.002)
- Gelecekte ümitli olma oranı kendi evinde oturanlarda %87.5, kira, lojman vb. de oturanlarda %83.6'dır.

Gelecekte ümitli olma konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturanlarda gelecekte ümitli olma merkezde daha yüksektir.

4.27.10 Göç durumu

- Gelecekte ümitli olma oranı ilçe konumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=1.273, p=0.735)
- Gelecekte ümitli olma oranı göç edenlerde %85.8, göç etmeyenlerde %86.9'dur.

Gelecekte ümitli olma göç durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

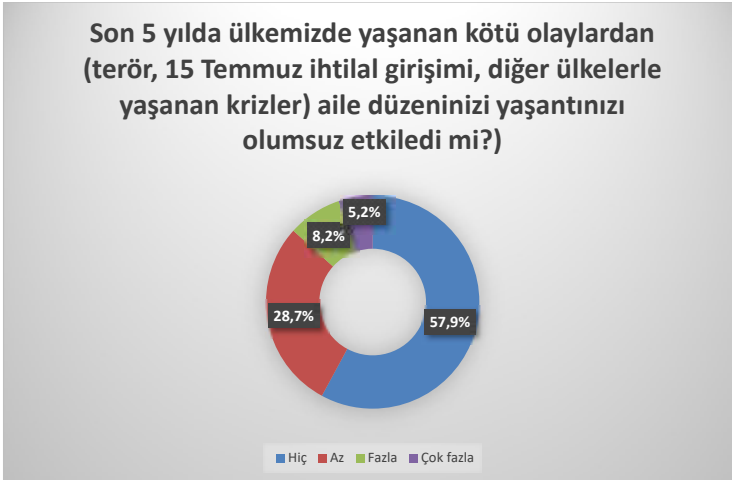
4.27.11 Okul değiştirme durumu

- Gelecekte ümitli olma oranı okul değiştirme durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=6.110, p=0.106)
- Gelecekte ümitli olma oranı okul değiştirmeyenlerde %87.7, okul değiştirenlerde %84.9'dur.

Gelecekte ümitli olma okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

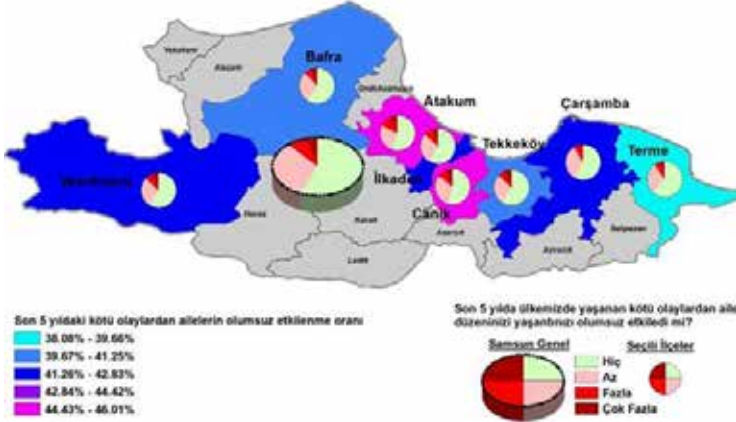
4.28 Son 5 yılda ülkemizde yaşanan terör, 15 Temmuz ihtilal girişimi, diğer ülkelerle yaşanan krizlerden aile düzeninin yaşantısının olumsuz etkilenmesi

- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan aileleri olumsuz etkilenmeyenlerin oranı %57.9'dur.
- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan aileleri olumsuz etkilenenlerin oranı %42.1'dir.
- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan aileleri fazla ve çok fazla derecede olumsuz etkilenenlerin oranı %13.4'tür.



4.28.1 İlçe

- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=41.888, p=0.004)
- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı merkez ilçelerden Canik’de (%46.0), çeper ilçelerden ise Çarşamba’da (%42.7) en yüksektir.



Son 5 yıldaki ülkemizde yaşanan kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenmesi ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Son 5 yıldaki ülkemizde yaşanan kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenmesi sırasıyla merkez ilçelerden Canik ve Atakum ile çeper ilçelerden Çarşamba’da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.28.2 Merkez – Çeper

- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=12.722, p=0.005)
- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı merkezde %43.4, çeperde %40.4’tür.

Son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi merkezde daha yüksektir.

4.28.3 Cinsiyet

- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı cinsiyete göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=9.910, p=0.019)
- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı erkeklerde %44.8, kadınlarda %40.2'dir.

Son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi merkezde daha yüksektir.

4.28.4 Kardeş sayısı

- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı tek çocuklarda %41.4, çok kardeşlerde %42.1'dir.

Son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.28.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=14.290, p=0.003)
- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı anne ve veya babası çalışanlarda %41.6, anne ve babası çalışmayanlarda %46.8'dir.

Son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır. Anne ve babası çalışmayanlarda son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi merkezde daha yüksektir.

4.28.6 Gelir

- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=82.959, p=0.000)
- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %32.3, iyi olanlarda %41.9, kötü olanlarda %49.3 ve çok kötü olanlarda %56.4'tür.

Son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumu düşükçe son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi merkezde daha yükselmektedir.

4.28.7 Aile tipi

- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=4.075, p=0.254)
- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı çekirdek ailelerde %41.5, geniş ailelerde %45.2'dir.

Son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.28.8 Aile durumu

- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı normal ailelerde %41.8, dağılık ailelerde %43.5'tir.

Son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi aile durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.28.9 Konut durumu

- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı kendi evinde oturanlarda %41.8, kira, lojman vb. de oturanlarda %42.9'dur.

Son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturmayanlarda son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi merkezde daha yüksektir.

4.28.10 Göç durumu

- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı göç edenlerde %47.1, göç etmeyenlerde %40.2'dir.

Son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi merkezde daha yüksektir.

4.28.11 Okul değiştirme durumu

- Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan ailelerin olumsuz etkilenme oranı okul değiştirmeyenlerde %40.5, okul değiştirenlerde %44.8'dir.

Son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde son 5 yılda ülkemizde yaşanan kötü olayların aile düzenini olumsuz etkilemesi daha yüksektir.

4.29 Anne-babanın anlaşmazlık çözme yöntemi

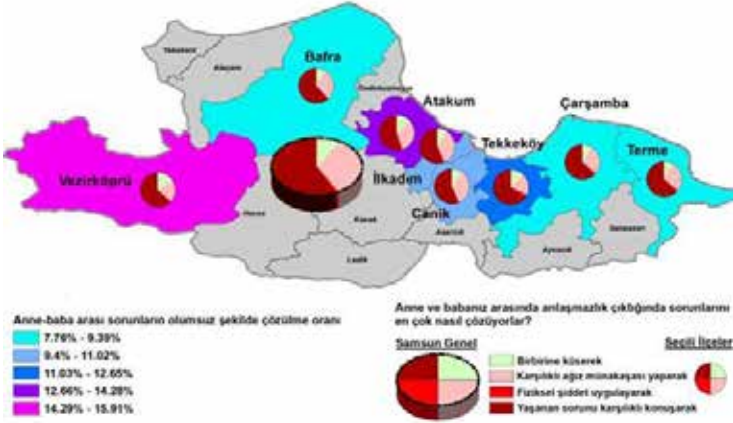
- Anne-baba arası sorunların **olumlu** şekilde çözülme oranı %58.4'tür.
- Anne-baba arası sorunların **olumsuz** şekilde çözülme oranı %41.6'dır.
- Anne-baba arası sorunların fiziksel şiddetle çözülme oranı %1.4'tür.



Çatışma çözmedeki beceri öğrencilerin ailelerinde düşük düzeydedir. Her 10 anne-babadan 4'ü ile içindeki anlaşmazlıkları olumsuz bir biçimde (bir çeşit şiddetle) çözmektedir.

4.29.1 İlçe

- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=61.403, p=0.000)
- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%46.2), çeper ilçelerde ise Bafra'da (%38.5) en yüksektir.



Anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Anne-baba arası anlaşmazlıkların olumsuz şekilde çözülmesi sırasıyla merkez ilçelerden Atakum, İlkadım ve Canik'de diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.29.2 Merkez – Çeper

- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=16.275, p=0.001)
- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı merkezde %44.4, çeperde %37.9'dur.

Anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.29.3 Cinsiyet

- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=28.607, p=0.000)
- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı erkeklerle göre %36.2, kadınlara göre %45.3'tür.

Anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.29.4 Kardeş sayısı

- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır (Kikare=.562, p=0.905)
- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı tek çocuklara göre %42.9, çok kardeşlere göre %41.5'tir.

Anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.29.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=11.626, p=0.009)
- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı anne ve veya babası çalışanlara göre %41.5, anne ve babası çalışmayanlara göre %42.7'dir.

Anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Ancak iki grup arasındaki farklılaşma çok fazla değildir.

4.29.6 Gelir

- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=162.287, p=0.000)
- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %35.1, iyi olanlarda %40.8, kötü olanlarda %53.5 ve çok kötü olanlarda %58.0'dir.

Anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu düştükçe anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yükselmektedir.

4.29.7 Aile tipi

- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı aile tipine göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=8.798, $p=0.032$)
- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı çekirdek ailelerde %41.8, geniş ailelerde %40.5'tir.

Anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi aile tipine göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Ancak iki grup arasındaki farklılaşma çok fazla değildir.

4.29.8 Aile durumu

- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=131.493, $p=0.000$)
- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı normal ailelerde %40.5, dağınık ailelerde %58.8'dir.

Anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.29.9 Konut durumu

- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı konut durumları arasında %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=8.301, $p=0.040$)
- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı kendi evinde oturanlarda %40.9, kira, lojman vb. de oturanlarda %44.5'tir.

Anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturanlarda anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.29.10 Göç durumu

- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı göç edenlerde %88.1, göç etmeyenlerde %89.6'dır.

Anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.29.11 Okul değiştirme durumu

- Anne-baba arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı okul değiştirmeyenlere göre %88.8, okul değiştirenlere göre %89.6'dır.

Anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde anne-baba arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

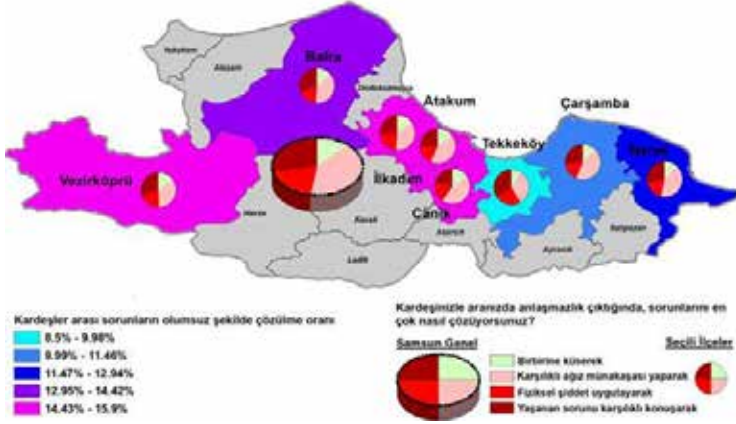
4.30 Kardeşlerin anlaşmazlık çözme yöntemi

- Kardeşler arası sorunların olumlu şekilde çözülme oranı %27.6'dır.
- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı %72.4'tür.
- Kardeşler arası sorunların fiziksel şiddetle çözülme oranı %19.1'dir.



4.30.1 İlçe

- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=40.399, p=0.007)
- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı merkez ilçelerden Canik'de (%78.7), çeper ilçelerde ise Çarşamba'da (%73.4) en yüksektir.



Kardeşlerin anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözmesi ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Kardeşlerin anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözmesi sırasıyla merkez ilçelerden Canik, İlkadım ve Atakum'da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.30.2 Merkez – Çeper

- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı ilçe konumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=5.852, p=0.119)
- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı merkezde %73.9, çeperde %70.4'tür.

Kardeşler arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmaktadır.

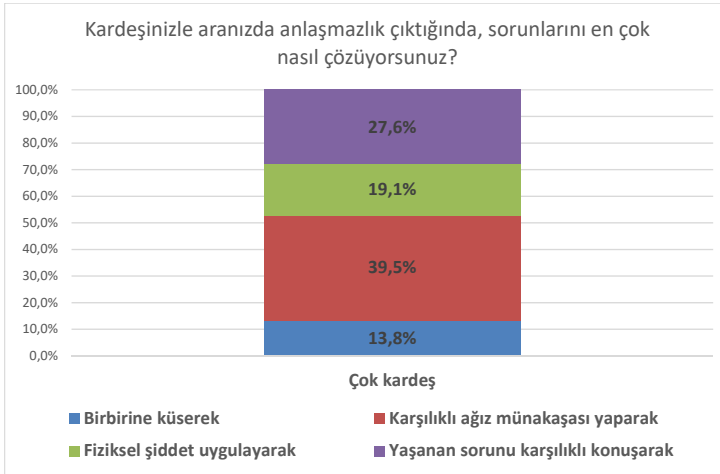
4.30.3 Cinsiyet

- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=113.626, p=0.000)
- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı erkeklerle göre %87.9, kadınlaragöre %85.0'tir.

Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülmesi cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.30.4 Kardeş sayısı

- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı tek çocuklara göre %86.2, çok kardeşlere göre %86.2'dir.



4.30.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı ebeveyn çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=3.930, p=0.269)
- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı anne ve veya babası çalışanlara göre %72.6, anne ve babası çalışmayanlara göre %69.5'tir.

Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülmesi ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.30.6 Gelir

- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=24.115, p=0.004)
- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %71.8, iyi olanlarda %72.3, kötü olanlarda %73.3 ve çok kötü olanlarda %75.0'tir.

Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülmesi gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu kötü olarak belirtenlerde kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.30.7 Aile tipi

- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=.445, p=0.931)
- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı çekirdek ailelerde %72.6, geniş ailelerde %72.2'dir.

Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülmesi aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.30.8 Aile durumu

- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı aile durumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=10.998, p=0.012)
- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı normal ailelerde %73.1, dağınık ailelerde %65.0'tir.

Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülmesi aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Normal ailelerde kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.30.9 Konut durumu

- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı kendi evinde oturanlarda %72.5, kira, lojman vb. de oturanlarda %72.2'dir.

Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülmesi konut durumuna göre benzer şekildedir.

4.30.10 Göç durumu

- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı göç edenlerde %74.7, göç etmeyenlerde %71.5'tir.

Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülmesi göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.30.11 Okul değiştirme durumu

- Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı okul değiştirmeyenlere göre %71.6, okul değiştirenlere göre %73.1'dir.

Kardeşler arası sorunların olumsuz şekilde çözülmesi okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde kardeşler arası sorunların olumsuz çözülmesi daha yüksektir.

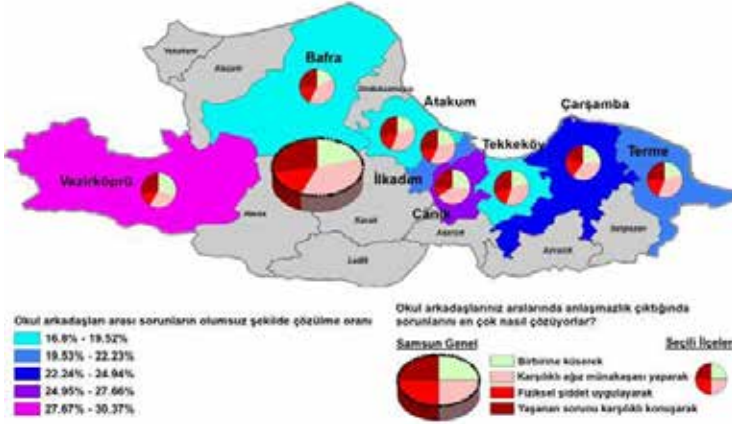
4.31 Okul arkadaşlarının anlaşmazlık çözme yöntemi

- Okul arkadaşları arası sorunların **olumsuz** şekilde çözülme oranı %72.5'tir.
- Okul arkadaşları arası sorunların **olumlu** şekilde çözülme oranı %27.5'tir.
- Okul arkadaşları arası sorunların fiziksel şiddetle çözülme oranı %14.8'dir.



4.31.1 İlçe

- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=72.305, p=0.000)
- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı merkez ilçelerden Canik’de (%74.1), çeper ilçelerde ise Bafra’da (%83.2) en yüksektir.



Okul arkadaşlarının anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözmesi ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Okul arkadaşlarının anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözmesi sırasıyla çeper ilçelerden Bafra, Terme ve Çarşamba’da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.31.1 Merkez – Çeper

- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=17.514, p=0.001)
- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı merkezde %70.7, çeperde %74.8’dir.

Okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Çeper ilçelerde okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.31.2 Cinsiyet

- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=291.343, p=0.000)
- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı erkeklerde %74.9, kadınlarda %70.7'dir.

Okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.31.3 Kardeş sayısı

- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı tek çocuklarda %76.5, çok kardeşlerde %72.2'dir.

Okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Tek çocuklarda okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.31.4 Ebeveyn çalışma durumu

- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı ebeveyn çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=4.025, p=0.259)
- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı anne ve veya babası çalışanlarda %72.3, anne ve babası çalışmayanlarda %75.4'tür.

Okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.31.5 Gelir

- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=35.727, p=0.000)
- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %73.3, iyi olanlarda %71.7, kötü olanlarda %78.0 ve çok kötü olanlarda %85.2'dir.

Okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumu düştükçe okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yükselektedir.

4.31.6 Aile tipi

- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı aile tipine göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=24.202, p=0.000)
- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı çekirdek ailelerde %71.9, geniş ailelerde %74.5'tir.

Okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi aile tipine göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Geniş ailelerde okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.31.7 Aile durumu

- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı normal ailelerde %72.5, dağınık ailelerde %73.4'tür.

Okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.31.8 Konut durumu

- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=1.710, p=0.635)
- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı kendi evinde oturanlarda %71.9, kira, lojman vb. de oturanlarda %74.2'dir.

Okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.31.9 Göç durumu

- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı göç edenlerde %74.4, göç etmeyenlerde %71.7'dir.

Okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

4.31.10 Okul değiştirme durumu

- Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı okul değiştirmeyenlerde %71.6, okul değiştirenlerde %73.5'tir.

Okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde okul arkadaşları arası anlaşmazlıklarını olumsuz şekilde çözülmesi daha yüksektir.

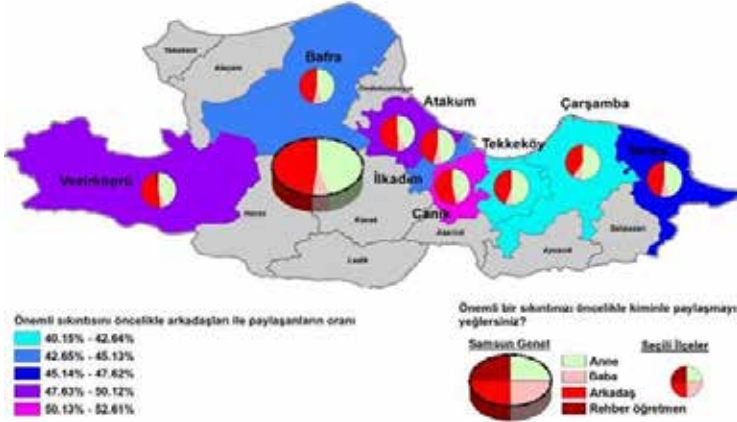
4.32 Önemli bir sıkıntının öncelikli olarak paylaşıldığı kişi

- Önemli bir sıkıntısını öncelikli olarak ailesi ile paylaşanların oranı %52.4'tür.
- Önemli bir sıkıntısını öncelikli olarak rehber öğretmenle paylaşanların oranı %1.5'tir.
- Önemli bir sıkıntısını öncelikli olarak rehber arkadaşlarıyla paylaşanların oranı %46.1'dir.



4.32.1 İlçe

- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı ilçeler arasında %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=36.716, p=0.018)
- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı merkez ilçelerden Canik’de (%52.6), çeper ilçelerde ise Vezirköprü’de (%47.9) en yüksektir.



Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma sırasıyla merkez ilçelerden Canik ve Atakum ile çeper ilçelerden Vezirköprü’de diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.32.2 Merkez – Çeper

- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı ilçe konumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=4.636, p=0.200)
- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı merkezde %47.1, çeperde %44.8’dir.

Önemli bir sıkıntıyı öncelikle arkadaşlarla paylaşılması merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmaktadır.

4.32.3 Cinsiyet

- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=121.549, p=0.000)
- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı erkeklerde %44.4, kadınlarda %47.5'tir.

Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kadınlarda önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma daha yüksektir.

4.32.4 Kardeş sayısı

- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı kardeş sayısına göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=7.936, p=0.047)
- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı tek çocuklarda %35.4, çok kardeşlerde %46.5'tir.

Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Çok kardeşlerde önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma daha yüksektir.

4.32.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=11.105, p=0.011)
- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı anne ve veya babası çalışanlarda %46.1, anne ve babası çalışmayanlarda %46.4'tür.

Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Ancak farklılaşma çok fazla belirgin değildir.

4.32.6 Gelir

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %41.8, iyi olanlarda %45.2, kötü olanlarda %58.4 ve çok kötü olanlarda %51.1'dir.

Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu kötü olarak belirtenlerde önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma daha yüksektir.

4.32.7 Aile tipi

- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=3.374, p=0.338)
- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı çekirdek ailelerde %46.2, geniş ailelerde %45.1'dir.

Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.32.8 Aile durumu

- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı aile durumuna göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=10.035, p=0.018)
- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı normal ailelerde %45.7, dağınık ailelerde %49.6'dır.

Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma daha yüksektir.

4.32.9 Konut durumu

- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=4.536, p=0.209)

- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı kendi evinde oturanlarda %46.0, kira, lojman vb. de oturanlarda %46.0'dır.

Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.32.10 Göç durumu

- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı göç edenlerde %46.5, göç etmeyenlerde %45.9'dur.

Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma göç durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.32.11 Okul değiştirme durumu

- Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşanların oranı okul değiştirmeyenlerde %45.6, okul değiştirenlerde %46.9'dur.

Önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde önemli sıkıntısını öncelikle arkadaşları ile paylaşma daha yüksektir.

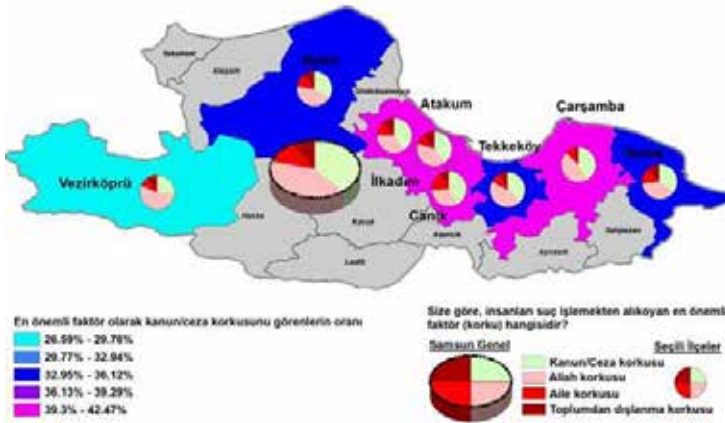
4.33 İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör

- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktörün Allah korkusu olduğunu belirtenlerin oranı %41.1'dir.
- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktörün kanun/ceza korkusu olduğunu belirtenlerin oranı %37.2'dir.
- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktörün aile korkusu olduğunu belirtenlerin oranı %11.3'tür.
- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktörün toplumdan dışlanma korkusu olduğunu belirtenlerin oranı %10.5'tir.



4.33.1 İlçe

- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=92.517, p=0.000)
- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı merkez ilçelerden Canik'de (%42.5), çeper ilçelerde ise Çarşamba'da (%41.6) en yüksektir.



İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusu olarak görme ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusu olarak görmeme sırasıyla çeper ilçelerden Vezirköprü, Bafra ve Terme'de diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.33.2 Merkez – Çeper

- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=21.561, p=0.000)
- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı merkezde %39.8, çeperde %33.8'dir.

İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Çeper ilçelerde insanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme daha yüksektir.

4.33.3 Cinsiyet

- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=46.087, p=0.000)
- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı erkeklerde %38.5, kadınlarda %36.3'tür.

İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde insanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme daha yüksektir.

4.33.4 Kardeş sayısı

- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı kardeş sayısına göre %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=7.325, p=0.062)
- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı tek çocuklarda %44.3, çok kardeşlerde %36.9'dur.

İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Çok kardeşlerde insanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme daha yüksektir.

4.33.5 Ebeveyn çalışma durumu

- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı ebeveyn çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=4.342, p=0.227)
- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı anne ve veya babası çalışanlarda %37.2, anne ve babası çalışmayanlarda %38.5'tir.

İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.33.6 Gelir

- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=5.791, p=0.000)
- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %35.9, iyi olanlarda %37.1, kötü olanlarda %38.2 ve çok kötü olanlarda %44.2'dir.

İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu çok kötü olarak belirtenlerde insanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme daha yüksektir.

4.33.7 Aile Tipi

- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı aile tipine göre %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=6.410, p=0.093)
- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı çekirdek ailelerde %37.3, geniş ailelerde %37.2'dir.

İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme aile tipine göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Geniş ailelerde insanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme daha yüksektir.

4.33.8 Aile durumu

- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı aile durumuna göre farklılaşmaktadır (Kikare=1.770, p=0.622)
- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı normal ailelerde %37.0, dağınık ailelerde %37.9'dur.

İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme aile durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.33.9 Konut durumu

- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=2.499, p=0.479)
- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı kendi evinde oturanlarda %36.7, kira, lojman vb. de oturanlarda %39.1'dir.

İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.33.10 Göç durumu

- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı göç edenlerde %39.3, göç etmeyenlerde %36.5'tir.

İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme göç durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

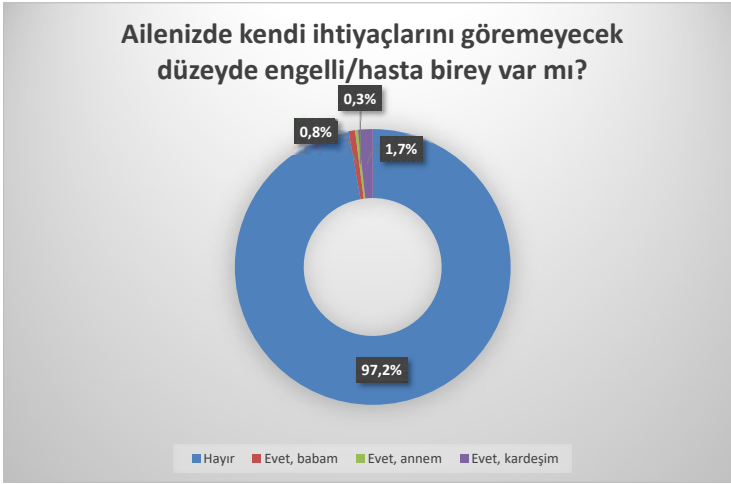
4.33.11 Okul değiştirme durumu

- İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görenlerin oranı okul değiştirmeyenlerde %36.9, okul değiştirenlerde %37.7'dir.

İnsanları suç işlemekten alıkoyan en önemli faktör olarak kanun/ceza korkusunu görmeme okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

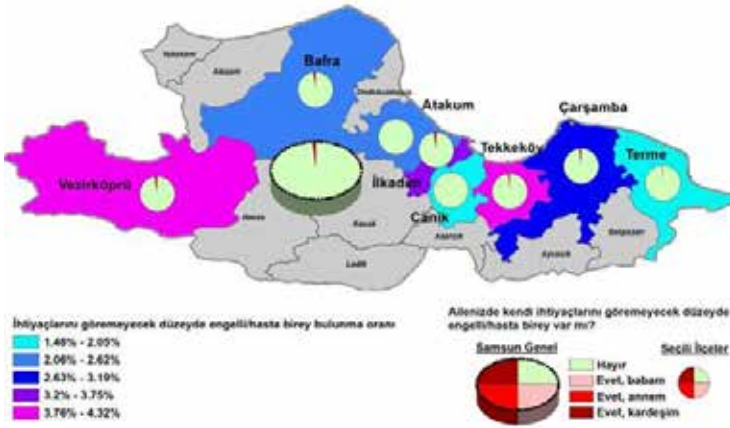
4.34 Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek engelli/hasta birey bulunma durumu

- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek engelli/hasta birey bulunanların oranı %2.8'dir.
- Annesi ihtiyaçlarını göremeyecek engelli/hasta olanların oranı %0.3'tür.
- Babası ihtiyaçlarını göremeyecek engelli/hasta olanların oranı %0.8'dir.
- Kardeşi ihtiyaçlarını göremeyecek engelli/hasta olanların oranı %1.7'dir.



4.34.1 İlçe

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerekleştirenememiştir.
- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı merkez ilçelerden Tekkeköy'de (%4.3), çeper ilçelerde ise Vezirköprü'de (%3.9) en yüksektir.



Ailede ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunması üzerinde ilçe etkisi kıkare testi ile test edilemese de ilçeler arası fark olduğu söylenemez.

4.34.2 Merkez – Çeper

- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı ilçe konumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=5.535, $p=0.137$)
- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı merkezde %3.0, çeperde %2.5'tir.

Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunması merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmaktadır.

4.34.3 Cinsiyet

- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı cinsiyete göre farklılaşmamaktadır (Kikare=2.473, $p=0.480$)
- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı erkeklerde %2.9, kadınlarda %2.7'dir.

Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunması cinsiyete göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.34.4 Kardeş sayısı

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı tek çocuklarda %1.2, çok kardeşlerde %2.9'dur.

Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunması kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılması kikare testi ile test edilemese de çok kardeşlerde ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunması daha yüksektir denilebilir.

4.34.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %2.5, anne ve babası çalışmayanlarda %5.6'dır.

Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunması ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır. Anne ve babası çalışmayanlarda ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunması daha yüksektir.

4.34.6 Gelir

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %4.0, iyi olanlarda %2.4, kötü olanlarda %4.2 ve çok kötü olanlarda %17.3'tür.

Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunması gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu çok kötü olarak belirtenlerde ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunması daha yüksektir.

4.34.7 Aile tipi

- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=2.170, p=0.538)
- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı çekirdek ailelerde %2.5, geniş ailelerde %3.2'dir.

Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunması aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.34.8 Aile durumu

- Kikare testi teorik varsayımları sağlamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı normal ailelerde %2.5, dağınık ailelerde %5.8'dir.

Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunması aile durumuna göre benzer şekilde dağılması test edilemese de dağınık ailelerde ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/ hasta birey bulunması daha yüksektir denilebilir.

4.34.9 Konut durumu

- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı konut durumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=5.644, p=0.130)
- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı kendi evinde oturanlarda %2.6, kira, lojman vb. de oturanlarda %3.6'dır.

Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunması konut durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.34.10 Göç durumu

- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı göç edenlerde %3.0, göç etmeyenlerde %2.7'dir.

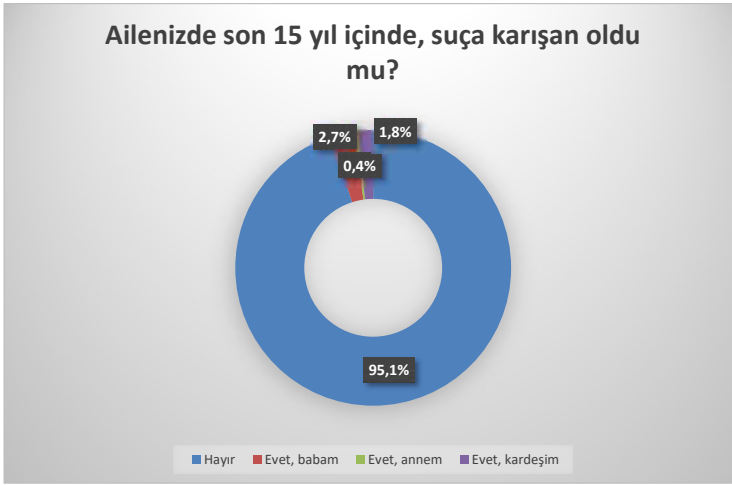
4.34.11 Okul değiştirme durumu

- Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunma oranı okul değiştirmeyenlerde %2.2, okul değiştirenlerde %3.8'dir.

Ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunması okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde ailede kendi ihtiyaçlarını göremeyecek düzeyde engelli/hasta birey bulunması daha yüksektir.

4.35 Ailede suça karışan birey bulunma durumu

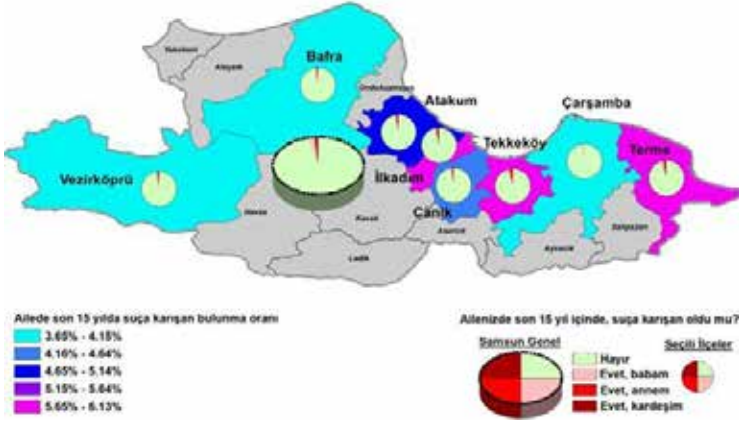
- Ailede suça karışan birey bulunmayanların oranı %95.1'dir.
- Babası suça karışanların oranı %2.7'dir.
- Kardeşi suça karışanların oranı %1.8'dir.
- Annesi suça karışanların oranı %0.4'tür.



%5 suça karışma oranı aslında düşük düzeyde gibi görülse de çocukların aileleri hakkında her gerçeği söyleyeceğini beklememek gerektiğinden genelde ortalama rakama tekabül etmektedir. Babaların suça bulaşma riski diğer aile üyelerinden her zaman yüksektir Samsun ilinde olduğu gibi.

4.35.1 İlçe

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Ailede son 15 yılda suçla karışan bulunma oranı merkez ilçelerden Tekkeköy'de (%6.1), çeper ilçelerde ise Terme'de (%6.0) en yüksektir.



Ailede son 15 yılda suçla karışan birey bulunma üzerinde ilçe etkisi kikare testi ile test edilemese de ilçeler arası fark olduğu söylenemez.

4.35.2 Merkez – Çeper

- Ailede son 15 yılda suçla karışan bulunma oranı ilçe konumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=4.780, $p=0.189$)
- Ailede son 15 yılda suçla karışan bulunma oranı merkezde %5.3, çeperde %4.5'tir.

Ailede son 15 yıl içinde suçla karışan birey bulunması merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmaktadır.

4.35.3 Cinsiyet

- Ailede son 15 yılda suçla karışan bulunma oranı erkeklerde %5.9, kadınlarda %4.2'dir.

Ailede son 15 yılda suçla karışan bulunması cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde ailede son 15 yılda suçla karışan bulunması daha yüksektir.

4.35.4 Kardeş sayısı

- Kikare testi teorik varsayımları sağlamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Ailede son 15 yılda suça karışan bulunma oranı tek çocuklarda %6.1, çok kardeşlerde %4.9'dur.

Ailede son 15 yılda suça karışan bulunması kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılması kikare testi ile test edilemese de tek çocuklarda ailede son 15 yılda suça karışan bulunması daha yüksektir.

4.35.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Ailede son 15 yılda suça karışan bulunma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %4.3, anne ve babası çalışmayanlarda %9.4'tür.

Ailede son 15 yılda suça karışan bulunması ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve babası çalışmayanlarda ailede son 15 yılda suça karışan bulunması daha yüksektir.

4.35.6 Gelir

- Ailede son 15 yılda suça karışan bulunma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %4.3, iyi olanlarda %4.2, kötü olanlarda %9.6 ve çok kötü olanlarda %26.9'dur.

Ailede son 15 yılda suça karışan bulunması gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu çok kötü olarak belirtenlerde ailede son 15 yılda suça karışan bulunması daha yüksektir.

4.35.7 Aile tipi

- Ailede son 15 yılda suça karışan bulunma oranı çekirdek ailelerde %4.5, geniş ailelerde %5.7'dir.

Ailede son 15 yılda suça karışan bulunması aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.35.8 Aile durumu

- Ailede son 15 yılda suça karışan bulunma oranı normal ailelerde %4.0, dağınık ailelerde %15.2'dir.

Ailede son 15 yılda suça karışan bulunması aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde ailede son 15 yılda suça karışan bulunması daha yüksektir.

4.35.9 Konut durumu

- Ailede son 15 yılda suça karışan bulunma oranı konut durumları arasında %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=6.594, p=0.086)
- Ailede son 15 yılda suça karışan bulunma oranı kendi evinde oturanlarda %4.4, kira, lojman vb. de oturanlarda %6.6'dır.

Ailede son 15 yılda suça karışan bulunması konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturmayanlarda ailede son 15 yılda suça karışan bulunması daha yüksektir.

4.35.10 Göç durumu

- Ailede son 15 yılda suça karışan bulunma oranı ilçe konumları arasında farklılaşmamaktadır (Kikare=5.480, p=0.140)
- Ailede son 15 yılda suça karışan bulunma oranı göç edenlerde %5.7, göç etmeyenlerde %4.5'tir.

Ailede son 15 yılda suça karışan bulunması göç durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

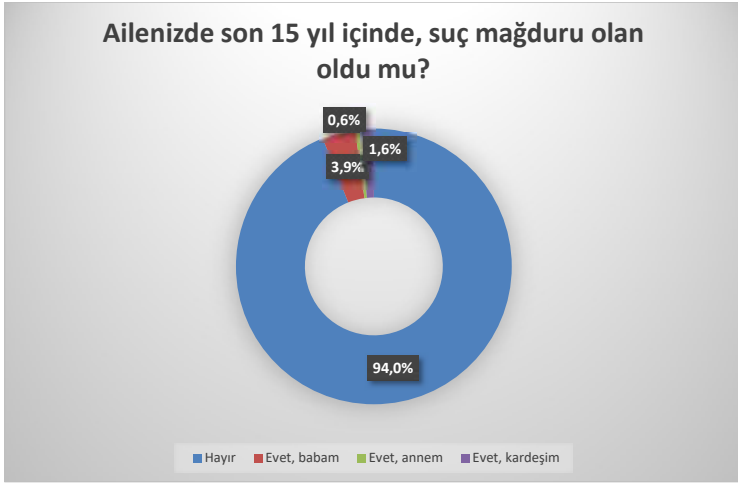
4.35.11 Okul değiştirme durumu

- Ailede son 15 yılda suça karışan bulunma oranı okul değiştirenlerde %4.2, okul değiştirenlerde %6.1'dir.

Ailede son 15 yılda suça karışan bulunması okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde ailede son 15 yılda suça karışan bulunması daha yüksektir.

4.36 Ailede suç mağduru bulunma durumu

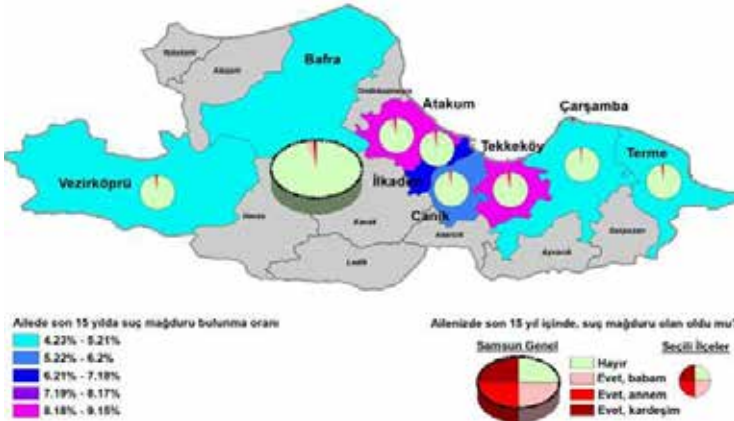
- Ailede suç mağduru birey bulunmayanların oranı %94.0'tür.
- Babası suç mağduru olanların oranı %3.9'dur.
- Kardeşi suç mağduru olanların oranı %1.6'dır.
- Annesi suç mağduru olanların oranı %0.6'dır.



Suçta bulaşmak gibi suç mağduru olmak da benzer rakamlarda olması beklenen bir durumdur.

4.36.1 İlçe

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%9.2), çeper ilçelerde ise Bafra'da (%4.5) en yüksektir.



Ailede son 15 yılda suç mağduru birey bulunma üzerinde ilçe etkisi kikare testi ile test edilemese de ilçeler arası fark olduğu söylenemez.

4.36.2 Merkez – Çeper

- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=16.354, p=0.001)
- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı merkezde %7.3, çeperde %4.3'tür.

Ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

4.36.3 Cinsiyet

- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı cinsiyete göre farklılaşmamaktadır (Kikare=4.458, p=0.216)
- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı erkeklerde %6.9, kadınlarda %5.4'tür.

Ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması cinsiyete göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.36.4 Kardeş sayısı

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı tek çocuklarda %8.2, çok kardeşlerde %5.9'dur.

Ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılması kikare testi ile test edilemese de tek çocuklarda ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

4.36.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=14.824, p=0.002)
- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %5.6, anne ve babası çalışmayanlarda %9.4'tür.

Ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve babası çalışmayanlarda ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

4.36.6 Gelir

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %4.3, iyi olanlarda %5.3, kötü olanlarda %12.0 ve çok kötü olanlarda %30.2'dir.

Ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu kötü olarak belirtenlerde ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

4.36.7 Aile tipi

- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=0.584, p=0.900)
- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı çekirdek ailelerde %5.9, geniş ailelerde %5.7'dir.

Ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.36.8 Aile durumu

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı normal ailelerde %5.4, dağınık ailelerde %13.4'tür.

Ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması aile durumuna göre benzer şekilde dağılması kikare testi ile test edilemese de dağınık ailelerde ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

4.36.9 Konut durumu

- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı konut durumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=14.545, p=0.002)
- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı kendi evinde oturanlarda %5.2, kira, lojman vb. de oturanlarda %8.8'dir.

Ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturmayanlarda ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

4.36.10 Göç durumu

- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı göç edenlerde %9.4, göç etmeyenlerde %4.7'dir.

Ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

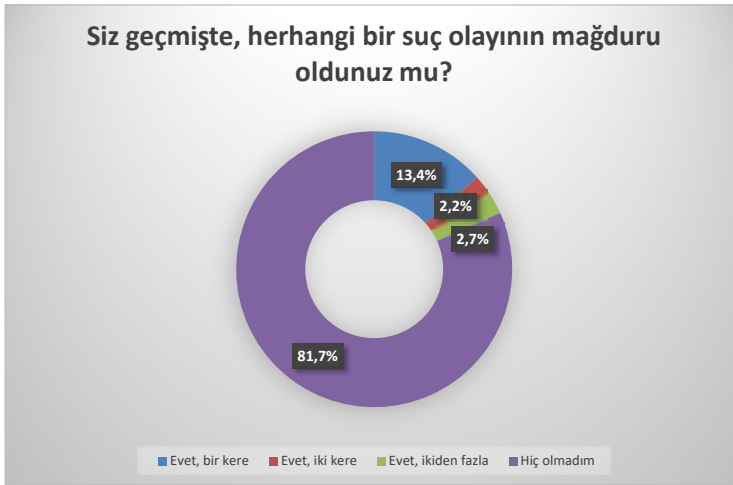
4.36.11 Okul değiştirme durumu

- Ailede son 15 yılda suç mağduru bulunma oranı okul değiştirmeyenlerde %4.3, okul değiştirenlerde %8.5'tir.

Ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

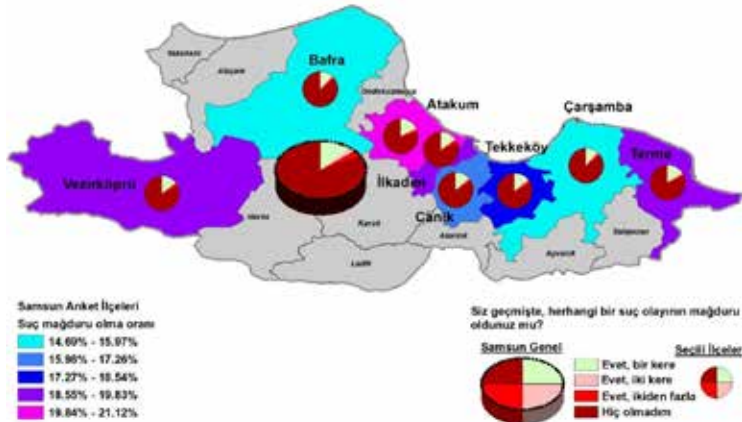
4.37 Suç mağduru olma durumu

- Suç mağduru olanların oranı %18.3'tür.
- Çoklu sayıda suç mağduru olanların oranı %4.9'dur.



4.37.1 İlçe

- Suç mağduru olma oranı ilçeler arasında farklılaşmamaktadır (Ki-kare=24.498, p=0.270)
- Suç mağduru olma oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%21.1), çeper ilçelerde ise Terme ile Vezirköprü'de (%18.6) en yüksektir.



Son 15 yılda suç mağduru olma ilçeler arasında farklı dağılım göstermemektedir.

4.37.2 Merkez – Çeper

- Suç mağduru olma oranı ilçe konumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=5.819, p=0.121)
- Suç mağduru olma oranı merkezde %19.5, çeperde %16.8'dir.

Suç mağduru olma merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmaktadır.

4.37.3 Cinsiyet

- Suç mağduru olma oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=88.709, p=0.000)
- Suç mağduru olma oranı erkeklerde %24.6, kadınlarda %13.1'dir.

Suç mağduru olma cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

4.37.4 Kardeş sayısı

- Kikare testi teorik varsayımları sağlanamadığından gerçekleştirilememiştir.
- Suç mağduru olma oranı tek çocuklarda %18.2, çok kardeşlerde %18.3'tür.

Suç mağduru olma kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılması kikare testi ile test edilemese de. Tek çocuk ve çok kardeşlerde ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunmasının benzer olduğu söylenebilir.

4.37.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Suç mağduru olma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=14.434, p=0.002)
- Suç mağduru olma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %17.6, anne ve babası çalışmayanlarda %23.9'dur.

Suç mağduru olma ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve babası çalışmayanlarda ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

4.37.6 Gelir

- Suç mağduru olma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %25.6, iyi olanlarda %16.5, kötü olanlarda %26.7 ve çok kötü olanlarda %47.2'dir.

Suç mağduru olma gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu kötü olarak belirtenlerde ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

4.37.7 Aile tipi

- Suç mağduru olma oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=3.449, p=0.327)
- Suç mağduru olma oranı çekirdek ailelerde %17.6, geniş ailelerde %20.1'dir.

Suç mağduru olma aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.37.8 Aile durumu

- Suç mağduru olma oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=40.180, p=0.000)
- Suç mağduru olma oranı normal ailelerde %17.2, dağınık ailelerde %30.2'dir.

Suç mağduru olma aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

4.37.9 Konut durumu

- Suç mağduru olma oranı konut durumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=11.614, p=0.009)
- Suç mağduru olma oranı kendi evinde oturanlarda %17.5, kira, lojman vb. de oturanlarda %20.6'dır.

Suç mağduru olma konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturmayanlarda ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

4.37.10 Göç durumu

- Suç mağduru olma oranı ilçe konumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=34.280, p=0.000)
- Suç mağduru olma oranı göç etmeyenlerde %24.0, göç edenlerde %16.0'dır.

Suç mağduru olma göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

4.37.11 Okul değiştirme durumu

- Suç mağduru olma oranı okul değiştirme durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=13.991, p=0.003)
- Suç mağduru olma oranı okul değiştirmeyenlerde %16.7, okul değiştirenlerde %20.6'dır.

Suç mağduru olma okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde ailede son 15 yılda suç mağduru olan birey bulunması daha yüksektir.

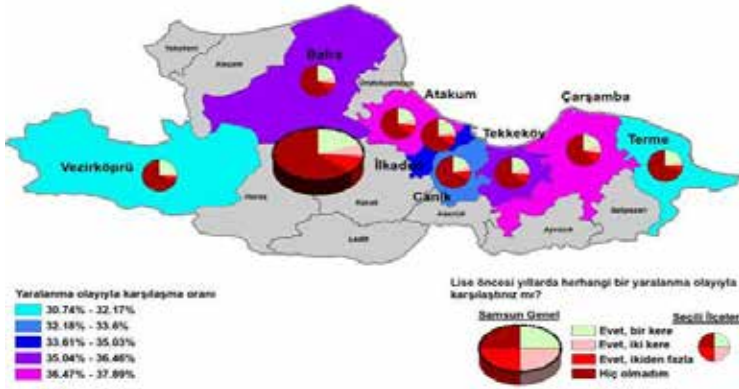
4.38 Yaralanma olayıyla karşılaşma durumu

- Yaralanma olayıyla karşılaşanların oranı %34.7'dir.
- Yaralanma olayıyla birden fazla kere karşılaşanların oranı %14.6'dır.



4.38.1 İlçe

- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%37.5), çeper ilçelerde ise Çarşamba'da (%38.9) en yüksektir.



Yaralanma olayıyla karşılaşma ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Yaralanma olayıyla karşılaşma sırasıyla çeper ilçelerden Çarşamba ile merkez ilçelerden Atakum ve Tekkeköy'de diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.38.2 Merkez – Çeper

- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=15.925, $p=0.001$)
- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı merkezde %35.6, çeperde %33.6'dır.

Yaralanma olayıyla karşılaşma merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde yaralanma olayıyla karşılaşma daha yüksektir.

4.38.3 Cinsiyet

- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=68.155, $p=0.000$)
- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı erkeklerde 41.0, kadınlarda %29.6'dır.

Yaralanma olayıyla karşılaşma cinsiyete göre benzer şekilde dağılmaktadır. Erkeklerde yaralanma olayıyla karşılaşma daha yüksektir.

4.38.4 Kardeş sayısı

- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır (Kikare=0.401, p=0.940)
- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı tek çocuklarda %36.3, çok kardeşlerde %34.5'tir.

Yaralanma olayıyla karşılaşma kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.38.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=5.814, p=0.121)
- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %34.1, anne ve babası çalışmayanlarda %38.2'dir.

Yaralanma olayıyla karşılaşma ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.38.6 Gelir

- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=34.402, p=0.000)
- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %40.0, iyi olanlarda %33.3, kötü olanlarda %42.0 ve çok kötü olanlarda %57.4'tür.

Yaralanma olayıyla karşılaşma gelire göre benzer şekilde dağılmaktadır. Gelir durumunu kötü olarak belirtenlerde yaralanma olayıyla karşılaşma daha yüksektir.

4.38.7 Aile tipi

- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı aile tipine göre %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=7.955, p=0.047)
- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı çekirdek ailelerde %33.7, geniş ailelerde %38.0'dir.

Yaralanma olayıyla karşılaşma aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır. Genişailelerde yaralanma olayıyla karşılaşma daha yüksektir.

4.38.8 Aile durumu

- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı normal ailelerde %33.8, dağınık ailelerde %42.8'dir.

Yaralanma olayıyla karşılaşma aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde yaralanma olayıyla karşılaşma daha yüksektir.

4.38.9 Konut durumu

- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı kendi evinde oturanlarda %33.6, kira, lojman vb. de oturanlarda %38.7'dir.

Yaralanma olayıyla karşılaşma konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturmayanlarda yaralanma olayıyla karşılaşma daha yüksektir.

4.38.10 Göç durumu

- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı ilçe konumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=17.611, p=0.001)
- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı göç edenlerde %39.8, göç etmeyenlerde %32.7'dir.

Yaralanma olayıyla karşılaşma göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde yaralanma olayıyla karşılaşma daha yüksektir.

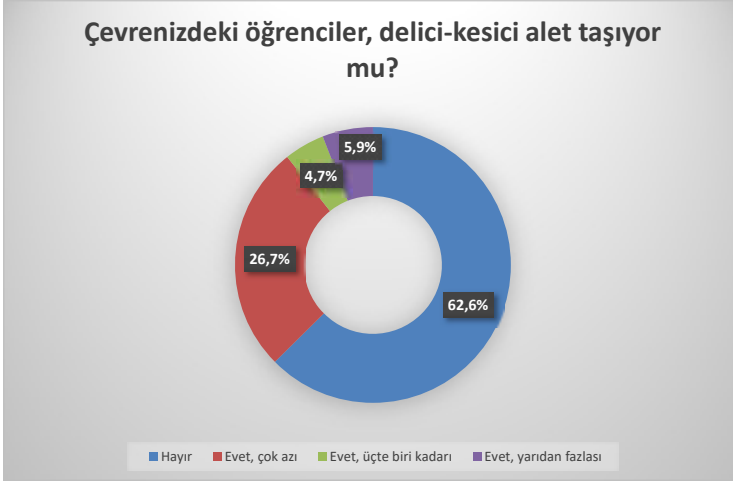
4.38.11 Okul değiştirme durumu

- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı okul değiştirme durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=18.647, p=0.000)
- Yaralanma olayıyla karşılaşma oranı okul değiştirmeyenlerde %32.1, okul değiştirenlerde %38.2'dir.

Yaralanma olayıyla karşılaşma okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde yaralanma olayıyla karşılaşma daha yüksektir.

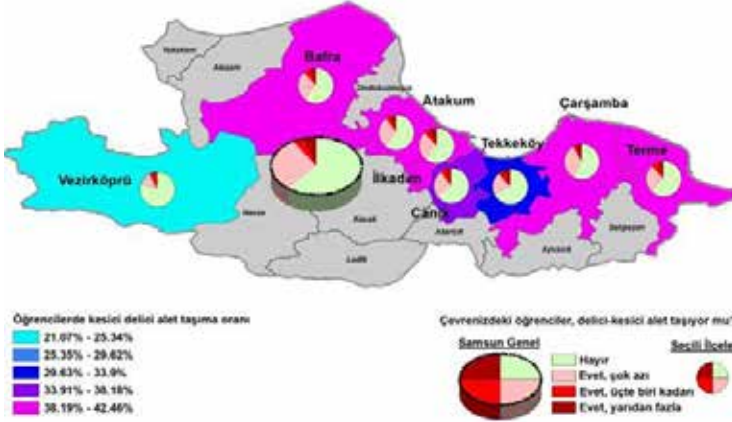
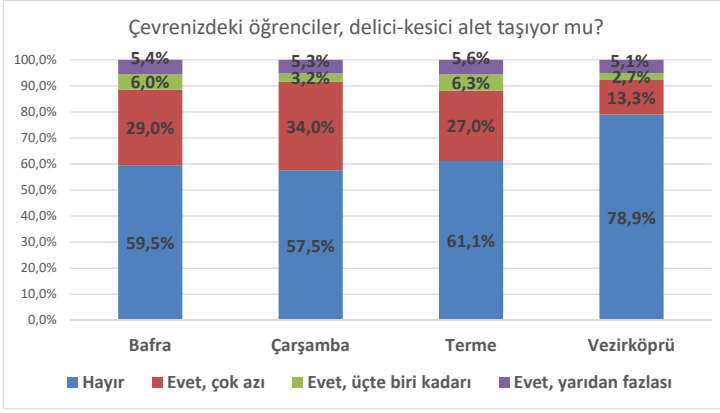
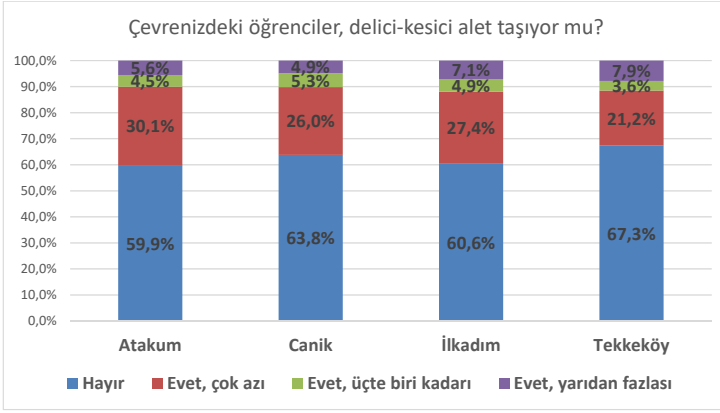
4.39 Öğrencilerde kesici delici alet taşıma durumu

- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşımayanların oranı %62.6'dır.
- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıyanların oranı %37.4'tür.
- Çevresindeki öğrencilerin yarıdan fazlası kesici delici alet taşıyanların oranı %5.9'dur.



4.39.1 İlçe

- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=76.768, $p=0.000$)
- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı merkez ilçelerden Atakum'da (%40.1), çeper ilçelerde ise Çarşamba'da (%42.5) en yüksektir.



Öğrencilerde kesici-delici alet taşıma ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Öğrencilerde kesici-delici alet taşıma sırasıyla çeper ilçelerden Çarşamba ve Bafra ile merkez ilçelerden Atakum'da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.39.2 Merkez – Çeper

- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı merkezde %38.2, çeperde %35.6'dır.

Öğrencilerin, delici-kesici alet taşınması merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmaktadır.

4.39.3 Cinsiyet

- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı erkeklerde %45.5, kadınlarda %30.8'dir.

Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma cinsiyete göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Erkeklerde çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma daha yüksektir.

4.39.4 Kardeş sayısı

- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı tek çocuklarda %40.0, çok kardeşlerde %37.2'dir.

Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.39.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre %90 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=6.851, p=0.077)
- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %37.6, anne ve babası çalışmayanlarda %35.5'tir.

Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Anne ve/veya babası çalışanlarda çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma daha yüksektir.

4.39.6 Gelir

- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=69.777, p=0.000)

- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %37.2, iyi olanlarda %36.2, kötü olanlarda %48.1 ve çok kötü olanlarda %63.0'tür.

Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir durumunu kötü olarak belirtenlerde çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma daha yüksektir.

4.39.7 Aile tipi

- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı aile tipine göre farklılaşmamaktadır (Kikare=4.063, p=0.255)
- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı çekirdek ailelerde %37.3, geniş ailelerde %37.2'dir.

Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.39.8 Aile durumu

- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=12.289, p=0.006)
- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı normal ailelerde %37.0, dağınık ailelerde %43.8'dir.

Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma daha yüksektir.

4.39.9 Konut durumu

- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı konut durumları arasında %95 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=9.050, p=0.029)
- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı kendi evinde oturanlarda %36.3, kira, lojman vb. de oturanlarda %41.0'dir.

Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturmayanlarda çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma daha yüksektir.

4.39.10 Göç durumu

- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı ilçe konumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=11.755, p=0.008)
- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı göç edenlerde %41.5, göç etmeyenlerde %35.9'dur.

Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma daha yüksektir.

4.39.11 Okul değiştirme durumu

- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı okul değiştirme durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=20.978, p=0.000)
- Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma oranı okul değiştirmeyenlerde %34.5, okul değiştirenlerde %41.3'tür.

Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıma daha yüksektir.

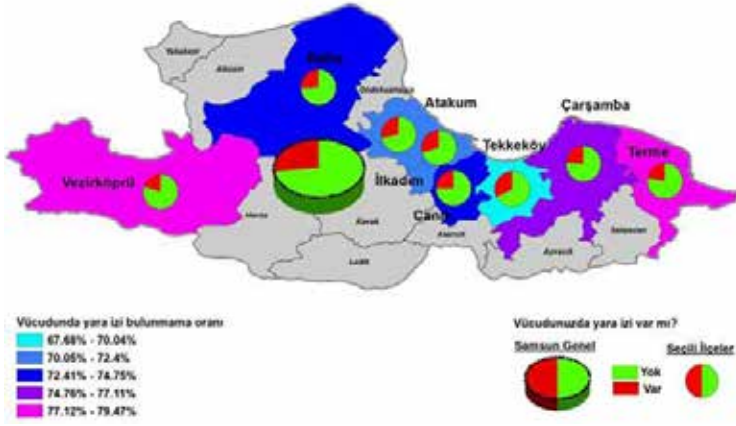
4.40 Vücutta yara izi bulunma durumu

- Vücutunda yara izi bulunanların oranı %26.4'tür.



4.40.1 İlçe

- Vücudunda yara izi bulunma oranı ilçeler arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=21.627, p=0.003)
- Vücudunda yara izi bulunma oranı merkez ilçelerden Tekkeköy'de (%32.3), çeper ilçelerde ise Bafra'da (%25.9) en yüksektir.



Öğrencilerin vücudunda yara izi bulunması ilçeler arasında farklı dağılım göstermektedir. Öğrencilerin vücudunda yara izi bulunması sırasıyla merkez ilçelerden Tekkeköy, İlkadım ve Atakum'da diğer ilçelere göre daha yüksektir. Bu üç ilçede öncelikli olarak bu konu üzerinde durulmalıdır.

4.40.2 Merkez – Çeper

- Vücudunda yara izi bulunma oranı ilçe konumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=14.945, p=0.000)
- Vücudunda yara izi bulunma oranı merkezde %28.8, çeperde %23.3'tür.

Vücudunda yara izi bulunma merkezde yer alan ilçelerle çeperde yer alan ilçelerde benzer şekilde dağılmamaktadır. Merkez ilçelerde vücudunda yara izi bulunma daha yüksektir.

4.40.3 Cinsiyet

- Vücutunda yara izi bulunma oranı cinsiyete göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=25.084, p=0.000)
- Vücutunda yara izi bulunma oranı erkeklerde %30.3, kadınlarda %23.2'dir.

Vücutunda yara izi bulunma cinsiyete göre benzer şekilde dağılmaktadır. Erkeklerde vücutunda yara izi bulunma daha yüksektir.

4.40.4 Kardeş sayısı

- Vücutunda yara izi bulunma oranı kardeş sayısına göre farklılaşmamaktadır (Kikare=0.013, p=0.909)
- Vücutunda yara izi bulunma oranı tek çocuklarda %26.0, çok kardeşlerde %26.4'tür.

Vücutunda yara izi bulunma kardeş sayısına göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.40.5 Ebeveyn çalışma durumu

- Vücutunda yara izi bulunma oranı ebeveyn çalışma durumuna göre farklılaşmamaktadır (Kikare=0.411, p=0.521)
- Vücutunda yara izi bulunma oranı anne ve veya babası çalışanlarda %26.3, anne ve babası çalışmayanlarda %27.8'dir.

Vücutunda yara izi bulunma ebeveynlerin çalışma durumuna göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.40.6 Gelir

- Vücutunda yara izi bulunma oranı gelire göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=48.447, p=0.000)
- Vücutunda yara izi bulunma oranı gelir düzeyi çok iyi olanlarda %27.8, iyi olanlarda %24.7, kötü olanlarda %39.2 ve çok kötü olanlarda %52.7'dir.

Vücutunda yara izi bulunma gelire göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Gelir düzeyini kötü olarak belirtenlerde vücutunda yara izi bulunma daha yüksektir.

4.40.7 Aile tipi

- Vücutunda yara izi bulunma oranı aile tipine göre farklılaşmaktadır (Kikare=0.043, p=0.835)
- Vücutunda yara izi bulunma oranı çekirdek ailelerde %26.2, geniş ailelerde %26.6'dır.

Vücutunda yara izi bulunma aile tipine göre benzer şekilde dağılmaktadır.

4.40.8 Aile durumu

- Vücutunda yara izi bulunma oranı aile durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=18.667, p=0.000)
- Vücutunda yara izi bulunma oranı normal ailelerde %25.4, dağınık ailelerde %36.9'dur.

Vücutunda yara izi bulunma aile durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Dağınık ailelerde vücutunda yara izi bulunma daha yüksektir.

4.40.9 Konut durumu

- Vücutunda yara izi bulunma oranı konut durumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=8.763, p=0.003)
- Vücutunda yara izi bulunma oranı kendi evinde oturanlarda %25.2, kira, lojman vb. de oturanlarda %30.3'tür.

Vücutunda yara izi bulunma konut durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Kendi evinde oturmayanlarda vücutunda yara izi bulunma daha yüksektir.

4.40.10 Göç durumu

- Vücutunda yara izi bulunma oranı ilçe konumları arasında %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=26.405, p=0.000)
- Vücutunda yara izi bulunma oranı göç edenlerde %32.3, göç etmeyenlerde %24.1'dir.

Vücutunda yara izi bulunma göç durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Göç edenlerde vücutunda yara izi bulunma daha yüksektir.

4.40.11 Okul değiştirme durumu

- Vucudunda yara izi bulunma oranı okul değiştirme durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=31.688, p=0.000)
- Vucudunda yara izi bulunma oranı okul değiştirmeyenlerde %23.1, okul değiştirenlerde %31.2'dir.

Vucudunda yara izi bulunma okul değiştirme durumuna göre benzer şekilde dağılmamaktadır. Okul değiştirenlerde vucudunda yara izi bulunma daha yüksektir.

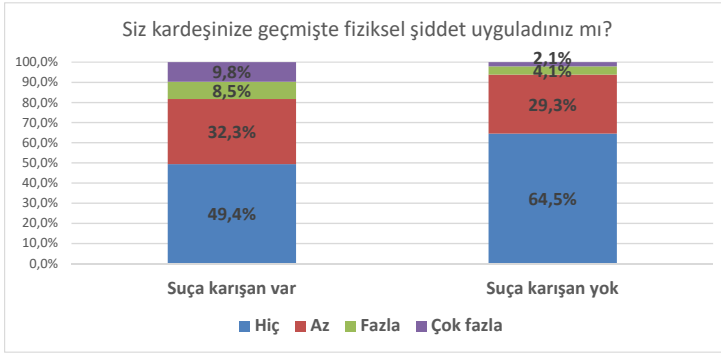
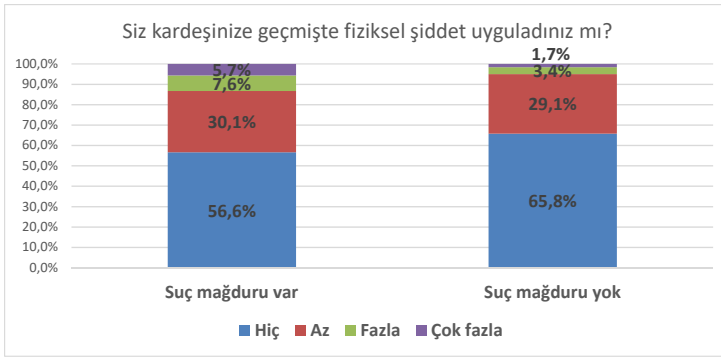
4.41 ğrencilerde yara izi bulunma durumu

- ğrencilerin %72.9'unda yara izi bulunmamaktadır.
- ğrencilerin %3.0'nde dvme, %8.4'nde jilet izi, %20.5'inde derin yara izi mevcuttur.

4.42 Ailede Sulu - Su Mağduru Bulunmasına Gre Eğilim Analizi

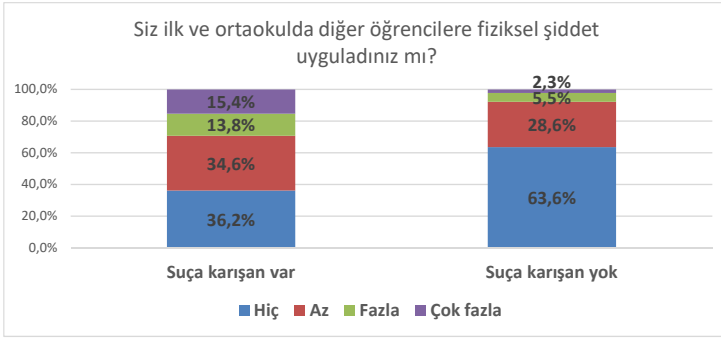
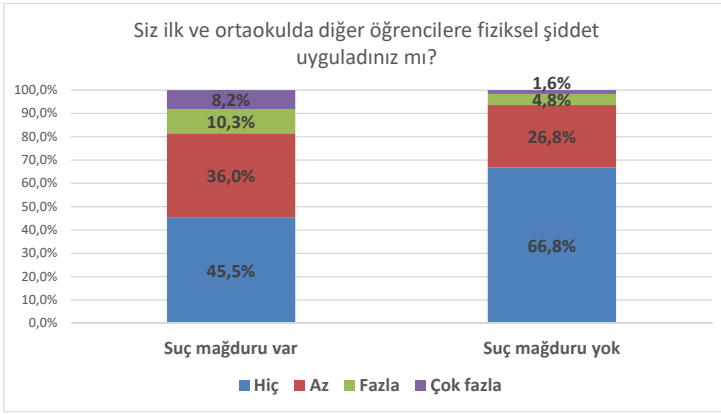
4.42.1 Kardeşe fiziksel şiddet uygulama

- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare=69.163 , p=0.000).
- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %43.4, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %34.2'dir.
- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı ailede suça karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 49.302, p=0.000).
- Kardeşe fiziksel şiddet uygulama oranı ailesinde suça karışan bulunanlarda %50.6, ailesinde suça karışan bulunmayanlarda %35.5'tir.



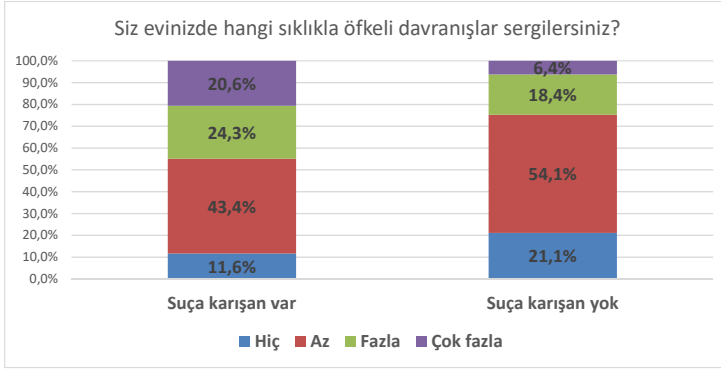
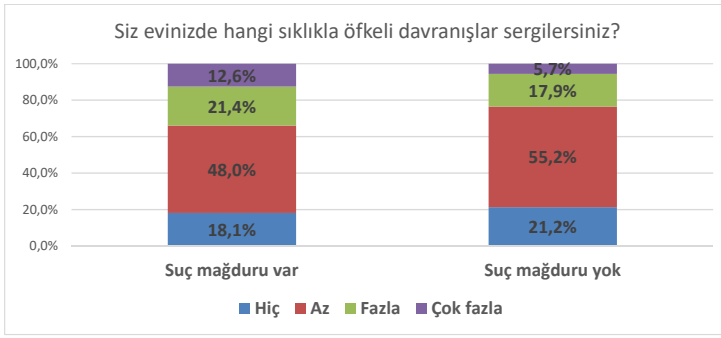
Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama

- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 193.280, p=0.000).
- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %54.5, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %33.2'dir.
- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı ailede suçta karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 147.379, p=0.000).
- Diğer öğrencilere fiziksel şiddet uygulama oranı ailesinde suçta karışan bulunanlarda %63.8, ailesinde suçta karışan bulunmayanlarda %36.4'tür.



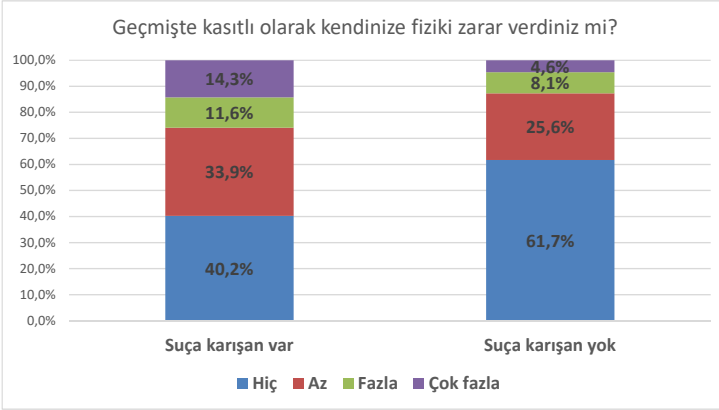
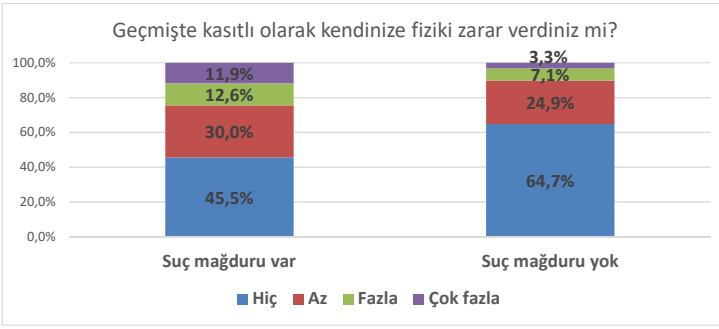
4.42.2 Evde öfkeli davranışlar sergileme

- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 57.758, p=0.000).
- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %81.9, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %78.8'dir.
- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı ailede suçta karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 66.902, p=0.000).
- Evde öfkeli davranışlar sergileme oranı ailesinde suçta karışan bulunanlarda %88.4, ailesinde suçta karışan bulunmayanlarda %78.9'dur.



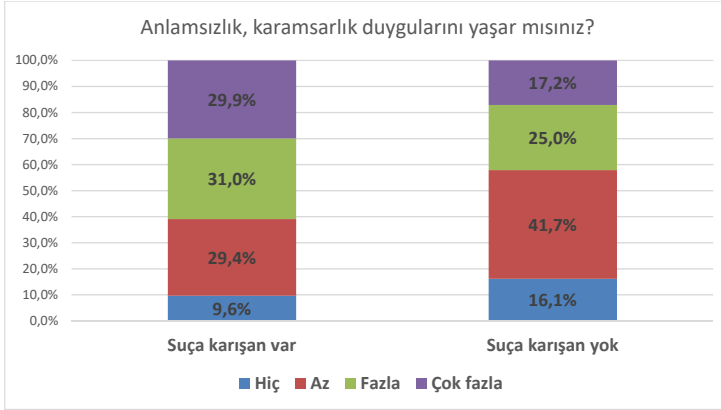
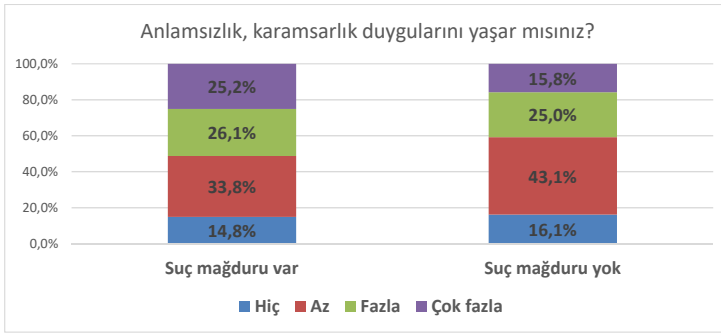
4.42.3 Kasıtlı olarak kendine zarar verme

- Kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 166.761, p=0.000).
- Kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %54,5, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %35,3'tür.
- Kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı ailede suça karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 53.933, p=0.000).
- Kasıtlı olarak kendine zarar verme oranı ailesinde suça karışan bulunanlarda %59,8, ailesinde suça karışan bulunmayanlarda %38,3'tür.



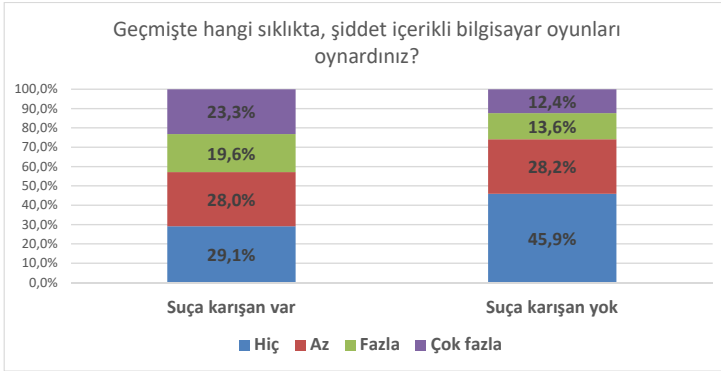
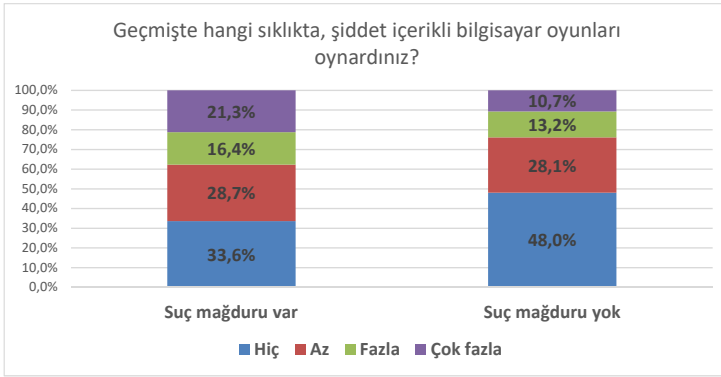
4.42.4 Anlamsızlık kararsızlık duyguları yaşama

- Anlamsızlık kararsızlık duyguları yaşama oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 46.892, p=0.000).
- Anlamsızlık kararsızlık duyguları yaşama oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %85.2, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %83.9'dur.
- Anlamsızlık kararsızlık duyguları yaşama oranı ailede suça karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 30.204, p=0.000).
- Anlamsızlık kararsızlık duyguları yaşama oranı ailesinde suça karışan bulunanlarda %90.4, ailesinde suça karışan bulunmayanlarda %83.9'dur.



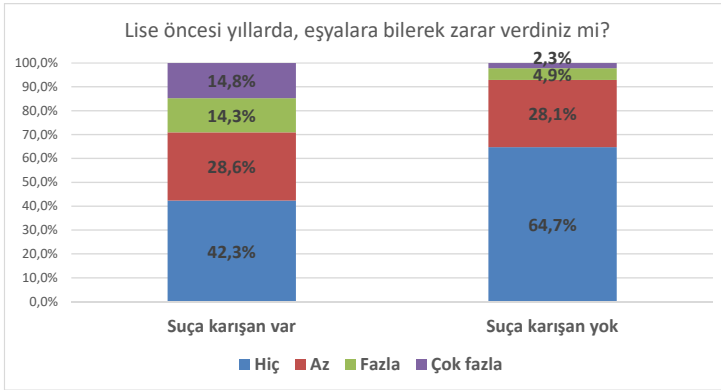
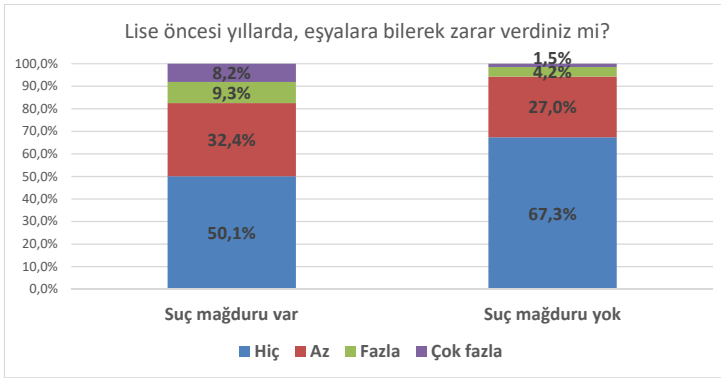
4.42.5 Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama

- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 92.141, p=0.000).
- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %66.4, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %52.0'dir.
- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı ailede suçta karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 32.539, p=0.000).
- Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynama oranı ailesinde suçta karışan bulunanlarda %70.9, ailesinde suçta karışan bulunmayanlarda %54.1'dir.



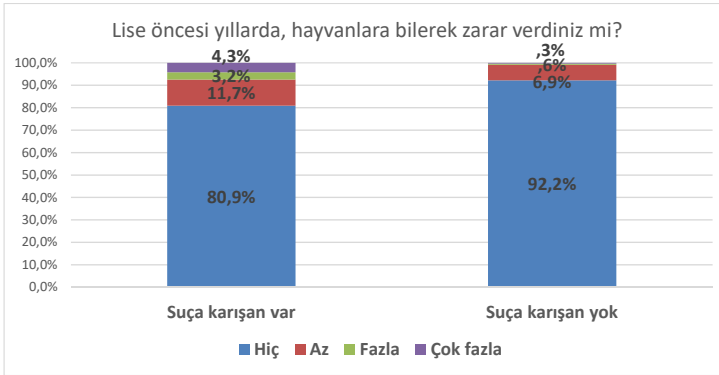
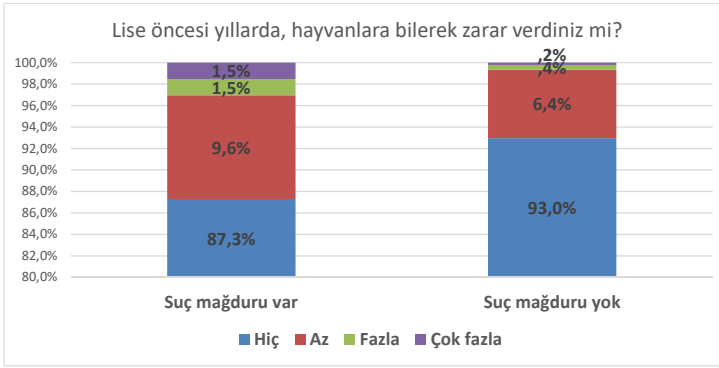
4.42.6 Eşyalara bilerek zarar verme

- Eşyalara bilerek zarar verme oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 168.645, p=0.000).
- Eşyalara bilerek zarar verme oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %49,9, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %32,7'dir.
- Eşyalara bilerek zarar verme oranı ailede suça karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 142.056, p=0.000).
- Eşyalara bilerek zarar verme oranı ailesinde suça karışan bulunanlarda %57,7, ailesinde suça karışan bulunmayanlarda %35,3'tür.



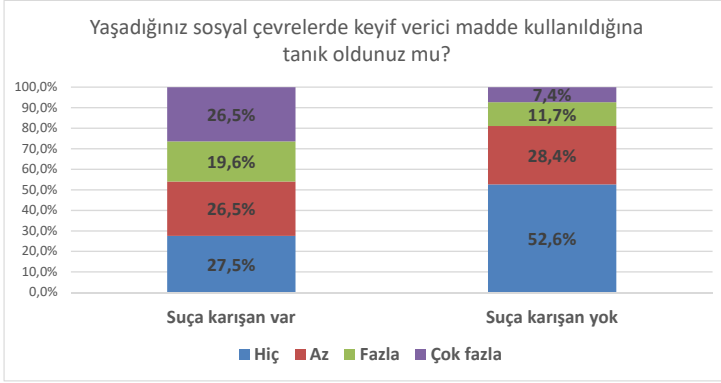
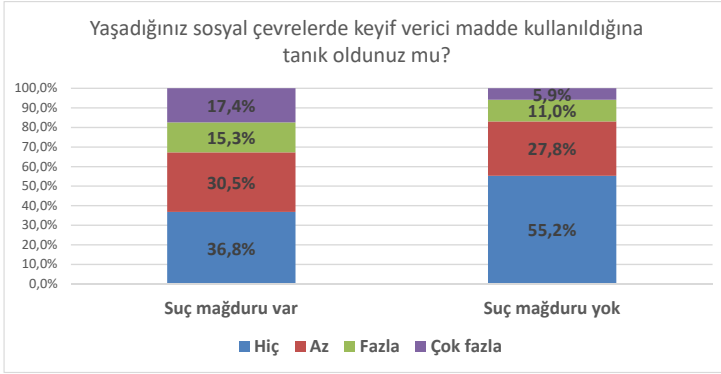
4.42.7 Hayvanlara bilerek zarar verme

- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 45.695, p=0.000).
- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %12.7, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %7.0'dir.
- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı ailede suçta karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 78.290, p=0.000).
- Hayvanlara bilerek zarar verme oranı ailesinde suçta karışan bulunanlarda %19.1, ailesinde suçta karışan bulunmayanlarda %7.8'dir.



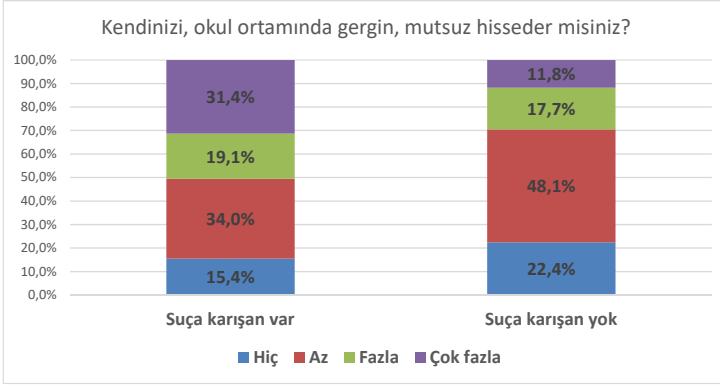
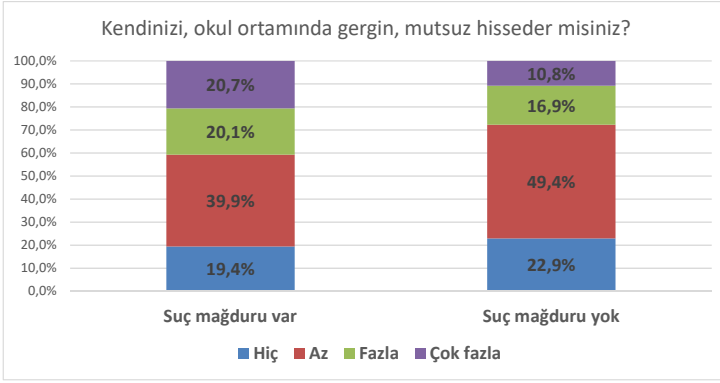
4.42.8 Sosyal çevrede keyif verici madde kullanımı

- Sosyal çevrede keyif verici madde kullanım oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 159.047, p=0.000).
- Sosyal çevrede keyif verici madde kullanım oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %63.2, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %44.8'dir.
- Sosyal çevrede keyif verici madde kullanım oranı ailede suçta karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 110.605, p=0.000).
- Sosyal çevrede keyif verici madde kullanım oranı ailesinde suçta karışan bulunanlarda %72.5, ailesinde suçta karışan bulunmayanlarda %47.4'tür.



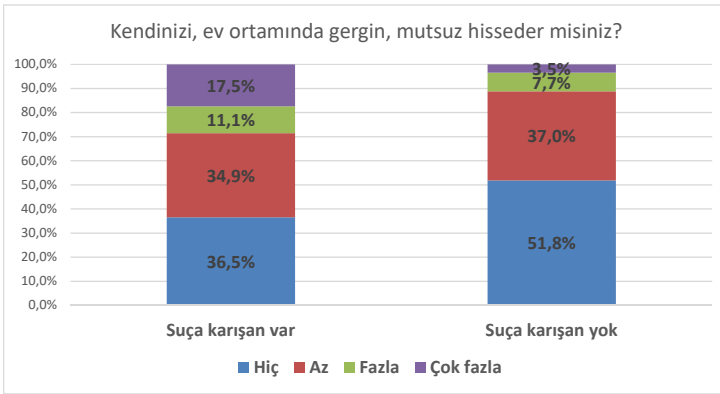
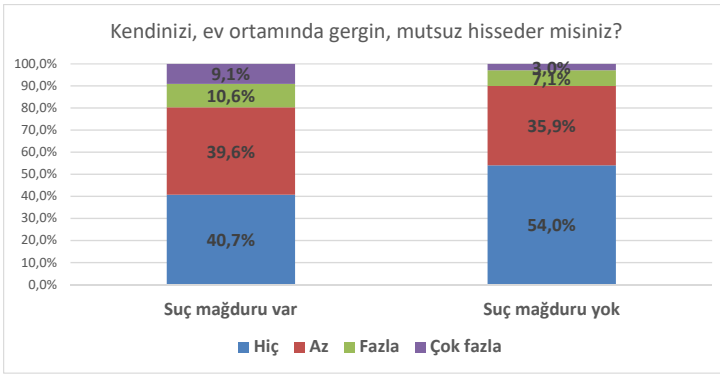
4.42.9 Okul ortamında gergin, mutsuz hissetme

- Okul ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 69.600, p=0.000).
- Okul ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %80.6, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %77.1'dir.
- Okul ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı ailede suçta karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 64.989, p=0.000).
- Okul ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı ailesinde suçta karışan bulunanlarda %84.6, ailesinde suçta karışan bulunmayanlarda %77.6'dır.



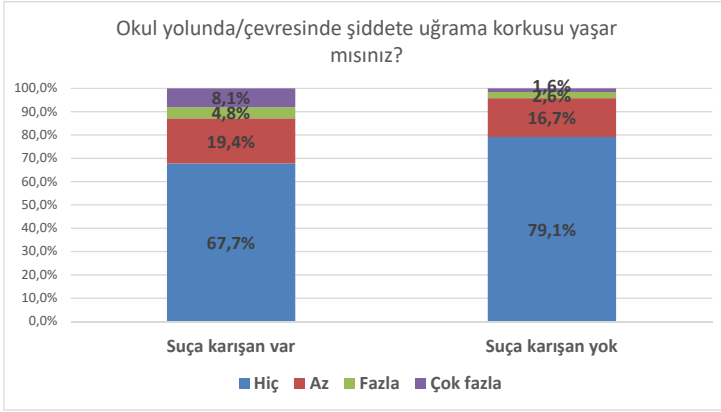
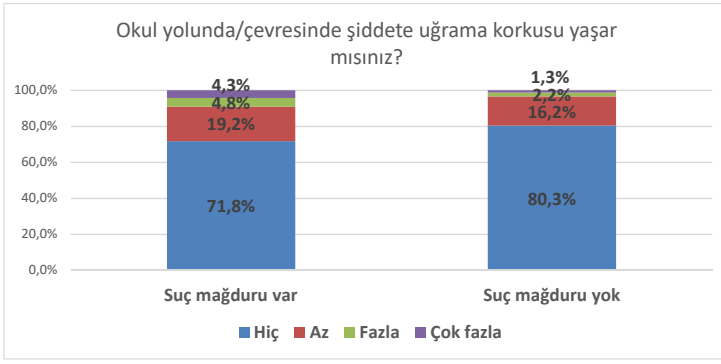
4.42.10 Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme

- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 93.711, p=0.000).
- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %59.3, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %46.0'dır.
- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı ailede suçta karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 94.105, p=0.000).
- Ev ortamında gergin, mutsuz hissetme oranı ailesinde suçta karışan bulunanlarda %63.5, ailesinde suçta karışan bulunmayanlarda %48.2'dir.



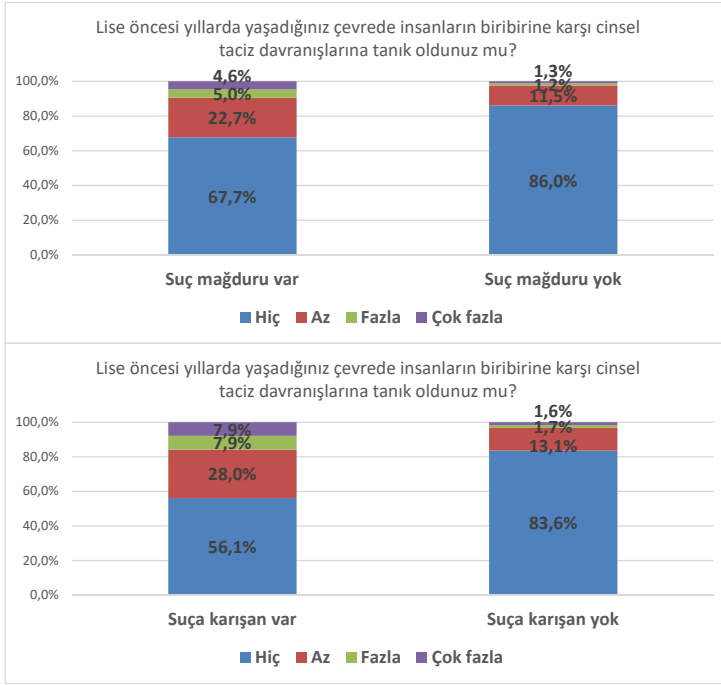
4.42.11 Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu yaşama

- Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu yaşama oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 56.392, p=0.000).
- Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu yaşama oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %28.2, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %19.7'dir.
- Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu yaşama oranı ailede suça karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 44.707, p=0.000).
- Okul yolunda/çevresinde şiddete uğrama korkusu yaşama ailesinde suça karışan bulunanlarda %32.3, ailesinde suça karışan bulunmayanlarda %20.9'dur.



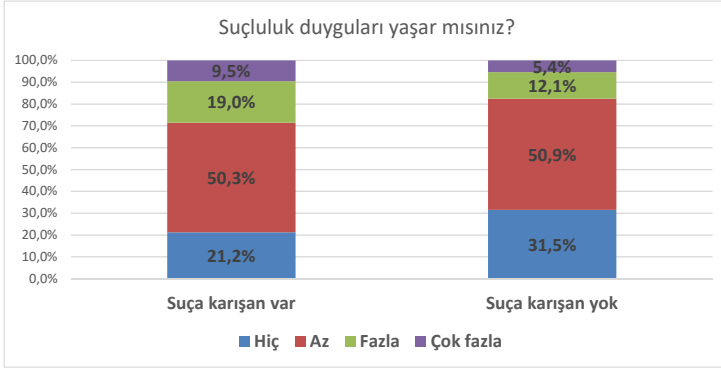
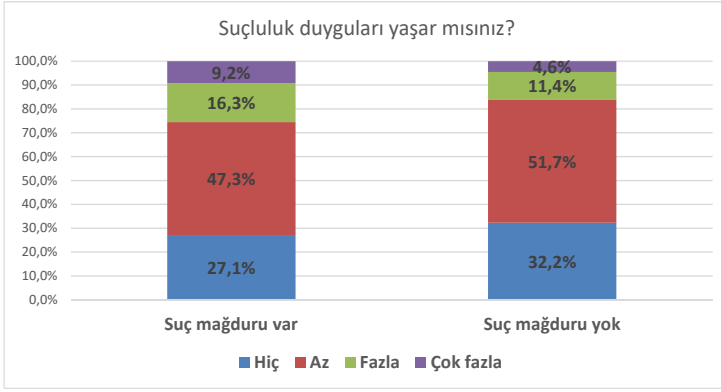
4.42.12 Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma

- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 169.189, p=0.000).
- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %32.3, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %14.0'tür.
- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı ailede suçta karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 117.878, p=0.000).
- Yaşanılan çevrede insanların birbirine karşı cinsel taciz davranışlarına tanık olma oranı ailesinde suçta karışan bulunanlarda %43.9, ailesinde suçta karışan bulunmayanlarda %16.4'tür.



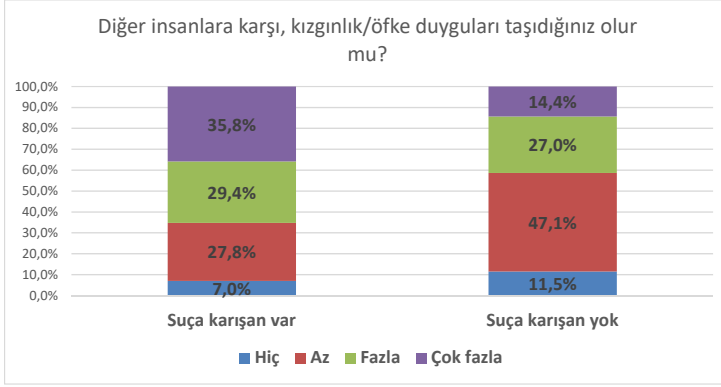
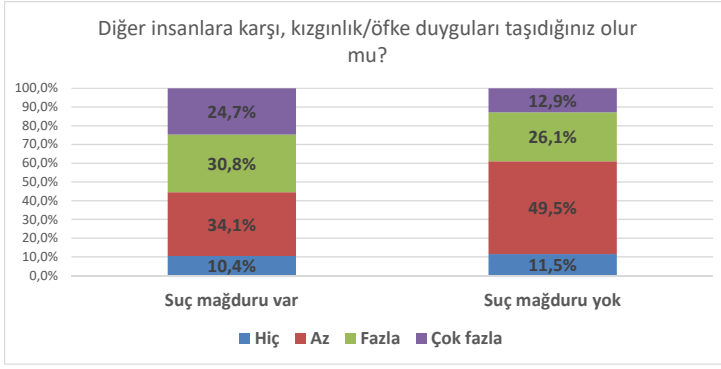
4.42.13 Suçluluk duyguları yaşama

- Suçluluk duyguları yaşama oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 45.859, $p=0.000$).
- Suçluluk duyguları yaşama oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %72.9, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %67.8'dir.
- Suçluluk duyguları yaşama oranı ailede suçta karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 18.532, $p=0.000$).
- Suçluluk duyguları yaşama oranı ailesinde suçta karışan bulunanlarda %78.8, ailesinde suçta karışan bulunmayanlarda %68.5'tir.



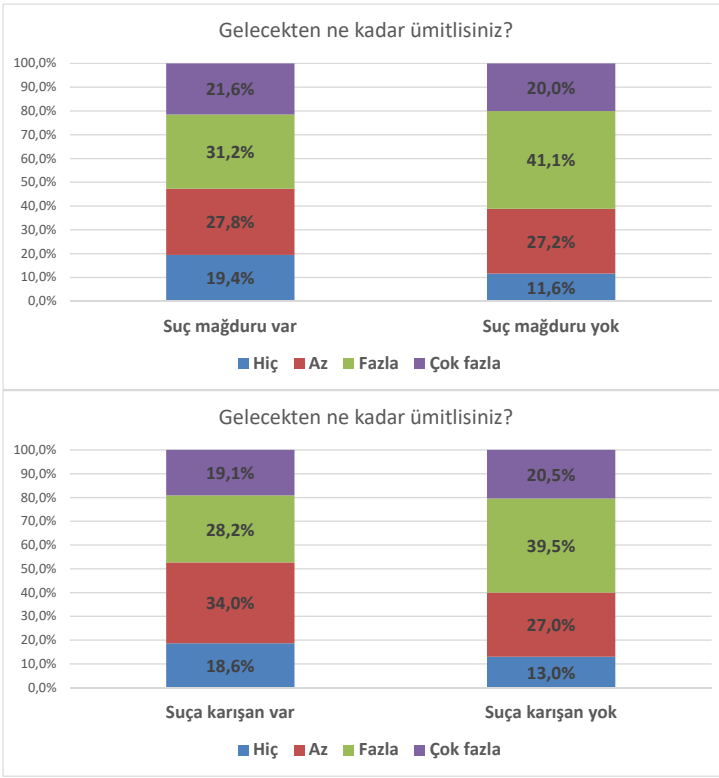
4.42.14 Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma

- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 99.808, p=0.000).
- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %89.6, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %88.5'tir.
- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı ailede suça karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 70.989, p=0.000).
- Diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duyguları taşıma oranı ailesinde suça karışan bulunanlarda %93.0, ailesinde suça karışan bulunmayanlarda %88.5'tir.



4.42.15 Gelecekte umutlu olma

- Gelecekte umutlu olma oranı ailede suç mağduru bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 47.807, p=0.000).
- Gelecekte umutlu olma oranı ailesinde suç mağduru bulunanlarda %80.6, ailesinde suç mağduru bulunmayanlarda %88.4'tür.
- Gelecekte umutlu olma oranı ailede suça karışan bulunma durumuna göre %99 güven düzeyinde farklılaşmaktadır (Kikare= 13.569, p=0.004).
- Gelecekte umutlu olma oranı ailesinde suça karışan bulunanlarda %81.4, ailesinde suça karışan bulunmayanlarda %87.0'dir.



4.43 Samsun İli Sosyal Risk Araştırma Projesi Odak Grup Veri Analizleri Raporu

ÖĞRENCİLERLE İLGİLİ, AİLE ORTAMI SORUNLARI VE OLASI RİSKLER

Öğrencilerin aile ortamlarıyla ilgili karşılaştıkları problemler şu şekildedir:

- Aile içi ihmal, istismar ve şiddete maruz kalma.
- Aile içi olumlu rol model bulunmaması.
- Ailelerin ilgisiz olması, Okul-aile işbirliğinin yetersiz kalması.
- Ailelerin eğitim ve gelişim konusunda ya çok baskıcı olması, ya da tamamen kayıtsız kalması.
- Ailenin sosyo-ekonomik durumunun güçlü olmaması.
- Özellikle parçalanmış aileleri olan çocukların uyum ve kural tanıma sorunu, davranış problemleri bulunması.

- Çocukların aileleriyle nitelikli vakit geçirememesi.
- Anne baba arasındaki iletişim arızaları ve şiddet dili kullanılması.
- Kardeşler arasındaki ilişki ve iletişim sorunlarının çocukların gündelik yaşantılarına olumsuz etkileri.
- Ailelerin ortaya çıkan anlaşmazlıklarında müzakere ve anlaşmazlık çözümü becerisine sahip olmamaktan doğan zorlanmaları ve bu zorlanmaların çocuklara yansması.
- Ailelerin komşularla ve yakın akrabalarla anlaşmazlık ve çatışmaların çocuklara olumsuz etkileri.
- Çocukların, aile ortamı bozuk ve sıkıntılı bazı arkadaşlarıyla yakınlığı ve bunun olumsuz sonuçlarının kendi ailesine olumsuz yansmaları.
- Ailelerin çocuklarının akademik gelişimleri için yeterli bilgiye sahip olmaması.
- Aile içi sağlıklı ve doğru iletişim kurulamaması.
- Barınma alanlarının yetersizliği (ısınma, kalabalık ortam vb) ve beslenme sorunu.
- Aşırı koruyucu ailelerde çocukların karar verme becerilerinin ve sorumluluk bilincinin gelişmemesi.
- Dijital ortam ve ekran saatlerinin yüksekliği sebebiyle aile içi sağlıklı iletişim ortamının kaybolması.
- Ergenlik dönemine ilişkin rutin sorunlar (aile içi çatışmalar vb).
- Özellikle yabancı uyruklu öğrencilerin aileleriyle iletişim kurmakta güçlük çekilmesi
- Kardeşler arası anlaşmazlıklar (kıskançlık vb).
- Yurtta kalan öğrencilere karşı ailelerinin ilgisizliği.
- Ailede ruhsal hastalık öyküsü bulunması.
- Zihinsel engelli ya da otizmli çocuk bulunan ailelerde depresif durumların fazlalığı.

ÖĞRENCİLERLE İLGİLİ, OKUL VE OKUL ÇEVRESİ SORUNLAR VE OLASI RİSKLER

Öğrencilerin okul ve okul çevresiyle ilgili sorunları ve riskleri şu şekildedir:

- Öğrenciler arasında gruplaşmalar.
- Okul çevresinde genel ahlaka uygun olmayan kurumların bulunması.
- Öğrencilerin ulaşım imkanlarının yetersizliği ve bu sebeple öğrencilerin açıkta kalması.
- Okul servislerinde servisçilerin/sürücülerin kurallara uymaması.
- Okul çevresinin trafik güvenliğinin tam olarak sağlanmasında yaşanan güçlükler.
- Çocuklarda, okul yolunda trafik kazasına uğrama korkusundan doğan zorlanmalar.
- Okul çevresinde madde kullanan/satan kişilerle temas riski.
- Okul çevresinde, özellikle eski okul terk gençlerin oluşturduğu gruplardan, öğrencilere yönelik olarak var olan riskler.
- Okul çevresinde ya da yolunda başıboş köpeklerin çocuklar için oluşturduğu riskler.
- Okul çevresinde ya da yolunda, mafya, çete varı gençlik gruplarının, uyuşturucu satıcılarının oluşturduğu riskler.
- Geçmişte okul terk bazı çocukların, o okulda haksızlığa, adaletsizliğe uğradıklarına dair travmatik duygular taşıyabilmesi ve bunu intikam hırsına dönüştürerek ayrıldığı okula, öğretmenlerine ve öğrencilerine zarar verebilme olasılıkları.
- Tinerici, balici serseri bazı genç kişilerin çocuklar için oluşturduğu tehlike ve tehditler
- Serbest zaman geçirmek için sağlanan imkanların zayıflığı (sosyal alanların ve sportif faaliyetler için ayrılan alanların yetersizliği).
- Akran zorbalığı, kopya çekmeye zorlama durumları.
- Okul kantinlerinden teneffüs kısıtlılığı nedeniyle yeterince yararlanamamaktan doğan gerilim ve zorlanmalar.
- Okul VC'lerinin öğrenci sayısı ile orantılı olarak yeterli sayıda bulunmamasından doğan okul sevmeme ve okulda mutsuz olma durumları.

- Bazı okullarda ilkokul birinci sınıfların “okulun en üst katına” yerleştirilmiş olmasından kaynaklanan merdivenlerden, pencere-lerden düşme riskleri.
- Kalabalık eğitim ortamlarından doğan anlaşmazlık, çatışma riskleri.
- Okul güvenliğinin yetersiz olması (okula giriş-çıkışların kontrol edilememesi).
- Sahipsiz her tür sokak hayvanlarının okul çevresinde bulunmasından doğan riskler.
- Kimliği belirsiz kişilerin okul çevresinde bulunmasının yarattığı suç korkusu.
- Okul fiziki imkanlarının güvenlik açısından yetersiz oluşu (merdivenlerde kaydırmaz bulunmayışı, Okul pencerelerinde güvenlik önlemi olmaması vb).
- Öğrencilerin okul idarecilerini ve öğretmenlerini sevmemesi
- Okulların öğrencilerin sağlıklı gelişimlerine dönük gerekli altyapıyı sunamaması.
- Zihinsel engelli ve otizmlı çocukların aileleri için dışarıdaki ortam zorluk yaşatmaktadır. Ulaşım konusunda veya farklı bir dış mekanda engelli çocuğun yaptıkları sebebiyle aileler güçlük çekmektedir. Yabancıların olumsuz önyargıları ve tutumları sebebiyle sorunlar yaşanmaktadır. Zihinsel engelli veya otizmlı çocuklar cinsel ihmal ve istismara açık durumdadır.

ÖĞRENCİLERLE İLGİLİ, MAHALLE ÇEVRESİ/SOKAKLARLA İLGİLİ OLASI RİSKLER

Öğrencilerin mahalle çevresi ve sokaklarla ilgili sorunları ve riskleri şu şekildedir:

- Okulun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik durumuna bağlı olarak göç almış olan ve görece zayıf bir bölgede bulunan okul çevrelerinde suç oranının yüksek olması, madde kullanım oranlarının yüksek olması, kural dışı davranma riskinin yüksek olması sorunları üzerinden var olan riskler.
- Bölge itibariyle akran zorbalığı ve çeteleşmeye müsait ortamın bulunması, suça zorlanma, cinsel suçlara yönelme gibi riskler.

- Yol geçiş güvenliğinin bulunmayışı – trafik emniyetinin sağlanamamasının riskleri
- Okul çevresinde tarlalar olması sebebiyle yılan, böcek vb. zararlı haşeratların bulunması.
- Çevredeki boş binaların, parkların çeşitli zararlı alışkanlıklar için mekan haline gelmesi.
- Çevrede güvenliği sağlayacak seviyede kamera vb. imkanların bulunmayışı.
- Okul çevresinde alkollü eğlence mekanların çok sayıda bulunması ve öğrencilerin buralara özenmesi.
- Bazı psikopat kişilerin çocuklara yönelik taciz davranışları.
- Aileler, komşular arasındaki geçimsizliklerin, çatışmaların dışarıda çocuklara yansıtılmasından doğan tehlike, tehdit ve riskler.
- Okul çevresinde oyun alanlarının yetersizliği.
- Küçük yaştaki kişilere paket ya da dal sigara satılması.
- Okul bölgesinin kışın tenha olması.
- Okul yolunda bulanabilen metruk binaların yarattığı suç korkusu ve riskler.
- Hemzemin geçitler, kapatılmayan çukurlar, kenarlıksız yüksek yol kenarlarının oluşturduğu tehlike ve tehditler.
- Bazı mahalle pazarlarının kurulmasından ortaya çıkan fiziki karıştıktan ötürü çocuklar için ortaya çıkan zorluklar, tehlikeler.
- Yaya kaldırımlara usulsüz araç parkından ötürü, çocukların zorunlu olarak araç yolunu kullanmalarından doğan tehlikeler.
- Mahallede, okul yolunda bulunan ve yeterli önlem alınmaya inşaatların çocuklar için yarattığı tehlike ve tehditler.
- Mahalle insanının birbirine yabancı olması güvenli ortamla ilgili riski artırmaktadır.
- Okul çevresi internet kafe ve pazar yerlerinin denetimli hale getirilmesi gerekliliği.
- Öğlen arası okul dışına çıkılması öğrenciyi riskli ortama sokmaktadır.
- Zihinsel engelli ve otizmli çocuklar çevreleri tarafından olduğu gibi kabul görmemektedir.

ÖĞRENCİLERİN ARKADAŞ GRUPLARIYLA İLGİLİ OLASI RİSKLER

Öğrencilerin okul dışı bazı arkadaş gruplarıyla ilgili sorunları ve riskler şu şekildedir:

- Okul dışı çevredeki en önemli risk, uyuşturucu madde kullanan kişilerdir.
- Parçalanmış aile çocukları, özellikle suça meyilli kişilerle birliklelik kurmaktadır.
- Velisi cezai hükümlü bulunan öğrencilerde suça yönelim daha fazla görülmektedir.
- Antisosyal rol modellerin bulunması öğrenciler için risk taşımaktadır.
- Keyif verici madde kullananların varlığı özendirici etki yaratmaktadır.
- Çeteleşmeler öğrencileri suça yakın bir negatif sosyalleşmeye itmektedir.
- Devamsızlık alışkanlığı olan arkadaşlar, öğrenciler için risk teşkil etmektedir.
- Şiddete maruz kalma ve uygulama riski her ortam için söz konusudur.
- Küfür ve argoya maruz kalma ve bunu iletişim aracı haline getirme riski vardır.
- Farklı okulların problemlı öğrenci gruplarıyla karşılaşma sorunlar yaratmaktadır.
- Akran olmayan ve yaşça büyük kişilerin öğrencilerle arkadaşlık kurma girişimleri öğrenciler için risk taşıyabilmektedir.
- Zihinsel engelli ve otizmli çocuklar sosyal yönden sağlıklı gelişim gösterememeleri. kendileriyle alay edilmesi, oyun oynama ortamı bulamamaları risk teşkil etmektedir.
- Öğrencilerin insan ilişki ve iletişim becerileri yönünden sorun yaşamaları davranışlarının şiddete dönüşmesini kolaylaştırmakta ve bu da ciddi sorunlar yaratabilmektedir.
- Ailede ve diğer sosyal ortamlarda empati ve merhamet duyguları gelişmemiş öğrenciler, diğer öğrencilere karşı beklenmedik kötü davranışlar sergileyebilmekte ve bu da şiddet riskini arttırmaktadır.

- Sanal alem alışkanlıklarını öğrenciler olumsuz tarzda birbirine aktarabilmektedirler.
- Kanun dışı yapıların bilinçli ve planlı olarak çocukları olumsuz amaçlarına alet etme riski vardır.
- Özellikle son yıllarda yaşanan ekonomik, sosyal krizlerin yarattığı sosyal travmalar bazı aileleri daha fazla etkilemiş durumdadır; ve, bu ailelerin sorun yaşayan çocukları arkadaşları için risk teşkil edebilmektedir.
- Marka ürün tüketimi, ve benzer şekilde sosyal durumlarını aşan teknolojik ürün sahibi olma eğilimleri arkadaşlar için farklı imkanları bulunması yönünden sorunlara yol açabilmektedir.
- Ailelerin çocuklarının ne gibi arkadaş grupları içinde bulunduğunu bilememeleri bazen tehlike ve risk oluşturabilmektedir.
- Yetişme tarzı ve kültürü farklı olan çocuklar, özellikle üst sınıflarda bulunan diğer öğrenciler tarafından farklı şekillerde istismar edilebilmektedir.
- Çocuklar kontrolsüz arkadaş gruplarında cinsiyeti ne olursa olsun, cinsel tacizle karşılaşabilmektedir.
- Bir çok okul ya da ev çevresinde, öğrenciler cinsel sapık yetişkinlerin arkadaşları üzerinden götürüldükleri farklı ortamlarda cinsel saldırı ile karşılaşmaları riski vardır.

ÖĞRENCİLERLE İLGİ, MEDYA / SANAL ALEM BOYUTUNDA TEHLİKE VE TEHDİTLER

Öğrencilerin medya-sanal alemle ilgili sorunları ve riskleri şu şekildedir:

- Bilgisayar, tablet, telefon kullanım yaşının giderek düşmesi.
- Ailelerin konuyla ilgili bilinçsiz ve bilgisiz olmaları.
- Sosyal medya üzerinden tanışılan kişilerin sanal iletişim, görüntülü görüşme talepleri.
- Güvenli internet kullanımı konusunda bilgisizlik.
- Medyada eğitici programların yetersizliği.
- Oyunların şiddet içerikli olması.
- Sanal alemde vakit geçirenlerin ders başarısının düşmesi.
- Davranış bozuklukları ve sağlık problemleri ortaya çıkması.

- Gerçek sosyal ortamlardan uzaklaşma.
- Tanınmayan kişilerle iletişim kurup istismara açık hale gelme.
- Ailelerin takipsizliği .
- Özellikle küçük çocukların cinsel ve şiddet içerikli videolar izlemesi ve bunun farkında olmadan gerçekleşmesi.
- Gereğinden fazla kişisel bilgilerin sosyal medya üzerinden paylaşılması ve istismara açık hale gelinmesi.
- Siber zorbalığa maruz kalma veya bunu uygulama.
- Dizi, film ve videoların çocukların gelişimini olumsuz içerikte olması.
- Takip edilen sosyal medya fenomenlerinin olumsuz rol model olması.
- Çocukların reklam ve yönlendirmelere açık olmaları.
- Gündelik hayatta yakın çevreleriyle sosyal ilişki kurmada güçlükler yaşanması ve buna bağlı olarak, sosyal medya ortamında zararlı içerikli arkadaşlıklar kurulması.
- Ekran saatinin artması sebebiyle aile içi iletişimin zayıflaması.
- İçe kapanık davranışların gelişmesi.
- Okulda telefon kullanımının akademik gelişimi olumsuz etkilemesi.
- Okul öncesi dönemde sanal alem kullanımının otizmi tetikleyici özellik taşıyabilmesi.
- Öğrencilerin aşırı takıldıkları sanal alem etkisiyle kültürel değerlerden uzak bir dünya geliştirmeleri, empati, acıma, dostluk, özveri, iyi komşuluk gibi iyi değerlerin kazanılamaması; aksine, kişiliklerinin gelişiminde acımasızlık, menfaatperestlik, şiddet, saldırganlık, psikopatlık gibi duyguların öne çıkması.
- İnternet alemi üzerinden kötülük eğilimlerinde öğrencilerin gruplar oluşturabilmesi.
- Sanal alem üzerinden çocukların oluşturdukları radikal dünyalarda bireysel ve arkadaş grubu oluşturarak ailelerine direnç gösterebilmesi; aile denetim ve sahipliğinin giderek azalması.

KÖTÜ ALIŞKANLIKLAR VE UYUŞTURUCUYLA İLGİLİ SORUNLAR VE RİSKLER

Öğrencilerin kötü alışkanlıklar ve uyuşturucuya yönelmesiyle ilgili sorunlar ve riskler şu şekildedir:

- Olumsuz sosyo-ekonomik çevre sebebiyle (suç oranının yüksekliği vb.) çocukların bu tip alışkanlıklarla tanışma riski yüksektir. Kötü çevre sebebiyle deneme ve kullanma riski artmaktadır.
- Ailelerin ilgisizliği sebebiyle doğru arkadaş çevreleriyle birliklelikler sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmemektedir.
- Bağımlı kişilerden oluşan çevre ve öğrencilerde hayır diyebilme becerisinin yetersiz oluşu zararlı alışkanlıklara yönelimi artırmaktadır.
- Teknoloji bağımlılığının giderek artması, ailelerin de bu konuda doğru yönlendirici olmaması tehlike yaratmaktadır.
- Teknoloji bağımlılığı sebebiyle çeşitli ruhsal ve psikolojik hastalıklar türemektedir.
- Sigara ve tütün kullanımının yetişkinlerce özendirilmesi risk teşkil etmektedir.
- Kontrolsüz harçlık kullanımı kötü alışkanlıkları kolaylaştırmaktadır.
- Madde çeşitlerinin artması ve uyuşturucu maddelerin kolayca temini çocuklar, gençler için risk yaratmaktadır.
- Çocuklarda doğan anlam boşluğu ailelerce ve okulca gerektiği gibi bilinmemekte, olumsuz eğilim ve davranış riskleri artmaktadır.
- Uyuşturucunun sağlık yönünden biyolojik, psikolojik ve sosyal boyutta insan için zararları çocuklar ve hatta ailelerce tama olarak bilinmemekte ve bu da işin önemini zamanında anlamama yönünde riskler doğurmaktadır.
- Hayatın zorlanmaları karşısında çocuklar, gençler için rahatlatıcı, geliştirici, iyileştirici özellikleri bulunan spor ve sanat etkinlik imkanları sunulmaması çocuk ve gençlerin kötü alışkanlıklara yönelmesi riskini taşımaktadır.
- Çocukları, gençleri okul devamsızlığı, okul terk eğilim ve durumlarına karşı önleyici, koruyucu, izleyici sistemlerin olmaması önemli bir boşluktur ve kötü alışkanlıklara kolay yönelebilmeleri açısından çocuklar için ciddi riskler taşımaktadır.

- Aile içinde ve arkadaşlarıyla çocukların yaşadıkları iletişim sorunları onları hırçınlığa, moral bozukluğuna ve dahası şiddet, saldırganlık ve uyuşturucuya yönelme eğilimlerine itmektedir; bu yönde önleyici rehberlik ve koruyucu hukuk uygulamaları olmaması çocuklar ve toplum için riskler taşımaktadır.
- Uyuşturucu haberlerinin verilmiş biçiminin çocukları bu yöne özendirebilmektedir.
- Uyuşturucu üzerine yapılan projelerin içerik ve uygulama yönünden çocuk psikolojisine uygun olmaması sebebiyle, uyuşturucuya yönelim sebebi olabilmesi.

ÖĞRENCİLERDE DEVAMSIZLIK VE OKUL TERKLERLE İLGİLİ SORUNLAR, RİSKLER

Öğrencilerin devamsızlık ve okul terkleriyle ilgili riskleri şu şekildedir:

- Okula ulaşımında yaşanan zorluklar devamsızlık riskini artırmaktadır.
- Akademik başarısı düşük öğrencilerin okul terki riski yüksektir.
- Sağlık sorunları sebebiyle devamsızlık riski vardır.
- Çalışmak zorunda kalan öğrenciler devamsızlık yapmaktadır.
- Yabancı uyruklu öğrencilerde daha fazla devamsızlık ve uyum sorunu yaşanmaktadır.
- Öğrenciler ilgi ve yeteneklerine göre eğitim almadığı için devamsızlık yapmaktadır.
- Öğrencilerin daha kaliteli zaman geçirmesini sağlayacak okul imkanlarının bulunmaması okuldan uzaklaşmaya sebep olmakta; okula aidiyeti zorlaştırmaktadır.
- İlgisiz anne baba tutumları okulu özendirme yönünü eksik bırakmaktadır.
- Eğitimin değersizleştirilmesi, okul üzerinden istikbal elde etme beklentisinin düşmesi çocukları, gençleri okuldan uzaklaştırmaktadır.
- Erken yaşta evlilikler bizim toplumumuzda hala bir okul terk nedenidir.

- Ailelerin otizmli ve zihinsel çocuklarını çeşitli sebeplerle okula göndermemeleri devamsızlığa neden olmakta; bu durum çocukların zihinsel, sosyal, öz-bakım, iletişim ve akademik gelişimleri yönlerinden geri kalmalarına yol açmaktadır.
- Evinde suç faili ya da suç mağduru ebeveyn ya da kardeş olması, çocukların okuldan kaçmaları, okulu terk etmeleri için neden teşkil etmektedir.
- Okulu sevmeyen arkadaş edinme ve onlarla hareket etme çocukların devamsızlık ve okul terk davranışlarına yönelmelerine neden olabilmektedir.
- Çocukların, gençlerin grup oluşturarak, gezmek, eğlenmek ya da kötü alışkanlıkları birlikte denemek eğilimleri okula geç kalma ve okul terk riski doğurmaktadır.
- Toplumumuzda öğrencileri, okula geç kalma ya da okulu terk etme durumlarına karşı sistemli bir izleme, önleme, koruma sistemi olmaması ciddi riskler yaratmaktadır.
- Aile içi sorunlar, ailede ve okulda öğrencilerin yaşadıkları anlaşmazlık ve çatışma durumlarıyla baş edememe öğrencilerin devamsızlık ve okul terk sebebi olabilmektedir.
- Ailede ve okulda haksızlıklar, adaletsizlikler yaşadıkları algı ve duygusu, çocukları derslerden, okuldan soğutabilmekte; bu durum ise devamsızlığa, dahası okul terke sebep olabilmektedir.
- Arkadaşlarınca ya da öğretmenler / okul yöneticilerince cezaya, şiddete uğratılma korkusu yaşandığı durumlar olabilmektedir; ve, bu da öğrencinin devamsızlığına, okul terkine kadar gidebilmektedir.
- Okul rehberlik hizmetlerinin yetersizliği, ailelerin rehberlik etmede yetersizliği, çocukların karşılaştıkları sorunları aşmada zorlanmalarına ve bağlı olarak bunun okul devamına yansımaya yol açmaktadır.

ÖĞRENCİLER ARASI İLİŞKİ BECERİLERİYLE İLGİLİ SORUNLAR VE RİSKLER

Öğrencilerin öğrenciler arası ilişki ve iletişim becerileriyle ilgili sorunları ve riskleri şu şekildedir:

- Yabancı öğrencilerin dil engeli bulunmakta; bu sebeple iletişimde ve akademik başarıda sorun yaşanmaktadır.
- Sözel iletişim yetersizliği şiddet olarak geri dönmektedir.
- Akran zorbalığı yaşanmaktadır.
- İletişimle ilgili genel ergenlik sorunları vardır.
- Öğrencilerin şiddet içerikli oyunları okul ortamında oynaması soruna dönüşebilmektedir.
- Sanal alemde çok vakit geçiren çocuklar gerçek sosyal ilişki ve iletişim kurmada güçlük çekmektedir.
- Ailelerin iletişim konusunda başarılı örnek olmaması ciddi bir sorundur.
- Argo ve küfür içerikli konuşmaların yaygınlığı çatışmalara dönüşebilmektedir.
- Lakap takma ve alay etmenin yaygınlığı olumsuz bir durumdur.
- Arabuluculuk ve sorun çözme becerilerinin yetersizliği, okullarda akran arabuluculuğu uygulamalarının başlatılamamış olması ciddi sıkıntılara yol açmaktadır.
- Dinleme ve kendini ifade etme becerisinin düşüklüğü öğrenciler arasında ve öğrenci yetişkin iletişiminde ciddi zorlanmalara yol açmaktadır.
- Özgüven sorunları toplumumuzda, eğitim ortamlarında önemli bir sorundur.
- Arkadaşlar tarafından kabul görmeme, dışlanma çocukları saldırgan yapmaktadır.
- Milli ve manevi değerlerden uzak kalınması, kişiler arası iyi iletişimi zorlaştırmaktadır.
- Yabancı uyruklu öğrencilere karşı hoşgörünün az olması önemli bir sorundur.
- Özel gelişim gösteren öğrencilerin iletişim sorunu yüksektir.
- Aileden kazanılan anlaşmazlıkların olumsuz yollarla çözümü alışkanlıkları okula yansımakta, bu da öğrenciler arası şiddet olaylarına dönüşebilmektedir.

- Yeni neslin önemli bir yüzdesinin, empati ve merhamet duygusu ve davranış özellikleri kazanamamış olması okul atmosferine olumsuz olarak yansımaktadır.
- Anlaşmazlık çözüm becerilerinin ailede ve okulda bir eğitim tarzı olarak yaşatılamamış olması, çocukları zorlanmalara, anlaşmazlıklar karşısında çatışmalara sürüklemektedir.

AİLE PARÇALANMALARI SONRASI ÇOCUKLARIN/ OKULA YANSITTIKLARI SORUNLAR VE RİSKLER

Öğrencilerin aile parçalanması sonrası okula yansıttıkları sorunları ve riskler şu şekildedir:

- Parçalanmış aile çocukları genel olarak daha mutsuz ve uyumsuz çocuklar olma durumuyla karşı karşıyadır.
- Parçalanmış aile çocuklarının arkadaşlık ilişkileri çatışmalı olabilmektedir.
- Parçalanmış aile çocuklarında özbakım alışkanlıkları eksik kalabilmektedir.
- Aile dengesi akademik ilgi ve başarıyı etkilemektedir.
- Parçalanmış aile çocuklarıyla ilgili denetim ve izleme azaldığından devamsızlık ve okul terk riski daha fazla olmaktadır.
- Parçalanmış aile çocuklarında şiddet içerikli veya asosyal davranışların artışı daha muhtemeldir.
- Aile içi gerilimli ortamlarda yetişen çocuklarda alt ısılatma, tırnak yeme, kekemelik, parmak emme gibi davranışlar ortaya çıkmakta; bu olumsuz durum çocuğun diğer davranışlarına da olumsuz etki edebilmektedir.
- Ciddi aile sorunu yaşayan çocuklarda sevilme, istenilme gibi duyguların getirdiği güvensizlik duygusu ve düşünce ekseninin negatif yönde etkilemektedir.
- İletişimsizlik ve özgüven düşüklüğü parçalanmış aile çocuklarında öne çıkmakta, bu durumla ilgili etkin rehberlik görmediklerinde ise ciddi sorunlar yaşanmaktadır.
- Kendine veya başkasına zarar verme davranışları sorunlu aile çocuklarında daha fazla olmaktadır.
- Çocuğun maddi veya manevi ihtiyaçlarının tam karşılanamaması, parçalanmış aile çocuklarını hırçın ve empatiden yoksun büyümelerine sebep olmaktadır.

- Kaygı bozukluğu, depresyon gibi sorunların ortaya çıkışı daha çok aile sorunlarıyla ilgili olabilmektedir.
- Tek ebeveynle kalmak zorunda olan çocuğun yeterli ilgiyi görememesi onu hayata karşı öfkeli ve saldırgan yapmaktadır.
- Parçalanmış, otizmlili ailelerin çocukları okula herhangi bir sorununu yansıtamamaktadır. Ancak zihinsel engeli olan çocuklar psikolojik sorunlar yaşamaktadırlar. Parçalanmış aile çocuklarının diğer arkadaşlarının anne babasını gördüklerinde hırçın davranışlar sergilemekte, aşırı ilgi istemektedir.
- Eşlerin ayrılmasından çok, yaşadıkları ayrılık sürecini birbirlerine karşı düşmanlığa hatta bir tür aile savaşına çevirmeleri ve bütün kötülüklerin çocuklara yansıtılması, çocukların kişilik gelişimleri ve okul yaşantıları için olumsuzluklar, riskler doğurmaktadır.
- Aile içi sorunlar, çatışmalar yaşanan ortamlardan gelen çocukların, müzakere, arabuluculuk, empati, iyi iletişim becerileri yönünden rehberlik görmesi gerekir, eğitim sistemi içinde bu yönde uygulamalar olmaması durumunda parçalanmış ailelerden gelen çocuklar, hem kendileri, hem okul ortamı ve hem de tüm toplum için sorunlar yaşanmasına yol açmaktadır.

ÖĞRENCİLERDE, HAYATIN ANLAMI VE İNTİHAR EĞİLİMLERİYLE İLGİLİ SORUNLAR, RİSKLER

Öğrencilerin hayatın anlamı ve intihar eğilimleriyle ilgili riskler şu şekildedir:

- İlkokul seviyesinde intihar riski çok olmamakla birlikte ailevi sorunlar bu riskin ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir.
- Boşanma veya ölüm sonucu çocuk gerekli ilgi ve sevgiden mahrum kalabilmektedir.
- Ergenlik dönemi sebebiyle hayatın anlamını sorgulama yoğun olarak yaşanabilmekte ve intihar düşüncesi ortaya çıkabilmektedir.
- Sanal alem ve sosyal medyada konuyla ilgili olumsuz örneklerle karşılaşmaktadır.
- Gelecekle ilgili hedef ve beklenti olmayışı hayatın anlamını sorgulama durumu pek olmamaktadır. Ancak gelecekle ilgili hedef yoksunluğu intihar düşüncesine kapı aralamaktadır.
- Medya ve bazı oyunlar sebebiyle intihara meyil ortaya çıkabilmektedir.

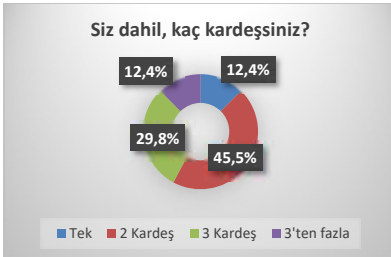
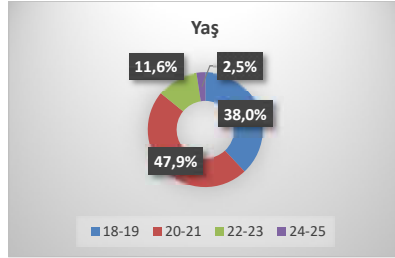
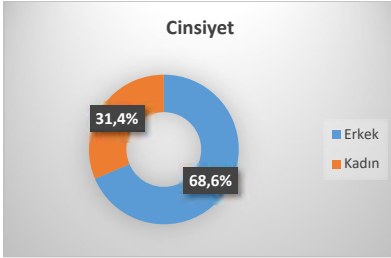
- Özellikle evinde engelle birey bulunan çocuklar, hayatın adaletsiz olduğu, çaresiz oldukları yönünde duygu ve düşüncelere kapılarak intihar eğilimi geliştirebilirler.
- Evinde suç mağduru bulunan çocuklar adalet duygularının rencide olduğu hissine kapılarak çaresizlik, intikam hisleri içine girerek intihar eğilimi gösterebilirler
- Evinde eski mahküm olan çocuk ve gençler hayatın anlamı üzerine zorluklar, çelişkiler yaşayabilirler.
- Bazı ailelerde hem suç faili, hem suç mağduru ve hem engelli birey bulunabiliyor. Böyle bir tablo çocuklar için en acımasız bir tablo özelliğindedir ve intihar eğilimlerini kamçılar.
- Ebeveynlerinden birisi ya da her ikisi yakın akrabalar tarafından küçümsenen, ezilen, şiddete uğrayan çocuklar hayatın anlamı üzerine ikilem yaşar ve intihar eğilimleri geliştirebilirler.
- Sanal alem kültürü geliştirerek, çok güçlü olma, çok başarılı olma yönünde ölçsüz eğilimlere giren çocuklar, hayatın engellemeleri karşısında yılgnlığa düşer, intihar eğilimleri geliştirebilirler.
- İntiharı bir güç gösterisi, bir kahramanlık olarak anlatan filmler, çevredeki kişiler çocukları intiharın başvurulabilecek bir çözüm yolu olabileceğine dair etkileyebilirler.
- Hangi tutum ve davranışların, çocuklarda yoğunluk kazanacak hangi duygu ve düşüncelerin intihar öncesi belirtiler olduğunu ailelerin ve eğitimcilerin bilmemesi durumu, toplumda intihar davranışlarıyla karşılaşılmasında en önemli etkenlerden birisi olabilmektedir.
- Aile hekimleri, RAM'lar, okul rehberlik servisleri, Aile, Sosyal Hizmetler ve Çalışma Bakanlığı hizmet birimleri, Sağlık Bakanlığı ilgili hizmet elemanları, Gençlik ve Spor Bakanlığı ilgili hizmet yapıları ve Diyanet İşleri ilgili hizmet yapıları arasında çocukları ve aileyi korum ekseninde etkin bir eşgüdüm, bilgi paylaşımı ve yardımlaşma kültürünün/uygulamalarının olmaması da, toplumda çocuk ve gençlerde intihar girişimlerinin giderek artmasına yol açmaktadır.
- Çocuklarda yaşamaktaki amaç ve hayatın anlamı üzerine nasıl bir gidişat içerisinde bulunulduğuna dair bilimsel saha çalışmalarındaki eksiklik, STK'ların ve üniversitelerin bu yöndeki bilgi ve becerilerinden yeterince yararlanamama intihar olgusunu toplumumuz için önemli risk alanlarından biri haline getirmektedir.

5. OKULU TERK ETMİŞ ÖĞRENCİ ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

Araştırmaya 18-25 yaş arası lise ve altı düzeyde okulu terk etmiş 121 öğrenci katılmıştır.

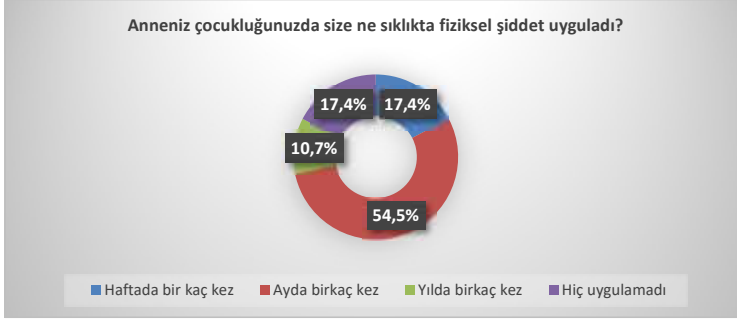
Okulu terk eden öğrenci profili

- Erkek %68.6, Kadın %31.4
- Tek kardeş:%12.4, 2 Kardeş:%45.5, 3 ve üzeri kardeş:%42.2
- Bir yerden bir yere göç etme oranı:%19.8
- Gelir durumu dağılımı; Kötü:%21.5, İyi:%72.7; Çok iyi:%5.8
- Okulu terk etme düzeyi: İlköğretim:%62.0, Lise: %38.0



5.1 Anne fiziksel şiddetine maruz kalma

- “EVET” diyen; Genel: %82.6
- Cinsiyete göre: Erkek: %81.9, Kadın:%84.2
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%81.3, Lise terk:%84.8
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%81.4, Göç eden:%87.5
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%71.4, İyi:%84.1, Kötü:%80.8



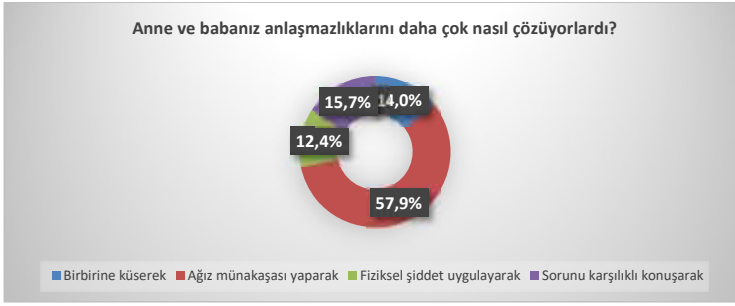
5.2 Baba fiziksel şiddetine maruz kalma

- “EVET” diyen; Genel: %69.4
- Cinsiyete göre: Erkek: %66.3, Kadın:%76.3
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%72.0, Lise terk:%65.2
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%66.0, Göç eden:%83.3
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%57.1, İyi:%67.0, Kötü:%80.



5.3 Anne ve babaların anlaşmazlıklarını çözerken en çok kullandıkları yöntem

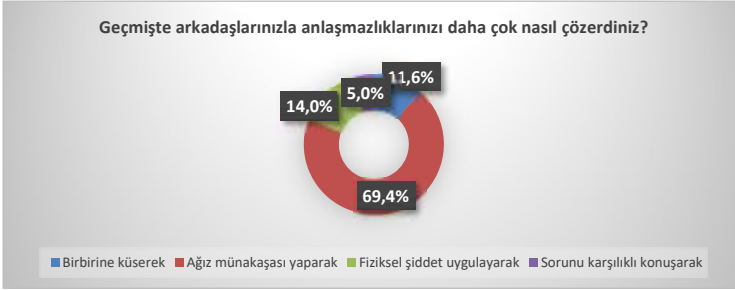
- Genel: Ağız münakaşası %57.9
- Cinsiyete göre: Erkek: Ağız münakaşası %55.4, Kadın: Ağız münakaşası %63.2
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk: Ağız münakaşası %56.0, Lise terk: Ağız münakaşası %60.9
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:Ağız münakaşası %60.8, Göç eden: Ağız münakaşası %45.8
- Gelir durumuna göre: Çok iyi: Ağız münakaşası %42.9, İyi: Ağız münakaşası %62.5, Kötü: Ağız münakaşası %46.2



5.4 Arkadaşlarla anlaşmazlıkları çözerken en çok kullanılan yöntem

- Genel: Ağız münakaşası %69.4
- Cinsiyete göre: Erkek: Ağız münakaşası %67.5, Kadın: Ağız münakaşası %73.7
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk: Ağız münakaşası %80.0, Lise terk: Ağız münakaşası %52.2
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen: Ağız münakaşası %69.1, Göç eden:Ağız münakaşası %70.8

- Gelir durumuna göre: Çok iyi: Ağız münakaşası %57.1, İyi: Ağız münakaşası %73.9, Kötü: Ağız münakaşası %57.7



5.5 Öğretmen fiziksel şiddetine maruz kalma

- “EVET” diyen; Genel: %89.3
- Cinsiyete göre: Erkek: %88.0, Kadın:%92.1
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%90.7, Lise terk:%87.0
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%88.7, Göç eden:%91.7
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%71.4, İyi:%89.8, Kötü:%92.3



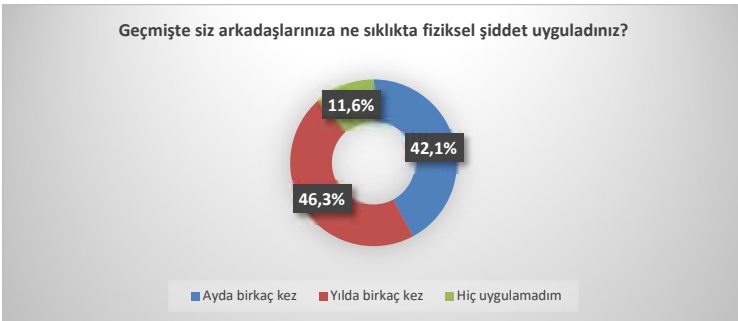
5.6 Arkadaş fiziksel şiddetine maruz kalma

- “EVET” diyen; Genel: %90.1
- Cinsiyete göre: Erkek: %89.2, Kadın:%82.1
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%90.7, Lise terk:%89.1
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%89.7, Göç eden:%91.7
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%85.7, İyi:%89.8, Kötü:%92.3



5.7 Başkalarına fiziksel şiddet uygulama

- “EVET” diyen; Genel: %88.4
- Cinsiyete göre: Erkek: %88.0, Kadın:%89.5
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%89.3, Lise terk:%87.0
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%87.6, Göç eden:%91.7
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%85.7, İyi:%88.6, Kötü:%88.5



5.8 Anne-baba arası fiziksel şiddete tanık olma

- “EVET” diyen; Genel: %47.1
- Cinsiyete göre: Erkek: %47.0, Kadın:%47.4
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:48.0, Lise terk:%45.7
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%41.2, Göç eden:%70.8
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%42.9, İyi:%43.2, Kötü:%61.5



5.9 Annenin evde öfkeli davranışlar sergilemesi

- “EVET” diyen; Genel: %94.2
- Cinsiyete göre: Erkek: %95.2, Kadın:%92.1
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%92.0, Lise terk:%97.8
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%92.8, Göç eden:%100.0
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%85.7, İyi:%94.3, Kötü:%96.2



5.10 Babanın evde öfkeli davranışlar sergilemesi

- “EVET” diyen; Genel: %82.6
- Cinsiyete göre: Erkek: %80.7, Kadın:%86.8
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%89.3, Lise terk:%71.7
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%81.4, Göç eden:%87.5
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%85.7, İyi:%90.7, Kötü:%88.5



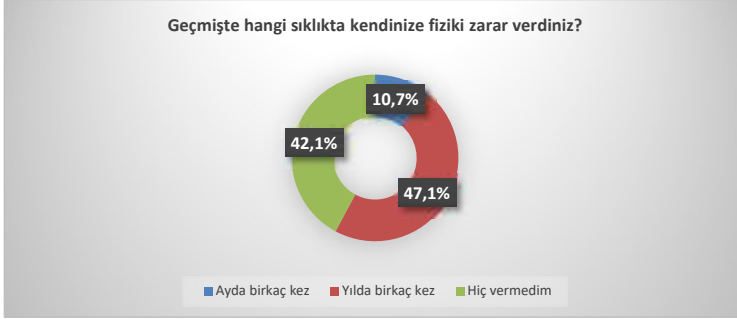
5.11 Kişinin evde öfkeli davranışlar sergilemesi

- “EVET” diyen; Genel: %91.7
- Cinsiyete göre: Erkek: %90.4, Kadın:%94.7
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%93.3, Lise terk:%89.1
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%91.8, Göç eden:%91.7
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%85.7, İyi:%93.2, Kötü:%88.5



5.12 Geçmişte kendisine fiziksel zarar verme

- “EVET” diyen; Genel: %57.9
- Cinsiyete göre: Erkek: %54.2, Kadın:%65.8
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%65.3, Lise terk:%45.7
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%56.7, Göç eden:%62.5
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%42.9, İyi:%53.4, Kötü:%76.9



5.13 Geçmişte aşırı karamsarlık duygularını yaşama

- “EVET” diyen; Genel: %72.7
- Cinsiyete göre: Erkek: %67.5, Kadın:%84.2
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%76.0, Lise terk:%67.4
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%71.1, Göç eden:%79.2
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%42.9, İyi:%71.6, Kötü:%84.6



5.14 Geçmişte delici-kesici alet taşıma

- “EVET” diyen; Genel: %79.3
- Cinsiyete göre: Erkek: %77.1, Kadın:%84.2
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%80.0, Lise terk:%78.3
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%77.3, Göç eden:%87.5
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%57.1, İyi:%80.7, Kötü:%80.8



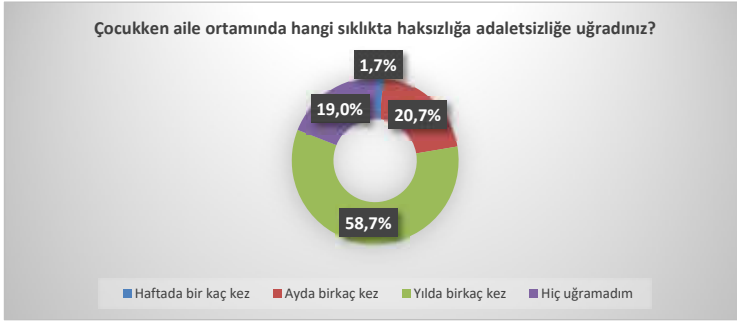
5.15 Kişilerin çocukken yaşadıkları fiziksel şiddetin suça yönelmede etkili olma düşüncesi

- “EVET” diyen; Genel: %97.5
- Cinsiyete göre: Erkek: %97.6, Kadın:%97.4
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%98.7, Lise terk:%95.7
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%97.9, Göç eden:%95.8
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%100.0, İyi:%97.7, Kötü:%96.2



5.16 Çocukken aile ortamında haksızlığa adaletsizliğe uğrama

- “EVET” diyen; Genel: %81.0
- Cinsiyete göre: Erkek: %85.3, Kadın:%73.9
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%81.3, Lise terk:%84.8
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%78.4, Göç eden:%91.7
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%71.4, İyi:%79.5, Kötü:%88.5



5.17 Çocukken okul ortamında haksızlığa adaletsizliğe uğrama

- “EVET” diyen; Genel: %96.7
- Cinsiyete göre: Erkek: %95.2, Kadın:%100.0
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%97.3, Lise terk:%95.7
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%97.9, Göç eden:%91.7
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%85.7, İyi:%97.7, Kötü:%96.2



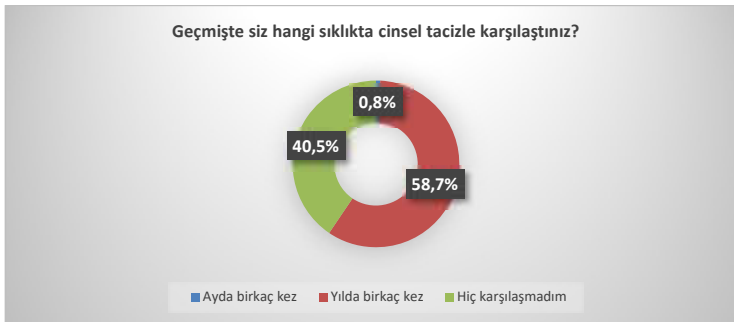
5.18 Geçmişte cinsel taciz olayına tanık olma

- “EVET” diyen; Genel: %96.7
- Cinsiyete göre: Erkek: %95.2, Kadın:%100.0
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%96.0, Lise terk:%97.8
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%96.9, Göç eden:%95.8
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%71.4, İyi:%97.7, Kötü:%100.0



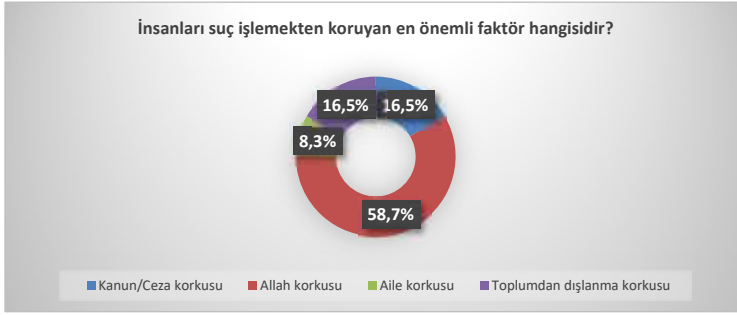
5.19 Geçmişte kendisinin cinsel tacizle karşılaşması

- “EVET” diyen; Genel: %59.5
- Cinsiyete göre: Erkek: %54.2, Kadın:%71.1
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%61.3, Lise terk:%56.5
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%57.7, Göç eden:%66.7
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%28.6, İyi:%59.1, Kötü:%69.2



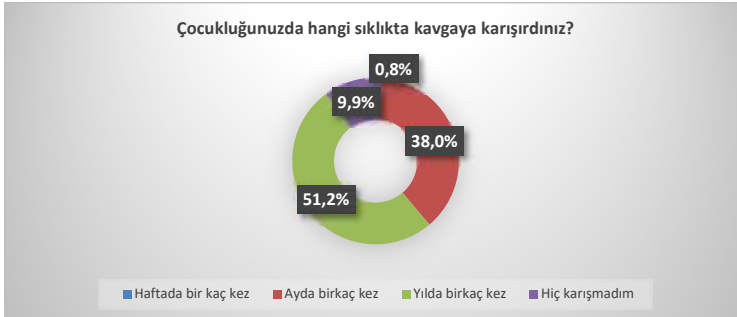
5.20 İnsanları suç işlemekten en çok koruyan faktör

- Genel: Allah korkusu %58.7
- Cinsiyete göre: Erkek: Allah korkusu %60.2, Kadın: Allah korkusu %55.3
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk: Allah korkusu %56.0, Lise terk:Allah korkusu %63.0
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen: Allah korkusu %58.8, Göç eden: Allah korkusu %58.3
- Gelir durumuna göre: Çok iyi: Allah korkusu %57.1, İyi: Allah korkusu %53.4, Kötü:Allah korkusu %76.9



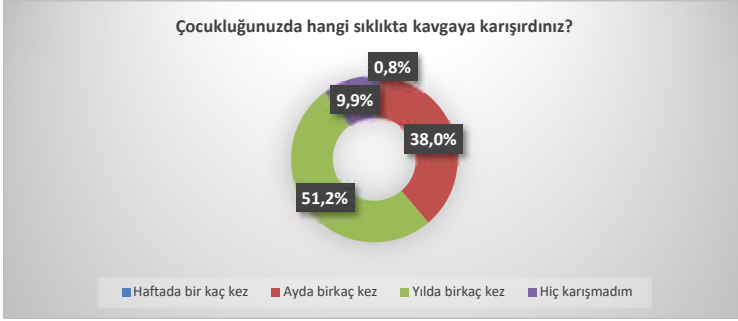
5.21 Çocukluğunda kavgaya karışma

- “EVET” diyen; Genel: %90.1
- Cinsiyete göre: Erkek: %88.0, Kadın:%94.7
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%90.7, Lise terk:%89.1
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%88.7, Göç eden:%85.8
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%85.7, İyi:%90.9, Kötü:%88.5



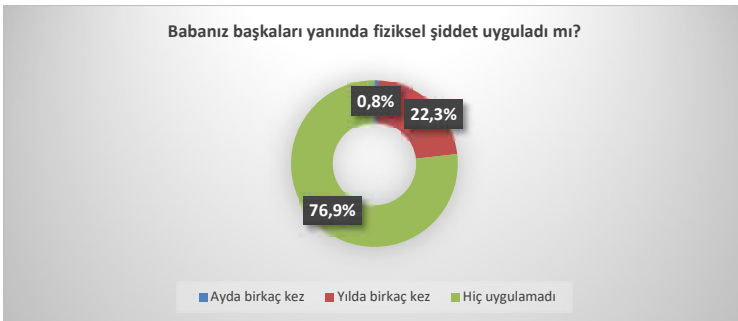
5.22 Annenin başkalarının yanında çocuğa fiziksel şiddet uygulaması

- “EVET” diyen; Genel: %42.1
- Cinsiyete göre: Erkek: %42.2, Kadın:%42.1
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%49.3, Lise terk:%30.4
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%42.3, Göç eden:%41.7
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%57.1, İyi:%37.5, Kötü:%53.8



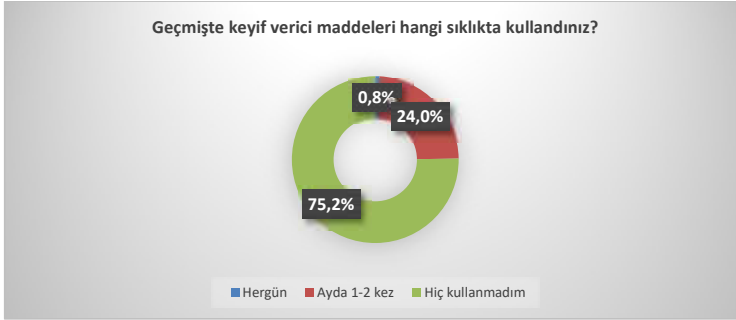
5.23 Babanın başkalarının yanında çocuğa fiziksel şiddet uygulaması

- “EVET” diyen; Genel: %23.1
- Cinsiyete göre: Erkek: %22.9, Kadın:%23.7
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%29.3, Lise terk:%13.0
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%23.7, Göç eden:%20.8
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%28.6, İyi:%20.5, Kötü:%30.8



5.24 Geçmişte keyif verici madde kullanma

- “EVET” diyen; Genel: %24.8
- Cinsiyete göre: Erkek: %22.9, Kadın:%28.9
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%28.0, Lise terk:%19.6
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%24.7, Göç eden:%25.0
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%42.9, İyi:%20.5, Kötü:%34.6



5.25 Geçmişte şans oyunları oynama

- “EVET” diyen; Genel: %31.4
- Cinsiyete göre: Erkek: %28.9, Kadın:%36.8
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%34.7, Lise terk:%26.1
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%30.9, Göç eden:%33.3
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%57.1, İyi:%26.1, Kötü:%42.3



5.26 Geçmişte eşyalara zarar verme

- “EVET” diyen; Genel: %80.2
- Cinsiyete göre: Erkek: %79.5, Kadın:%81.6
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%81.3, Lise terk:%78.3
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%77.3, Göç eden:%91.7
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%71.4, İyi:%78.4, Kötü:%88.5



5.27 Geçmişte hayvanlara zarar verme

- “EVET” diyen; Genel: %46.3
- Cinsiyete göre: Erkek: %47.0, Kadın:%44.7
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%50.7, Lise terk:%39.1
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%44.3, Göç eden:%54.2
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%28.6, İyi:%43.2, Kötü:%61.5



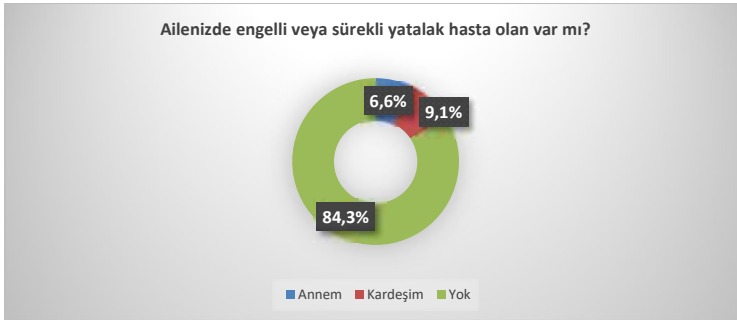
5.28 Geçmişte intihar duygusu yaşama

- “EVET” diyen; Genel: %33.9
- Cinsiyete göre: Erkek: %31.3, Kadın:%39.5
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%38.7, Lise terk:%26.1
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%30.9, Göç eden:%45.8
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%14.3, İyi:%31.8, Kötü:%46.2



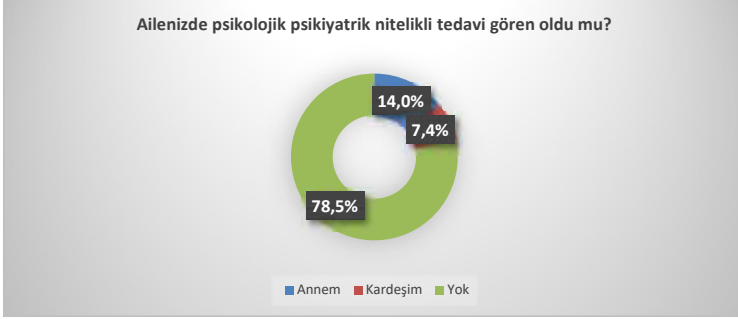
5.29 Ailede engelli veya sürekli yatalak hasta olma durumu

- “EVET” diyen; Genel: %15.7
- Cinsiyete göre: Erkek: %15.7, Kadın:%15.8
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%17.3, Lise terk:%13.0
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%16.5, Göç eden:%12.5
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:14.3, İyi:%14.8, Kötü:%19.2



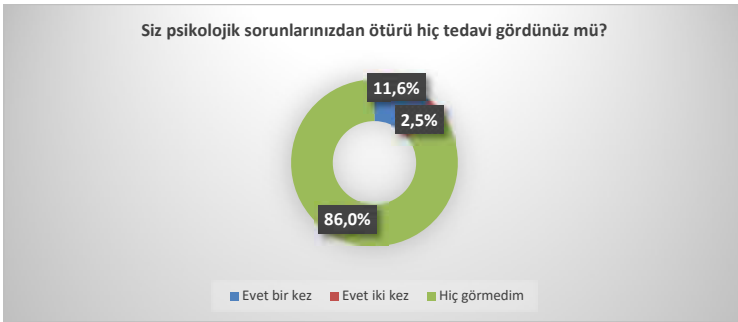
5.30 Ailede psikolojik psikiyatrik nitelikli tedavi gören olma durumu

- “EVET” diyen; Genel: %21.5
- Cinsiyete göre: Erkek: %19.3, Kadın:%26.3
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%22.7, Lise terk:%19.6
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%18.6, Göç eden:%33.3
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%0.0, İyi:%20.5, Kötü:%30.8



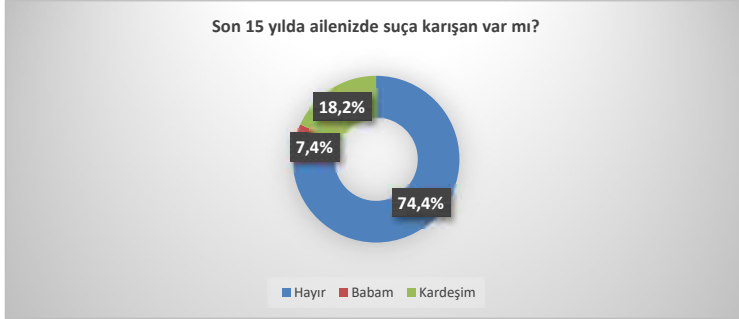
5.31 Psikolojik sorunlardan ötürü tedavi görme

- “EVET” diyen; Genel: %14.0
- Cinsiyete göre: Erkek: %10.8, Kadın:%21.1
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%13.3, Lise terk:%15.2
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%15.5, Göç eden:%8.3
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%0.0, İyi:%14.8, Kötü:%15.4



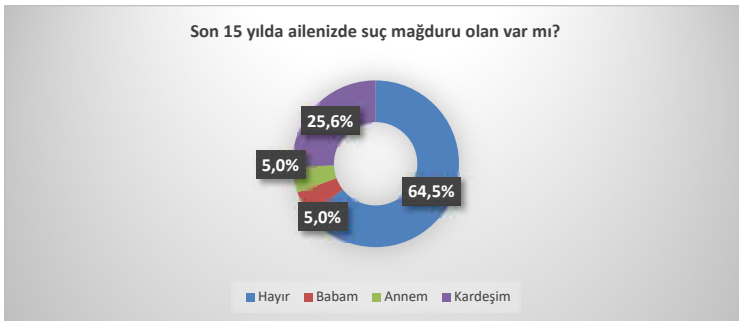
5.32 Son 15 yılda ailede suçla karşılaşma durumu

- “EVET” diyen; Genel: %25.6
- Cinsiyete göre: Erkek: %24.1, Kadın:%28.9
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%22.7, Lise terk:%30.4
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%20.6, Göç eden:%45.8
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%14.3, İyi:%26.1, Kötü:%26.9



5.33 Son 15 yılda ailede suç mağduru bulunma durumu

- “EVET” diyen; Genel: %35.5
- Cinsiyete göre: Erkek: %30.1, Kadın:%47.4
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%32.0, Lise terk:%41.3
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%32.0, Göç eden:%50.0
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%0.0, İyi:%36.4, Kötü:%42.3



5.34 Son 15 yılda suç mağduru olma durumu

- “EVET” diyen; Genel: %14.9
- Cinsiyete göre: Erkek: %16.9, Kadın:%10.5
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%9.3, Lise terk:%23.9
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%14.4, Göç eden:%16.7
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%14.3, İyi:%17.0, Kötü:%7.7



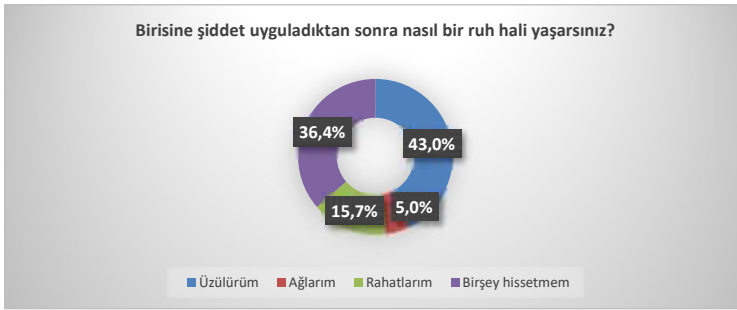
5.35 Aşırı öfke ve saldırganlık duyguları yaşama

- “EVET” diyen; Genel: %83.5
- Cinsiyete göre: Erkek: %79.5, Kadın:%92.1
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%84.0, Lise terk:%82.6
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%84.5, Göç eden:%79.2
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%71.4, İyi:%81.8, Kötü:%92.3



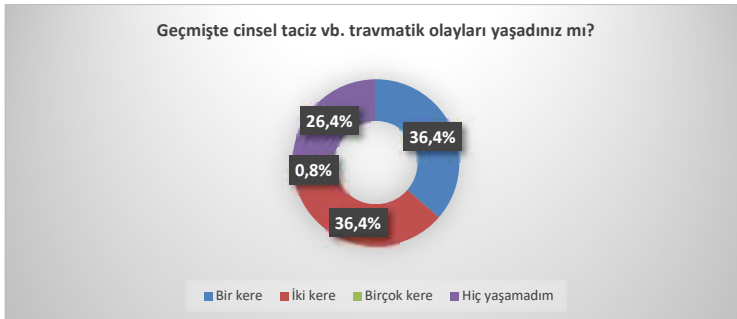
5.36 Birisine şiddet uyguladıktan sonra en çok yaşanan ruh hali

- Genel: Üzülürüm %43.0
- Cinsiyete göre: Erkek: Üzülürüm %44.6, Kadın: Üzülürüm %39.5
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk: Üzülürüm %42.7, Lise terk: Üzülürüm %43.5
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen: Üzülürüm %44.3, Göç eden: Bir şey hissetmem %50.0
- Gelir durumuna göre: Çok iyi: Üzülürüm %57.1, İyi: Üzülürüm %42.0, Kötü: Üzülürüm %42.3



5.37 Geçmişte cinsel taciz vb. travmatik olayları yaşama

- “EVET” diyen; Genel: %73.6
- Cinsiyete göre: Erkek: %68.7, Kadın:%84.2
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%74.7, Lise terk:%71.7
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%72.2, Göç eden:%79.2
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%42.9, İyi:%75.0, Kötü:%76.9



5.38 Geçmiş yıllarda "kendinden nefret etme duygusu" yaşama

- "EVET" diyen; Genel: %61.2
- Cinsiyete göre: Erkek: %56.6, Kadın:%71.1
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%57.3, Lise terk:%67.4
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%70.8, Göç eden:%72.5
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%65.4, İyi:%65.4, Kötü:%100.0



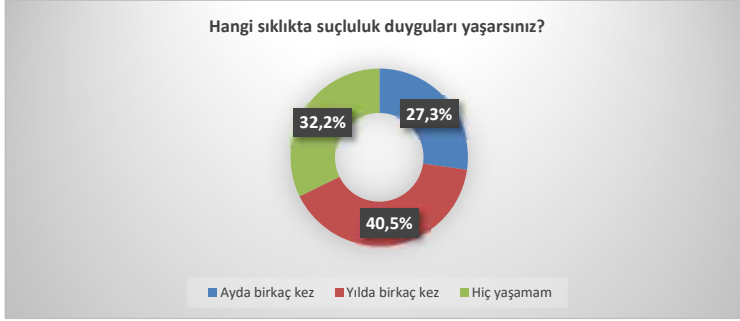
5.39 Geçmiş yıllarda "diğer insanlardan nefret etme duygusu" yaşama

- "EVET" diyen; Genel: %79.3
- Cinsiyete göre: Erkek: %75.9, Kadın:%86.6
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk:%80.0, Lise terk:%78.3
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen:%79.4, Göç eden:%79.2
- Gelir durumuna göre: Çok iyi:%47.1, İyi:%79.5, Kötü:%84.6



5.40 Suçluluk duyguları yaşama

- “EVET” diyen; Genel: %67.8
- Cinsiyete göre: Erkek: %68.7, Kadın:%65.8
- Okul terk durumuna göre: İlköğretim terk: %69.3, Lise terk: %65.2
- Göç durumuna göre: Göç etmeyen: %69.1, Göç eden: %62.5
- Gelir durumuna göre: Çok iyi: %28.6, İyi: %68.2, Kötü: %76.9



6. SONUÇ VE ÖNERİLER

“Samsun ili Sosyal Risk Araştırması” kapsamında, özellikle şiddet bağlamında çocuk ve aile odaklı sorunlar irdelenerek, toplumun temelini temsil eden bu kesimlerin güvenliğini tehdit edecek sosyal risklerin saha çalışmaları yoluyla belirlenmesi amaçlandı.

Çalışma kapsamında lise öğrencilerine yönelik bir alan taraması (anket) yapıldı. Anket, il merkezinde okuyan lise ikinci sınıf öğrencilerine erkek ve kadın sayıları eşit olmak üzere okullarında rehber öğretmenlerin ve sınıf/branş öğretmenlerinin desteğiyle bizzat uygulandı. Anket uygulamasına 60 okuldan yaklaşık 4500 öğrenci alındı; geçerlilik tutarlılık incelemesinden sonra analizler, geçerli sayılan 4.000 anket üzerinden yapıldı. Araştırmada kullanılan soru listesi, TBMM Şiddet Araştırma Komisyonu (2007) tarafından hazırlandı ve 21 ilde lise öğrencilerine uygulandı. Ayrıca anket HEGEM tarafından revize edilip kısaltılarak 2012-2019 yılları arasında 18 ilde 120 bin lise öğrencisine uygulandı. Anket çalışmasıyla lise öğrencilerine daha çok geçmiş yaşantılarına yönelik olmak üzere aile, çevre ve okul ortamlarıyla ilgili sorular soruldu.

Anket veri analizleriyle Samsun ilinde *liseye devam eden* öğrencilerin;

- Aile içi şiddet iklimi,
- Okul şiddet iklimi,
- Sosyal çevredeki şiddet iklimi,
- Şiddet ikliminin travmatik sonuçları,
- Bu maddelerin en problemli olduğu Samsun’a bağlı ilçeler,
- Ayrıca bahse konu olan şiddet kültüründe etkili faktörler irdelendi.

Benzer şekilde ulařılabilen “okul terk” durumuna dūřen gençlerin;

- Aile içi Şiddet iklimi,
- Okul Şiddet iklimi,
- Sosyal evredeki Şiddet iklimi,
- Şiddet ikliminin travmatik sonuçları yönünden irdelendi.

Aile içi Şiddet iklimi

Samsun’da lisede okuyan ve ankete katılan öğrencilerin; çocukluklarında, %34’ annelerinden (Atakum, Canik ve arşamba en yüksek); %24’ babalarından(Tekkeköy ve arşamba en yüksek); %18’i ağabeylerinden (Tekkeköy, Bafra ve Terme en yüksek); %12’si ablalarından(Atakum, ve Vezirköprü en yüksek)fiziksel Şiddet görmekte; %36’sı kardeşlerine fiziksel Şiddet uygulamakta (Atakum ve arşamba en yüksek);%40’ı kasıtlı olarak kendine zarar vermektedir (Atakum ve arşamba en yüksek).Vücudunda yara izi bulunanların oranı %26’dır(Tekkeköy ve İlkadım en yüksek).

Anne-baba fiziksel Şiddetine doğrudan tanık olanların oranı %11(Tekkeköy ve Vezirköprü en yüksek); öğrencilerin %63’ünün annesi (Atakum ve Terme en yüksek); %60’ı babası(Canik ve Bafra en yüksek); %79’u ise kendisi (Atakum ve Terme en yüksek) evde öfkeli davranış sergilemektedir. Çocukların anne babalarından daha yüksek düzeyde öfkeli davranışlar sergiliyor olması dikkat çekicidir. Ev ortamında gergin mutsuz hissedenlerin oranı %49’dur(Tekkeköy, Bafra ve Vezirköprü en yüksek). Ankete katılanlar genelinde öğrencilerin anne-babaları yaşadıkları anlaşmazlıklarını %58 olumlu yollarla zerken, kardeşler arası sorunların olumlu yollarla zlme oranı %28 ve Şiddet başvurarak zm arama oranı ise %72’dir. Ailede suça bulaşma %5(Tekkeköy ve Terme en yüksek); suç mağduru oranı ise %6’dır(Atakum ve Bafra en yüksek). Bizzat kendisinin suç mağduru olma durumu %18’dir(Atakum ve Terme, Vezirköprü en yüksek).

Okul Şiddet iklimi

Samsun’da lisede okuyan öğrencilerin %32’si öğretmenlerinden(Canik ve Vezirköprü, Bafra, arşamba en yüksek); %20’si okuldaki öğrencilerden fiziksel Şiddet görmekte(Atakum, İlkadım ve Bafra en yüksek); %38’si

ise okuldaki öğrencilere fiziksel şiddet uygulamaktadır(Atakum, Canik ve Çarşamba en yüksek).Öğrencilerin diğer öğrencilere fiziksel şiddet uyguladığını belirtenlerin oranı %69'dur(Atakum, Canik ve Bafra, Çarşamba en yüksek). Çevresindeki öğrencilerde kesici delici alet taşıyanların oranı %37'dir(Atakum, İlkadım ve Bafra, Çarşamba en yüksek).

Okul yolunda ve çevresinde şiddete maruz kalma korkusu yaşayanların oranı %22'dir(Tekkeköy, Canik ve Bafra en yüksek).Okul ortamında kendini gergin ve mutsuz hissedenlerin oranı %78'dir(Atakum, Canik ve Terme, Çarşamba en yüksek).

Ailelerde anne babalar arası yaşanan sorunların olumsuz yollarla çözülmeye çalışılması oranı %42 iken, Okul arkadaşları arası sorunların olumsuz şekilde çözülme oranı %73'dür.

Şiddetin tanık olunmakla ilişkisi, özellikle, okulların şiddetin ve sapma davranışların öğrenildiği, tanık olunan ya da maruz kalınan en önemli bağlamlardan biri olduğuna ilişkin benzer teorilerle de örtüşmektedir. Öğrencilerin en sık maruz kaldığı şiddet ve sapma davranış türleri daha çok iletişim zorluklarından kaynaklanmaktadır.

Sosyal çevredeki şiddet iklimi

Çevrede insanların birbirine cinsel tacizde bulunmasına tanık olma %18 (Atakum, Tekkeköy ve Bafra en yüksek); kavgaya tanık olma %58(Canik, İlkadım ve Çarşamba en yüksek); keyif verici madde kullanımına tanık olma %49(Atakum, Canik ve İlkadım en yüksek). Son 5 yılda yaşanan darbe gibi kötü olaylardan aileleri olumsuz etkilenenlerin oranı %42'dir. Şiddet içerikli bilgisayar oyunları oynayanların oranı %55 (Atakum, Çarşamba ve İlkadım).

Şiddet ikliminin travmatik sonuçları

Öğrencilerin %37'si eşyalara; %8'i hayvanlara bilerek zarar vermekte; %35'i yaralanma olaylarına karışmaktadır (Çarşamba, Atakum ve Tekkeköy en yüksek). Lise öğrencilerinin %69'u suçluluk; %84'ü anlamsızlık ve kararsızlık duygusu yaşamakta (Canik, Atakum ve İlkadım); %89'u diğer insanlara karşı, kızgınlık/öfke duymakta (Atakum, Terme ve Çarşamba); %13'ü gelecekte ümitsizdir.

Şiddet ikliminin belirleyenleri

Genelde çeperdeki ilçelerde aile içi şiddet, merkez ilçelerden daha azdır. Bu da sosyolojide genel kabul görmüş merkez-çevre farklılaşmasının desteklenmediğini gösterir. Merkez ilçelerin daha "gelişmiş" (refah düzeyi yüksek, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek, eğitilmiş) çevre ilçelerin ise görece merkeze nispeten daha "geride" olduğu düşünülür, ama araştırmadaki verilere göre merkez, çevreye karşı anne şiddeti konusunda daha sorunludur. Temel nedeni merkezin daha yoğun ve düzensiz göç almasına bağlanabilir.

İkinci belirleyici faktör, gelir durumudur. Gelir düzeyi düştükçe aile içi şiddete ya da yakın şiddetine maruz kalma riski artmaktadır. Aslında araştırmadaki bulgular, aile araştırmalarındaki "gelir azaldıkça aile içi şiddetin varlığının artacağı" hipotezini "kısmen" desteklemektedir.

Aile tipini çekirdek-geniş olarak dikotomik algıarsak aile içi şiddet açısından bir farklılık görülmesi de parçalanmış ailelerde çekirdek ve geniş ailelere nispeten daha yüksek bir şiddet varlığı gözlenmektedir. Beklenenin aksine dağılmış ailelerde anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı daha düşüktür; "fazla ve çok fazla" derecede anne fiziksel şiddetine maruz kalma oranı dağılmış aileleri olan çocuklarda normal aile yapısına sahip çocuklara göre daha fazladır. Şiddet derecesi arttıkça dağılmış ailelerdeki çocukların, anne-babanın bir arada yaşadığı ailelere nazaran anne şiddetine maruz kalma noktasında daha dezavantajlı durumdadır.

Çocuklarıyla olan ilişkilerinde ebeveynler farklı rol modelleri sunarlar ve benzer modellere çocuklar yoğun bir şekilde maruz kalırlar. Bazı durumlarda, şiddet ve sapmayı onaylayan mesajlar vermek, bu davranışları sergilemek, çocukların erken dönemlerden itibaren bu tür davranışları normal görmelerine ve sergilemelerine olanak verecektir. Aile içerisinde bireyler etkileşim içinde buldukları ebeveynlerinden şiddet ve sapmayı onaylayan mesajlara maruz kalabilecekleri gibi şiddet ve sapmış davranışların mağduru veya tanığı da olabilmektedirler. Özellikle erken dönemlerden itibaren fiziksel şiddete maruz kalanların, bu davranışları meşru göyerek, ileriki yıllar kendi çocuklarına, eşlerine veya diğer kişilere karşı şiddet kullandıklarını farklı araştırma sonuçları göstermiştir. Aile içerisinde gençlerin çocukluk döneminden itibaren şiddete maruz kaldığı mekanizmalardan bir tanesi ebeveynler tarafından uygulanan disiplin yöntemleridir. İstenilmeyen davranışların düzeltilmesi amacı ile gerçekleştirilen disiplin yöntemleri, hem gençlerde farklı sorunlar yaratmakta hem de şiddet davranışını öğrenmesinde rol modeli oluşturabilmektedirler.

Şiddet ikliminde göç olgusu önemli bir faktördür. Göç eden ailelerdeki şiddete maruz kalma oranının fazlalığı göz ardı edilemez. Önceki bulgularımızda merkez ilçelerdeki anne şiddetinin çevre ilçelerden daha yüksek olduğu tespit edilmişti. Buradaki bulguyla birleştirildiğinde, merkez ilçelerin göç alan ilçeler olması ile göçün aile içi şiddetteki etkisi birleştirildiğinde merkez ilçelerdeki şiddetin yüksekliği anlaşılabilir kılınmaktadır. Okulu sık değiştirmeyi yine göç etmeyle de birleştirdiğimizde okul değiştirenlerin şiddete maruz kalma riskinin artacağı bu araştırma bulgularıyla da örtüşmektedir.

Öğrencilerin yarısından fazlası şiddet içerikli bilgi sayar oyunları oynamaktadır. Şiddet ikliminin oluşmasında televizyon şiddetinin olduğu kadar bilgisayarlardaki oyun şiddetinin de payı vardır.

Şiddet iklimi çocuk gelişim ve eğitimini olumsuz olarak etkilemektedir. Bu etkilenmeleri en aza indirmek/ ortadan kaldırmak biz yetişkinlerin, sosyal devlet ve onun kurumlarının öncelikli ve acil işi olmasına ihtiyaç vardır.

Okulu terk araştırması sonuçları

Ayrıca okulu terk edenlerle ilgili araştırmamızda önemli bulgulara ulaşılmıştır:

Samsun ilinde 2007-2015 döneminde 100 haneye düşen okul terk etmiş öğrenci sayısı ilköğretimde 1.4, ortaöğretimde 6.1 iken toplamda ise 7.6'dır. Bu oranlar Türkiye ortalamasının altındadır. Samsun ili seçilen 12 il içinde 8. sırada yer almaktadır. Her ne kadar Samsun ili okul terk oranları Türkiye ortalamasının altında olsa da yaklaşık olarak 100 haneden 8 hanesinde okul terk etmiş öğrenci olması dikkat edilmesi gereken bir durumdur.

Okulu terk edenlerde yapılan araştırmada okulu terk edenlerde, aile içi şiddet, okuldaki şiddet, sosyal çevredeki şiddete maruz kalma riskinin arttığı; şiddet dolu davranışlarda bulunma olasılığının daha yüksek olduğu (arkadaşlarına, kardeşlerine, çevreye, eşya ve hayvanlara) şiddet korkusunun ve şiddete uğramanın psiko-sosyal sonuçlarından olumsuz etkilenmenin arttığı gözlenmiştir. Okulu terk etmede aile, okul ve diğer sosyal ortamlardan kaynaklanan şiddet ikliminin etkisinin olduğu bu araştırmayla da tespit edilmiştir.

Sonuç olarak

Bu araştırmada, çocukların kendi ailelerinde, okudukları okullarda ve buldukları diğer sosyal ortamlardaki insan ilişki ve iletişim biçimlerinden olumsuz etkilendikleri, bu olumsuz etkilenmeleri kendi davranışlarına ve yaşantılarına yansıtıktıkları değişik şekillerde ortaya konmuştur. İnsanların birlikte yaşadıkları her yerde anlaşmazlıkların ortaya ıkması olağan bir durumdur. Olağan olmayan ise anlaşmazlıkların müzakere yoluyla değil, olumsuz yollarla ama özellikle şiddete başvurularak çözülmeye çalışılmasıdır; ve ne yazık ki, bunun da yaşadığımız dünyada çokça seçilen bir yol olduğunu görmekteyiz.

şiddet kültüründe büyüyen/yetişen lise öğrencileri, daha fazla şiddet eğilimi sergileyerek bir anlamda şiddet sarmalının kurbanları olmaktadır. Böylece şiddete maruz kalan öğrenciler başkalarını da şiddet mağduru yapmakta ve sonuçta kendileri de şiddet kültürünün bir parçası olmaktadırlar. Çocukların ve gençlerin şiddeti bir yöntem olarak uygulamaları veya şiddete maruz kalmalarının önlenmesi, ileride anne-baba olacak bu kişilerin, şiddeti bir çözüm olarak benimsemelerinin önüne geçilmesinde etkili olacaktır. Edleson (1999), aile içindeki şiddete görsel ya da işitsel olarak tanıklık eden çocukları sessiz ve görünmez kurbanlar olarak niteleyerek çocukların bu yaşlarda farkına varmadan şiddeti öğreneceklerini ifade etmektedir. şiddet öğrenme yoluyla kazanılan bir davranış olması dolayısıyla, gençler karşılaştıktıkları sorunlara öğrendikleriyle karşılık vermek isteyeceklerdir. Bu durumda gelişim sürecinde olan gençleri iyi davranışlar kazandıracak model ve uygulamalarla buluşturmak gerekmektedir.

7. BİR MODEL ÖNERİSİ

ŞİDDETLE SİVİL MÜCADELE İÇİN MODEL ÖNERİSİ

01 Ocak 2018 Adalet Bakanlığı verilerine göre;

Türkiye’de Cumhuriyet Başsavcılıklarında bekleyen

FAİLİ MEÇHUL OLAY/dosya sayısı 4 milyon 70 bin 737’dir.

2017 yılı içinde meydana gelen ve önceki yıldan devredilen suç olayı dosya sayısı ise, 8 milyon 479 bin 818’dir.

Suçta karışan kişiler açısından bakıldığında ise, sadece 2015 yılında Cumhuriyet Başsavcılıkları soruşturma evresinde olmak üzere; 10 milyon 279 bin 240 kişi suça karışmış; ve aynı yıl içinde 8 milyon 673 bin 615 kişi de suç mağduru olmuştur.

Son 10 yılda en çok artış gösteren suç türleri; çocuklara cinsel saldırı ve uyuşturucu suçlarıdır.

Türkiye’de suça karışanların; TBMM Şiddet Araştırma Komisyon Raporuna (2007) göre %88’i, Etkin Hükümlü Projesi Sonuç Raporuna (2009) göre %84’ü, HEGEM Vakfı Gençlik ve Şiddet Araştırma Raporuna (2018) göre %78’i, HEGEM Türkiye ve Terör (2018) Raporuna göre, (PKK’ya katılanların) %95’i, “**okulunu terk eden**” çocuklar / gençlerdir.

Ana belirleme olarak ve elde edilen özel verilerin ortaya çıkardığı sonuçlar olarak, çocuk ve aile bağlamında ülkemiz için ve ilimiz için ciddi riskler vardır. Bir kara daha ana başlıklarla sıralarsak;

Türkiye’de, 2007-2015 yılları arasında devam, disiplin, yaş haddi vs. nedenlerle okulunu terk eden öğrenci sayısı 1 milyon 929 bin 966’dır. Bu ve diğer benzer verilerden hareketle, “ülkemiz için okul terk olgusu bir güvenlik sorunudur” diyebiliriz.

Ülkemizde «okul terk» sorunu yaşayan / yaşamış öğrenciler için, doğrudan ilgili bir yapı, ya da kurum olmaması, bu konuyu çok ciddi bir risk faktörüne dönüştürmektedir.

HEGEM Gençlik ve Şiddet Raporu (2018) göstermiştir ki, okulunu terk eden, şiddete, suça sürüklenen çocuk ve gençlerin en bariz özelliklerinden birisi de, ailesinde **suç mağduru** ya da **suç faili** bireylerin bulunmasıdır. Bu nitelikteki sorunlu ailesi olan çocuklarla da birebir çalışan hizmet yapıları (kurum / kuruluş) bulunmamaktadır. Bu durum ise, ikinci önemli risk faktörüdür.

Her iki temel risk faktörünün arkasındaki en önemli gerçeklik ise; kişilerin ailede, okulda ve diğer sosyal ortamlarda sağlıklı insan ilişki/iletişim becerileri sergilemekte zorlanmaları; içinde yaşadıkları topluluklarda müzakere ve arabuluculuk kültürünün çok zayıf kalmasıdır.

Toplumumuzda üçüncü önemli risk faktörü, göç eden aile çocuklarının korumasızlığıdır.

Yukarıda belirlenen üç risk ana faktör ve diğer faktörler bağlamında, aile ve çocukla ilgili hizmet görevleri bulunan kurum ve kuruluşların işgücü yeterliliklerindeki zaafılar, iş kalitesi ve strateji sorunları, Türkiye’de çocuk/genç nüfusun fazlalığı, çocukların korunması ve sağlıklı gelişimleri açısından yeni hizmet sistemlerinin devreye sokulmasına ihtiyaç göstermektedir.

Bu araştırma sonuçlarından hareketle, “Önleyici Rehberlik, Koruyucu Hukuk, Onarıcı Adalet Hizmetleri” ekseninde İstanbul’da uygulanan ve başarılı olan “HEGEM-Eyüp İlçesi: Şiddetle Sivil Mücadele Modeli” benzeri bir sistemin, bütün illerde/ilçelerde uygulanmasına ihtiyaç vardır.

ÇOCUK KORUMA VE ŞİDDETLE SİVİL MÜCADELE MODELİ

Bu modelin işleyiş ve esasları, TBMM Şiddet Araştırma Komisyon Raporu (2007) önerilerinde ortaya konan aşağıdaki esaslara göre şekillenecektir:

Vali, ilde Devletin ve Hükümetin temsilcisi ve ayrı ayrı her Bakanın mümesili ve bunların idari ve siyasi yürütme vasıtasıdır. (5542 sayılı Kanun Madde 9).

Bu sıfatla;

- *Valiler, ilin genel idaresinden her bakana karşı ayrı ayrı sorumludur.*
- *İlin her yönden genel idare ve genel gidişini düzenlemek ve denetlemekten sorumludur.*

- Vali il sınırları içinde bulunan genel ve özel bütün kolluk kuvvet ve teşkilatının amiridir. Suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve düzenini korumak için gereken tedbirleri alır.

İlçe genel idaresinin başı ve mercii kaymakamdır. (5542 sayılı Kanun Madde 9).

- Kaymakam, ilçede hükümetin temsilcisidir. Bakanlıkların kuruluş kanununa göre ilçede lüzumu kadar teşkilatı bulunur.
- Kaymakam; kanun, tüzük yönetmelik ve hükümet kararlarının neşir ve ilanının, uygulamasını sağlar ve bunların verdiği yetkileri kullanır ve ödevleri yerine getirir. Kaymakam, valilik talimat ve emirlerini yürütmekle görevlidir.
- Bu görev tanımlamaları ışığında çocuk ve gençlere ilişkin merkezi politikaların yerel alanda etkin olarak uygulanması vali ve kaymakamların sorumluluğundadır.
- Vali ve kaymakamlar çocuk ve gençlere yönelik programları yürütürken bölgelerinin çocuk ve genç nüfusunun gereksinimlerini belirlemelidir. Bu uygulamalar sırasında il ve ilçe düzeyindeki kamu ve diğer kuruluşların tüm olanakları (insan gücü, zaman vb.) eş güdüm hâlinde ve kuruluşlar arası işbirliğini gözetleyerek en etkili şekilde kullanılmalıdır. Bu faaliyetlerin izlenmesi ve denetiminden de vali ve kaymakam sorumludur.
- Eş güdüm ve işbirliğinin sağlanması için hâlen mevcut olan il hıfzıssıhha kurulları/ilçe hıfzıssıhha kurulları, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfı gibi kurullar yukarıda sayılan merkezi teşkilatın il sorumlularının çoğunu içinde barındırmaktadır.
- Bu kurullar da ülkenin çocuk ve gençlerde şiddeti önleme ve kontrolü konusunda oluşturduğu genel amaç ve hedefler doğrultusunda çocuk ve gençler arasındaki şiddet olayları, nedenleri, yerel önleme programları ve uygulamaları hep beraber ele alınmalıdır. Ülke programı çerçevesinde yerel programların oluşturulması ve sektörler arasında ortak uygulamaların yapılması sorunun önlenmesini ve kontrol altına alınmasını sağlayacaktır.
- İl ve ilçe düzeyinde yapılacak çalışmalara belediye, yerel medya, sivil toplum kuruluşları ve özel sektörün katılımı müdahalelerin etkinliğini arttıracaktır.

- İl ve ilçe düzeyinde şiddetin önlenmesi için spor ve kültürel etkinliklerin çocuk ve gençlere ulaştırılmasına ilişkin yöntemler yerel yapının özelliğine göre değişebilir. Bu nedenle spor ve kültürel etkinliklerin çocuk ve gençlere ulaştırılabilmesi için yaklaşımların da tüm kamu kuruluşlarının katıldığı kurullarca alınarak uygulamaların hızlandırılması sağlanmalıdır.
- İlçe ve muhtarlıklar düzeyinde alınacak kararlara, katılım, izleme ve değerlendirme amacı ile aile üyeleri de katılmalıdır. Bu kararların alınmasına mutlaka çocuk ve gençlerin katılımı da sağlanmalıdır.
- İl ve ilçelerinde bulunan çocuk ve gençlere hizmet veren gençlik danışma ve sağlık hizmet merkezleri, aile danışma merkezleri ve benzeri hizmet birimleri farklı kurumlar altında faaliyet yürütmektedirler. Vali ve kaymakamlar, çocuk ve gençlere özel olarak sunulan hizmet birimleri arasında olan eş güdüm hâlinde ve iş birliğini gözetleyerek en etkili şekilde çalışmalarını sağlamalıdır. Bu şekilde aynı kaynaklar ile çok daha fazla sayıda çocuk ve genç daha sistematik olarak ulaşılabilir.
- İlçe düzeyinde uç birimlerde, mahalle ya da yerel yerleşim birimlerinde çocuğun büyüme ve gelişmesini izleyen ve sağlığının korunmasından sorumlu olan "sağlık personeli", çocuğun bilişsel kapasitesinin artırılmasından sorumlu olan "eğiticilerin", yaşadığı ortamda güvenliğini sağlayan "güvenlik personeli"nin ve zor koşullarda olan çocuk ve gençleri koruması için çalışan "sosyal çalışmacıların" yardımlaşarak ve ortak çalışması önemlidir. Özellikle ilçe düzeyinde mülki idari amiri olan kaymakam tarafından ilçe sınırları içinde çocuk ve gençlere yönelik sektörler arası iş birliği kurulabilmeli ve sahada özellikle dört farklı alanda çalışan saha elemanlarının ortak amaca yönelik hizmet sunabilmesi sağlanmalıdır. İçişleri, sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve emniyet kuruluşları tarafından oluşturulan bir veri toplama ağı ile bölgede, yeni gelen ya da yaşayan, şiddet olayları açısından "riskli" olan çocuk ve ailelerin belirlenmesi yapılmalıdır.
- *Vali ve kaymakamlar il ve ilçelerinde çocuk ve gençleri şiddete yönlendiren bütün etkenlerden koruyup kollamak, okul çevresinin güvenliğinin sağlanması ve çocuk ve gençlerin sosyal ve kültürel aktivitelere katılımının sağlanmasından sorumludur.*

- Şiddet olaylarına karışma riski yüksek olan çocuklar ile ailelerinin belirlenmesi sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve güvenlik açısından daha "hakkaniyetli» hizmet alması sağlanmalıdır. Risklerin belirlenmesinde ailenin sosyodemokratik özellikleri, ekonomik düzeyi, göç etme durumu, çocuk ya da gençte şiddet davranışları açısından riskli özellikler olması ve şiddet davranışları vb. değişkenler kullanılabilir.
- Çocuk ve gençlerde şiddet ya da ilgili risk faktörlerinin dağılımı ile ilgili veriler belirli aralıklar ile il bazında toplanmalı ve ilde sorun boyutunu saptama, gerekli müdahale programlarını planlayabilme ve uygulamalardaki gelişmeleri takip etme açısından kullanılmalıdır. İllerden gelen veriler ışığında Türkiye için yıllık ya da daha az sıklıkta, periyodik raporlar hazırlanmalıdır.
- İl ve ilçelerde uygulanan çocuk ve gençler ile ilgili programların sonuçları paylaşılmalı ve olumlu uygulamalar teşvik edilmelidir.
- Çocuk haklarına dair uygulamaların bütün kurum ve kuruluşlar tarafından benimsenmesi ve hizmetler içindeki uygulamalara yerleştirilmesi gerekmektedir. Vali ve kaymakamlar çocuk hakları uygulamalarında etkin olarak rol almalıdırlar.
- *Mülki amirler,, çocuk ve gençlerin kendilerine yönelik programların planlanmasına, geliştirilmesine, uygulanmasına ve değerlendirmesine katılmalarını sağlamalıdır. Çocuk ve gençlere yönelik programlar erişkinlerin düşündükleri gereksinimlerin yanı sıra çocuk ve gençlerin isteklerini de yanıtlamalıdır.*
- *Vali ve kaymakamlar, çocuk ve gençle yönelik programların planlanmasına, geliştirilmesine, uygulanmasına ve değerlendirmesine katılmalarını sağlamalıdır. Çocuk ve gençlere yönelik programlar erişkinlerin düşündükleri gereksinimlerin yanı sıra çocuk ve gençlerin isteklerini de yanıtlamalıdır.*

Çocuk Hakları Uygulamaları

- Çocuk ve çocuklarla çalışanlara yönelik olarak, insan hakları ve çocuk hakları eğitimi verilmesi, anne babaların da çocuk haklarını öğrenmesi ve çocuklarla beraber olan tüm toplum bireylerinin bu konuda duyarlılığının sağlanması gerekmektedir. Ayrıca, okullarda çocukların hakları ve sorumlulukları çok iyi vurgulanmalıdır.

- *Güç koşullar altındaki çocuk ve gençlere toplumda hizmet veren sivil toplum kuruluşları ulaşabilmektedir. Sivil toplum kuruluşlarının hizmet anlayışının içine “çocuk ve genç dostu” yaklaşımın yerleştirilmesi gerekmektedir.*
- *Sivil toplum kuruluşlarının daha organize çalışmaları için sivil toplum platformları oluşturulmalıdır. Bazı sivil toplum kuruluşlarının bu çalışmalara önderlik etmesi ile bu platformun oluşması ve çocuk haklarının savunuculuğunun daha etkin yapılabilmesi sağlanabilir (TBMM Şiddet Araştırma Komisyonu Raporu, 2007: 486, 487).*

“TBMM Şiddet Araştırma Komisyonu” raporunun yukarıda alıntılan kısmındaki esaslar, yerelin ihtiyaçlarına ve imkanlarına göre uyarlanarak ortaya konacak model aşağıdaki şekilde olacaktır:

Model ortağı kurumlar/ kuruluşlar;

Model 5542 sayılı Kanun bağlamında, **Vali** yönetiminde yapılmalıdır.

Büyükşehir Belediyesi

Büyükşehir Belediyesi aile, çocuk ve diğer ihtiyaç sahipleriyle ilgili sosyal hizmetlere

Katkı sunmaya zemin olacak bir model özelliği taşıdığı için, hizmet alt yapısını (alanlarını) üstlenecek; “Sosyal Projeler Merkezi”, “Aile Danışma ve Psiko-sosyal Destek Merkezi” birimlerinin kuruluş ve işleyişinden sorumlu olacaktır.

İlçe Belediyeleri

İlçe Belediye Başkanlıkları, kendi görev alanlarındaki hizmetlerle ilgili, yer, araç ve elaman sağlama, mobil psiko-sosyal destek ekibi oluşturma işlerinde sorumluluk üstlenecektir. Risk durumu ve ihtiyaca göre her ilçe için ayrı Aile Danışma ve Psiko-sosyal Destek Merkezi ve Mobil Psiko-sosyal Destek Ekibi oluşturulacaktır.

Emniyet Müdürlüğü

«Çocuk Hakları Merkezi» Emniyet Müdürlüğü yönetiminde kurulacak; özellikle model bağlamında kurulan diğer merkezlerle, Şiddetle Mücadele Akademisi ile ve proje ortağı ve etkin işbirliği yapılan kurumlarla koordineli çalışmalar yürütecektir.

Sivil Toplum Kuruluşları

Öngörülen bu model, halen toplum için risk oluşturan konulara yönelik olduğu için ve şiddetle sivil mücadeleyi öncelediği için STK'ların etkin bir şekilde işe ortak olması gerekir.

Şiddet üzerine ülke düzeyinde hizmet etkinliği bulunan Şiddetle Mücadele Vakfı (HEGEM Vakfı) modelin ana STK boyutunu tamamlayacak, Model çalışmalarında bilimsel destek ihtiyacı ve "Şiddetle Mücadele Akademisi" biriminin kuruluşu HEGEM Vakfı tarafından karşılanacaktır. Benzer STK'larla da etkin işbirliği yapılacaktır.

Model için etkin işbirliği yapılacak kurumlar/kuruluşlar;

- Aile, Sosyal Hizmetler ve Çalışma İl Müdürlüğü,
- İl/İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ve RAM'lar,
- Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü,
- İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü,
- Diyanet İşleri Başkanlığı, bağlı kuruluşlar,
- Üniversitelerin ilgili araştırma-uygulama merkezleri olmalıdır.
- Şiddet, çocuk ve aile konularında etkin hizmet gücü bulunan STK'lar.

(Yukarıda adı geçen kurum/kuruluşlar, çocuk ve aile ekseninde örtüşen mevzuatlarından doğan hizmetlerle ilgili model çalışmalarına destek verecekler; destek alacaklardır.)

Genel amaç:

Bütün dünyada ve ülkemizde giderek artan saldırganlık, şiddet, vandalizm, suç, uyuşturucuya ve intihara yönelik olayları karşısında toplumsal duyarlılığı arttırmak; çocuklara ve ailelerine çatışmanın, şiddetin kötü alışkanlıkların zararlarını güncel yaşam olayları üzerinden anlatarak dostluğun, kardeşliğin, barışın, iyiliğin ve demokrasi kültürünün herkes için içselleşmesine katkıda bulunmak; şiddeti/suç, aile, okul ve diğer sosyal ortamlarda, daha ortaya çıkmadan önlemektir.

Özel amaçlar:

- a) Okul terk sorununa yönelik özel bir izleme, değerlendirme ve dönüşüm sağlama sistemi kurmak; bu bağlamda özellikle ailelere ve okullara etkin destek sağlamak.
- b) Ailesinde suç mağduru ve suç faili bulunan çocuklara ve ailelerine yönelik psiko-sosyal ve eğitsel destek hizmetleri sağlamak.
- c) Ailesi göçle gelen çocuklara ve ebeveynlerine ortak şehir kültürüne uyumlarını sağamaya yönelik psiko-sosyal ve eğitsel destek hizmetleri vermek.
- d) Suç mağduru olan ya da travmatik olay yaşayan çocuklara evlerine ulaşarak mobil psiko-sosyal destek hizmetleri sunmak.
- e) Okulunu terk etmiş ve okul yaşını doldurmuş bulunan gençlerin (özellikle suça karışmış ve suç mağduru olmuş olanların) meslek sahibi olmaları için çalışmalar yapmak.
- f) Suça bulaşan çocuk ve gençlerin tahliye sonrasına hazırlanmaları, tahliye sonrası izlenmeler ve topluma uyumları için psiko-sosyal ve eğitsel yönden desteklenmelerine yönelik etkin hizmet ağı oluşturmak.

Hizmet modelinin (sisteminin) ana bileşenleri şöyle sıralanabilir:

“Sosyal Projeler Merkezi” kurulması

Bu merkez, Büyükşehir Belediyesine ait olarak kurulacak; ilin ihtiyacı olan projelerin belirlenebilmesi için periyodik olarak sosyal analiz ve ihtiyaç analizi çalışmaları yapılması, sosyal projeler geliştirmek, yürütmek, yürütülenlere ortak olmak/destek vermek esas işlerini teşkil edecektir.

“Çocuk Hakları Merkezi” kurulması

Bu Merkez, Emniyet Müdürlüğüne bağlı olarak kurulacak; Merkez öncelikli olarak çocuk hakları, insan hakları ve demokrasi kültürünün güçlendirilmesine yönelik çalışmaları model ortakları ve işbirliği içinde olan kuruluşlarla birlikte gerçekleştirecektir.

“Aile Danışma ve Psiko-sosyal Destek Merkezleri” kurulması

Bu merkez ana hizmet alanında Samsun Büyükşehir Belediyesi ve ilçelerde ilçe belediyeleri tarafından kurulacaktır. Merkez, bizzat başvuran

anne babalara ve yerinde (alanda) mobil psiko-sosyal destek ekibiyle sorun yaşayan ailelere uzmanlarıyla hizmet verecektir.

“Mobil Psiko-sosyal Destek Ekipleri” kurulması

Model yapısı ve işleyişi bağlamındaki hizmetleri sürekli yürütmek üzere, insan ve toplum bilim alanlarından birisinde yüksek lisans sahibi olan, ya da doktora yapmakta olan elemanlar sisteme alınacaktır. Bu elemanlardan oluşan ekibi görev alanlarına ulaştırmak üzere, içerisi psikolojik danışma hizmeti verecek düzende dizayn edilecektir.

“Şiddetle Sivil Mücadele Akademisi” kurulması

Model kapsamında görev alacak bütün uzmanların, ilgili akademisyenlerle sertifikalı eğitimlerini gerçekleştirmek; şiddet araştırmaları yapmak, şiddetle mücadele projeleri geliştirmek ve yürütmek, diğer birimlere bilimsel insan ihtiyacı desteği vermek; başta çocuk ve aile olmak üzere, toplum hizmeti yürüten çalışanlara şiddetle sivil mücadele eğitimleri vermek üzere, HEGEM Vakfı tarafından Vakıf Resmî Senedi bağlamında kurulacaktır. Akademi, Prof. Dr. ya da Doç. Dr. Statüsündeki uzman uzmanlarıyla modelin/modele bağlı kurulan/kurulacak olan Merkezlerin akademik danışmanlıklarını yürüteceklerdir.

“Okullarda Müzakere ve Arabuluculuk” uygulamasının hayata geçirilmesi

İnsanların birlikte yaşadığı her ortamda anlaşmazlıkların olması kaçınılmazdır. Araştırma sonuçlarının da ortaya koyduğu gibi, toplumumuzda şiddetin, suçun en önemli sorunlarında birisi iletişim çatışmalarıdır. Samsun üzerine yapılan bütün sosyal analiz çalışmalarında, kişiler arası anlaşmazlıkların, şiddetin ciddi bir sıkıntı olduğu vurgulanmaktadır. Okullarda Müzakere ve Arabuluculuk sistemi, öğrencilerin kendi sorunlarını, kendi aralarından seçilen ve uzmanlar eliyle eğitilen arabulucu öğrencilerle, müzakere etmeyi ve barışçıl olarak çözmeyi amaçlayan modern bir uygulamadır. Müzakere ve arabuluculuk, hem öğrencilere ve hem de öğrenci velilerine paket program eğitimleriyle verilecek, toplumda barış ve uzlaşma kültürü, demokrasi kültürü geliştirilip, güçlendirilecektir. Bu uygulamanın ortaokul ve liselerde gerçekleşmesinde “Şiddetle Sivil Mücadele Akademisi” uzmanları rol alacaktır.

Modelle Sisteme Yeni Aktörler (Uzmanlar grubu) kazandırılması

Sosyoloji, psikoloji, sosyal hizmet, halkala ilişkiler, anlaşmazlık çözümlü ve arabuluculuk, felsefe, PDR, iletişim vb. alanlarda yüksek lisansı olan ya da bu alanların birinde doktorası devam edenler; veya proje deneyimine sahip lisans mezunu elemanlar maaşlı olarak modele dahil edileceklerdir.

Modelin Bütçelenmesi

Önerilen model, İstanbul-Eyüp ilçesinde 2012 yılında hayata geçirilmiş ve çok başarılı olmuştur. Model farklı il/ilçelerde HEGEM tarafından o yerlerdeki kurum ve kuruluşlarla hayata geçirdiği başarılı projelerin bir toplamını içermektedir. Model ve bileşen hizmet bölümleri uygulanacak yerin sosyo-kültürel özelliklerine göre kolaylıkla uyarlanabilecek özelliktedir. Modelin Samsun ilinde kapsayacağı ilçe sayısına ve hayata geçirilecek bileşenlerine göre maliyeti değişik olacaktır.

Model Proje bütçesinin en önemli gider kalemleri şunlardır: a) Uzman maaşları, b) Mobil Destek Ekibi için otolar, c) Hizmet alanlarının donanımı. d) Diğer harcamalar yaklaşık olarak, ilk üç şikkın toplam harcamalarının dörtte biri kadardır.

koruyucu rehberlik, önleyici hukuk ve onarıcı adalet ekseninde

OKULLARDA MÜZAKERE VE ARABULUCULUK EĞİTİM PROGRAMI

Programın Amaçları

Bu modelin/programın temel amacı, gençler arasında yaşanabilecek anlaşmazlıkların çatışmaya, şiddete dönüşmeden, yine gençler arabuluculuğuyla sulha dönüştürülmesidir. Eğer, bireyler müzakere ve arabuluculuk (barış yapıcılık) becerileri yoluyla yaşadıkları anlaşmazlıkları yönetebilirlerse, şiddet daha az ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla, müzakere ve uzlaşma becerileri gelişmiş bireylerin, aralarında yaşadıkları anlaşmazlıkları ve uyuşmazlıkları müzakere ederek yönetecekleri için, daha seyrek çatışma yaşayacakları düşünülmektedir.

Toplumda, kişiler arası şiddet önlenecek ve dönüştürülecek ise, değişim ve dönüşüm bireyde başlayacaktır. Birey değişmediği sürece, toplumsal dönüşüm ve değişim güçtür. Öğrencilerin ergenliğe giriş döneminde

müzakere becerileri gelişir ve aralarında yaşadıkları anlaşmazlıkları diyalog yoluyla, müzakere ederek ele alırlar veya bir barış elçisi arkadaşının kolaylaştırıcılığında, tekrar müzakere ederek çözerler ise, bir yandan okullarda öğrenciler arasında yaşanan şiddet azalacak, diğer yandan ise kişisel düzeyde müzakere, arabuluculuk becerileri, yaşanan deneyimler ve tecrübeler çerçevesinde gelişecektir.

Müzakere ve arabuluculuk becerileri tecrübe edilerek, yaşanan deneyimler çerçevesinde kazanılır. Dolayısıyla projede amaç, öğrencilerin her gün yaşadıkları basit anlaşmazlıkları yine kendilerine yönettirerek, anlaşmazlıklarının dönüştürülmesi becerilerinin kazandırılması hedeflenmektedir.

Yukarıdaki genel amaç çerçevesinde projenin alt amaçları bulunmaktadır.

1. Projede birinci alt amaç; ortaokul/lise dönemi öğrencileriyle müzakereci barış elçisi gençler yetiştirmektir. Eğitim alan girişimci, müzakereci barış elçisi gençler, anlaşmazlık yaşayan arkadaşlarını bir araya getirerek, onların ortak sorunlarını müzakere etmelerini sağlayacaktır.
2. Diğer bir boyut ise, eğitim alan müzakereci arabulucu gençlerin, velilerine de, “Kişiler arası anlaşmazlıkların çözümü ve müzakere eğitimi” verilerek, aile içinde uzlaş, diyalog ve müzakere kültürünün gelişmesine katkı vermektir. Böylece ikinci alt amaç olarak, aile içi ilişkilerin yapıcı ve barışçıl olarak sürdürülmesinin sağlanması hedeflenmektedir.
3. Projede üçüncü alt amaç, okullarda müzakere ve arabuluculuk sisteminde yer alacak rehber öğretmen, gönüllü öğretmen ve yöneticilere, “Kişiler arası anlaşmazlıklarda müzakere ve barış eğitimi” ile eğitim ortamlarında yetişkinler arasında yaşanabilecek sorunların / çatışmaların müzakere ve uzlaş yoluyla çözümüne katkı verilmesidir.
4. Dördüncü alt amaç ise, gönüllü öğrenci velilerinin planlanan proje eğitimlerinden yararlandırılması; bu yolla müzakere ve arabuluculuk modelinin elden geldiğince toplumda yaygınlaşmasının sağlanmasıdır.

Yukarıda yer verilen amaçlar gerçekleştirildiğinde hem okullarda müzakere ve uzlaşma kültürü hakim olacak, hem de öğrencilerin etkileşime girdikleri tüm kişiler arasında ortak düşünce ve tavır birliği gelişecektir. Böylece öğrencilerin şiddet atmosferi hatta şiddet kültüründen müzakere, uzlaşma ve barış kültürüne yönelik dönüşüm süreci yaşanacaktır.

Programın Tanımı ve Özeti

Çok kısa bir tanımla; toplum kültürünü özümsemiş, yaşadığı sosyal ortamlarda eğitim yoluyla edindiği bilgi ve becerileri uygulayabilen, huzurlu/mutlu olmayı ilke edinmiş müzakereci, arabulucu, barış gönüllüsü lider gençler yetiştirilmesi bu projenin esasını oluşturmaktadır.

Aralarında çatışma ve anlaşmazlık yaşayan gençlerin, ortak sorunlarını birbirlerine “şiddet” uygulamadan yönetebilmelerine destek vermek amacıyla “Müzakereci-Barış Gönüllüsü Gençler” arabuluculuğundan yararlanması düşünülmektedir. Kişiler, anlaşmazlık yaşadıkları takdirde, ortak anlaşmazlıklarını ya müzakere ederek yapıcı ve barışçıl olarak yönetmekte, veya şiddete başvurarak, birbirlerine zarar vererek sonuç almayı tercih etmektedirler. Şiddet ve suç, kişiler arası düzeyde genellikle yıkıcı ve saldırgan bir anlaşmazlık çözüm yolu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle kişiler arası düzeyde şiddeti azaltmak için, gençlere bir anlaşmazlık yönetim şekli olarak şiddetin yerine ikame edebilecekleri bir başka becerinin kazandırılması hedeflenmektedir. Bu modelle gençlere kazandırılması hedeflenen beceriler, etkin iletişim, müzakere ve barışçılıktır.

Bu bağlamda, ortaokul ve liselerde, her sınıf/şubeden birlikte okuyan öğrenci görüşleri referans alınarak, belirlenecek aday “Müzakereci-Arabulucu Gençlere”, proje programı çerçevesinde müzakere ve arabuluculuk becerileri kazandırılarak, bu öğrencilerin hem çatışma yaşadıkları öğrencilerle ortak sorunlarını müzakere etmeleri ve hem de çatışan arkadaşlarını yan yana getirerek, onların ortak sorunlarını müzakere etmelerini kolaylaştırmaları amacıyla, müzakere, arabuluculuk becerilerini ortaya koymaları üzerine odaklanılmıştır. Öğrenciler bu sistemle bir yandan kendi anlaşmazlıklarını ve çatışmalarını yüz yüze müzakere ederek yönetirken, diğer yandan da arkadaşları arasındaki anlaşmazlıkları ve çatışmaları yapıcı ve barışçıl olarak yönetme liderliği işini, yani akran arabuluculuğu görevini yerine getirmiş olacaklardır.

Bu proje yoluyla ortaokul ve liselerde, gençler arasında her gün yaşanan kişiler arası çatışmalar ve anlaşmazlıklar, önlenmesi ve ortadan kaldı-

rılması gereken sorun davranışlar olmaktan çıkartılıp, gençlere doğru davranışları kazandırmak ve onların sorun çözme becerilerini geliştirmek için bir fırsat ve araç görünümü almış olacaktır. Gençler kendi yarattıkları anlaşmazlıkları yine kendileri yapıcı ve barışçıl olarak yönetirken, gelecekte yaşayabilecekleri daha ciddi kişiler arası çatışmalar ve anlaşmazlıklar için de öngörü kazanmış, aşılanmış olacaklardır.

Kendi sosyal yaşamındaki ve yaşadıkları aile ortamlarında anlaşmazlıkları yapıcı/barışçıl yollarla yönetmeksizin ve bu konuda beceri kazanmaksızın yetişen gençlerin, yetişkin yaşamlarında da anlaşmazlıklarını yıkıcı ve saldırgan yollarla şiddete ve suça bulaşarak yönetecekleri düşünülmektedir. Bu nedenle, bir paradigma değişimine gidilerek, gençlerin sosyal yaşamlarında okul gibi güvenli bir ortamda her gün onlarca ve yüzlerce defa yaşadıkları anlaşmazlıkların, onların kişisel gelişimlerinin güçlenmesinde bir araç ve fırsat haline getirilmesine ihtiyaç vardır. Bu yolla her gün yaşanan bu sorunlar aynen aşı gibi, nasıl seyreltilmiş mikroplar vücuda enjekte edilerek vücudun bu mikroplarla başa çıkma becerileri geliştiriliyor ise, gençlere de kendi anlaşmazlıklarını çözümlenerek, onların sorun çözme becerileri geliştirilecektir. Bu yolla öğrencilerin, müzakere ve arabuluculuk yoluyla sorunlarını çözme ve barış-yapıcılık becerileri güçlendirilecektir.

Bu yazılanlara ek olarak, öğrencilerin her gün etkileşime girdikleri öğretmenlerine, okul yöneticilerine anne-babalarına ve sosyal çevrelerindeki diğer ilgili kişilere de “müzakere ve arabuluculuk” eğitimleri verilerek; hem yetişkinlerin kendi aralarındaki ilişkilere katkı verilmesi, hem de öğrencilerle girdikleri ilişkilere öğrencilerin sosyalleşmelerine daha olumlu katkı verilmesi hedeflenmektedir.

Programın Gerekçesi

Proje, okul programlarının,

- Gençlerin kişisel ve sosyal gelişimlerinin desteklenmesi, potansiyellerini gerçekleştirmelerine imkân sağlanması,
- Gençlerin, ortak bir amaç etrafında birlikte çalışmalarının teşvik edilmesi,
- Gençlerin karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkin katılımının teşvik edilmesi,

- Gençlerin temel haklar, yerel ve ulusal düzeylerdeki karar alma süreçlerinin işleyişi ve kendilerine sunulan imkân ve hizmetler konusunda bilgilendirilmesi, gerekli katılım ve liderlik kapasitesine sahip olmaları konusunda desteklenmesi,
- Sosyal dışlanmayla mücadele edilmesi, sosyal uyumun güçlendirilmesi hedefleriyle ve yine programın;
- Gençlerin sosyal yapının organik bir parçası haline getirilmesi ve sosyal yaşamın dışına itilmiş gençlerin sosyal uyumunun desteklenmesi,
- Gençlerin demokratik yaşama katılımının ve aktif yurttaşlık bilincinin teşvik edilmesi,
- Kültürel ve ekonomik farklılıkların, gençlerin iletişimde ve bir araya gelmelerindeki engelleyici etkisinin ortadan kaldırılması öncelikleri ile doğrudan örtüşmektedir.

Hedef Kitlenin Tanımı ve Tahmini Sayısı

Proje kapsamında, ortaokullarda / liselerde ;

- A) ... öğretmen "Arabulucu Eğiticiği Förmatörü" olarak sertifikalı eğitime alınacak,
- B) ... öğretmen/yöneticiye proje kapsamında, konferanslar/seminerler verilecek,
- C) ... arabulucu genç (yarısı erkek/yarısı kız) proje eğitimleriyle yetiştirilecek,
- D) ... velye müzakere ve anlaşmazlık çözümü semineri verilecek,
- E) ... kişiye proje materyali (kitap vd) dağıtılacaktır.

Hedef kitlenin belirtilen sorun ve ihtiyaçlarına Proje faaliyetleri ile getirilecek çözümler.

Okullarda gençlerin ortak sorunlarını, çelişkilerini, çatışmalarını arabulucu-barış yapıcı öğrencilerin kolaylaştırıcılığında müzakere ederek yönetmelerinin sonuçları şunlar olacaktır:

- Müzakereci/arabulucu/barış elçisi öğrenciler liderlik becerilerini geliştirecektir.

- Müzakereci/arabulucu/barış elçisi öğrencilerin ve anlaşmazlık yaşayan diğer öğrencilerin yaşamlarının her noktasına taşıyacağı iletişim, konuşma ve eleştirel düşünme becerileri gelişecektir.
- Müzakereci/arabulucu öğrenci **öz denetimini, öz saygısını ve öz güvenini** geliştirecektir.
- Anlaşmazlık yaşayan öğrencilerin kendi sorunlarını arabulucu öğrencilerin kolaylaştırıcılığında müzakere ederek yönettikleri için, özbelirleme, özdenetimi ve özdisiplin becerileri gelişecektir.
- Arabulucu/barış elçisi öğrencinin arkadaşları arasındaki **önemi ve etkisi** artacaktır.
- Arabuluculuk, müzakereci, barış yapıcı öğrencilerin, sorunlarını yapıcı yollarla çözüme konusunda adanmışlıklarını arttıracaktır.
- Müzakerece/Arabulucu öğrenci, yaşamının ve kariyerinin her noktasına taşıyacağı müzakere, diyalog ve sorun çözme becerilerini geliştirecek ve ilerletecektir.
- Öğrenciler kendi anlaşmazlıklarını çözümede daha fazla sorumluluk alacaklardır.
- Müzakere ve Arabuluculuk süreci, öğrencilere duygularını paylaşma, diğer öğrencileri anlama, empati ve gereksinimlerini olumlu yöntemlerle karşılama yollarını kazandıracaktır.
- Öğretmenler, öğrenciler arasındaki yaşanan sorunları, anlaşmazlıkları çözmek ve istenmeyen davranışları yönetmek için daha az zaman ve enerji harcayacak, **tükenmişlikleri azalacaktır.**
- Arabuluculuk, barış yapıcılık uygulaması güce dayalı otoriter, cezalandırıcı disiplin yaklaşımını azaltacak, koruyucu hukuk-onarıcı adalet kültürünü arttıracaktır.
- Arabuluculuk, barış yapıcılık uygulaması öğrenciler, öğretmenler dahası anne babalar arasında yaşanan gerginliklerden yükselen tansiyonu düşürecektir.
- Arabuluculuk uygulaması, öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen arasındaki ilişkilerin daha olumlu ve yapıcı geçmesine neden olacağı için okul iklimini olumlu yönde etkileyecek; öğretmenlerin, **öğretime** öğrencilerin de **öğrenmeye** ayırdıkları zamanı arttıracaktır.

- Bu modelle, öğrenciler, kişiler arası çatışmaları daha pozitif ve yapıcı olarak yorumlayacaklar, dolayısıyla da çatışmaların daha işbirlikli yönetimine yöneleceklerdir.
- Bu modelle okul disiplin sorunlarının öğretmenler ve okul yöneticileri üzerinde oluşturduğu baskı azalacak, disiplin sorunlarına ayrılan zaman azalacaktır.
- Müzakere ve anlaşmazlık çözümü eğitimleri giderek sınıf, okul, hatta aile atmosferini geliştirecek; okulda, evde gerilim/tansiyon düşecektir.
- Okullarda öğretmenler okul yöneticileri ve öğrenciler arasında yaşanan anlaşmazlıklar yapıcı ve barışçıl olarak yönetileceği için okul iklimi iyileşecek, öğrenciler okulu daha çok sevecek, devamsızlıklar ve okul terkler azalacaktır.
- Velilere verilecek müzakere ve anlaşmazlık çözümü eğitimleri sayesinde aile içi ilişki ve iletişim becerileri olumlu olarak etkileneceği için, aile içi anlaşmazlıkların daha yapıcı ve barışçıl olarak yönetimi gerçekleşmiş olacaktır.

HAZIRLIK FAALİYETLERİ

Projenin uygulanması için bir “proje ekibi” göreve başlayacaktır. Proje ekibi; proje koordinatörü ve proje koordinatör yardımcı/larından oluşacaktır. Proje koordinatörü; koordinasyon/proje ekibini yönetme, gerekli araç-gerecin temini, proje hizmet alanına ilgililerin ulaşımı, kurum / kuruluşlar arasında bilgi akışı gibi işleri gerçekleştirecek; projenin sağlıklı yürütülmesinden sorumlu olacaktır. Proje Koordinatör Yardımcı/ları, proje koordinatörüne yardımcı olacak, projenin sağlıklı, verimli uygulanmasına destek verecektir. Proje koordinatör ve yardımcıları, proje yürütücüsü ve ortağı kurum/kuruluşları proje çalışmaları bağlamında temsil edeceklerdir.

OKULLARDA GENÇLER İÇİN ARABULUCULUK (BARİŞ ELÇİLİĞİ) EĞİTİMİ

Eğiticilerin (Formatörlerin) Eğitimi:

Öncelikle okullarda çalışan ve proje için gönüllü olan öğretmenlere, psikolojik danışma ve rehberlik elemanlarına, «barış elçiliği eğitimleri» verilecektir. Bu eğitimlere her bir ortaokuldan «4 kişinin» katılması hedeflenmektedir. Bunlar projeyi sürdürecektir a)»Psikolojik Danışma ve Rehberlik Elemanı», b)»Müdür Yardımcısı» ve c)»Gönüllü diğer öğretmenlerdir». Bu kişilere (förmatörlere) “10” saat eğitim verilecektir. Eğitimini tamamlayanlara «barış elçiliği förmatörü» sertifikası verilecektir.

Programda Yer Alacak Dersler: Müzakere, anlaşmazlık çözümü ve arabuluculuk eğitiminin ne olduğuna ilişkin kuramsal bilgiler sunulacak, barış elçiliği uygulaması nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin uygulamalı çalışmalar gerçekleştirilecek; eğitim program etkinlikleri gözden geçirilerek tanıtılacaktır.

Förmatör eğitimleri üniversitelerden ilgili bilim insanları (uzmanlar, konu alanında yayını bululanlar) tarafından verilecektir. Her bir katılımcı “müzakere ve arabuluculuk projesi” uygulama usullerini öğrenecektir. Eğitimlerden sonra katılımcılar (förmatörler) proje materyalleri ile birlikte kendi okullarına dönerek projeyi başlatacaklardır.

Förmatörlerin öncelikli işi, okullarında barış elçisi öğrencilerin seçimini sağlamak ve eğitimlerini vermek olacaktır. Eğitim alan öğretmenler yıl boyunca proje amacına ve usulüne uygun olarak projeyi uygulayıp uygulamadıkları takip edilecektir.

Ayrıca okullarda müzakereci-arabulucu öğrencilerin ailelerine de, kişiler arası anlaşmazlıkların yönetiminde müzakere beceri seminerleri verilecektir. Projenin gerçekleştirileceği okullarda öğretmen ve okul yöneticileri arasında yaşanan anlaşmazlıkların yapıcı ve barışçıl olarak yönetimi için öğretmen ve okul yöneticilerine kişiler arası anlaşmazlıkların yönetimi ve arabuluculuk eğitimi verilecektir.

MÜZAKERECİ-ARABULUCU Öğrencilerin Seçimi:

Uygulamaya her şubeden prensip olarak sınıfın büyüklüğüne göre “6” müzakereci-arabulucu (barış elçisi) lider öğrenci ya da sınıf mevcudunun “15” den az olması durumunda “4” müzakereci-arabulucu (barış elçisi)

lider öğrenci seçilmesi öngörülecek toplam sayı, ortaokullardaki sınıf ve şube sayısına göre ortaya çıkacaktır.

Müzakereci-arabulucu (barış elçisi) öğrencilerin seçileceği sınıflara “müzakere ve arabuluculuk projesi” hakkında sınıf öğretmeni aracılığıyla bilgi verilmeli; arabulucu öğrenciler, sınıf arkadaşları tarafından belirlenmelidir. Okullarda her bir sınıfta arabulucu öğrenciler belirlenirken sosyometriden yararlanılmalıdır ve sınıflarda öğrencilere “*Herhangi bir sınıf arkadaşınızla, aranızda yaşadığınız bir anlaşmazlığı, kavgayı ya da çekişmeyi yapıcı ve barışçıl olarak yönetmek için yardım almak istediğin ve güvendiğin 3 sınıf arkadaşın kimdir?*” sorusu sorulmalıdır.

Öğrencilerin yazmış oldukları «3» öğrenci isimlerinin frekansı, sınıfta arkadaşlarının seçimi gözönüne alınarak, en çok tercih edilen öğrenciler, kabul ettikleri ve gönüllü oldukları takdirde «sınıf barış elçisi» olarak belirlenmelidir. Daha sonra seçilen bu öğrencilere “müzakere, anlaşmazlık çözümü, barış elçiliği eğitim programı” bağlamında eğitimleri verilmektedir. Eğitimler her okulda, eğiticinin eğitimi proje programına katılarak “arabuluculuk eğitimi” almış olan sertifikalı formator öğretmenlerce verilecektir. Her “arabulucular sınıfı” 4’er grubun birleşmesiyle 24 kişiden oluşacak ve 10 saatlik bir eğitim programına tabi tutulacaktır.

Her bir sınıftan toplam 6 öğrenci (3 kız ve 3 erkek) sınıf arkadaşlarının görüşleri temel alınarak o sınıfın “müzakereci-arabulucu” olarak belirlenmesi önemlidir. Arabulucuların, sınıf arkadaşlarının görüşleri referans alınarak seçilmesinin nedeni, bu öğrencilerin sıklıkla kendi arkadaş gruplarının lideri ve yönlendiricisi olmalarıdır. Öğrenciler, doğal olarak kişisel ve gündelik sorunları üzerinden birbirleriyle diyalog içindedirler. Bu diyaloglar konusunda en başarılı kişiler yine sınıf arkadaşlarıdır. **Diyalog eşitler arasındaki yüz yüze bir ilişkidir. Farklı yaşlardaki öğrenciler arasındaki ilişki, eşitler arasındaki diyalogdan öte hiyerarşik bir yapı ve monolog özelliği gösterecektir.** Bu nedenle arabuluculuk/barışyapıcılık eşitler arasındaki diyaloglar üzerinden sürdürülmektedir. Buna ek olarak öğrencilerin en çok ve en rahat konuştukları ve kendilerini rahatça açtıkları kişilerin, sınıf arkadaşları olmaları nedeniyle “arabulucu öğrenciler” özellikle sınıf arkadaşları tarafından seçilmektedir. Benzer biçimde öğrencilerin anlaşmazlıklarının tarihini ve geçmişini en iyi olarak yine kendi sınıf arkadaşları bilmektedir.

Bu süreçte;

- Öğrenciler arası anlaşmazlık nasıl başladı?
- Öğrenciler arasındaki anlaşmazlık nasıl bir yönelim gösterdi?
- Süreçte neler yaşandı?
- Kim kime ne yaptı?
- Söylentiler ve dedikodular süreci nasıl etkiledi?
- Kavgaya veya şiddete nasıl ulaştı?

Tüm bu soruların bilgisine en detaylı şekilde sahip olan yegane kişi, yine öğrencilerin sınıf arkadaşlarıdır. Öğrenciler arası anlaşmazlıklar, böylece akran görüşleriyle belirlenecek arabulucu öğrencilerin kolaylaştırıcılığında, öğrencilerin birbirleriyle yapıcı ve barışçıl diyalog kurarak yönetebilecekleri ve diyalog becerilerini geliştirecekleri birer fırsat ve araç haline gelecektir.

Bu proje modeliyle, olumsuz/istenmeyen bir olaydan, olumlu/istenen bir sonuç çıkarılması hedeflenmektedir. Böylece öğrenciler, yetişkinlik yaşantılarında karşılaşacakları daha ciddi anlaşmazlıklara karşı, -okul yaşamında her gün yaşanan basit anlaşmazlıklar üzerinden- müzakere, diyalog, dinleme, kendini ifade etme, öfke yönetimi, sorun çözme, empati vb. beceriler hayata daha güçlü bir şekilde hazırlanmış olacaklardır.

Arabulucu öğrencilere “Arabulucu (Barış Elçisi) Öğrenci Uygulama Kitabı” adlı eser eğitim-uygulama kitabı olarak verilecektir.

Öğretmenlere ise, «Eğiticiler için Arabuluculuk (Barış Elçiliği) Kitabı» adlı eser verilecektir.

Proje programı gereği eğitim alan arabulucu öğrenciler, “arabuluculuk-barış odaları” ortamında, arkadaşlarının anlaşmazlıklarında kolaylaştırıcı olarak sorumluluk alacaktır. İşin en stratejik kısmı burasıdır. Öğrenciler arasında yaşanan anlaşmazlıkların, psikolojik danışman, yönetici, sınıf öğretmeni ya da förmator arabulucu öğretmen takibinde barış odasına taşınarak, orada bizzat öğrenciler tarafından “müzakere yoluyla” bir çözüme kavuşturulması projenin en önemli, en etkileyici aşamasıdır.

Bu modelin bulunmadığı okullarda, genellikle öğrenciler arası anlaşmazlıkların ya görmezden gelindiği, ya da bir yetişkin otoritesi ya da disiplin kurulları yoluyla yönetilmeye çalışıldığı bilinmektedir. Bu projede

ise öğrenci anlaşmazlıklarının her koşulda “müzakere-barış” odasına taşınarak, masada yine öğrencilerin kendilerinin yönetmesi ve kendi içlerinde barışı ve uzlaşmayı gerçekleştirelmelerinin sağlanması esas hedeftir. Takip edilmesi ve kayda geçirilmesi gereken esas nokta burasıdır.

DERS PROGRAMLARI:

Ortaokullar ve Liseler için Müzakere ve Arabuluculuk (Barış Elçiliği) Eğitimi Programı

Ders adı	Etkinlik adı	Ders saati
1. Kişiler arası anlaşmazlıklar doğası, çözüm yolları ve çözüm prensipleri	Kişiler arası anlaşmazlıklar ve yararları	1
	Kişiler arası anlaşmazlık çözüm yolları	2
	Anlaşmazlık çözüm prensipleri	2
İletişim becerileri	Arabuluculuk/barışyapıcılık sürecinde gereksinim duyulan iletişim becerileri (Etkili dinleme becerisi, soru sorma becerisi, yansıtıcı dinleme becerisi, iletişim engelleri, karşı tarafı doğru algılama)	4
Müzakere, arabuluculuk	Arabuluculuk/barışyapıcılık nedir?	1
	Akran arabuluculuk/barışyapıcılık basamakları	2
	Akran arabuluculuk/barışyapıcılık uygulamaları	2
Uygulama	Uygulama etkinlikleri	6
Toplam		20

OKULLARDA “MÜZAKERE / BARIŞ ODALARI” OLUŞTURULMASI

Müzakere ve barış odalarında şunlar bulunacaktır:

- Müzakere ve barış odalarında, müzakerelerin yapılacağı eşkenar üçgen biçiminde, yeşil renkte “müzakere/barış masaları” ve 3 sandalye olacaktır. (kenarları 130 cm)
- Müzakere ve barış odasında bir adet “1 metre” uzunluk ve genişliğinde duyuru panosu olmalıdır.

- Müzakere odasında, uzlaşma ve kişiler arası barış konulu afiş ve resimler bulunmalıdır.
- Müzakere odasında, anlaşma formlarının saklanacağı dosyalar ve kitaplık bulunmalıdır.

Ayrıca sınıflarda, barış elçisi nöbet çizelgelerinin yer aldığı bir A4 boyutunda çerçeve olmalıdır.

VELİ BİLGİLENDİRME FAALİYETLERİ

Okullarda “Müzakere ve Arabuluculuk Eğitimi” alan öğrencilerin velilerine de, okullarda anne-baba eğitimi çerçevesinde “müzakere ve anlaşmazlık çözümü becerisi” bilgilendirme faaliyetleri yapılacaktır. Bu kapsamda müzakereci, barış-elçisi öğrenci velilerine “Anne Babalar için Müzakere ve Barışyapıcılık Eğitimi” adlı eser verilecektir. Adı geçen eserin mümkünse tüm velilere kazandırılması önemlidir. Böylece aile içi şiddete de bir yanıt olarak aile içi anlaşmazlıkların müzakere ve uzlaşma ile yönetilerek şiddet davranışlarının en aza indirilmesi için çaba harcanacaktır.

Anne Babalara ayrıca genel bir aile eğitimi programı sunulmasında yarar vardır. Aileleri güçlendirecek böyle bir programda “müzakere ve anlaşmazlık çözümü “ programına ilave olarak şu dersler verilecektir:

- Aile içi ilişkiler ve Etkileşim
- Ailede Duygu, Değer ve Ahlak Eğitimi
- Müzakere ve Anlaşmazlık Çözümü Becerileri Eğitimi
- Önleyici Rehberlik, Koruyucu Hukuk, Onarıcı Adalet Eğitimi

Bu eğitimler yoluyla aile içi barış, diyalog, uzlaşma gibi kavramlar üzerinde durularak hem aileler hem de çocukları ile çalışılarak bir yandan çocuklar değiştirilirken, diğer yandan aile içi etkileşimlerin şiddet kültüründen barış ve uzlaşma kültürüne yönelik bir dönüşüm sağlanması mümkün olacaktır.

Bu yolla hem aile içi şiddetin hem de kadına ve çocuğa karşı şiddetin dönüştürülmesine ve yapıcı, barışçıl sosyal etkileşim ve diyalog sürecinin aile içinde yerleşmesine katkı verilecektir.

Bu eğitimler için velilere okul, halk eğitimi merkezleri ya da başka uygun ortamlarda psikolojik danışma ve rehberlik uzmanları tarafından se-

minerler verilerek, aile içi anlaşmazlıkların yapıcı yönetimi konusunda aile bireylerinin beceri kazanmaları sağlanacaktır.

Velilere planlanan eğitim programları bağlamında yeterli materyalin (dergi, broşür, kitap, CD vb.) verilmesi önemlidir.

PROGRAMIN TAKİBİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Projenin etkinliğinin artırılması, sürekliliğinin sağlanabilmesi için il, ilçe ve okullar düzeyinde izleme, değerlendirme sistemi oluşturulacaktır. Bu bağlamda öncelikle her ayda bir olmak üzere yukarıda yer verilen faaliyetlerin gerçekleştirilme düzeyine ilişkin il, ilçe ve okullar bağlamında proje izleme raporları düzenlenecektir. Okullarda düzenlenen raporlar proje takip raporlarına eklenecektir ve ayrıca proje çıktılarını oluşturacaktır.

LİTERATUR

- Alkan, N. (2016). "Din, Şiddet ve Terörizm" Ankara: Karınca Yayınları.
- Altınay A. ve Arat, Y (2007), Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet; TÜBİTAK tarafından desteklenen rapor.
- Altınay, A. G. ve Arat, Y. (2007). Türkiye’de kadına yönelik şiddet araştırma raporu, TÜBİTAK, Ankara.
- Alt, Peter-Andre (2016) "İçimizdeki Kötülük" İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Ann Oakley, Juliet Mitchell, Kadın ve Eşitlik –Pencere yayınları.
- Ayan, Sezer (2010). Aile ve Şiddet" Ankara: Ütopya Yayınları.
- Bilgili, N.,& Vural, G. (2011). Kadına yönelik şiddetin en ağır biçimi: Namus cinayetleri. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 14 (1).
- Binbir, S. ve Yıldız, E. (2015). "Kadına Şiddetin Adı: Mor Halkalar" Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 21, 140-161.
- Canter, David (2011) "Suç Psikolojisi" (Çev.; Ali Dönmez vd.) Ankara: İmge Yayınları.
- Caroline Ramazanoğlu (1998) Feminizm ve Ezilmenin Çelişkileri –Pencere Yayınları.
- Douzinas, Costas (2016). " Hukuk Adalet ve İnsan Hakları, eleştirel bir yaklaşım", (Çev. Rabia Sağlam-Kasım Akbaş) , Ankara: Nota Bene Yayınları.
- Ertürk, Yakın (2015). " Sınır Tanımayan Şiddet" , İstanbul: Metis Yayınları.
- Esin Küntay, Güliz Erginsoy 2005 İstanbul’da Onsekiz Yaşından Küçük Ticari Seks İşçisi Kız Çocuklar –, Bağlam Yayınları.
- Fromm, Erich (1995). "İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri" (Çev.: Şükrü Alpagut, İkinci Kitap İstanbul: Payel Yayınları.
- Fromm, Erich (2011). "İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri" (Çev.: Şükrü Alpagut), Birinci Kitap İstanbul: Payel Yayınları.
- Fromm, Erich (2014). "Sevginin ve Şiddetin Kaynağı" (Çev.: Yurdanur salman-Nalan İçten) , İstanbul: Payel Yayınları.

- Furedi, F. (2001) Korku Kültürü (çev. B. Yıldırım) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Giddens, Anthony (2010). "Mahremiyetin Dönüşümü" (Çev.: İdris Şahin), İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Goffredo, Giuseppe (2016). "Barış Sürecinin Acıları " (Çev.: Gülbende Kuray Ulusoy) , İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.
- Gruen, Arno (2008). "Empatinin Yitimi" (Çev.:İlknur İgan) , İstanbul: Çitlembik Yayınları.
- Gruen, Arno (2010). "Demokrasi Mücadelesi" (Çev.:İlknur İgan), İstanbul: Çitlembik Yayınları.
- HEGEM Mardin, Sosyal Risk Haritası Raporu (2010)
- HEGEM Şırnak ili, Çocuk Odaklı Sosyal Risk Haritası Raporu (2013)
- HEGEM Van ili, Çocuk Odaklı Sosyal Risk Haritası Raporu (2013)
- Herman, Judith (2007) "Travma ve İyileşme" (Çev.: Tamer Tosun) İstanbul: Literatür Yayınları.
- İçli, T. (1993). Türkiye'de Suçlular-Sosyal Kültürel ve Ekonomik Özellikleri (3. Baskı). Ankara: AKM Yayını, Sayı: 71.
- İçli, T.G. ve Diğerleri Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluluğu. T.C.Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Bizim Büro, Ankara, 1995 .
- İçli, T.G. ve Karaoğlu, F. (2003), "Uluslararası Platformdan Türkiye'ye Aile içi Şiddet" (Ed. İçli ve Karaoğlu) Uluslararası Polislik ve İç Güvenlik, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet, Ankara. Kadının Statüsü Ve Sorunları Genel Müdürlüğü.
- Jaspers, K. (2015). "Suçluluk Sorunu" İstanbul: İthaki Yayınları.
- Oktik, N (2008) "Yoksulluk Olgusuna Kavramsal ve Kuramsal Bakış", İzmir: Yakın Kitabevi.
- Solak, Adem (2007) " Okullarda Şiddet ve Çocuk Suçluluğu " Ankara: Anı Yayıncılık.
- Solak, Adem (2008) " Aile Eğitimi ve Denetimli Serbestlik " Ankara: HEGEM Yayınları.
- Solak, Adem (2008) " Çocuk Suçluluğu ve Aile " Ankara: HEGEM Yayınları.
- Solak, Adem (2008) " Güvenli Okullar " Ankara: HEGEM Yayınları.

- Solak, Adem (2009) " Bilge Köyü Olayı: HEGEM Mardin Raporu " Ankara: HEGEM Yayınları.
- Solak, Adem (2010) " Aile ve Şiddet " Ankara: HEGEM Yayınları.
- Solak, Adem (2010) " Mardin ili Sosyal Risk Haritası " Ankara: HEGEM Yayınları.
- Solak, Adem (2010) " Şiddeti Anlamak: Cezaevi Görüşmeleri" Ankara: HEGEM Yayınları.
- Solak, Adem (2011) " Türkiye'nin Çocuk Mağduriyeti Haritası" Ankara: HEGEM Yayınları.
- Solak, Adem (2011) " Türkiye'nin Suç Haritası" Ankara: HEGEM Yayınları.
- Solak, Adem (2012) " Eyüp İlçesi: Sosyal Risk Haritası" Ankara: HEGEM Yayınları.
- Solak, Adem (2015) " Suç ve Suç Korkusu" Ankara: HEGEM Yayınları.
- Solak, Adem (2015) "Çocuklarda Şiddet Duyguları Açısından Anne Baba Eğitimi" (24. Baskı). Ankara: HEGEM Yayınları.
- Solak, Adem (2016) " Çocuk Odaklı Sosyal Risk Haritası" Ankara: HEGEM Yayınları.
- Solak, Adem (2016) " Şiddet Kültürü" Ankara: HEGEM Yayınları.
- Solak, Adem (2016) "Tunceli İli Sosyal Analiz Çalışması" Ankara: HEGEM Yayınları.
- Solak, Adem (2018) "Küresel Şiddet siyaseti ve TERÖR" Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Solak, Adem (2018) "Gençlik ve Şiddet" Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Dokuzuncu Beş yıllık Kalkınma Planı
- Onuncu Beş yıllık Kalkınma Planı
- Samsun ili Sosyal Analiz Raporu (2015)
- Samsun ili Eğitim Eylem Planı (2018-2023)
- Samsun ili Milli Eğitim Eylem Planı (2018)
- Samsun Güvenli Okul Yaşanabilir Kent Projesi Raporu (2013)
- Samsun il Sosyal Risk Haritası Araştırma Raporu (2011)
- T.B.M.M. Şiddet Raporu 1, (2006).
- TBMM Şiddet Raporu 2, (2007).

EKLER

EK I



T.C.
ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
Genel Sekreterliği

Sayı : 34556294-619.00-E.509
Konu : Samsun İli Sosyal Risk Araştırması

31.07.2018

İLGİLİ MAKAMA

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın görev birliğinde yer alan Samsun ilindeki bazı ilçelerde özellikle çocukların ve dezavantajlı bireylerin korunmasını güçlendirecek hizmetlerin daha etkin yürütülmesine yol haritası olacak **bilimsel raporlar geliştirmek** ve etkin sosyal **proje modelleri/özellikleri ortaya koymak amacıyla Samsun Valiliği'nin himayesinde** olarak Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından **Samsun İli Sosyal Risk Haritası** hazırlanması kararlaştırılmıştır.

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın koordine edeceği bu çalışmada araştırmaya konu ilçelerde gerekli verilerin toplanması ve araştırma metodunun hazırlanması hususunda yüklenici kurulduğunuz İHBGEM Vakfı (Şiddetle Mücadele Vakfı) görev yapacak olan sözkonusu çalışmaya çerçevesinde İHBGEM Vakfı'na talep edilecek bilgi ve verilere ilişkin işbirliği gerektiren konuların sağlanması hususunda bilgi ve gereğini rica ederim.

Osman KAKMAK
Samsun Valisi

DAĞITIM:

- Atılım Kaymakamlığına
- Balıca Kaymakamlığına
- Çankırı Kaymakamlığına
- Çarşamba Kaymakamlığına
- İlkadım Kaymakamlığına
- Tekkeköy Kaymakamlığına
- Terme Kaymakamlığına
- Vezirköprü Kaymakamlığına
- Avcular Belediye Başkanlığına
- Balıca Belediye Başkanlığına
- Çankırı Belediye Başkanlığına
- Çarşamba Belediye Başkanlığına
- İlkadım Belediye Başkanlığına
- Tekkeköy Belediye Başkanlığına
- Terme Belediye Başkanlığına
- Vezirköprü Belediye Başkanlığına
- Samsun Cumhuriyet Başsavcılığına
- Samsun İl Emniyet Müdürlüğüne
- Samsun Çarşamba, Sosyal Hizmetler Ve Aile İl Müdürlüğüne
- Samsun Çarşamba Ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne
- Samsun İl Millî Eğitim Müdürlüğüne
- Samsun Genişletilmiş Hizmetleri Ve Sosyal Müdürlüğüne
- Samsun İl Sağlık Müdürlüğüne
- Samsun İl Müdürlüğüne

Adres: Samsun Org. San. Böl. Yaşadöğü Cad. No: 63 Tekkeköy / SAMSUN
Telefon: 0 3621 431 24 00 Faks: 0 3621 431 24 05

Elektronik Ağ: iletisim@oksa.org.tr

iletisim.genel@oksa.org.tr

5079 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na göre, elektronik imza ile oluşturulan belge, e-İmza ile oluşturulmuş belge olarak kabul edilir. E-İmza ile oluşturulan belge, e-İmza ile oluşturulmuş belge olarak kabul edilir. E-İmza ile oluşturulan belge, e-İmza ile oluşturulmuş belge olarak kabul edilir.

EK II



T.C.
ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
Genel Sekreterliği

Sayı : 34556294-600.00-B.593
Konu : Sosyal Risk Analizi

10.08.2018

İİ GİLİ MAKAMA

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın görev bölgesinde yer alan Samsun ilindeki bazı ilçelerde özellikle çocukların ve dezavantajlı bireylerin korunmasını güçlendirecek hizmetlerin daha etkin yürütülmesine yol haritası olacak **bilimsel raporlar geliştirmek** ve etkin sosyal proje modelleri/öncüleri ortaya koymak amacıyla Samsun Valiliği'nin himayesinde olarak Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından Samsun İli Sosyal Risk Haritası'nın hazırlanması kararlaştırılmıştır.

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın koordine edeceği bu çalışma kapsamında araştırmaya konu ilçelerde gerekli verilerin toplanması ve araştırma raporunun hazırlanması hususunda yüklenici kuruluş olarak HEGEM Vakfı (Şiddetle Mücadele Vakfı) görev yapacak olup söz konusu çalışma çerçevesinde HEGEM Vakfı'na talep edilecek bilgi ve verilere ulaşılması için gerekli kolaylığın sağlanması hususunda bilgi ve gereğini arz ederim.

Osman KAYMAK
Samsun Valisi

DAĞITIM :

- Adıslı Bakanlığına
- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına
- İçişleri Bakanlığına
- Milli Eğitim Bakanlığına
- Kültür ve Turizm Bakanlığına
- Sağlık Bakanlığına
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına

10.08.2018 Üstsoy, Melihan YILMAZ
10.08.2018 Kırm İskender, İbrahim Lüben ŞALIN
10.08.2018 Genel Sekreter, Mustafa ÖZ-N

Adalet Bakanlığı (01 Ocak 2018) verilerine gore;

Türkiye’de Cumhuriyet Başsavcılıklarında bekleyen FAİLİ MEÇHUL olay/dosya sayısı 4 milyon 70 bin 737 ve TOPLAM suç olay sayısı 8 milyon 479 bin 818’dir.

Suça karışan kişilerin sayısı açısından bakıldığında ise, Sadece 2017 yılı içinde 11 milyon 710 bin 487 kişi suça karışmış ve 9 milyon 364 bin 010 kişi de suç mağduru olmuştur.

Ekonomik okunt, konjonktür gerilemesi, savaşlar, yıkım, nefret, kardeş kavgası, şiddet, uyururucu tüketimi, suç, kadınların ve çocukların hor görülmesi kabalık ve zulüm neden tüm dünyada artıyor? Bu krizi ulusal, ekonomik ve teknolojik sorunlara indirgemek mümkün m? Hayır; bu, insanı insan yapanın ne olduğuna dair tanımımızla, kendi insan oluş anlayışımızla ilgili bir konu.

(Arno GRUEN)

